

जिल्हा सामाजिक व आर्थिक समालोचन

वर्धा जिल्हा

१९९६-९७

अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय
महाराष्ट्र शासन
मुंबई

फक्त कार्यालयीन उपयोगाकरीता

जिल्हा सामाजिक

व

आर्थिक समालोचन

1996 - 97

जिल्हा : वर्धा

जिल्हा सांख्यिकी कार्यालय,
अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय,
महाराष्ट्र शासन,
वर्धा

अनुक्रमणिका

जिल्हा सामाजिक व आर्थिक समालोचन 1996-97

अ. क्र.	तक्ता क्रमांक	विषय	पृष्ठ क्रमांक
1.	2.	3.	4.
भाग - 1			
1.		दृष्टीक्षेपात जिल्हा	VII to XIV
2.		सामाजिक व आर्थिक समालोचन	एक ते एकवीस
भाग - 2			
1. क्षेत्रफळ व लोकसंख्या			
1.	1.1	1991च्या जनगणनेनुसार तालुकावार क्षेत्रफळ, घरे व लोकसंख्या	1
2.	1.2	1951 पासूनच्या लोकसंख्येमधील दशवार्षिक वाढ	3
3.	1.3	1991च्या जनगणनेप्रमाणे लोकसंख्या गटानुसार गावांचे तालुकावार वर्गीकरण	7
4.	1.4	1991च्या जनगणनेप्रमाणे लोकसंख्या गटानुसार शहरांचे तालुकावार वर्गीकरण	9
5.	1.5	1991च्या जनगणनेनुसार काम करणारे व काम न करणाऱ्यांची संख्या	11
6.	1.6(अ)	लोकसंख्येचे वयोगटानुसार वर्गीकरण जनगणना 1981	13
7.	1.6(ब)	लोकसंख्येचे धर्मानुसार वर्गीकरण जनगणना 1991	14
8.	1.7	1991च्या जनगणनेनुसार अनुसूचित जाती व जमातीकरिता आकडेवारी	15
9.	1.8	भिती/छपरे यासाठी वापरलेल्या साधन सामुग्रीनुसार घरांचे वर्गीकरण	16
10.	1.9	आकार व भालकीच्या स्थितीनुसार ग्रामीण/नागरी क्षेत्रातील कुटुंबांचे वर्गीकरण	17
11.	1.10	जनगणना घरे आणि त्यांचा वापर	18
2. हवामान			
12.	2.1	निवडक केंद्रातील पर्जन्यदिवसांची संख्या व एकूण पर्जन्य 1996	19
13.	2.2	निवडक केंद्रातील कमाल व किमान तापमान 1995 व 1996	24
3. कृषी			
14.	3.1	जमिनीचा वापर सन 93-94, 94-95 व 95-96 या वर्षाकरिता	25
15.	3.2	तहसिलवार निरनिराळ्या पिकाखालील क्षेत्र (93-94, 94-95, 96-97)	27
16.	3.3	सुख्य पिकाचे दर हेक्टरी उत्पादन व एकूण उत्पादन (96 - 97)	34
17.	3.4	विविध साधनानी ओलीताखाली असलेले तालुकावार क्षेत्र (1993-94, 1994-95, 1995-96)	35
18.	3.5	निरनिराळ्या पिकाखालील ओलीताचे तालुकावार क्षेत्र सन 1993-94, 1994-95 व 1995-96 या वर्षाकरिता	36

अ. क्र.	तक्ता क्रमांक	विषय	पृष्ठ क्रमांक
1	2	3	4
19.	3.6(अ)	तालुकावार सिंचन विहीरी आणि इतर विहीरी 1993-94, 1994-95 व 1995-96	41
20.	3.6(ब)	तालुकावार कुपनलीका, हातपंप चालू असलेल्या हातपंप व विद्युत पंपांची संख्या (1996-97)	42
21.	3.7	विहीरी खेरीज लघु पाटबंधा-यांची कामे (1996-97)	43
22.	3.8	मोठे व मध्यम पाटबंधारे प्रकल्पामुळे भिजणारे क्षेत्र व मिळणारे फायदे 30 जून, 1997 अखेरची	45
23.	3.9	वहित धारण जमीनीची संख्या व त्यांचे क्षेत्रफळ, ओलीता-खाली असलेली वहितधारण जमीन आणि ओलीताखालील निठवळ क्षेत्र व वहितीच्या व प्रकारानुसार क्षेत्रफळ श्रेणीनुसार वहित धारण जमीनीची संख्या (1990-91)	47
24.	3.10	कृषी विषयक अकजारे कृषी गणना 1992	50
25.	3.11	दुष्काळ, टंचाई व टंचाई सदृश परिस्थितीची माहिती 1996-97	51
26.	3.12	टंचाईच्या पूर्वेतिहासानुसार कठीण व इतर टंचाईग्रस्त भाग ठरविण्याबाबत माहिती 1996-97	54
4. पशुसंवर्धन			
27.	4.1	तहसिलवार पशुधन (1992च्या पशुगणनेप्रमाणे)	55
28.	4.2	जिल्ह्यातील पशुवैद्यकीय संस्थांची तालुकावार संख्या 1996-97	62
29.	4.3	रोगांच्या प्रकारानुसार पशुंच्या मृत्यूंची संख्या वर्ष (1996-97)	64
30.	4.3(अ)	विविध पशुवैद्यकीय संस्थांचे कार्य वर्ष 1996-97	65
31.	4.4	मान्यताप्राप्त पशुवधगृहे आणि प्रत्येक पशुवधगृहात कत्तल केलेल्या पशुंची संख्या (1996-97)	66
32.	4.5	जिल्ह्यातील वनक्षेत्र वर्ष 1996-97	67
33.	4.6	जिल्ह्यातील मुल्य व गौण वनउत्पादने वर्ष (1996-97)	68
34.	4.7	जिल्ह्यातील भूजल मत्स्यव्यवसाय वर्ष (1996-97)	69
35.	4.8	जिल्ह्यातील सागरी मत्स्यव्यवसाय वर्ष (1996-97)	*
5. रोजगार उद्योग, सनीकर्म व वीज			
36.	5.1	कारखान्यांतील कामगारांची दैनिक सरासरी संख्या वर्ष 1995	70
37.	5.2	चालू कारखान्यांचे व कामगारांच्या संख्येनुसार उद्योगनिहाय वर्गीकरण सन 1995	76
38.	5.3	कामाच्या दिवसांच्या संख्येनुसार चालू असलेल्या कारखान्यांचे वर्गीकरण वर्ष 1995	80
39.	5.4	उद्योगाच्या महत्वाच्या बाबींचा तपशिल (वार्षिक उद्योग पाहणी) वर्ष 1995-96	86
40.	5.5	रोजगार विनिमय केंद्रातील आकडेवारी वर्ष 1996	90
41.	5.6	व्यवसाय मार्गदर्शन कार्यक्रम वर्ष 1996-97	92
42.	5.7	जिल्ह्यातील कर्मचा-यांची संख्या (कर्मचारी गणना 1996)	93

अ. क्र.	तक्ता क्रमांक	विषय	पृष्ठ क्रमांक
1	2	3	4
43.	5.8	निरनिराळ्या उद्योगातील रोजगार (31 मार्च, 97 ला संपणा-या वर्षाकरिता)	94
44.	5.9	विद्युतीकरण झालेल्या शहरांची व गावांची संख्या व त्यांची लोकसंख्या व त्यांची लोकसंख्या 31 मार्च, 1997 अखेर	95
45.	5.10	विजेचा वापर 1996-97-या वर्षाकरिता	97
46.	5.11	कृषी व बिगर कृषी उद्योग (आर्थिक गणना 1990)	98
47.	5.12	प्रमुख उद्योग गटानुसार (कृषी व बिगर कृषी उद्योग) उद्योगांची संख्या आणि सर्वसाधारणपणे नेहमी काम करणा-या कामगारांची संख्या (आर्थिक गणना 1990)	100
48.	5.13	महत्वाच्या उद्योग गटानुसार कृषी व बिगर कृषी आस्थापनांची संख्या (आर्थिक गणना 1990)	101
49.	5.14	महत्वाच्या उद्योग गटानुसार कृषी व बिगर कृषी आस्थापनांतील कामगारांची संख्या (आर्थिक गणना 1990)	102
50.	5.15	बिगर कृषी आस्थापना (सर्व उद्योग गट एकूण) (आर्थिक गणना 1990)	103
51.	5.16	उद्योग गटानुसार सहकारी औद्योगिक संस्था व रोजगार यांची संख्या (आर्थिक गणना 1990)	104
52.	5.17(अ)	वस्तूनिर्माण व दुरुस्ती सेवा या गटातील स्वकार्यरत उद्योगांची एकूण संख्या व नेहमी काम करणा-या कर्मचा-यांची आकारमान गटानुसार संख्या (आर्थिक गणना 1990)	105
53.	5.17(ब)	वस्तूनिर्माण व दुरुस्तीसेवा उद्योगगटातील आस्थापनांची एकूण संख्या व नेहमी काम करणा-या कर्मचा-यांची आकारमान गटानुसार संख्या (आर्थिक गणना 1990)	106
54.	5.18(अ)	घाऊक व किरकोळ व्यापारामधील स्वकार्यरत उद्योगांची संख्या व नेहमी काम करणा-या कर्मचा-यांची आकारमान गटानुसार संख्या (आर्थिक गणना 1990)	107
55.	5.18(ब)	घाऊक व किरकोळ व्यापार उद्योग गटातील आस्थापनांची एकूण संख्या व नेहमी काम करणा-या कर्मचा-यांची आकारमान गटानुसार संख्या (आर्थिक गणना 1990)	108
56.	5.19(अ)	सामुहिक, सामाजिक व व्यक्तीगत सेवा मधील एकूण स्वकार्यरत उद्योगांची संख्या व नेहमी काम करणा-या कर्मचा-यांची आकारमान गटानुसार संख्या (आर्थिक गणना 1990)	109
57.	5.19(ब)	सामुहिक, सामाजिक व व्यक्तीगत सेवामधील आस्थापनेची एकूण संख्या व नेहमी काम करणा-या कर्मचा-यांची आकारमान गटानुसार संख्या (आर्थिक गणना 1990)	110
58.	5.20(अ)	सर्व उद्योग गट मिळून एकूण स्वकार्यरत उद्योगांची एकूण संख्या व नेहमी काम करणा-या कर्मचा-यांची आकारमान गटानुसार संख्या (आर्थिक गणना 1990)	111

अ. क्र.	तक्ता क्रमांक	विषय	पृष्ठ क्रमांक
1	2	3	4
59.	5. 20(ब)	सर्व उद्योग गट मिळून एकूण उद्योग गटामधील आस्थापनांची एकूण संख्या व नेहमी काम करणा-या कर्मचा- यांची आकारमान गटानुसार संख्या (आर्थिक गणना 1990)	112
		6. सहकार	
60.	6.1	विविध प्रकारच्या सहकारी संस्था 31. 3. 97 अखेर	113
61.	6.2	जिल्ह्यातील सर्व प्रकारच्या सहकारी संस्थांची माहिती (31. 3. 97 ला संपणा-या वर्षाकरिता)	114
62.	6.3	जिल्ह्यातील सहकारी संस्थांची लेखा परीक्षण वर्गप्रमाणे वर्गवारी 31. 3. 97 अखेर	115
63.	6.4	जिल्ह्यातील राज्य आणि जिल्हा पातळी वरील सहकारी बँकेची कार्ये 31. 3. 97 अखेर	116
64.	6.5	जिल्ह्यातील प्राथमिक कृषी सहकारी संस्थांचे कार्य 31. 3. 97 अखेर	117
65.	6.6	जिल्ह्यातील शेतकरी सेवा संस्थांचे कार्य 31. 3. 97 अखेर	*
66.	6.7	जिल्ह्यातील आदिवासी सहकारी संस्थांचे कार्य 31. 3. 97 अखेर	120
67.	6.8	जिल्ह्यातील प्राथमिक कृषी सहकारी संस्थांनी दिलेली पीक कर्जे 31. 3. 97 अखेर	123
68.	6.9	जिल्ह्यातील शेतकरी सेवा संस्थानी दिलेली पीक कर्जे 31. 3. 97 अखेर	*
69.	6.10	जिल्ह्यातील आदिवासी सहाकारी संस्थानी दिलेली पीक कर्जे 31. 3. 97 अखेर	124
70.	6.11	जिल्ह्यातील बिगर कृषी सहकारी पतसंस्थांचे कार्य 31. 3. 97 अखेर	125
71.	6.12	जिल्हा आणि प्राथमिक पणन संस्थांचे कार्य 31. 3. 97 अखेर	126
72.	6.13	जिल्ह्यातील उत्पादन आणि सामाजिक सेवा संस्थांचे कार्य 31. 3. 97 अखेर	129
73.	6.14	जिल्ह्यातील उत्पादन संस्था आणि सामाजिक सेवा संस्था यांचे प्रमुख कार्यांचा तपशिल 31. 3. 97 अखेर	130
74.	6.15	जिल्ह्यातील नियंत्रित बाजारपेठांची माहिती 31. 3. 97 अखेर	131
75.	6.16	जिल्ह्यातील सावकारांची संख्या आणि त्यांनी दिलेली कर्जे 31. 3. 97 अखेर	134
		7. वैद्यकीय व आरोग्य सेवा	
76.	7.1	सार्वजनिक व अर्थ सहाय्यीत संस्थांमार्फत उपलब्ध असलेल्या वैद्यकीय सुविधांची माहिती 1996	135
77.	7.2	नोंदणी केलेल्या जन्म-मृत्युंची संख्या 1996	137
78.	7.3	विविध कारणानुसार मृत्युंची संख्या 1996	138
79.	7.4	माता बाल संगोपन कार्यक्रम अंतर्गत लस टोचणी 1996-97 वर्षाकरिता	139
80.	7.5	जिल्ह्यातील कुटूंब नियोजन केंद्राची संख्या 1996-97	140

अ. क्र.	तक्ता क्रमांक	विषय	पृष्ठ क्रमांक
1	2	3	4
8. शिक्षण			
81.	8.1	1991 च्या जनगणने नुसार तालुकावार साक्षरता	141
82.	8.2	शैक्षणिक संस्था आणि शिक्षकांची आणि विद्यार्थ्यांची संख्या 1995-96	142
83.	8.3	पूर्व प्राथमिक, प्राथमिक, माध्यमिक व महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांची स्तरनिहाय संख्या आणि मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांची वर्गवारी 1995-96	143
84.	8.4	इतर प्रकारच्या शैक्षणिक संस्था 1995-96	145
85.	8.5	आर्थिक दृष्ट्या मागासलेल्या विद्यार्थ्यांना मिळणाऱ्या शैक्षणिक संवत्ती 1995-96	146
86.	8.6	प्राथमिक शिक्षणावरील खर्च 1996-97	147
87.	8.7	जिल्ह्यातील व्यवसाय मार्गदर्शन (कनिष्ठ महाविद्यालये) व तांत्रिक शाळा (आठवी ते बारावी) 1996-97	148
88.	8.8	जिल्ह्यातील प्रौढ शिक्षण कार्यक्रम 1995-96	*
89.	8.9	स्त्रियांकरिता प्रशिक्षण संस्था 1995-96	149
9. वाहतूक व दळणवळण			
90.	9.1(अ)	रेल्वे मार्गाची लांबी (31.3.97 या वर्षाअखेर)	150
91.	9.1(ब)	रेल्वे स्थानकांची तालुकावार यादी (31.3.97 या दिवशीची)	151
92.	9.2	प्रकार व पृष्ठभाग यानुसार रस्त्यांची लांबी 31 मार्च 1997 अखेर	152
93.	9.3	वापरात असलेली मोटर वाहनांची संख्या 31 मार्च 1997 वर्षाअखेर	153
94.	9.4	महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळाची (प्रवासी) वाहतूक आकडेवारी (96-97) वर्षाकरिता	154
95.	9.5	महत्वाच्या रस्त्यावरील वाहतूक गणना 1996 या वर्षाकरिता (वाहतूक गणना डिसेंबर, 1996)	155
96.	9.6	पोस्ट, तारघरे व दुरध्वनी सेवा व दुरदर्शन संघ यांची आकडेवारी (वर्ष 31 मार्च 97) अखेर	158
10. स्थानिक संस्था			
97.	10.1	स्थानिक संस्थांचे उत्पन्न व खर्च (वर्ष 1996-97 करिता)	159
98.	10.2	ग्रामपंचायतीचे उत्पन्न व खर्च 1996-97 या वर्षाकरिता	160
99.	10.3	जिल्हापरिषदेचे बाबवार उत्पन्न व खर्च (1996-97 या वर्षाकरिता)	163
100.	10.4	महानगरपालिका कटकमंडळे व महानगर पालिकांचे उत्पन्न व खर्च (1996-97 वर्षाकरिता)	165

* तक्त्यातील माहिती निरंक आहे

पुढे चालु...

VII

अ. क्र.	तक्ता क्रमांक	विषय	पृष्ठ क्रमांक
1	2	3	4
13. न्याय व प्रशासन			
118.	13.1	जिल्हयातील पोलीस अधिकारी/कर्मचा-यांची एकूण संख्या सन 1996-97	203
119.	13.2	जिल्हयातील गुन्हयासंबंधीची आकडेवारी सन 1996-97	204
120.	13.3	तुरुंगात दाखल केलेले गुन्हेगार सन 1996-97	206
121.	13.4	तुरुंगात दाखल केलेल्या गुन्हेगारांचे वयोगटानुसार व शैक्षणिक पात्रतेनुसार वर्गीकरण 1996-97	207
122.	13.5	दिवाणी व फौजदारी न्यायालयात निकालात काढलेली कामे/प्रकरणे सन 1996-97	208
14. बँकींग व विमा			
123.	14.1	जिल्हयातील बँक कार्यालये, वर्गीकृत बँकांची संख्या, ठेवी व कर्जे सन 1996-97	209
124.	14.2	जिल्हयातील 31 मार्च 1997 रोजी चालु असलेल्या संयुक्त भांडवलाची संख्या	210
125.	14.3	उत्तरविलेख्या विमा पत्रांची संख्या व विम्यांची रक्कम (1996-97)	
15. संकिर्ण			
126.	15.1	जिल्हयातील चित्रपट गृहाविषयी आकडेवारी सन 1996-97	211
127.	15.2	गोळा केलेली अल्पबचत गुंतवणुक व सातत्याची संख्या सन 1996-97	212
128.	15.3	तहसिल निहाय गोळा केलेला जमीन महसुल सन 1996-97	213
129.	15.4	मुद्रणालये आणि त्रयीत छापलेली व प्रकाशित केलेली वर्तमानपत्रे आणि नियमकालिके 31.3.97 या दिवशी	214
130.	15.5	स्वस्त धान्य दुकानांना पुरविलेले तांदुळ, गहू व साखर सन 1996-97	216
131.	15.6	जिल्हयातील मागणी व वसूल केलेले धान्य सन 1996-97	
132.	15.7	जिल्हयातील 1996 मधील लोकसभा व 1995 मधील विधानसभा निवडणुक संबंधी आकडेवारी	217
133.	15.8	जिल्हयातील 31.3.97 रोजीची अधिकारी व प्रवासी यांचेसाठी असलेल्या विश्रामगृहांची तालुका निहाय यादी	219
134.	15.9	निवडक निर्देशांकाचे कल 1996-97	220

VIII

जिल्हा सामाजिक व आर्थिक समालोचन 1996-97

दृष्टिक्षेपात जिल्हा - वर्धा

अ क्र	बाब	परिमाण	जिल्हा- वर्धा	महाराष्ट्र राज्य
1	2	3	4	5
[एक]	प्राकृतिक रचना			
	अ) भौगोलिक स्थान		0 0	0 0
	1) उत्तर अक्षांश	अंश	20.18 ते 21.21	16.4 ते 22.1
			0 0	0 0
	2) पूर्व रेखांश	अंश	78.33 ते 79.15	72.6 ते 80.9
	ब) हवामान		[1996]	[1994]
	तापमान			
	1) किमान	डिग्री सेल्सिअस	7.8	4.8
	2) कमाल	-----	46.8	47.1
	3) पर्जन्य [सरासरी]	मिमी	775.2	1035.16
	क) प्रशासकिय विभाग [1996-97]			
	1) तालुके	संख्या	8	325
	2) पंचायत समित्या	संख्या	8	317
	3) टंचाई ग्रस्त तालुके	संख्या	-	उना
	4) एकात्मिक ग्रामीण विकास प्रकल्प	संख्या	8	0
	5) शहरे	संख्या	6	336
	6) गावे [एकुण] 1991 प्रमाणे	संख्या	1379	43864
	1) निर्जन	संख्या	412	2613
	2) वस्ती असलेली	संख्या	967	41251
	7) क्षेत्रफळ	चौकिमि	6310	307713
	दोन) प्रशासकिय संस्था [1996-97]			
	1) पंचायत समित्या	संख्या	8	317
	2) महानगरपालिका	संख्या	0	13
	3) नगरपरिषदा	संख्या	6	232
	4) कटक मंडळे	संख्या	0	7
	5) ग्रामपंचायती	संख्या	507	27620
	6) पोलीस ठाणी	संख्या	17	1751
	7) पोलीस आऊट पोस्ट	संख्या	6	731

अक्र.	बाब	परिणाम	जिल्हा वर्धा	महाराष्ट्र राज्य
1	2	3	4	5
तीन	लोकसंख्या [1991] प्रमाणे			
	1) ग्रामीण लोकसंख्या	आकडे हजारात	784	48396
	2) नागरी लोकसंख्या	आकडे हजारात	284	30541
	3) एकुण लोकसंख्या	आकडे हजारात	1068	78937
	4) अनुसूचित जातीची लोकसंख्या	आकडे हजारात	150	8758
	5) अनुसूचित जातीच्या लोकसंख्येची एकुण लोकसंख्येशी टक्केवारी	टक्केवारी	14.04	11.09
	6) अनुसूचित जमातीची लोकसंख्या	आकडे हजारात	166	7318
	7) अनुसूचित जमातीच्या लोकसंख्येची एकुण लोकसंख्येशी टक्केवारी	टक्केवारी	15.68	9.27
	8) पुरुष	आकडे हजारात	551	40826
	9) स्त्रिया	आकडे हजारात	517	38112
	10) स्त्रिय पुरुष प्रमाण	1000 पुरुषामागे स्त्रियांचे प्रमाण	939	984
	11) घनता	दर चौरस किमि क्षेत्रातील लोकसंख्या	169	257
	12) साक्षरतेचे प्रमाण [1991]			
	1) एकुण	टक्केवारी	69.95	64.87
	2) पुरुष	टक्केवारी	78.33	76.6
	3) स्त्रिया	टक्केवारी	61.03	52.3
	4) राज्यामध्ये जिल्हयांचा क्रमांक	संख्या	0	0
चार	कृषि [अस्थायी]		(1995-96)	(1996-97)
	1) भौगोलिक क्षेत्र	हजार हेक्टर	629	30758
	2) जंगलव्याप्त क्षेत्र, त्याची भौगोलिक क्षेत्राशी टक्केवारी	हजार हेक्टर टक्केवारी	71 11.28	5274 17.15
	3) शेतीस उपलब्ध नसलेली जमीन			
	अ) बिगर शेती वापराखालील जमीन	हजार हेक्टर	89	1249
	ब) पडीत आणि लागवडीलायक नसलेली जमीन	हजार हेक्टर	21	1711
	क) एकुण [अ + ब]	हजार हेक्टर	60	2960

अक्र नं	बाब	परिमाण	जिल्हा वर्धा	महाराष्ट्र राज्य
1	2	3	4	5
4)	पडीत जमिनी ज्योतिखित लागवड न-केलेली इतर जमिन			
1)	कायम गुरे घरण आणि इतर	हजार हेक्टर	35	1857
2)	झाडे खुडपाखालील जमीन	हजार हेक्टर	11	226
3)	लागवडीयोग्य परंतु पड जमीन	हजार हेक्टर	18	891
5)	पडीत जमीन			
1)	घालू पड	हजार हेक्टर	14	1049
2)	इतर पड	हजार हेक्टर	21	1126
6)	पिकाखालील जमीन			
1)	पिकाखालील निव्वळ क्षेत्र	हजार हेक्टर	399	17876
2)	दुसोटा क्षेत्र	हजार हेक्टर	19	3786
3)	एकूण पिकाखालील क्षेत्र	हजार हेक्टर	418	21662
7)	ओलित क्षेत्र		(1995-96)	(1996-97)
1)	निव्वळ ओलित क्षेत्र	हजार हेक्टर	26	2549
2)	एकूण ओलित क्षेत्र	हजार हेक्टर	36	3338
8)	महत्वाच्या पिकाखालील क्षेत्र [अन्नधान्या]	हजार हेक्टर	20	13793
9)	वहित धारण जमिन [अंतिम (1990-91)]			
1)	2 हेक्टरपेक्षा कमी	संख्या हजारात	64	6003
2)	2 ते 10 हेक्टर	संख्या हजारात	70	3297
3)	10 हेक्टरपेक्षा जास्त	संख्या हजारात	4	170
10)	जमिन महसूल वसुली (1996-97 सुधारीत)	लाख रुपये	8.84	10996
11)	जिल्हा परिषदाचा उपकर	हजार रुपये	6883	उ. ना
12)	पंचायत समित्यांचा उपकर	हजार रुपये	उ. ना	उ. ना
घांचा	पशुसंवर्धन [पशुगणना 1992]			
1)	एकूण पशुधन	संख्या हजारात	672	36393
2)	गायी व बैल	संख्या हजारात	385	17441
3)	म्हशी व रेडे	संख्या हजारात	60	5447
4)	मेंढ्या	संख्या हजारात	8	13015
5)	शेळ्या	संख्या हजारात	179	
6)	कोंबड्या व बंदके	संख्या हजारात	219	32187

अक्र	बाब	परिमाण	जिल्हा वर्धा	महाराष्ट्र राज्य
1	2	3	4	5
सहा]	सहकार [1996-97]			
	1) सहकारी संस्था	संख्या	1381	136785
	2) प्राथमिक कृषि सहकारी पत संस्था	संख्या	398	20104
अथवा 1)	3) प्राथमिक कृषि सहकारी पत संस्थाची सभासद संख्या	संख्या हजारात	138	8930
	4) सहकारी दुग्ध संस्था	संख्या	368	20145
	5) प्राथमिक कृषि पत संस्थांनी दिलेली कर्जे	रुपये कोटीत	17.25	1661
साता	जलसिंचन [1996-97] च्या अक्षरपर्यंत पूर्ण झालेले पाटबंधारे प्रकल्प व त्याखालील लाभक्षेत्र			
	1) मोठे प्रकल्प	संख्या	0	33
	2) मध्यम प्रकल्प	संख्या	7	177
	1 व 2 चे लाभक्षेत्र	हजार हेक्टर	68	उना
	3) लघु प्रकल्प [राज्यक्षेत्रा लाभक्षेत्र	संख्या	22	1700
		हजार हेक्टर	11	उना
	4) सिंचन विहीरीखाली भिजंगारे क्षेत्र	हजार हेक्टर	21	1392
आठा]	उद्योग [1996 असेरा]			
	1) नोंदणीकृत चालू कारखान्याची संख्या	संख्या	167	32152
	2) नोंदणीकृत चालू कारखान्याची संख्या [उत्पादन चालू कारखाने]	संख्या	153	27668
	3) सहकारी साखर कारखान्याची संख्या [1996-97]	संख्या	1	102
	4) सहकारी साखर कारखान्यातील उत्पादन [1996-97]	हजार मेटन	21	3364
	5) सर्व सुत गिरण्यांची संख्या [1996-97]	संख्या	2	226
नऊ]	वीज		[31. 3. 97]	[31. 3. 98]
	1) वीजपुरवठा केलेली शहरे व खेडी	संख्या	1249	39413
	2) विद्युतीकरण झालेल्या गावांची संख्या	संख्या	1243	उना

अक्र	बाब	परिमाण	जिल्हा वर्धा	महाराष्ट्र राज्य
1	2	3	4	5
	अ) वीज पुरवठा केलेले पंप संच [मार्च 1997 अखेरपर्यंत]	संख्या हजारात	42	2092
	4) बसविण्यात आलेले गौबरगांस संपत्रे	संख्या	10781	उ. ना.
दहा)	<u>सर्वजनिक आरोग्य</u>		(1996)	(1996)
	1) रुग्णालये	संख्या	11	741
	2) दवाखाने	संख्या	45	1423
	3) प्राथमिक आरोग्य केंद्रे	संख्या	27	1695
	4) प्राथमिक आरोग्य पथके [अस्थायी]	संख्या	0	161
अकरा)	<u>शिक्षण</u>		(1996-97)	(1996-97)
	1) एकूण प्राथमिक शाळा	संख्या	1034	68230
	2) शाळेतिल एकूण विद्यार्थी	संख्या हजारात	143	11972
	3) प्राथमिक शाळेतिल शिक्षक	संख्या हजारात	4	304
	4) प्रत्येक शिक्षकामागे प्राथमिक शाळेतिल विद्यार्थी	संख्या	35	39
बारा)	<u>माध्यमिक शिक्षण</u>		(1996-97)	(1996-97)
	1) दुय्यम शाळा	संख्या	218	14072
	2) शाळेतिल एकूण विद्यार्थी	संख्या हजारात	120	7947
	3) शाळेतिल शिक्षक	संख्या हजारात	4	237
	4) प्रत्येक शिक्षकामागे माध्यमिक शाळेतिल विद्यार्थी	संख्या	32	34
तेरा)	<u>उच्च शिक्षण</u>		(1996-97)	(1996-97)
	1) संस्था	संख्या	16	1392
	2) एकूण विद्यार्थी	संख्या हजारात	21	853
चौदा)	अ) <u>प्रौढ शिक्षण (1996-97)</u>			
	1) प्रौढ शिक्षण केंद्रे	संख्या	0	उ. ना.
	2) प्रौढांची उपस्थिती [साक्षर]	संख्या हजारात	0	उ. ना.

अक्र.	बाब	परिमाण	जिल्हा वर्धा	महाराष्ट्र राज्य
1	2	3	4	5
	ब। तांत्रिक व व्यवसाय शिक्षण		[1996-97]	[1995-96]
1)	औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था	संख्या	8	485
1)	शासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था	संख्या	4	241
2)	अशासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था	संख्या	4	244
2)	शासकीय व अशासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांची प्रवेश क्षमता	संख्या	1680	78416
3)	पदवी अभ्यासक्रमाच्या तांत्रिक संस्था व त्यांची पहिल्या वर्षा साठी प्रवेश क्षमता	संख्या संख्या	1 उ. ना.	94 23351
4)	पदवीका अभ्यासक्रमाच्या तांत्रिक संस्था व त्यांची पहिल्या वर्षासाठी प्रवेश क्षमता	संख्या संख्या	उ. ना. उ. ना.	182 31416
5)	व्यवसाय शिक्षण संस्था [माध्यमिक व उच्च माध्यमिक मट] व त्यांची प्रवेश क्षमता	संख्या संख्या हजारात	34 उ. ना.	उना उना
पधरा)	परीवहन आणि दळणवळण [मार्च 1997 असेर.]			
1)	एकुण रेल्वे मार्ग लांबी	किमि	397	5554
2)	रस्त्यांनी जोडलेली गावे			
अ)	बारमाही	संख्या	671	26756
ब)	हंगामी	संख्या	344	8480
3)	एकुण रस्त्यांची लांबी [पृष्ठांकित]	किमि	3228	157394
4)	राष्ट्रीय महामार्गाची लांबी	किमि	113	2958
5)	राज्य महामार्गाची लांबी	किमि	578	32359
6)	महत्वाच्या जिल्हा रस्त्याची लांबी	किमि	615	41081
7)	इतर जिल्हा रस्त्याची लांबी	किमि	514	41043
8)	ग्रामीण रस्त्यांची लांबी	किमि	1132	70134

XIV

अक्र	बाब	परिमाण	जिल्हा वर्धा	महाराष्ट्र राज्य
1	2	3	4	5
सोळा]	एकात्मिक ग्रामीण विकास कार्यक्रम.			192-93 च्या सर्वेक्षणानुसार
	1) द्वारिद्वय श्वेखालील कुटुंबे	संख्या लाखात	0.54	77.65 (अस्थायी)
	2) 1982-83 च्या सर्वेक्षणानुसार 1994-95 वर्षातील			(1996-97)
	जुने लाभार्थी	संख्या	उ. ना.	6987
	नविन लाभार्थी	संख्या	2990	154031
	एकुण	संख्या	2990	161018
सतरा]	रोजगार निर्मिती		(1996-97)	(1996-97)
	अ) रोजगार हमी योजना	मनुष्य दिवस [लाखात]	0.11	901.14
	ब) जवाहर रोजगार कार्यक्रम (1996-97 अखेर]	-----	10.65	455.08
अठरा]	आदिवासी कल्याणकारी योजना			
	आदिवासीकरीता आश्रमशाळा विद्यार्थी	संख्या	7	731
		संख्या	2186	248298
एकोणवीस	मागासवर्गीयांसाठी कल्याणकारी योजना		(1996-97)	(1994-95)
	अ) मागासवर्गीयांसाठी वस्तीगृहे	संख्या	5	192
	ब) वस्तीगृहात राहणारे विद्यार्थी	संख्या	375	12797
वीस]	जिल्हा नियोजन (1996-97)			
	1) वार्षिक योजनेतील मंजूर तरतूद	रुपये कोटीत	20.89	4079.20
	2) अनुशेष भरून काढण्यासाठी तरतूद	रुपये कोटीत	29.19	338.06
एकेवीस]	नागरी पुरवठा (1996-97)			
	1) रास्त भावाची दुकाने	संख्या	539	42716
	2) पुरविलेला एकुण साठा			
	अ) गहू	हजार टन	2172	1010
	ब) तांदूळ	हजार टन	489	858
	3) शासकिय गोदामे (30.6.97)	संख्या	14	840
	4) साठविण्याची क्षमता(30.6.97)	मेटन	9	563061

टिप : उना = उपलब्ध नाही

आधार : - अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, मुंबई
जिल्हा सांख्यिकी कार्यालय, वर्धा.

भाग = 1

समालोचन

1996 - 97

सामाजिक व आर्थिक समालोचन 1996-97

जिल्हा - वर्धा

1. स्थानिक भौगोलिक वैशिष्टे

1.1 भौगोलिक स्थान :-

वर्धा जिल्हा उत्तर अक्षांश 20 - 28 ते 21 - 21 आणि पूर्व रेखांश 78 - 30 ते 79 - 15 चे दरम्यान आहे. या जिल्ह्याच्या दक्षिणेस व नैऋतेस घवतमाळ, पूर्वेस व आग्नेस चंद्रपुर, उत्तरेस व ईशान्येस नागपूर आणि पश्चिमेला अमरावती ह्या जिल्ह्यांच्या सीमा भिडलेल्या आहेत. अमरावती व घवतमाळ ह्या जिल्ह्यांच्या सीमा वर्धा जिल्ह्याच्या सीमा वर्धा नदीने निश्चीत केल्या आहेत.

1.2 क्षेत्र व प्रशासकीय विभाग :-

वर्धा जिल्ह्याचे क्षेत्रफळ 6310 चौ. कि.मी. म्हणजेच महाराष्ट्र राज्याच्या एकूण क्षेत्रफळाच्या 2 टक्के एवढे आहे. प्रशासकीय व्याख्येच्या दृष्टीकोनातून या जिल्ह्याची वर्धा, आर्वी व हिंगणघाट यातील महसुल विभागात विभागणी करण्यात आली होती, परंतु 1 मे, 1981 पासून महाराष्ट्रातील उर्वरित विभागाप्रमाणे पंचायत समितीचे क्षेत्र ही एक तहसिल समजून वर्धा जिल्ह्याची पुनर्रचना करण्यात आली त्या पुनर्रचने प्रमाणे आजमितीस या जिल्ह्याची 1) वर्धा, 2) सेलु, 3) समुद्रपुर, 4) हिंगणघाट, 5) देवळी, 6) आर्वी, 7) आष्टी, 8) कांजा या आठ तालुक्यात विभागणी केली असून त्यात सहा शहरे 967 वस्ती असलेली गावे व 412 ओसाड गांवे आहेत. ग्रामीण विकासासाठी एक जिल्हा परिषद व तिचे अंतर्गत आठ पंचायत समित्या जिल्ह्यामध्ये कार्यरत आहेत. तसेच जिल्ह्यात सहा नगरपालिका आहेत. जिल्ह्याचे मुख्यालय वर्धा असून विभागीय मुख्यालय नागपूर आहे व ते वर्धापासून 76 कि.मी. अंतरावर आहे.

1.3 नैसर्गिक रचना :-

या जिल्ह्याच्या उत्तरे कडील उंचवट्याचा प्रदेश हा सातपुडा पर्वताच्या दक्षिण बाजूला विखुरला असून त्यामध्ये आष्टी, कांजा व आर्वी या तालुक्यांचा परिसर येतो. जिल्ह्याचा उर्वरित भाग मात्र वर्धा व वेणा या दोन नद्यांच्या सोऱ्यात समाविष्ट होतो.

1.4 भूगर्भीय रचना :-

या जिल्ह्यातील बहुतेक क्षेत्रांमध्ये दरुसन प्रांस्तर लावा वाहांच्या समावेश आहे. हे लाव्हा वहा या क्षेत्रांमध्ये एकूण 400 मिटर जाडीचे आहेत. ही बाब जिल्ह्याच्या ईशान्य भागातील निम्नतम भाग आणि अच्युतम भाग यांच्यातील समुद्र सपाटीपासूनच्या किमान उंचीतील फरकावरून निदर्शनास येते. वहा मध्ये आढळून येणारे गाळाचे संस्तर आणि लाल प्रस्तर यामुळे प्रत्येक वाह एक दुसऱ्या पासून अलग ओळखणे व त्यांची विभागणी करणे शक्य झाले आहे.

[दोन]

प्रास्तरपुर्व गाळ साचण्याची क्रिया घडून येते. त्या उंचसखल भुप्रदेशामध्ये त्याच्या पुर्वेकडील व दक्षिणेकडील क्षेत्रातील परिनाम स्वरुप सान्ध्यामुळे हे वाह पसरलेले दिसतात. अलिकडील अपवाद हे मुख्यत्वे करुन वर्धा व उपनद्या वेणा, यशोदा व धाम आणि पोथरा यांच्या काठावर अरुंद पट्ट्यात आढळून येतात. यामुळे मुख्यता चाळ, वाळू, मोती आणि रेव यांचा समावेश आहे. वाळू व चाळ केवळ नद्यांच्या पात्रात आढळतात तर माती आणि रेव हे काठावर आढळतात. सेलु व पोहणा यांच्या लगतच्या भागात अलीकडे बाउन्डर आढळून येतात.

1.5 नद्या :-

वर्धा नदी ही या जिल्ह्यातील महत्वाची नदी असून ती मुलताई येथे सातपुडा पर्वतातुन उगम पावून या जिल्हयाच्या उत्तर व प्रश्चिम सिमेवरुन वाहते. या नदीच्या यशोदा वेणा व बाकली या मुख्य उपनद्या आहेत. दुसरी महत्वाची नदी वेणा ही नागपुर जिल्हयातुन व हिंणघाट तहसिल मधुन वाहात येवुन सांवगी हया गावा जवळ वर्धा नदीला मिळते. तसेच बोर व धाम हया नद्या आर्वी तालुक्यामधुन उगम पावुन समुद्रपुर तालुक्यातील मांडगाव येथे वेणा नदीला मिळतात. यशोदा नदी आर्वी तहसिल मधुन उगम पावते व ती देवळी तहसिलीतुन वाहात जावुन पुढे वर्धा नदीला मिळते. पावसाळ्यामध्ये या नद्यांच्या पुरामुळे तिरावरील गांवाना धोका असला तरी हया नद्या उन्हाळ्यात मात्र कोरडया असतात.

1.6 वने :-

वर्धा जिल्हयाचे एकुण वनक्षेत्र 875 चौ. कि. मी. असून जिल्हयाच्या एकुण भौगोलीक क्षेत्राच्या जवळ जवळ 14% आहे. हा वनभाग मुख्यत्वेकरुन जिल्हयाच्या उत्तरेकडील आर्वी, कांजा, आष्टी व सेलु या चार तहसिलीतय मोठया प्रमाणावर समाविष्ट आहे. समुद्रपुर तहसिलीत थोडया अधिक प्रमाणात वनाचे क्षेत्र आढळून येते.

1.7 हवामान व पर्जन्यमान :-

जिल्हयातील वर्धा केंद्राचे सन 1996 मधिल कमाल तापमाण 46.8 डिग्री सेल्सीयस व किमान तापमाण 7.8 डिग्री सेल्सीयस आहे. येथील उन्हाळा व हिवाळा हे सारखेच तिन्न असतात. एकाच दिवशी तापमानात बराच चढउतार होण्याचे प्रसंगही संपुर्ण वर्षभरात अनेकदा येतात. उन्हाळ्यातील महिन्यात दिवसाच्या उष्णतेनंतर रात्रीच्या गारठ्यात होत जाणारे परिवर्तन हे विशेष करुन लक्षणीय ठरते. या जिल्ह्यामध्ये बहुतांशी पाऊस जून ते सप्टेंबर या पावसाळ्याच्या महिन्यात पडतो. या जिल्हयाचे 1996 मधील सरासरी पर्जन्यमान 1062.8 मि. मि. आहे.

[तीन]

1.8 जमिन व तिर्थे प्रकार :-

या जिल्ह्यात जमीन मुख्यतः चार प्रकारची आढळून येते उदा. काळी - 1, काळी - 2, मुरमाड, खरडी व बरडी यांची सुधदा मुख्यतः उथळ मध्यम व खोल अशा भागात विभागणी करता येते. समुद्रपूर तालुक्याचा पूर्वकडील भाग, सेलू तालुक्याचा उत्तर किनारा आणि कांजा व आष्टी तालुक्यात उथळ प्रकारची जमीन आढळते.

तसेच हिंगणघाट व आर्वी तालुक्याचे पश्चिमेकडील काही भागात मध्यम प्रकारची जमीन आढळून येते. वर्धा व वेणानद्यांच्या काठावर सर्वत्र गाळाचे, षण काळ्या जमिनीचे थर साचलेले असून ते कपाशीच्या पिकासाठी अत्यंत उपयुक्त आहे. मुरमाड-1 व मुरमाड-2 या मृदांचे क्षेत्र जिल्ह्याच्या एकूण लागवडी खालील क्षेत्रापैकी 74 % व खरडी, बरडी व खेताळ ही 16 टक्के आहे. जमिनीतील पाण्याचा प्रवाह वायव्य दिशेकडून ईशान्य दिशेकडे आहे.

2. लोकसंख्या

2.1 जनगणना 1991 नुसार लोकसंख्या

1991 चे जनगणनेप्रमाणे वर्धा जिल्ह्याची एकूण लोकसंख्या 10,67,357 एवढी आहे. त्यापैकी 5,50,370 पुरुष व 5,16,987 स्त्रिया आहे. सन 1931 ते 1991 या 10 वर्षांमध्ये वर्धा जिल्ह्याची लोकसंख्या 15.21 % वाढलेली आढळते. जिल्ह्याच्या एकूण लोकसंख्येपैकी ग्रामीण लोकसंख्या 7,83,840 असून नागरी लोकसंख्या 2,83,517 एवढी आहे.

2.2 लोकसंख्येची घनता :-

1991 च्या जनगणनेनुसार वर्धा जिल्ह्यातील लोकसंख्येच्या घनतेचे प्रमाण चौ. कि.मी. मागे 169 असून तेच प्रमाण महाराष्ट्र राज्याकरीता 256 व भारताकरीता 267 आहे. 1991 च्या जनगणनेनुसार घनतेच्या प्रमाणाचे बाबतीत महाराष्ट्र राज्यात वर्धा जिल्ह्याचा 25 वा क्रमांक आहे.

2.3 नागरी व ग्रामीण लोकसंख्येचे प्रमाण :-

जिल्ह्याच्या एकूण लोकसंख्येपैकी नागरी भागामध्ये 26.56 % व ग्रामीण भागामध्ये 73.44 % लोकसंख्या वास्तव्य करित आहे. याप्रमाणे नागरी भागातील एकूण लोकसंख्या 2,83,517 व ग्रामीण भागातील एकूण लोकसंख्या 7,83,840 असल्याची 1991 चे जनगणनेवरून निदर्शनास येते.

2.4 स्त्री-पुरुष प्रमाण :-

1991 चे जनगणनेनुसार जिल्ह्यामध्ये दर हजार पुरुषामागे स्त्रियांचे प्रमाण 939 असून महाराष्ट्र राज्याच्या (1934) तुलनेत जास्त आहे. ग्रामीण भागात हेच प्रमाण दरहजार पुरुषामागे 941 तर नागरी भागात 932 आहे.

[चार]

2.5 अनुसूचित जाती व जमाती :-

जिल्ह्यामध्ये 1991 च्या जनगणनेनुसार अनुसूचित जातीची व अनुसूचित जमातीची लोकसंख्या अनुक्रमे 1,49,975 व 1,66,391 असून त्यांचे एकूण लोकसंख्येची प्रमाण अनुक्रमे 14.05 टक्के व 15.59 टक्के आहे. जिल्ह्यामध्ये 1981 च्या जनगणनेच्या तुलनेत 1991 च्या जनगणनेमध्ये अनुसूचित जातीमध्ये प्रचंड वाढ झाल्याचे दिसून येते.

2.6 लोकसंख्यात्मक मनुष्यबळ :-

1981 च्या जनगणनेप्रमाणे जिल्ह्यातील कामगारांची संख्या एकूण लोकसंख्येच्या प्रमाणात 45.22 टक्के एवढी होती. तर 1991 मध्ये जिल्ह्यातील कामगारांची संख्या 42.21 टक्के आहे. 1981-1991 या दशकामध्ये जिल्ह्यातील कामगार संख्येच्या प्रमाणात घट झालेली आहे. जिल्ह्यातील एकूण कामगारांपैकी 76 टक्के कामगार प्रांतीय, क्षेत्रामध्ये म्हणजेच शेती व तिच्याशी संलग्न असलेल्या कामावर गुंतलेले आहे.

2.7 वयोगटानुसार लोकसंख्येचे वर्गीकरण :-

0-14 या वयोगटातील लोकसंख्येची टक्केवारी 1971 या वर्षी 42.07 टक्के होती ती 1981 मध्ये 38.26 टक्के झाली तसेच 15-59 या वयोगटातील लोकसंख्येची टक्केवारी 1971 मध्ये 50.45 टक्के होती ती 1981 मध्ये 53.78 टक्के झाली 60 व त्यापेक्षा जास्त वयोगटातील लोकसंख्येची टक्केवारी 1971 मध्ये 6.98 होती ती 1981 मध्ये 7.87 टक्के व वय अनिर्देशित गटाची 0.09 टक्के एवढी झाली. 1991 च्या जनगणनेनुसार वयोगटनिहाय लोकसंख्या उपलब्ध झाली नाही. त्यामुळे वयोगटानुसार लोकसंख्येचे वर्गीकरण देणे शक्य होत नाही.

2.8 साक्षरता :-

1991 च्या जनगणनेप्रमाणे जिल्ह्यात एकूण 6,34,434 लोक साक्षर आहेत त्यात पुरुष 3,66,713 व स्त्रिया 2,67,721 आहेत. जिल्ह्यातील एकूण लोकसंख्येपैकी 59.44 टक्के लोकसंख्या साक्षर म्हणून गणल्या गेली आहे. त्यात 78.33 टक्के पुरुष व 61.02 टक्के स्त्रिया साक्षर आहेत.

2.9 वापरातील निवासी घरांची व कुटूंबाची लोकसंख्या

जिल्ह्यामध्ये वापरातील निवासी घरांची संख्या 1991 चे जनगणनेनुसार 2,11,710 एवढी आहे. पैकी 74.41 टक्के ग्रामीण भागात व 25.59 टक्के नागरी भागात आढळते. तसेच 1991 च्या जनगणनेनुसार जिल्ह्यामध्ये 2,20,348 कुटूंबे आहेत. पैकी 74.73 टक्के कुटूंबे ग्रामीण भागात व 25.27 टक्के कुटूंबे नागरी भागात आहेत.

[पाच]

3. वने

3.1 जिल्हयातील एकूण वनक्षेत्र:-

वर्धा जिल्हयामध्ये एकूण वनांशालील क्षेत्रफळ (वनक्षेत्र) 875 चौ. कि. मी. असून ते जिल्हयाच्या एकूण क्षेत्रफळाच्या 14 टक्के आहे. या जिल्हयातील बहुतांशी वनभाग हा जिल्हयाच्या उत्तरेकडील आर्वी, कांजा, आष्टी, वर्धा व सेलूच्या तहसिल मध्ये आहे. वनक्षेत्राच्या एकूण क्षेत्राची राखीव, सुरक्षित व अवर्गीकृत अशा तीन भागांमध्ये विभागणी होते. यापैकी अवर्गीकृत क्षेत्र हे महसुल विभागाच्या देखरेखीखाली तर राखीव आणि सुरक्षित क्षेत्र हे वनविभागाच्या देखरेखीखाली येते. एकूण वन व्याप्त क्षेत्राच्या तुलनेत राखीव 60 टक्के असून संरक्षित वनक्षेत्र 36 टक्के व अवर्गीकृत क्षेत्र हे फक्त 3 टक्के आहे. सन 1996-97 या आर्थिक वर्षात 6.31 व 16.71 हजार घनमिटर इमारती व जळावू लाकडाचे उत्पादन झाले.

3.2 वनोत्पादन :-

आर्वी व हिंगणी परिक्षेत्रातील भागात उत्तम दर्जाचे सागवणी झाडाची वने आढळून येतात. सागवणी झाडासोबतच या जिल्हयामध्ये सामान्यपणे धावडा, सालई, तेंदू व मवई या जातीचे झाडे आहे. या वनात पेंन, कळंब, पळस, मोह, बेहाडा इत्यादी वनस्पतीचे उत्पादन होते. तसेच येथील वनजमीनी मध्ये करंड, धोण्ड, मुशाम, मखेल आणि शेंग या प्रमुख जातीचे गवत उगवते. वनउत्पादनापासून सन 1996-97 मध्ये 1026.76 लाख रुपये एवढे उत्पन्न मिळाले. त्यापैकी इमारती व जळावुलाकडा पासून अनुक्रमे 845.65 व 73.85 लाख रुपये प्राप्त झालेत.

3.3 वन विकास कार्यक्रम :-

धूप जोराने आलेल्या पावसाच्या घाण्याचा निचरा व पूर यापासून जमिनीचे संरक्षण करण्याचे बाबतीत आणि जमिनीचा कस टिकवून शेतीस सहाय्य करण्याच्या बाबतीत जंगले महत्वाची कामगिरी बजावतात. त्या दृष्टीने वनविकासाकरीता जिल्हा स्तरावर खालील योजना राबविल्या जातात. [अ] मध्यवर्ती रोप मळ्यांची स्थापना [ब] निकृष्ट वनाचे पुर्नवनिकरण [क] वन समूह योजना [क] वन संरक्षण तसेच वन्य प्राणी व निसर्ग संरक्षण.

4. कृषि :-

4.1 जमीनीचा वापर :-

जिल्हयातील 1993-94, 1994-95 व 1995-96 वर्षातील एकूण भौगोलिक क्षेत्र 629 हजार हेक्टर इतके होते. त्यापैकी 1993-94 वर्षामध्ये लागवडी लायक क्षेत्र 72 टक्के, कायम गुरे चरण व इतर चराई

[सहा]

जमीन या खालील क्षेत्र 8 टक्के शेतीला उपलब्ध नसलेले क्षेत्र 9 टक्के व जंगल व्याप्त क्षेत्र 13 टक्के होते. त्याच क्षेत्रात 1994-95, 1995-96 वर्षातील टक्केवारी अनुक्रमे 74, 74, या प्रमाणे होती. तसेच 1993-94, 1994-95 व 1995-96 वर्षातील लागवडीखालील क्षेत्रापैकी निव्वळ कसलेले क्षेत्र अनुक्रमे 91, 96, 96 टक्के आणि दुबार लागवडीखालील क्षेत्र अनुक्रमे 9, 5 व 5 टक्के या प्रमाणे होते. निव्वळ कसलेल्या क्षेत्राची एकूण भौगोलिक क्षेत्राशी टक्केवारी 61, 64 व 64 एवढी होती.

4.2 वहीतीखालील जमीनीचे धारण जमिनी व त्याचे क्षेत्र यांचे

गटवार वर्गीकरण

वहीतीखालील जमीनीचे गटाप्रमाणे भूधारकांची आणि क्षेत्राची 1985-86 व 1990-91 चे कृषि गणनेनुसार टक्केवारी खालील प्रमाणे दर्शविलेली आहे.

अ. क्र.	धारण गट (हेक्टर)	भूधारक (टक्केवारी)		क्षेत्र (टक्केवारी)	
		1985-86	1990-91	1985-86	1990-91
1.	2.	3.	4.	5.	6.
1.	2 पर्यंत	40	46	15	19
2.	2 ते 5	40	38	37	39
3.	5 ते 10	16	13	31	29
4.	10 ते 20	3	3	14	11
5.	20 व त्यापेक्षा जास्त	1	-	3	2

कृषी गणना 1990-91 मध्ये संस्थानी धारण केलेले क्षेत्र वैयक्तिक धारणात समाविष्ट करण्यात आले आहे. त्यातील एकूण धारणापैकी वैयक्तिक धारण व त्याचे क्षेत्रफळ 6.96 टक्के आणि संयुक्त धारण व त्याचे क्षेत्रफळ 4 टक्के या प्रमाणे आढळते. 1985-86 च्या तुलनेत 1990-91 वर्षात भूधारकांच्या संख्येत 2 हेक्टर पर्यंतच्या गटात 19 टक्क्यांनी वाढ झाली आहे. गट 2 ते 5 हेक्टर पर्यंतच्या गटात 1 टक्का घट असून 5 ते 10 हेक्टर पर्यंतच्या गटात 15 टक्के 10 ते 20 हेक्टर पर्यंतच्या गटात 25 टक्के व 20 हेक्टर व त्यापेक्षा जास्त गटात 48 टक्क्यांनी घट झाल्याचे दिसून येते.

क्षेत्रफळाच्या बाबतीत 2 हेक्टर पर्यंतच्या क्षेत्रगटात 20 टक्के वाढ झाली असून 2 ते 5 हेक्टर पर्यंतच्या गटात 2 टक्के घट 5 ते 10 हेक्टर, 10 ते 20 हेक्टर पेक्षा जास्त गटात अनुक्रमे 16 टक्के व 27 टक्के व 57 टक्के घट झाली असल्याचे दिसून येते.

4.3 पीक पध्दती :-

जिल्ह्यातील पीकाखालील एकूण क्षेत्र 1993-94 व 1994-95 व 1995-96 वर्षात अनुक्रमे 417, 417 व 418 हजार हेक्टर होते. त्यापैकी अन्नधान्ये पीकाखालील क्षेत्र 179, 155 व 160 हजार हेक्टर होते. अन्नधान्ये पीकाखालील क्षेत्रापैकी सर्वात जास्त क्षेत्र ज्वारी पीकाखालील म्हणजे अनुक्रमे 43, 49 व 42 टक्के डाळी, चर्गीय पीकाखालील 1993-94, 1994-95 व 1995-96 वर्षी अनुक्रमे 47, 37 व 50 गंवाखाली 1993-94 व 1994-95 या वर्षाकरिता अनुक्रमे 9 व 12 टक्के व 1995-96 या वर्षात 9 टक्के असे होते. कापसाखालील क्षेत्र एकूण पीकाखालील क्षेत्राच्या तुलनेत 1993-94, 94-95, 95-96 या वर्षात अनुक्रमे 31, 43 व 45 टक्के होते. या तुलनेत 1993-94 वर्षातील पीकाखालील एकूण क्षेत्रात घट आढळून येते. व 1994-95 व 1995-96 वर्षात मात्र वाढ झाल्याचे निदर्शनास येते. निव्वळ लागवडी खालील क्षेत्रात 1993-94, वर्षाच्या तुलनेत 1994-95 व 1995-96 या वर्षात 5 टक्के वाढ झाल्याची दिसून येते.

4.4 मुख्य पिकांचे उत्पादन :-

सन 1996-97 मध्ये तृणधान्यांचे एकूण उत्पादन 127800 मेट्रीक टन इतके झाले तेच 1995-96 या वर्षासाठी 91200 मेट्रीक टन इतके होते. त्यामुळे तृण धान्यांच्या उत्पादनामध्ये 40 टक्क्यांनी वाढ झालेली आढळून येते. तसेच 1995-96 च्या तुलनेत 1996-97 या साली कडधान्यांच्या उत्पादनात 22 टक्क्यांनी वाढ झाली असून व तुरीच्या उत्पादनात देखील 26 टक्क्यांनी वाढ झालेली दिसून येते. 1996-97 वर्षात भुईमुगाचे उत्पादन 6000 मेट्रीक टन इतके झाले असून त्यात 1995-96 वर्षाच्या तुलनेत 1996-97 या वर्षी घट झाल्याचे निदर्शनास येते.

4.5 मुख्य पिकांचे दर हेक्टरी उत्पादन :-

जिल्ह्यामध्ये ज्वारी, गहु, कापूस, तुर, मुंग, जवस, तीळ, उस, भुईमुंग, हळद, मिरची इत्यादी पिके घेण्यात येतात. ह्यात ज्वारीचे पिक हे मुख्य समजल्या जाते. 1996-97 वर्षाकरिता ज्वारीचे दर हेक्टरी उत्पन्न 1441, तांदुळ 1000, गहु 1478, बाजरी 1000, हरबरा 591, तुर 831, उडीद 462, मुंग 417, जवस 320, तीळ 267, भुईमुंग (शेंगा) 833, उस (ड्रेडकेनच्या स्वरूपात) 67129, कापूस 220 (गासडी), मिरची 500, हळद 973, किलोग्रॅम या प्रमाणे अंदाजीत करण्यात आल्याचे कृषि आयुक्तालय, पुणे यांचे आकडेवारी वरून निदर्शनास येते.

4.6 आर्थिक उत्पादन देणाऱ्या पिकांचे क्षेत्र :-

तृण धान्याखालील संकरीत व जादा उत्पादन देणाऱ्या पिकांमध्ये प्रामुख्याने ज्वारी, तुर, गहु, कापूस, भुईमुंग या पिकांचा समावेश होतो. 1996-97 वर्षात जादा उत्पादन देणाऱ्या पिकांचे क्षेत्र अन्नधान्याखाली 21 टक्के, संकरीत पिकांमध्ये ज्वारी व कापसाचे अनुक्रमे

4.7 फळे व भाजीपाला :-

जिल्हयातील एकूण फळे व भाजीपाला या पिकाखाली 1993-94, 1994-95 व 1995-96 मध्ये अनुक्रमे 8,842, 7,989, व 8,544 हेक्टर एवढे क्षेत्र असून ह्यांची टक्केवारी पिकाखालील एकूण क्षेत्राच्या अनुक्रमे 3.00, 2.00 व 2.00 टक्के आढळून येते. संत्रयाचे पिक मुख्यतः कांजा, आर्वी, आष्टी या तालुक्यात घेण्यात येते. केळीचे पिक सेलु तालुक्यात घेण्यात येते.

4.8 रासायनिक खतांचे वाटप :-

1996-97 या वर्षी जिल्हयात 62,336 मेट्रीक टन रासायनिक खतांचे वाटप करण्यात आले असून यात गेल्या वर्षीच्या तुलनेत घट झालेली आढळून येते. वाटप केलेल्या एकूण खतापैकी 22 टक्के नियमित संस्था कडून व 78 टक्के स्वाजगी संस्थाकडून वाटप केल्याचे दिसून येते.

4.9 पिक संरक्षण :-

पिकाखालील रोगांचा प्रादुर्भाव जसजसा वाढत आहे, तसतसा किटक नाशके व जंतुनाशक औषधांचा वापरही फार मोठ्या प्रमाणावर अलीकडे होत आहे. स्वरीय योजनेअंतर्गत जिल्हयामध्ये किटक नाशके, जंतुनाशके तसेच रोगसंरक्षण साधन सामुग्री इत्यादीकरीता, अर्थ सहाय्याची योजना जिल्हयातील कृषि अधिका- यामार्फत तसेच संत्रा फळावरील कोळशी रोंगाची निर्मुलन योजना फलोत्पादन उपसंचालका मार्फत कार्यान्वीत केल्या जाते.

4.10 शेतमाल साठवणुकीच्या व नियंत्रीत बाजारपेठांच्या सोयी :-

जिल्हयातील बऱ्याच तालुक्यात कृषी उत्पन्न समित्या कार्यरत असून त्या सर्व ठिकाणी शेतकऱ्यांनी आपलेल्या विक्री योग्य मालाच्या विक्रीची व साठवणुकीची सोय उपलब्ध आहे. 1996-97 वर्षी गहु 213 टन, ज्वारी 653, कापूस 1958714, तुर 3064, चणा 1820, मुंगफल्ली 11, तिळ 1 व सोयाबिन 14719 टन कृषि मालाची विक्री कृषि उत्पन्न बाजार समिती द्वारे करण्यात आली. तसेच जिल्हयात महाराष्ट्र राज्य वखार मंडळाच्या चार वखारी असून त्यांची क्षमता 8,000 मेट्रीक टनाची आहे. शिवाय सहकार विभागाच्या 48 वखारी असून त्यांची ही 9,250 मेट्रीक टन कृषि माल साठवण्याची क्षमता आहे.

4.11 जमिन सुधारणा :-

जिल्हयातील विभागीय मृद सुधारण अधिकारी यांचे चे मार्फत बांधि घालणे व उतारावर समतल घालणे इत्यादी उपायाद्वारे जमिनीचा विकास केल्या जातो. याशिवाय महसुल विभागामार्फत अतिरिक्त जमिनी दिलेल्या अभिहस्तांकिताना जमिन विकासाकरिता अर्थ सहाय्य देण्यात येते. तसेच विशेष घटक योजने

अंतर्गत जिल्हा कृषि विकास अधिका-यामार्फत निवडक अनुसूचित जातीच्या शेतकऱ्यांना जमिन सुधारणा करिता अर्थ सहाय्य देण्यांत येते. ओलीताच्या सोयीची उपलब्धता वाढविण्या करिता अल्प भुधारकांना विहीरी बांधण्याकरिता जिल्ह्यांतील भु-विकास अधिकोषा मार्फत व राष्ट्रीयकृत बँके मार्फत कर्जाचे वाटप करण्यात येते.

4.12 इतर विकास कार्यक्रम :-

शेती विकासाच्या दृष्टीने जिल्हा वार्षिक योजने अंतर्गत पुढील निरनिराळे कार्यक्रम राबविले जातात. [1] फलोत्पादन कार्यक्रम अंतर्गत फलीत्यादन विभागातर्फे फळबाग लागवडीसाठी इच्छुक अल्प-भुधारक शेतकरी ज्यांचे जवळ ओलीताची सोय आहे व जे फळबाग लाऊ इच्छितात अशा शेतकऱ्यांना सुधारीत जातीच्या कलमाचा पुरवठा करून भुविकास आणि जिल्ह्यातील राष्ट्रीयकृत बँकेकडून कर्जरूपी अर्थसहाय्याची सोय उपलब्ध करून देण्यात येते.

[2] बँकेने वाटप केलेल्या कर्जावर 33 टक्के सरासरी अनुदान देऊन शेतकऱ्यांचा कर्जाचा बोझा काही प्रमाणात हलका करण्यांत मदत करते. [कोरडवाहू शेती विकासाच्या दृष्टीने शासनाने प्रत्येक जिल्ह्यामध्ये कृषी पंढरी योजना सुरु केलेली आहे. जिल्ह्यातील प्रत्येक तहसिलीमधून कृषी पंढरी योजनेअंतर्गत जास्तीत जास्त कोरडवाहू शेती असेल अशा गावांची निवड करून त्या गावातील सर्व अल्प व अत्यल्प भुधारकांना शेती विकासाच्या दृष्टीने जे कार्यक्रम राबविले जातात त्यांचा लाभ देण्यांत येतो.

[3] एकात्मिक ग्रामीण विकास योजनेअंतर्गत जिल्ह्यांतील अल्प व अत्यल्प शेतकऱ्यांना नवीन विहीरी बांधण्यासाठी व जुन्या विहीरीची दुरुस्ती करण्यासाठी विजेवरील पंप संच विकत घेण्याकरिता आणि बैलगाडी व बैलजोडी विकत घेण्यासाठी राष्ट्रीयकृत व इतर बँकाकडून कर्ज मिळवून देऊन त्यावर जिल्हा ग्रामीण विकास यंत्रणेमार्फत कमीत कमी 25 ते 33 टक्के सुट देण्यांत येते.

[4] अल्प भुधारकांना रासायनिक सताच्या वाढीव किंमतीवर सुट देण्यांत येते.

[5] फिटकनाशके व मुशक नाशके यासाठी अर्थसहाय्य देण्यांत येते. ब

[6] सधन तेलबिया विकास कार्यक्रम.

[7] कडधान्यांच्या पिकाकरिता सधन उत्पादन कार्यक्रम, याशिवाय जिल्हा परिषदेच्या वाढीव उपकरातील उत्पन्नामधून कृषी विकासावर खर्च करण्यात येत असतो. जसे उन्हाळी भुईमुंगासाठी अनुदान देणे वगैरे.

5. जलसिंचन

5.1 जलसिंचनाची साधने

जिल्ह्याचा कृषी उत्कर्ष साधण्यासाठी व सर्वसाधारण आर्थिक सुस्थितीसाठी सिंचन क्षमता वाढविणे ही एक

[दहा]

अत्यंत महत्वाची बाब आहे. विहिरी, लहान पाटबंधारे, मध्यम प्रकल्प, उपसा सिंचन योजनेंद्वारे तसेच नदी नाल्यावर पंप बसवून सिंचन केल्या जाते. जिल्हयामध्ये साखर कारखान्याची उभारणी झाल्यामुळे व त्या कारखान्यात ऊस आवश्यक असल्यामुळे त्यांच्या लागवडीची क्षमता वाढविणे आवश्यक झाले आहे. त्या दृष्टीने शासकिय व वैयक्तिक स्तरावरून जोमाने प्रयत्न सुरु आहेत. पुढील नजिकच्या काळात आजच्या तुलनेत जिल्हयाच्या सिंचन क्षमतेत बराच बदल झालेला आढळून येईल.

5.2: निरनिराळ्या पिकांसाठी ओलीताचे क्षेत्र

1993-94 वर्षी ओलीताच्या एकूण क्षेत्रापैकी तृण धान्यासाठी 22 टक्के, कडधान्ये 11 टक्के, ऊसासाठी 1 टक्का फळे व भाजीपाला यासाठी 5 टक्के, कापसासाठी 43 टक्के व गळीताच्या पीकासाठी 15 टक्के हेक्टर सिंचन करण्यात आले.

5.3: सिंचन क्षमता

जिल्हयात 1993-94 वर्षात 23153, 1994-95 वर्षात 22126 व 1995-96 वर्षात 25630 हेक्टर ओलीतासाठी निव्वळ क्षेत्र असून त्यापैकी विहिरींद्वारे भिजणारे क्षेत्र अनुक्रमे 19841, 18254 व 20947 हेक्टर आणि कालवे व इतर साधनांद्वारे भिजणारे क्षेत्र अनुक्रमे 3312, 3872, व 4683 हेक्टर आहे. लागवडीसाठी एकूण क्षेत्राची ओलीतासाठी एकूण क्षेत्राशी टक्केवारी सांगावयाची झाल्यास ती 1993-94 वर्षात 7.24, 1995-96 मध्ये 7.85 व 1995-96 मध्ये 8.98 टक्के इतकी आहे. यात विहिरींद्वारे व इतर साधनांद्वारे करण्यात येणाऱ्या सिंचनाचाही समावेश आहे.

5.4 सिंचन प्रकल्प

जिल्हयामध्ये बोर, धाम, पंचधारा, डोंगरगाव व पोथरा प्रकल्पाची कामे 1 पोथरा प्रकल्पाचे काम जरी पूर्ण झाले नसले तरी ओलीत सुरु आहे 1 पूर्ण झालेली असून त्यांद्वारे सन 1996-97 मध्ये 4223 हेक्टर जमिनीला हंगामी सिंचनाची सोय उपलब्ध करून देण्यात आली. भविष्यात जिल्हयात मध्यम प्रकल्पांद्वारे 30658 हेक्टर सिंचन होण्याची अपेक्षा आहे.

अपर वर्धा, लोअर वर्धा व लोअर वेणा हे तिनही प्रकल्प पूर्ण झाल्यानंतर हया जिल्हयाची जवळ जवळ 75000 हेक्टर जमीन जास्तीच्या ओलीतासाठी घेवून शेती विकासाच्या दृष्टीने निश्चितच लाभकारक ठरेल.

6. पशुसंवर्धन व पशुवैद्यकिय सेवा

6.1 पशुधन

या जिल्हयामध्ये 1992 च्या पशुगणनेप्रमाणे पशुधनाची संख्या 672450 इतकी आहे. हीच पशुधनाची संख्या 1987 मध्ये 667057 इतकी होती. 1992 च्या पशुगणनेप्रमाणे माई-बैल 57 टक्के,

म्हशी-खे 9 टक्के, मेंढया-बकरे 27 टक्के व इतर पशुधन 7 टक्के, आढळून येते. 1992 च्या पशुगणनेप्रमाणे दर चौ. कि.मी. मागे पशुधनाची घनता 106 इतकी आढळून येते.

1987 ते 1992 या पाच वर्षांच्या काळात पशुधनाची संख्या जवळ जवळ 0.8 टक्क्यांनी वाढली आहे. तसेच कुक्कुटांच्या संख्येत 1992 मध्ये 1987 च्या मुलनेत अंदाजे 41 टक्क्याने वाढ झाल्याचे आढळते.

6.2 पशुधन व दुग्ध उत्पादन

वर्धा जिल्हा हा "गौळारु" गुरांचे मोहेरघर आहे. विशेष करून आर्वी, कारंजा व आष्टी तालुक्यात गोपालन प्रामुख्याने केले जाते. म्हशींच्या बाबतीत बहुसंख्य म्हशी हया स्थानिक जातीच्या असून त्या "नागपूरी" किंवा "रलीचपूरी" म्हणून ओळखल्या जातात. "मुर्ती व सुर्ती" जातीच्या म्हशी सुद्धा काही प्रमाणात हया जिल्ह्यात आढळतात. सन 1996-97 मध्ये जिल्ह्यात दुग्ध योजनेद्वारे प्रतिदिन सरासरी 30000 लिटर दुग्ध संकलित करण्यात आले.

6.3 पशु वैद्यकिय सेवा

वर्धा जिल्ह्यामध्ये एक पशुवैद्यकिय सर्व चिकित्सालय, 25 पशुवैद्यकिय दवाखाने, 55 प्रथमोपचार केंद्रे व 103 कृत्रिम स्तन केंद्रे आहेत शिवाय हया जिल्ह्यात विस्तार कार्य व प्रात्यक्षिकाकरिता 1 फिरते पशुरोग नियंत्रक पथक आहे. इस्पितळे दवाखाने व मदत केंद्रांमध्ये उपचार केलेल्या पशुंची 1996-97 मधील संख्या 332904 एवढी आहे. तसेच कृत्रिम स्तन केंद्रांमध्ये एकूण 20575 इतक्या जनावरांवर कृत्रिम गर्भधारणा करण्यात आली. 1995-96 वर्षांच्या तुलनेत 1996-97 वर्षांमध्ये कृत्रिम गर्भधारणा करण्यात आलेल्या जनावरांच्या संख्येत 1.0% टक्के वाढ झाली आहे.

6.4 पशुधन विकास कार्यक्रम

पशुधन विकासाच्या कार्यक्रमासाठी जिल्हा योजनेअंतर्गत पुढील कार्यक्रम प्रामुख्याने राबविले जातात. 1) तोंड व पायसुरी रोगांचे नियंत्रण 2) वैरण प्रात्यक्षिके आयोजित करणे. 3) विशेष पशु सुधार प्रकल्प. 4) संकरीत कालवंडी जोपासनेसाठी अर्ध सहारय 5) कोबड्यांच्या पिलांचे वाटप करणे. 6) गोकुळ ग्रामयोजना 7) दुर्बल घटकांना दुभत्या जनावरांचा पुरवठा इत्यादी.

7. मत्स्य व्यवसाय

7.1 मत्स्योत्पादन

वर्धा जिल्ह्यामध्ये एकूण 3344 हेक्टर मत्स्य उत्पादनासाठी अनुकूल आहे. याशिवाय 460 कि. मी. नदीचे पात्र देखील मत्स्य व्यवसायासाठी उपयुक्त आहे. सन 1996-97 मध्ये 456 लाख रुपये मुल्याचे 2279 मे. टन भुजल मत्स्योत्पादन करण्यात आले. केळडार येथे मत्स्यबीज उत्पादन केंद्र स्थापन करण्यात आले असून त्यातून तलावात साठविण्यासाठी मत्स्यबीज पुरवण्यात येते. मत्स्यव्यवसाय क्षेत्रा अंतर्गत 1992 च्या पशुगणनेनुसार वर्धा जिल्ह्यामध्ये पुर्णकालीन व अर्धकालीन प्रत्यक्षपणे भासेमारी व्यवसायात गुंतलेल्यांची संख्या 374 व 1237 असल्याचे निदर्शनास येते.

7.2 मत्स्योत्पादन विकास कार्यक्रम

वर्धा जिल्ह्यांमध्ये मत्स्य व्यवसायाचा विकास करण्याकरिता जिल्हा योजने अंतर्गत निरनिराळे कार्यक्रम राबविले जातात. उदा. मच्छीमार साधनांच्या खरेदीवर, अर्थसहाय्य, मत्स्यव्यवसाय सहकारी संस्थांना भाग भांडवल, मच्छीमारांना विमा उतरविण्यासाठी अनुदान देणे इत्यादी.

8. विद्युत

8.1 विद्युतीकरण

1991 च्या जनगणनेनुसार जिल्ह्यांमध्ये एकूण 1379 गावे व 6 शहरे आहेत. त्यापैकी 31 मार्च, 1997 पर्यंत 1243 गावांचे व 6 शहरांचे असे एकूण जिल्ह्यांमध्ये 90 % विद्युतीकरण पूर्ण झाले आहे.

8.2 विज पुरवठा केलेले शेतीचे पंप

जिल्ह्यांमध्ये 31 मार्च, 1997 पर्यंत, महाराष्ट्र राज्य विद्युत मंडळामार्फत 41846 शेतीच्या पंपांना विज पुरवठा करण्यात आला.

8.3 विद्युत वापर

1996-97 मध्ये 673823 हजार किलो वॅट तास विद्युत वापर करण्यात आली. त्यापैकी 12 टक्के घरगुती कामासाठी, 1 टक्के व्यापारिक कामासाठी, व लघुशक्तीसाठी 74 टक्के, औद्योगिक उत्पादनाकरिता 0.7 टक्के सार्वजनिक दिवाबत्ती करिता, 2 टक्के शेतीकरिता व 0.3 टक्के इतर बाबीसाठी वापर करण्यात आल्याचे आढळते. तसेच जिल्ह्यांमध्ये 31 मार्च, 1997 अखेर पर्यंत 192791 विद्युत कनेक्शन्स दिल्या गेले आहेत. सन 1995-96 च्या तुलनेत 1996-97 या वर्षी 16 टक्के विजेच्या वापरात वाढ झालेली आहे. तसेच विजेच्या संबंधीच्या [कनेक्शन्सच्या] संख्येतही 16207 ने म्हणजेच 9 टक्क्यांनी वाढ झालेली दिसून येते.

9. साणकाम व उद्योग

9.1 खनिज उत्पादन

जिल्ह्यांमध्ये मुख्य खनिजे आढळून येत नाहीत तरीही माती, मुरुम, गिट्टी इत्यादी पासून अल्पशा प्रमाणात महसूल प्राप्त होतो.

9.2 उद्योग आणि कामगार

जिल्ह्यांत 1996 वर्षात नोंदणीकृत झालेल्या कारखान्यांची संख्या 167 होती त्यापैकी 153 कारखाने चालु स्थितीमध्ये असून त्यात 11272 कामगारांना रोजगार उपजब्ध करून देण्यात आला.

9.3 औद्योगिक वसाहत

जिल्हयामध्ये औद्योगिक विकासाकरिता महाराष्ट्र औद्योगिक महामंडळातर्फे वर्ध्यासून 6 कि.मी. अंतरावर 313.19 हेक्टर जमिनीवर 1 औद्योगिक वसाहत स्थापन करण्यात आली आहे. त्यातील 204 भुखंडांपैकी 161 भुखंडाचे निरनिराळे उद्योग स्थापन करण्याकरिता वाटप करण्यात आले असून पाणी व विजेची सोय उपलब्ध करून देण्यात आली आहे.

10. वाहतूक व दळणवळण

10.1 लोहमार्ग

जिल्हयात 31 मार्च, 1997 अखेरपर्यंत एकेरी लांबीचे रुंद लोहमार्ग 65 कि.मी. दुहेरी लांबीचे रुंद लोहमार्ग 225 कि.मी. तिहेरी व अधिक लांबीचे रुंद लोहमार्ग 70 कि.मी. आणि अरुंद लोहमार्ग 37 कि.मी. असे एकूण 397 कि.मी. लांबीचे लोहमार्ग आहेत. वर्धा शहर हे दिल्ली-मद्रास व होवडा-मुंबई मार्गाने जोडलेले महत्वाचे शहर आहे.

10.2 स्त्र्यांची लांबी

जिल्हयामध्ये मार्च, 1997 अखेर पर्यंत ग्रामीण भागात 2885 कि. मी. लांबीच्या स्त्र्याचे काम व नगरपरिषद हद्दीतील भागात 343 कि. मी. स्त्र्याचे काम पूर्ण करण्यात आले. त्यापैकी ग्रामीण भागात 1165 कि. मी. व नागरी भागात 115 कि. मी. लांबीच्या स्त्र्यांच्या डांबरीकरणाचे काम पूर्ण करण्यात आले. शिवाय नागरी भागात जवळ जवळ 8 कि. मी. लांबीचे सिमेंट क्रॉक्रीटचे स्त्रे आहेत. 1995-96 वर्षाच्या तुलनेत 1996-97 या वर्षात ग्रामीण स्त्र्यांच्या कामात 2.00 टक्क्यांनी वाढ झालेली आढळते.

10.3 नोंदणी करण्यात आलेली वाहने

जिल्हयामध्ये मार्च 1997 अखेर पर्यंत निरनिराळ्या प्रकारच्या नोंदणी झालेल्या मोटार वाहनांची संख्या 36405 एवढी आहे. त्यात 84 टक्के मोटार सायकली व स्कुटर 6 टक्के मोटारी व जिप्स, 4 टक्के मालमोटारी 6 टक्के इतर वाहने आहेत. 1995-96 वर्षाच्या तुलनेत 1996-97 या वर्षी मोटार वाहनांच्या संख्येत 12 टक्क्यांनी वाढ झालेली आढळते.

10.4 टपाल व तार कार्यालये

जिल्हयामध्ये मार्च 1997 अखेर पर्यंत 185 टपाल कार्यालये, 11 तार कार्यालये व 91 तार केंद्रे आहेत. दर लाख लोकसंख्येमागे 17 टपाल कार्यालये व 10 तार केंद्रे पडतात. 1995-96 वर्षाच्या तुलनेत या वर्षी दुरध्वनीच्या संख्येत 27 टक्क्यांनी वाढ झालेली आढळते. तसेच जिल्हयातील 171 गावांना पोस्टाची सोय उपलब्ध असून 12842 दुरध्वनीची सोयही उपलब्ध आहे.

[चौदा]

10.5 दूरदर्शन

जिल्ह्यात ऑक्टोबर 1989 मध्ये दुरचित्रवाणीची सोय उपलब्ध करण्यात आली. दुरचित्रवाणी वंदारे ग्रामीण जनतेला ज्ञान मिळावे या उद्देशाने महाराष्ट्र शासनातर्फे काही ग्रामपंचायतीला अनुदान तत्वावर सामुहिक दूरदर्शन संघ पुरविण्यात येतात.

11. कामगार व रोजगार

11.1 रोजगार

जिल्ह्यामध्ये मार्च 1997 अखेर निरनिराळ्या उद्योगांमधील एकूण रोजगार 45914 असून त्यात 18112 खाजगी, 16734 निमशासकिय व 11018 शासकिय आहेत. म्हणजेच सार्वजनिक क्षेत्रामध्ये 60 टक्के व खाजगी क्षेत्रामध्ये 40 टक्के कामगार आहेत. गेल्या वर्षीच्या तुलनेत एकूण रोजगारात 3.00 टक्क्यांनी वाढ झाली आहे.

11.2 रोजगार विनिमय केंद्रे

रोजगार विनिमय केंद्रातील आकडेवारीवरून दिसून येते की, 1996 मध्ये 15163 उमेदवारांनी काम मिळविण्याकरिता नावे नोंदविली आहेत. त्यापैकी फक्त 918 (6.00 %) लोकांना काम मिळाल्याचे दिसून येते. त्यात 55.00 टक्के अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमातीच्या उमेदवारांचा समावेश आहे. मागील वर्षीच्या तुलनेत 1996 वर्षात नोकरी मिळालेल्या उमेदवारांच्या टक्केवारीत वाढ झालेली दिसून येते.

11.3 मजूरीचे दर

सन 1996-97 च्या वर्षामध्ये कुशल कारागीर उदा. सुतार, लोहार, चांभार यांचे सरासरी मजूरीचे दर अनुक्रमे 70.00, 60.00 व 45.00 रुपये याप्रमाणे तर अकुशल कामगार उदा. शेतमजूर यांना देण्यात येणाऱ्या दर अनुक्रमे 40.00 व 35.00 रुपये असल्याचे आढळते.

12. सहकार

वर्धा जिल्ह्यात 1995-96 वर्षी एकूण 1442 सहकारी संस्था कार्यरत होत्या परंतु 1996-97 वर्षात 61 सहकारी संस्था अवसानात गेल्यामुळे 1381 सहकारी संस्था अस्तीत्वात आहे. या 1381 सहकारी संस्थांची एकूण सभासद संख्या 322 हजार आहे. बीगर शेती संस्थांची संख्या 173 एवढी आहे. उत्पादन संस्था एकूण 536 असून त्यापैकी सर्वात जास्त म्हणजे 368 संस्था हया दुग्ध व्यवसायासंबंधी निगडित आहे. सामाजिक संस्था एकूण 259 असून गृहनिर्माण संस्था या सर्वात जास्त असून त्यांची संख्या 131 एवढी आहे.

[पंधरा]

प्राथमिक कृषी पत संस्थांच्या सभासदांची संख्या सर्वात जास्त म्हणजे 138244 इतकी आहे. प्राथमिक कृषि सहकारी संस्थामार्फत 1996-97 मध्ये 1,711 लाख रुपयांचे कर्ज वाटप शेतकी सभासदाना करण्यांत आले. 31.3.97 अखेर कर्जाची थकबाकी 1,978 लाख रुपये आहे.

जिल्हा मध्यवर्ती बँकेमार्फत सन 1996-97 मध्ये 24,408 लाख रु. अल्पमुदतीचे 5,102 लाख रु. मध्यम मुदतीचे कर्ज वाटप झाले. 24,408 लाख अल्पमुदतीच्या कर्जापैकी 1,835 लाख रु. चे कर्ज हे हंगामी कामासाठी दिलेले कर्ज आहे. राज्य भुविकास बँक मुंबई च्या वर्धा शाखेतर्फे 249 लाख रु. चे दीर्घ मुदतीचे कर्ज वाटप करण्यांत आले. जिल्ह्यातील सर्व बँकाकडून एकंदर 7,357 लाख रु. कर्ज येणे होते. 3,236 लाख रु. थकलेले कर्ज होते.

वर्धा जिल्ह्यात एकूण 87 मान्यताप्राप्त सावकारामार्फत कर्जाचे वाटप करण्यांत येते. सावकारामार्फत 1996-97 या वर्षात एकूण 305 लाख रु. च्या कर्जाचे वाटप करण्यांत आले.

13 अधिकोष

जिल्ह्यामध्ये 1996-97 अखेर वर्गीकृत बँकांच्या कार्यालयाची संख्या 72 व सहकारी बँकाची संख्या 73 इतकी आहे. दर अधिकोषाद्वारे 14,824 लोकसंख्येला सेवा उपलब्ध करून देण्यांत आली. तसेच दर लाख लोक संख्येमागे 7 बँकेची कार्यालये येतात.

14 बाजारभाव

14.1 घाऊक बाजारभाव

वर्धा जिल्ह्यातील गहू, तूर, भुईमुग, मुंग, बाजरी, तीळ, ज्वारी व जवस या वस्तूंच्या बाजारभावात सन 1995-96 च्या तुलनेत सन 1996-97 या वर्षामध्ये अनुक्रमे 47, 16, 11, 10, 43, 14 टक्क्यांनी वाढ झाली असून इतर वस्तूंचे बाजारभाव कमी अधिक प्रमाणात स्थिर असल्याचे दिसून येते. गहू, तूर व भुईमुग यांचे सरासरी घाऊक बाजारभाव सन 1995-96 या आर्थिक वर्षामध्ये अनुक्रमे 483, 1,413 व 1,303 रुपये प्रति क्विंटल असे होते. तर सन 1996-97 या आर्थिक वर्षामध्ये या वस्तूंचे सरासरी घाऊक बाजारभाव अनुक्रमे 708, 1,640, 1,448 प्रति क्विंटल असे आहेत. द्विदल धान्यामध्ये सन 1995-96 या वर्षामध्ये चना या वस्तूचे दर प्रति क्विंटल 939 असे होते. परंतु 1996-97 ह्या वर्षात भाव वाढ होउन प्रति क्विंटल 1113 रु. झाले असल्याचे दिसून येते. जवस व सोयाबीन या वस्तूंचे 1996-97 मधील प्रति क्विंटल भाव अनुक्रमे रु. 1,521 व 1114 रु. असल्याचे दिसून येते.

[सोळा]

14.2 किरकोळ बाजारभाव

सन 1996 मध्ये काही महत्वाच्या जिवनावश्यक वस्तूंच्या सरासरी किरकोळ किंमती व दर किलो मागे येणे प्रमाणे आहेत. तांदुळ उत्तम 15.00 रु. गहू (मध्यम) 6.77 रु. ज्वारी संकरीत 4.46 रु. चनादाळ 14.17 रु. तुर-दाळ 30.17 रु. फल्ली तेल 45.67 रु. गुळ 17.17 रु. साखर 14.17 रु. म्हशीचे दुध प्रति लिटर 11.33 रु. बोकडाचे मास 80.00 रु. वनस्पती तुप 47.92 रु. अंडी प्रति डझन 17.42 रु. हळद 34.00 रु. मिरची 48.00 रु. बटाटे 6.83 रु. कांदे 5.25 रु. चहा 82.33 रु. जळारु लाकूड प्रति मण 50.00 रु. सव्याचे कापड प्रति मिटर 42.00 रु. कपडे धुण्याचा साबण प्रति बार 12.00 रु. आंघोळीचा साबण प्रति वडी 7.75 रु. व सुपारी 109.33 रु. आहे.

14.3 ग्राहक किंमतीचे निर्देशांक

पायाभूत वर्ष 1982 बरोबर 100 धरून 1996-97 मध्ये नागपूर केंद्राकरीता सरासरी सर्वसाधारण निर्देशांक 353 व अन्नगट निर्देशांक 363 आहे. 1995-96 वर्षाच्या गटवार निर्देशांकाच्या तुलनेत या वर्षी अन्नगट निर्देशांकात 10 टक्के वाढ झाली असून सर्वसाधारण निर्देशांकात 11 टक्के वाढ झाल्याची आढळते.

15. शैक्षणिक सुविधा

15.1

वर्धा जिल्ह्यात 1995-96 या वर्षीत एकूण 519 पूर्वप्राथमिक 1,034 प्राथमिक 157 माध्यमिक 61 उच्च माध्यमिक शाळा व 16 महाविद्यालये कार्यरत आहेत. एकूण 1,034 प्राथमिक शाळा पैकी 782 एकशिक्षकी कनिष्ठ प्राथमिक शाळा असून 252 उच्च प्राथमिक शाळा आहेत.

15.2

1995-96 या वर्षीत पूर्वप्राथमिक शाळेत 11,658 प्राथमिक शाळेत 1,42,731 माध्यमिक शाळेत 54,131 उच्च माध्यमिक शाळेत 65,456 व महाविद्यालयात 21,422 अशा एकूण 2,95,398 विद्यार्थ्यांनी आपला अभ्यासक्रम पूर्ण केला आहे. 1,787 शैक्षणिक संस्थेत 8,820 शिक्षक कार्यरत असून त्यापैकी 7,568 शिक्षक प्रशिक्षित आहेत. एकूण 3,058 स्त्रि शिक्षिकापैकी 2,329 स्त्री शिक्षिका प्रशिक्षित असल्याचे आढळून येते. प्रति शिक्षक विद्यार्थी संख्या 1995-96 वर्षीकरिता येणे प्रमाणे पूर्वप्राथमिक 21 प्राथमिक 35 माध्यमिक 30 उच्च माध्यमिक 35 महाविद्यालये 41 असल्याचे आढळून येते.

15.3

जिल्हयामध्ये सांख्यिक शिक्षणाच्या सोयी असून 2 वैद्यकीय महाविद्यालये एक तंत्रनिकेतन संस्था दोन औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था व एक अभियांत्रिकी महाविद्यालय व पाच डी.एड महाविद्यालये अस्तीत्वात आहेत.

15.4 पौढ शिक्षण :-

जिल्हयामध्ये साक्षरतेचा प्रसार व्हावा म्हणून पौढ शिक्षणाचा कार्यक्रम जिल्हा पौढ शिक्षणाधिकारी वर्धा यांचे मार्फत राबविला जातो. 1992-93 वर्षात वर्धा जिल्हा 100 % साक्षर जिल्हा म्हणून घोषित करण्यात आला. निरक्षरांची साक्षरता टिकवून ठेवण्याच्या दृष्टीने संपूर्ण नवसाक्षरांसाठी साक्षरोत्तर कार्यक्रम सुरू असून 1995-96 वर्षात अशा साक्षरता केंद्रांची संख्या 571 असून 32,208 प्रौढ दाखल झाले आहेत. नवसाक्षरांसाठी साक्षरोत्तर कार्यक्रम जनशिक्षण निलयम केंद्रा द्वारे राबविण्यात येतो. संपूर्ण साक्षरता मोहीम 1996-97 या वर्षापासून कार्यान्वीत नाहीत.

16. सार्वजनिक आरोग्य सेवा

16.1

सार्वजनिक आरोग्याच्या दृष्टीने वैद्यकीय सेवा या शासन जिल्हा परिषद, नगरपरिषद तसेच धर्मादाय संस्थेमार्फत उपलब्ध करून दिल्या जातात. जिल्हयात सन 1996 मध्ये एकूण 11 रुग्णालये, 45 दवाखाने 10 प्रसूतीगृहे व 27 प्राथमिक आरोग्य केंद्रे कार्यरत होती. तसेच साटांची संख्या 897 असून 61 हजार आंतर रुग्णांवर व 1019 हजार बाह्य रुग्णांवर उपचार करण्यात आले. दर लाख लोकसंख्येमागे साटांची संख्या 84 इतकी पडते.

16.2 जन्म-मृत्यूचे प्रमाण :-

जिल्हयातील सन 1996 मध्ये एकूण 22,308 जन्म आणि 7,688 मृत्यू तसेच 479 बालमृत्यू नोंदविल्या गेलेत. ग्रामीण भागात जन्म मृत्यूची नोंद काटेकोरपणे होत नसल्यामुळे हे प्रमाण कमी वाटते. जिल्हा आरोग्य अधिकारी जिल्हा परिषद, वर्धा यांनी घेतलेल्या जन्म मृत्यू पाहणीच्या आधारे वर्धा जिल्हयाकरिता जन्माचे प्रमाण दर हजारी 21.2 व मृत्यूचे प्रमाण 8.2 आहे, व बालमृत्यूचे प्रमाण दर हजारी जिवंत जन्मामागे 58 आहे.

16.3 कुटुंब कल्याण कार्यक्रम:-

जिल्हयात मार्च 1997 अखेर एकूण 34 कुटुंब नियोजन केंद्रे अस्तीत्वात होती. त्यापैकी ग्रामीण भागात 80 टक्के व शहर भागात 20 टक्के आहेत. निर्विजीकरण केलेल्यांची एकूण संख्या 8414

हंतकी असून त्यापैकी 2.0 टक्के पुरुषांनी व 98.0 टक्के स्त्रीयांनी शस्त्रक्रीया करून घेतल्याचे आढळते. निर्वीजीकरण केलेल्या व्यक्तीपैकी 64 टक्के व्यक्ती ग्रामीण भागातील होत्या. तसेच लूप पध्दतीचा वापर 7233 स्त्रिया करित असल्याचे आढळते. त्यापैकी 72 टक्के ग्रामीण भागातील आहेत. लोकसंख्येला आळा घालण्याच्या दृष्टीने शासनातर्फे कुटूंब कल्याण हा कार्यक्रम दरवर्षी नियमितपणे राबविण्यात येत असतो.

17. कमजोर घटकांचे कल्याण

17.1

महाराष्ट्र शासनाच्या विविध उपक्रमाद्वारे कमजोर घटकांच्या कल्याणाकरीता निरनिराळ्या योजना जिल्हा स्तरावर राबविण्यात येतात. उदा. ग्रामीण भागातील भुमीहीन मजुरांना जागा देणे, झोपड्या बांधणे, शेतीच्या विकासासाठी विहीरी बांधण्याकरीता व पंप संच बसविण्याकरीता अनुदान तसेच कर्ज रुपाने पैसा उपलब्ध करून देणे व तसेच मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांना शिक्षण शुल्क व परिक्षा शुल्क देणे.

माध्यमिक शाळेत शिक्षणा-या मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांना शिष्यवृत्ती देणे, माध्यमिक शालांत परिक्षेत्तर शिष्यवृत्त्या देणे, आर्थिक दृष्ट्या मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांना शैक्षणिक सवलती, आर्थिक दृष्ट्या मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांस माध्यमिक परिक्षेत्तर स्तरावर शिष्यवृत्त्या देणे, या शिवाय समाजकल्याण विभागामार्फत बरेच इतरही कार्यक्रम राबविले जातात.

17.2 विशेष घटक योजना :-

माननीय पंतप्रधानांच्या 20 सुत्री कार्यक्रमांतर्गत बाब 7 मध्ये विशेष घटक योजना समाविष्ट करण्यांत आली असून महाराष्ट्र शासनाच्या दिनांक 18.6.1982 च्या निर्णयान्वये ही योजना सुरु करण्यांत आली. या योजनेअंतर्गत प्रत्येक पंचायत समितीमधून 70 याप्रमाणे एकूण जिल्ह्यात 500 अनुसूचित जाती व नवबौद्ध शेतकऱ्यांची निवड करण्यांत येते. ज्या अनुसूचित जाती व नवबौद्ध कुटूंबाजवळ 6 हेक्टर पर्यंत जमीन असेल आणि ज्या कुटूंबाचे शेती व्यतीरिक्त वार्षिक उत्पन्न 3,600 रुपये असेल अशाच कुटूंबांना ही योजना लागू आहे. अशा प्रत्येक कुटूंबाकरीता 9,560 रुपयांचे अनुदान 3 ते 4 वर्षां मध्ये जमीन सुधारणा, सुधारित अवजारे बैलजोडी व बैलगाडी, निविष्टा संच पुरवठा व लघु सिंचन या बाबीवर खर्च करण्याकरीता देण्यात येतात. 1996-97 मध्ये या योजनेवर 616.14 लाख रुपये इतका खर्च झाला.

17.3 एकात्मिक ग्रामीण विकास कार्यक्रम :-

जिल्ह्यातील दारिद्र्य रेषेखालील जीवन जगणा-या कुटूंबांना आर्थिक सहाय्य देवून त्यांचे राहणीमान उंचावण्याकरीता

[एकोणवीस]

एकांत्मिक ग्रामीण विकास कार्यक्रम राबविण्याचे केंद्र शासनानेच्या धोरणानुसार 20 कलमी कार्यक्रमातील तिसऱ्या कलमान्वये महाराष्ट्र शासनाने ठरविले आहे. वर्धा जिल्ह्यात दारिद्र्य रेषेखाली जीवन जगणाऱ्या कुटुंबांची गणना मार्च 1982 ते जून 1982 या काळात घेण्यात आली. जिल्ह्यामध्ये एकूण 58,758 कुटुंबे दारिद्र्य रेषेखालील जीवन जगतात असे निदर्शनास आले. यांचाच अर्थ म्हणजे जिल्ह्यात एकूण 39 टक्के कुटुंबे ही दारिद्र्य रेषेखालील जीवन जगत आहे. दारिद्र्य रेषेखालील कुटुंबांना राष्ट्रीयकृत व इतर बँकाकडून कर्ज रुपाने मदत मिळवून देवून त्यांची आर्थिक परिस्थिती सुधारण्यास हातभार लावणे हा उद्देश योजनेमागे आहे. हा कार्यक्रम राबविण्याकरीता महाराष्ट्र शासनाने जिल्हा पातळीवर जिल्हा ग्रामीण विकास यंत्रणेची निर्मिती केलेली आहे. या कार्यक्रमांतर्गत 1996-97 मध्ये 64.98 लाख रुपये खर्च करण्यात आलेले.

17.4 संजय गांधी स्वावलंबन योजना

जिल्ह्यातील बेकारांना त्यांचा स्वतंत्र व्यवसाय सुरु करण्याकरिता या योजनेंतर्गत महसूल विभागामार्फत रुपये 2500 पर्यंतच्या कर्जाचे वाटप करण्यात येते यासाठी प्रत्येक तालुक्यात स्वतंत्र समिती स्थापन करण्यात आली आहे.

18 इतर

18.1 जिल्हा परिषद, नगर परिषद व ग्रामपंचायत यांचे उत्पन्न व खर्च

[अ] जिल्हा परिषद :- सन 1996-97 मध्ये जिल्हा परिषदेची सुरुवातीची शिल्लक धरून एकूण उत्पन्न 6931.43 लाख रुपये असून खर्च 6326.78 लाख रुपये आहे. म्हणजेच उत्पन्नाच्या 92.00 टक्के खर्च झालेला आढळतो.

[ब] नगरपरिषद :- जिल्ह्यात एकूण सहा नगरपरिषदा आहेत. नगरपरिषदेच्या उत्पन्नाची साधने म्हणजे जकात कर, घरे व जमीन यावरील कर, नगरपालीकेच्या मालमत्तेपासून मिळालेले उत्पन्न व इतर उत्पन्न ही होत. सन 1996-97 मध्ये जिल्ह्यातील सर्व नगरपालीकेची एकूण सुरुवातीची शिल्लक धरून उत्पन्न 1349.77 लाख रुपये असून खर्च 1284.77 लाख रुपये आहे. म्हणजेच उत्पन्नाच्या 95.19 टक्के खर्च करण्यात आलेला आढळतो.

[क] ग्रामपंचायत :- जिल्ह्यात एकूण 507 ग्रामपंचायती कार्यरत आहेत. त्या सर्वांचा एकत्रित विचार केला असता सन 1996-97 या वर्षामध्ये त्यांचे एकूण उत्पन्न सुरुवातीची शिल्लक धरून 360.03 लाख रुपये असून खर्च 249.19 लाख रुपये इतका झालेला आढळतो. म्हणजेच उत्पन्नाच्या तुलनेत 70.00 टक्के इतका खर्च झालेला आहे.

18.2 जिल्ह्यात प्रत्यक्ष जमा झालेला महसूल

जिल्ह्यामध्ये महसूल विभागामार्फत जमिन महसूल गोळा करण्यात येतो. सन 1996-97 मध्ये जमीन महसूल 8.84 लाख रुपये जमा करण्यात आला. करमणूक करापासून सन 1996-97 मध्ये एकूण उत्पन्न 49,38 लाख रुपये झाले. याशिवाय जिल्ह्याला मिळालेली इतर कर, विक्रीकर, वाहन कर, नोंदणी शुल्क आयकरातील मिळालेला वाटा तसेच विद्युत व सिंचन यापासून मिळालेले उत्पन्न ही होत.

18.3 गृह निर्माण योजना

जिल्ह्यांतील आर्थिक दृष्ट्या दुर्बल घटकांसाठी " गृह निर्माण योजना " नागपूर गृह निर्माण मंडळामार्फत राबविण्यात येते.

18.4 वृत्तपत्रे व नियतकालिके

जिल्ह्यात 31 मार्च 1997 रोजी 6 मराठी दैनिके, 73 मराठी व 5 हिंदी साप्ताहिकी, 1 मराठी पक्षीक व 2 मराठी मासिके प्रकाशित करण्यात आलीत. तसेच 83-मुद्रणालये आहेत.

18.5 वाचनालये / ग्रंथालये

जिल्ह्यामध्ये जिल्हा मुख्यालयात शासकीय ग्रंथालयाची सोय उपलब्ध आहे. याशिवाय जिल्ह्यात निरनिराळ्या स्थानेकडून वाचनालये चालविण्यात येतात.

वर्धा जिल्ह्यात एकूण 105 ग्रंथालये असून त्यात "अ" वर्गाचे 4, "ब" वर्गाचे 5, "क" वर्गाचे 27 "व ड" वर्गाची 69 ग्रंथालये कार्यरत असून यात " गांधी अध्ययन केंद्र " या महत्वाच्या वाचनालयांचा प्रामुख्याने उल्लेख करावा लागेल.

18.6 पोलीस व गुन्हे

जिल्ह्यांमध्ये अंतर्गत सुरक्षितेच्या दृष्टिने 17 पोलीस ठाणे व 6 ऑउटपोस्ट आहेत. तसेच 1996 मध्ये 13442 गुन्हे नोंदविण्यात आलीत. त्यापैकी सर्वात जास्त स्थानिक कायद्याखालील दसलपात्र गुन्हे आहेत.

18.7 करमणूक व प्रेक्षणीय स्थळे

या जिल्ह्यामध्ये 10 कायम स्वरूपाची चित्रपट गृहे, 4 फिरती चित्रपट गृहे व 23 सरकारमान्य व्हीडीओ केंद्रे आहेत. दर लाख लोकसंख्येमागे साधारणतः 1 चित्रपट गृह पडते. वर्धा जिल्ह्यांमध्ये प्रेक्षणीय स्थळे नसली तरी दर्शनीय स्थळांमध्ये सेवाग्राम-व पवनार याचा उल्लेख करावा लागेल. सेवाग्राम मध्ये " बापूकुटी " म्हणजे महात्मा गांधी यांचे वास्तव्याचे ठिकाण व पवनार भुवनेश्वर मध्ये " विनोबा भावे " यांचे आश्रम आहे.

[एकवीस]

18.8 रोजगार हमी योजना

राज्य शासनाद्वारे रोजगार हमी योजना ही अत्यंत महत्वाची अशी योजना राबविण्यात येते. योजनेनुसार दि. 20 डिसेंबर 1974 रोजी विधीमंडळाच्या दोन्ही सभागृहात मंजूर केलेल्या प्रस्तावातील तरतुदीना अनुरूप असलेल्या अशा विशिष्ट अटीवर ग्रामीण अकुशल कामगारोकरिता रोजगार हमीची तरतूद केलेली आहे. अशा कामगार हमी योजनेला महाराष्ट्र शासन सर्वात जास्त महत्त्व देते. रोजगार हमी योजने अंतर्गत वर्धा जिल्ह्यामध्ये सन 1996-97 साली 17.57 लाख रुपये खर्च करण्यात आला.

श्री श्री - 2

(१९९७)

1996 - 97

तक्ता क्र. 1.1

1991 च्या जनगणनेनुसार तालुकावार क्षेत्रफळ, घरे व लोकसंख्या

जिल्हा - वर्धा

अ. क्र.	तहसील	बा. ब.	क्षेत्र चौ. कि. मी.	दर चौ. कि. मध्ये लोकसंख्या	गावे संख्या		श. ह. रे. संख्या	आकडे हजारात			ए. कू. ण	पु. रु. ष	स्त्रिया
					वस्ती अ. स. ले	ओ. सा. ड. ली		वाप. रातील निवा. सगृहे संख्या	कुटूंबे संख्या	लोकसंख्या			
1	वर्धा	एकूण	791	311	106	47	1	47	50	246	128	118	
		ग्रामीण	783	483	106	47	-	27	30	243	74	69	
		नागरी	8	12875	-	-	1	20	20	103	54	49	
2	सेलु	एकूण	665	173	130	42	1	22	23	115	59	50	
		ग्रामीण	658	158	130	42	-	20	21	104	58	51	
		नागरी	7	1639	-	-	1	2	2	11	6	5	
3	समुद्रपुर	एकूण	981	102	166	56	-	20	21	100	52	48	
		ग्रामीण	981	102	166	56	-	20	21	100	52	48	
		नागरी	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
4	हिंगणघाट	एकूण	907	203	125	62	1	37	39	185	95	90	
		ग्रामीण	901	117	125	62	-	22	23	106	54	52	
		नागरी	6	1313	-	-	1	15	16	79	41	38	
5	देवळी	एकूण	655	220	106	44	2	29	30	145	75	70	
		ग्रामीण	649	140	106	44	-	19	19	91	47	44	
		नागरी	6	8902	-	-	2	10	10	54	28	26	
6	आर्वी	एकूण	999	133	152	68	1	26	28	133	68	65	
		ग्रामीण	996	96	152	68	-	20	21	96	49	47	
		नागरी	3	1231	-	-	1	7	7	37	19	18	

तक्ता क्र. 1.1 पुढे चालू

1991 च्या जनगणनेनुसार तालुकावार क्षेत्रफळ, घरे व लोकसंख्या

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	तहसील	बा. ब.	क्षेत्र चौ. कि. मी.	घरे मध्ये लोकसंख्या	गावे संख्या		श. ह. रे. संख्या	आकडे हजारात		लोकसंख्या हजारांत		
					वस्ती अ. स. ले	औ. स. ड. ली		वाप- सतील निवा- सगृह संख्या	कुटुंबे संख्या	ए. कू. ण	पु. रु. ष	स्त्रिया
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
7	आष्टी	एकूण	498	134	82	72	-	13	14	67	35	32
		ग्रामीण	498	134	82	72	-	13	14	67	35	32
		नागरी	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8	कांसा	एकूण	808	96	100	21	-	16	16	78	40	38
		ग्रामीण	808	96	100	21	-	16	16	78	40	38
		नागरी	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
जिल्हा	एकूण	6310.0	169	967	412	6	212	220	1068	551	517	
	एकूण	ग्रामीण	6280.2	125	967	412	-	158	165	784	404	380
	नागरी	29.8	9467	-	-	6	54	56	284	147	138	

टिप : 1) ही आकडेवारी " केवळ अस्थायी " व पुढील पडताळणीच्या अधीन राहून आहे.

2) आकडे पूर्णांकाने केल्याने बेरजा जुळतीलच असे नाही.

3) 1991 च्या जनगणनेनुसार नागरी भागाचे क्षेत्र चौ. कि. मी. उपलब्ध नसल्यामुळे रकाना 4 मध्ये 1981 जनगणनेनुसार घेण्यात आले.

आधार :- 1991 ची जनगणना.

तत्का क्रमांक : 1.2

1951 पासूनच्या लोकसंख्येमधील दशवार्षिक फरक

जिल्हा : वर्धा

(लोकसंख्येचे आकडे हजारात)

अ. क्र.	तहसील	वर्ष	एकूण व्यक्ती			पुरुष			स्त्रिया		
			एकूण	ग्रामीण	नागरी	एकूण	ग्रामीण	नागरी	एकूण	ग्रामीण	नागरी
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	वर्धा	1991	246	143	103	128	74	54	118	69	49
		1981	425	283	141	219	146	73	206	138	68
		1971	357	237	120	185	121	64	173	116	57
		1961	288	196	92	147	99	48	140	97	43
		1951	251	180	71	127	90	37	124	89	34
2	सेलु	1991	115	104	11	59	53	6	56	50	6
		1981	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		1971	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		1961	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		1951	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	समुद्रपुर	1991	100	100	-	52	52	-	48	48	-
		1981	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		1971	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		1961	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		1951	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4	हिंमणघाट	1991	185	106	79	95	54	41	90	52	38
		1981	253	194	59	130	99	31	123	95	28
		1971	204	160	44	104	81	23	100	79	21
		1961	167	130	37	84	95	19	83	65	18
		1951	144	111	33	72	55	17	72	56	16
5	देवळी	1991	145	91	54	75	47	28	70	44	26
		1981	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		1971	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		1961	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		1951	-	-	-	-	-	-	-	-	-

तक्ता क्रमांक : 1.2 पुढे सुरु ..

1951 पासूनच्या लोकसंख्येमधील दशवार्षिक फरक

जिल्हा : वर्धा

(लोकसंख्येचे आकडे हजारात)

अ. क्र.	तहसील	वर्ष	एकूण व्यक्ती			पुरुष			स्त्रिया		
			एकूण	ग्रामीण	नागरी	एकूण	ग्रामीण	नागरी	एकूण	ग्रामीण	नागरी
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
6	आर्वा	1991	133	96	37	68	49	19	65	47	18
		1981	249	218	31	128	112	16	122	106	15
		1971	218	191	27	111	97	14	107	94	13
		1961	179	158	21	91	80	11	88	78	11
		1951	144	122	22	73	62	11	71	61	11
7	आंष्टी	1991	67	67	-	35	35	-	32	32	-
		1981	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		1971	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		1961	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		1951	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8	कांझा	1991	78	78	-	40	40	-	38	38	-
		1981	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		1971	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		1961	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		1951	-	-	-	-	-	-	-	-	-
जिल्हा एकूण	1991	1068	784	284	551	404	147	517	380	137	
	1981	927	695	232	476	356	120	451	339	112	
	1971	780	589	191	400	300	100	380	289	91	
	1961	634	484	150	323	244	79	311	240	71	
	1951	539	413	126	272	207	65	267	206	61	

तक्ता क्रमोक : 1.2 पुढे सुरु ..

1951 पासूनच्या लोकसंख्येमधील दशवार्षिक फरक

जिल्हा : वर्धा

(लोकसंख्येचे आकडे हजारात)

अ. क्र.	तहसील	वर्ष	दर चौरस कि. मी. मधील लोकसंख्या	दर हजार पुरुषांमागे स्त्रियांचे प्रमाण	दर दशवार्षिक		
					एकूण	ग्रामीण	नागरी
1	2	3	13	14	15	16	17
1	वर्धा	1991	311	922	-	-	-
		1981	201	941	18.86	19.54	17.51
		1971	169	935	20.20	20.92	31.22
		1961	136	952	14.70	9.05	20.02
		1951	119	976	-	-	-
2	सेलु	1991	173	949	-	-	-
		1981	-	-	-	-	-
		1971	-	-	-	-	-
		1961	-	-	-	-	-
		1951	-	-	-	-	-
3	समुद्रपुर	1991	102	923	-	-	-
		1981	-	-	-	-	-
		1971	-	-	-	-	-
		1961	-	-	-	-	-
		1951	-	-	-	-	-
4	हिंगणघाट	1991	203	947	-	-	-
		1981	134	946	23.81	20.95	-
		1971	108	962	122.20	22.77	-
		1961	89	988	18.48	17.68	-
		1951	76	1000	-	-	-
5	देवळी	1991	220	933	-	-	-
		1981	-	-	-	-	-
		1971	-	-	-	-	-
		1961	-	-	-	-	-
		1951	-	-	-	-	-

तक्का क्रमांक : 1.2 पुढे सुरु :

1951 पासूनच्या लोकसंख्येमधील दशवार्षिक फरक

जिल्हा : वर्धा

(लोकसंख्येचे आकडे हजारात)

अ. क्र.	तहसील	वर्ष	दर चौस कि. मी. मधील लोकसंख्या	दर हजार पुरुषांमागे स्त्रियांचे प्रमाण	दर दशवार्षिक		
					एकूण	ग्रामीण	नागरी
1	2	3	13	14	15	16	17
6	आर्वी	1991	133	956	-	-	-
		1981	108	953	14.42	14.00	-
		1971	94	964	21.48	21.22	-
		1961	78	967	24.46	28.88	-
		1951	62	973	-	-	-
7	आष्टी	1991	134	914	-	-	-
		1981	-	-	-	-	-
		1971	-	-	-	-	-
		1961	-	-	-	-	-
		1951	-	-	-	-	-
8	कांजा	1991	96	950	-	-	-
		1981	-	-	-	-	-
		1971	-	-	-	-	-
		1961	-	-	-	-	-
		1951	-	-	-	-	-
जि. ल्होण	एकूण	1991	169	938	15.21	12.81	22.41
		1981	147	947	18.86	18.12	21.10
		1971	124	950	22.91	21.52	27.30
		1961	101	963	17.70	17.24	19.20
		1951	85	981	3.77	1.41	25.36

टिप : 1) आकडे पूर्णांकाल केल्याने बेरजा जुळतीलच असे नाही.

2) पुर्नरचीस तालुक्याच्या बाबतीत तालुकावार 1981 ची लोकसंख्या उपलब्ध नसल्यामुळे दशवर्षीय वाढ देता येत नाही.

आधार : 1951, 1961, 1971, 1981; (स्थार्थ) 1991 (अस्थार्थ आकडेवारी) जनगणना.

तक्का क्रमांक : 1.3

1991 च्या जनगणनेप्रमाणे लोकसंख्या गटानुसार गावांचे तालुकावार वर्गीकरण

जिल्हा : वर्धा		[लोकसंख्या शंभरात]							
अ. क्र.	तहसील	व स्ती		अ स		ले ली		गा वे	
		200 पेक्षा कमी संख्या	लो. संख्या	200 ते 499 संख्या	लो. संख्या	500 ते 999 संख्या	लो. संख्या	1000 ते 1999 संख्या	लोकसंख्या
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	वर्धा	13	10	16	58	29	210	32	420
2	सेलु	32	23	32	111	33	223	23	301
3	समुद्रपुर	27	27	64	222	59	406	11	173
4	हिगणघाट	15	18	36	126	34	235	31	388
5	देवळी	19	14	21	79	38	255	22	293
6	आर्वी	42	25	50	174	34	236	16	231
7	आष्टी	24	17	18	66	18	124	14	171
8	कांसा	15	14	24	85	39	291	17	206
एकूण जिल्हा		187	148	261	921	284	1980	166	2183

तक्का क्रमांक : 1.3 पुढे सुरु ..

1991 च्या जनगणनेप्रमाणे लोकसंख्या मटानुसार गावांचे तालुकावार वेंगीकरण

जिल्हा वर्धा

(लोकसंख्या शंभरात)

अ. क्र.	तहसील	व स्ती		अ स ले ली		गा वे				
		2000 ते 4999 संख्या	लोक- संख्या	5000 ते 9999 संख्या	लोक- संख्या	10000 व अधिक संख्या	लोक- संख्या	ए कू ष	ओसाड गावे संख्या	
1	2	11	12	13	14	15	16	17	18	19
1	वर्धा	9	303	7	429	-	-	106	1430	47
2	सेलु	7	193	3	186	-	-	130	1037	42
3	समुद्रपुर	5	176	-	-	-	-	166	1003	56
4	हिंमणघाट	8	219	1	71	-	-	125	1058	62
5	देवळी	5	136	-	-	1	130	106	906	44
6	आर्वी	10	291	-	-	-	-	152	958	68
7	आष्टी	7	184	-	-	1	107	82	668	72
8	कांजा	4	97	1	84	-	-	100	777	21
जिल्हा एकूण		55	1599	12	770	2	237	967	7838	412

-टीप 1) लोकसंख्येचे आकडे पूर्णांकांत केल्याने बेरजा जुळतीलच असे नाही.

2) ही आकडेवारी "केवळ अस्थायी" व पुढील पडताळणीच्या अधीन राहून आहे.

आधार: 1991 ची जनगणना.

तक्ता क्रमांक : 1.4

1991 च्या जनगणने प्रमाणे लोकसंख्या गटानुसार शहरांचे तालुकावार वर्गीकरण

जिल्हा : वर्धा (लोकसंख्या हजारात)

अ. क्र.	तहसील	लोकसंख्ये प्रमाणे शहरांची संख्या					
		5000 पेक्षा कमी लोकसंख्या		5000 ते 9999 संख्या लोकसंख्या		10000 ते 19999 संख्या लोकसंख्या	
1	2	3	4	5	6	7	8
1	वर्धा	-	-	-	-	-	-
2	सेलु	-	-	-	-	1	11
3	समुद्रपुर	-	-	-	-	-	-
4	हिगणघाट	-	-	-	-	-	-
5	देवळी	-	-	-	-	1	14
6	आर्वी	-	-	-	-	-	-
7	आष्टी	-	-	-	-	-	-
8	कारंजा	-	-	-	-	-	-
जिल्हा एकूण		-	-	-	-	2	25

पुढे सुरु

तक्ता क्रमांक : 1.4 पुढे सुरु...

1991 च्या जनगणने प्रमाणे लोकसंख्या गटानुसार शहरांचे तालुकावार वर्गीकरण

जिल्हा : वर्धा (लोकसंख्या हजारात)

अ. क्र.	तहसील	लोकसंख्ये प्रमाणे शहरांची संख्या		लोकसंख्या		एकूण शहरे			
		20000 ते 49999 संख्या	50000 ते 99999 लोकसंख्या	100000 व अधिक संख्या	लोकसंख्या	संख्या	लोकसंख्या		
1	2	9	10	11	12	13	14	15	16
1	वर्धा	-	-	-	-	1	103	1	103
2	सैलु	-	-	-	-	-	-	1	11
3	समुद्रपुर	-	-	-	-	-	-	-	-
4	हिगणघाट	-	-	1	79	-	-	1	79
5	देवळी	1	40	-	-	-	-	2	54
6	आर्वी	1	37	-	-	-	-	1	37
7	आष्टी	-	-	-	-	-	-	-	-
8	कांसा	-	-	-	-	-	-	-	-
जिल्हा एकूण		2	77	1	79	1	103	6	284

टिप : ही आकडेवारी "केवळ अस्थाई" व पुढील पडताळणीच्या अधीन राहून आहे.
आधार : 1991 च्या जनगणनेप्रमाणे.

तक्ता क्रमांक : 1.5

1991 च्या जनगणने नुसार काम करणारे व काम न करणारे यांची संख्या

जिल्हा : वर्धा

(आकडे शंभरात)

अ. क्र.	तहसील	बाब	काम करणाऱ्यांची वर्ग						
			शेत-करी	शेत-मजूर	पशुसंवर्धन, जंगल काम, मच्छीमारी, शिकारी, फळबाग, मळे, इ.	स्वाण-काम व दगड-स्वाण-काम करणारे	वस्तू निर्माण प्रक्रिया सेवा व दुस्त्या इ. घरगुती उद्योगात काम करणारे	घरगुती उद्योगा-व्यतिरिक्त इतर उद्योग	बांध-काम करणारे
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	वर्धा	ग्रामीण	148	323	13	2	6	32	16
		नागरी	10	12	4	-	1	32	15
		एकूण	158	335	17	2	7	64	31
2	सेलु	ग्रामीण	156	271	8	1	1	21	4
		नागरी	6	20	1	-	1	8	-
		एकूण	162	291	9	1	2	24	4
3	समुद्रपुर	ग्रामीण	204	238	7	2	5	9	10
		नागरी	-	-	-	-	-	-	-
		एकूण	204	238	7	2	5	9	10
4	हिंगणघाट	ग्रामीण	178	267	7	1	4	12	3
		नागरी	11	21	2	-	2	59	9
		एकूण	189	288	9	1	6	71	12
5	देवळी	ग्रामीण	107	254	4	1	2	17	2
		नागरी	9	34	1	1	2	28	5
		एकूण	116	288	5	2	4	45	7
6	आर्वी	ग्रामीण	139	277	7	-	3	9	4
		नागरी	11	43	3	1	2	9	4
		एकूण	150	320	10	1	5	18	8
7	आष्टी	ग्रामीण	93	167	5	-	2	7	10
		नागरी	-	-	-	-	-	-	-
		एकूण	93	167	5	-	2	7	10
8	कारंजा	ग्रामीण	180	152	10	-	2	6	3
		नागरी	-	-	-	-	-	-	-
		एकूण	180	152	10	-	2	6	3
जिल्हा		ग्रामीण	1205	1949	61	7	25	113	52
एकूण		नागरी	47	130	11	2	8	131	33
		एकूण	1252	2079	72	9	33	244	85

तत्का कर्मांक : 1.5 पुढे सुरु ...

1991 च्या जनगणने नुसार काम करणारे व काम न करणारे यांची संख्या

जिल्हा : वर्धा

(आकडे शंभरात)

अ. क्र.	तहसील	बाब	काम करणाऱ्यांचा वर्ग						एकूण लोकसंख्या (14 ते 16 ची बेरीज)
			व्यापार आणि क्षेत्रात काम करणारे	वाहतूक साठवण आणि देवण, वळण	इतर काम करणारे	एकूण मुख्यतः काम करणारे (4 ते 13 ची बेरीज)	सिमांतिक काम करणारे	एकूण काम करणारे	
1	2	3	11	12	13	14	15	16	17
1	वर्धा	ग्रामीण	19	16	53	628	24	778	1430
		नागरी	59	30	102	266	3	761	1030
		एकूण	78	46	155	894	27	1539	2460
2	सेलु	ग्रामीण	12	4	24	501	12	524	1037
		नागरी	3	2	5	42	-	73	115
		एकूण	15	6	29	543	12	597	1152
3	समुद्रपुर	ग्रामीण	10	1	19	504	41	459	1004
		नागरी	-	-	-	-	-	-	-
		एकूण	10	1	19	504	41	459	1004
4	हिंगणघाट	ग्रामीण	8	2	19	504	39	515	1058
		नागरी	37	14	50	205	10	572	787
		एकूण	45	16	69	709	49	1087	1845
5	देवळी	ग्रामीण	8	2	19	416	37	454	907
		नागरी	20	9	47	156	8	370	534
		एकूण	28	11	66	572	45	824	1441
6	आर्वी	ग्रामीण	7	4	18	468	29	461	958
		नागरी	21	7	22	121	5	243	369
		एकूण	28	11	40	589	34	704	1327
7	आष्टी	ग्रामीण	8	3	17	310	15	343	968
		नागरी	-	-	-	-	-	-	-
		एकूण	8	3	17	310	15	343	968
8	कारंजा	ग्रामीण	9	1	20	384	28	365	777
		नागरी	-	-	-	-	-	-	-
		एकूण	9	1	20	384	28	365	777
जिल्हा	ग्रामीण	81	33	189	3715	225	3399	7839	
	नागरी	140	62	226	790	26	2019	2835	
	एकूण	221	95	415	4505	251	5918	10674	

तत्का क्रमांक : 1.6 (अ)

लोकसंख्येचे वयोगटानुसार वर्गीकरण - जनगणना 1981

जिल्हा वर्धा		(आक्डे शंभरात)				
बा ब	सर्व वयोगट	0 - 14	15 - 19	20 - 24	25 - 29	30 - 34
1	2	3	4	5	6	7
एकूण	9266	3542	907	776	620	533
ग्रामीण	6951	2660	646	555	449	398
नागरी	2315	882	261	221	171	135

तत्का क्रमांक : 1.6 (अ) पुढे सुरु...

बा ब	35 - 39	40 - 49	50 - 59	60 व त्यानवरील	वय अनिर्देशित
1	8	9	10	11	12
एकूण	532	937	680	730	9
ग्रामीण	407	722	528	577	9
नागरी	125	215	152	153	-

आधार : 1981 ची जनगणना.

तत्का क्रमांक : 1.6 (ब)

लोकसंख्येचे धर्मानुसार वर्गीकरण - जनगणना 1991

जिल्हा : वर्धा

(आकडे शंभरात)

अ. क्र.	पुरुष/ स्त्रिया/ एकूण	बा ब	सर्व धर्म	बौद्ध	सिख्येन	हिंदू	जैन	मुस्लीम	शीख	इतर	धर्म अनिर्देशित
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
1	पुरुष	एकूण	5504	780	7	4463	26	208	5	2	13
		ग्रामीण	4035	591	3	3330	5	92	3	2	9
		नागरी	1469	189	4	1133	21	116	2	-	4
2	स्त्रिया	एकूण	5170	737	7	4191	24	194	4	2	11
		ग्रामीण	3003	558	3	3138	4	87	3	2	8
		नागरी	1367	178	4	1052	20	107	1	-	3
	एकूण	एकूण	10675	1517	14	8654	50	403	9	4	24
		ग्रामीण	7838	1150	6	6469	9	179	6	4	17
		नागरी	2835	367	8	2185	42	223	3	-	7

टिप :- आकडे पूर्णांकाने केल्यामुळे बेरजा जुळणार नाहीत.

आधार :- 1991 ची जनगणना, (अस्थायी आकडेवारी)

1991 च्या जनगणनेनुसार अनुसूचित जाती व जमाती करिता आकडेवारी

जिल्हा : वर्धा

(आकडे हजारात)

अ. क्र.	तहसील	बा ब	अनुसूचित जाती			अनुसूचित जमाती			ए क ण		
			व्यक्ती	पुरुष	स्त्रिया	व्यक्ती	पुरुष	स्त्रिया	व्यक्ती	पुरुष	स्त्रिया
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	वर्धा	एकूण	36	19	17	31	16	15	66	33	33
		ग्रामीण	21	11	10	23	12	11	44	22	22
		नागरी	15	8	7	8	4	4	22	11	11
2	सेतु	एकूण	12	7	5	23	12	11	35	19	16
		ग्रामीण	11	6	5	21	11	10	32	17	15
		नागरी	1	1	-	2	1	1	3	2	1
3	समुद्रपुर	एकूण	14	7	7	18	9	9	32	16	16
		ग्रामीण	14	7	7	18	9	9	32	16	16
		नागरी	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4	हिंगणघाट	एकूण	23	12	11	21	11	10	43	21	22
		ग्रामीण	13	7	6	14	7	7	26	13	13
		नागरी	10	5	5	7	4	3	17	8	9
5	देवळी	एकूण	29	15	14	20	10	10	49	25	24
		ग्रामीण	17	9	8	16	8	8	33	17	16
		नागरी	12	6	6	4	2	2	16	8	8
6	आर्वी	एकूण	21	11	10	25	13	12	46	24	22
		ग्रामीण	16	8	8	22	11	11	38	19	19
		नागरी	5	3	2	3	2	1	8	5	3
7	आष्टी	एकूण	9	5	4	12	6	6	21	11	10
		ग्रामीण	9	5	4	12	6	6	21	11	10
		नागरी	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8	कांजा	एकूण	7	4	3	17	9	8	24	13	11
		ग्रामीण	7	4	3	17	9	8	24	13	11
		नागरी	-	-	-	-	-	-	-	-	-
जिल्हा	एकूण	एकूण	150	77	73	166	85	81	316	162	154
		ग्रामीण	107	55	52	143	73	70	250	128	122
		नागरी	43	22	21	23	12	11	66	34	32

टिप : 1) आकडे पुर्णकांत केल्याने बेरजा जुळणार नाहीत.

2) नवबौध्दांची लोकसंख्या उपलब्ध नाही. ती अनुसूचित जातीच्या लोकसंख्येमध्ये समाविष्ट आहे.

आधार : 1991 ची जनगणना. [अस्थायी आकडेवारी]

तक्ता क्रमांक : 1.8

भिती / छपरे यासाठी वापरलेल्या साधन सामग्री नुसार घरांचे वर्गीकरण
जिल्हा : वर्धा (1991 च्या जनगणनेनुसार)

अ. क्र.	बा	ब	ए कू ण सं ह्या	गा मी ण सं ह्या	ना ग री सं ह्या
1.	2		3	4	5
	एक : एकूण जनगणना घरे		272155	204470	67685
1	भितीची सामुग्री : गवत, पाने, वेळू व बांबू		28580	23395	5185
2	माती		133650	125360	8290
3	कच्च्या विटा		17980	11805	6175
4	लाकूड		2190	1070	1120
5	पक्क्या विटा		80445	38235	42210
6	गॅल्वानाईज्ड लोखंडी किंवा इतर धातूचे पत्रे		1545	455	1090
7	दगड		715	580	135
8	सिमेंट काँक्रीट		4590	1760	2830
9	वर उल्लेखलेल्या व्यतिरिक्त वापरलेली इतर सामुग्री		2460	1810	650
	<u>दोन छपरांसाठी वापरलेली सामुग्री</u>				
1	गवत, पाने, वेळू, माती, कच्च्या विटा किंवा बांबू		12780	11885	895
2	कौले, तळी दगड, कंकर		181005	150555	30450
3	पन्हाळीचे लोखंडी पत्रे, जस्ताचे किंवा धातूचे पत्रे		24805	13955	10850
4	अॅसबेसटॉस सिमेंटचे पत्रे		3710	2105	1605
5	विटा व चूना		3630	2065	1565
6	दगड		730	325	405
7	प्रचलित सिमेंट काँक्रीट		24040	6850	17190
8	इतर वर उल्लेखलेल्या व्यतिरिक्त वापरलेली सामुग्री		21455	16730	4725

आधार : 1991 ची जनगणना. (अस्थायी आकडेवारी)

आकार व मालकीच्या स्थितीनुसार ग्रामीण / नागरी क्षेत्रातील कुटुंबांचे वर्गीकरण
जिल्हा : वर्धा (1991 च्या जनगणनेनुसार)

अ. क्र.	बा	ब	ग्रामीण संख्या	नागरी संख्या	एकूण संख्या
1	2	3	4	5	
1	एक) एकूण कुटुंबे		159445	52010	211455
	दोन) घराच्या मालकी बाबतची स्थिती				
	अ) स्वतःची घरे असलेली		144075	36470	180545
	ब) भाड्याच्या घरात राहणरी		9740	14500	24240
	क) बेघर कुटुंबे		-	-	-
	ड) इतर		5630	1040	6670
2	एक ते दोन व्यक्ती असलेली कुटुंबे				
	एक) एकूण कुटुंबे		23305	7065	30370
	दोन) घराच्या मालकी बाबतची स्थिती				
	अ) स्वतःची घरे असलेली		19110	3735	22845
	ब) भाड्याच्या घरात राहणरी		2795	3080	5875
	क) बेघर कुटुंबे		-	-	-
	ड) इतर		1400	250	1650
3	तीन ते पाच व्यक्ती असलेली कुटुंबे				
	एक) एकूण कुटुंबे		82600	24665	107265
	दोन) घराच्या मालकी बाबतची स्थिती				
	अ) स्वतःची घरे असलेली		74295	15985	90280
	ब) भाड्याच्या घरात राहणरी		5130	8110	13240
	क) बेघर कुटुंबे		-	-	-
	ड) इतर		3175	570	3745
4	सहा ते आठ व्यक्ती असलेली कुटुंबे				
	एक) एकूण कुटुंबे		46745	16235	62980
	दोन) घराच्या मालकी बाबतची स्थिती				
	अ) स्वतःची घरे असलेली		44060	13130	57190
	ब) भाड्याच्या घरात राहणरी		1715	2935	4650
	क) बेघर कुटुंबे		-	-	-
	ड) इतर		970	170	1140
5	नऊ व अधिक व्यक्ती असलेली कुटुंबे				
	एक) एकूण कुटुंबे		6795	4045	10840
	दोन) घराच्या मालकी बाबतची स्थिती				
	अ) स्वतःची घरे असलेली		6610	3620	10230
	ब) भाड्याच्या घरात राहणरी		100	375	475
	क) बेघर कुटुंबे		-	-	-
	ड) इतर		85	50	135

तक्ता क्रमांक : 1.10

जनगणना घरे आणि त्यांचा वापर

जिल्हा : वर्धा

(1991 ची जनगणना)

अ. क्र.	बा. ब.	एकूण जनगणना घरे	जनगणनेच्या सुरुवातीची रिकामी असलेली घरे	जनगणना घरांचा वापर			इतर वापर	हॉटेल, धर्मशाळा, पर्यटन घरे इत्यादि
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	एकूण	272155	15250	199660	3010	5215	2470	445
2	ग्रामीण	204470	9745	150110	2075	4150	2100	290
3	नागरी	67685	5505	49550	935	1065	370	155

तक्ता क्र. 1.10 पुढे सुरु ..

अ. क्र.	बा. ब.	उपहार गृहे सोडून दुकाने	व्यवसायांची घरे आणि कार्यालये	कारखाने घंजशाळा छपरे इत्यादी	स्टॉरंट मिठाईची दुकाने आणि उपहार गृहे	करमणूक पंचायत घरे सांस्कृतिक केंद्र इ. पुजास्थाने सोडून	पुजास्थानादेवळे चर्च मंदिरे गुप्तदारा वगैरे	इतर
1	2	10	11	12	13	14	15	16
1	एकूण	5765	2035	4465	535	315	2820	30170
2	ग्रामीण	2265	1125	2590	265	185	2335	27235
3	नागरी	3500	910	1875	270	130	485	2935

आधार : 1991 ची जनगणना (अस्थाई आकडेवारी)

तक्ता क्र. 21

निवडक केंद्रातील पर्जन्य दिवसांची संख्या व एकूण पर्जन्य

जिल्हा : वर्धा

वर्ष - 1996 (पर्जन्य मि. मि.)

अ. क्र.	तहसील/केंद्र	महिना व वर्ष									
		जानेवारी			फेब्रुवारी			मार्च			
		सरा-सरी	पर्जन्य दिवसांची संख्या	पर्जन्य	सरा-सरी	पर्जन्य दिवसांची संख्या	पर्जन्य	सरा-सरी	पर्जन्य दिवसांची संख्या	पर्जन्य	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
1	वर्धा	11.8	-	-	14.5	2	5.8	13.1	-	-	-
2	सेलु	11.8	-	-	14.5	-	-	13.1	-	-	-
3	संभुद्रपुर	10.8	-	-	15.2	1	5.4	14.2	1	2.4	-
4	हिगणघाट	10.8	-	-	15.2	1	5.7	14.2	-	-	-
5	देवळी	11.8	-	-	14.5	-	-	13.1	-	-	-
6	आर्वी	10.1	-	-	12.6	-	-	9.4	-	-	-
7	आष्टी	10.1	-	-	12.6	-	-	9.4	-	-	-
8	कारंजा	10.1	-	-	12.6	-	-	9.4	-	-	-

पुढे सुरु...

तक्ता क्र. 2.1 पुढे चालू

निवडक केंद्रातील पर्जन्य दिवसांची संख्या व एकूण पर्जन्य

जिल्हा : वर्धा

वर्ष - 1996 (पर्जन्य मि. मि.)

अ. क्र.	तहसील/ केंद्र	महिना व वर्ष								
		एप्रिल			मे			जून		
		सरा- सरी-	पर्जन्य दिव- सांची संख्या	पर्जन्य	सरा- सरी-	पर्जन्य दिव- सांची संख्या	पर्जन्य	सरा- सरी-	पर्जन्य दिव- सांची संख्या	पर्जन्य
1	2	12	13	14	15	16	17	18	19	20
1	वर्धा	13.2	-	-	16.6	-	-	183.9	4	35.4
2	सेलु	13.2	1	5.0	16.6	-	-	183.9	1	5.0
3	समुद्रपुर	13.4	2	22.0	13.1	-	-	183.5	4	29.6
4	हिंगणघाट	13.4	1	11.0	13.1	-	-	183.5	3	28.0
5	देवळी	13.2	-	-	16.6	-	-	183.9	2	24.2
6	आर्वी	10.1	-	-	13.2	-	-	171.6	2	34.3
7	आष्टी	10.1	-	-	13.2	-	-	171.6	3	32.4
8	कांसा	10.1	-	-	13.2	-	-	171.6	2	13.7

पुढे सुरु ...

तक्ता क्र. 2.1 पुढे चालू

निवडक केंद्रातील पर्जन्य दिवसांची संख्या व एकूण पर्जन्य

जिल्हा व वर्धा.

वर्ष - 1998 (पर्जन्य मि. मि.)

अ. क्र.	तहसील/केंद्र	महिना व वर्ष								
		जुलै			ऑगस्ट			सप्टेंबर		
		सरा-सरी	पर्जन्य दिवसांची संख्या	पर्जन्य	सरा-सरी	पर्जन्य दिवसांची संख्या	पर्जन्य	सरा-सरी	पर्जन्य दिवसांची संख्या	पर्जन्य
1	2	21	22	23	24	25	26	27	28	29
1	वर्धा	321.0	18	126.3	238.2	20	337.3	208.5	10	85.2
2	सेलु	321.0	11	246.0	238.2	18	378.3	208.5	7	80.5
3	समुद्रपुर	360.0	21	234.4	254.1	23	215.8	196.0	13	147.4
4	हिंमणघाट	360.0	21	276.9	254.1	19	380.5	196.0	12	297.7
5	देवळी	321.0	18	184.0	238.2	21	237.6	208.5	9	92.6
6	आर्वी	298.1	16	256.8	221.0	23	201.8	166.0	12	174.5
7	आष्टी	298.1	21	213.3	221.0	25	166.0	166.0	14	140.1
8	कारंजा	298.1	16	289.3	221.0	19	180.4	166.0	7	67.2

पुढे सुरु ...

तक्ता क्र. 2.1 पुढे चालू

निवडक केंद्रातील पर्जन्य दिवसांची संख्या व एकूण पर्जन्य

जिल्हा व वर्धा

वर्ष - 1996 (पर्जन्य मि. मि.)

अ. क्र.	तहसील/केंद्र	महिना व वर्ष								
		ऑक्टोबर			नोव्हेंबर			डिसेंबर		
		सरा-सरी	पर्जन्य दिवसांची संख्या	पर्जन्य	सरा-सरी	पर्जन्य दिवसांची संख्या	पर्जन्य	सरा-सरी	पर्जन्य दिवसांची संख्या	पर्जन्य
1	2	30	31	32	33	34	35	36	37	38
1	वर्धा	52.6	9	91.8	16.1	2	4.0	10.3	-	-
2	सेलु	52.6	6	50.2	16.1	-	-	10.3	-	-
3	समुद्रपुर	46.5	6	104.0	16.2	2	7.5	9.4	-	-
4	हिंमणघाट	46.5	6	91.4	16.2	2	13.7	9.4	-	-
5	देवळी	52.6	7	114.8	16.1	1	15.2	10.3	-	-
6	आर्वी	40.2	8	121.6	15.7	-	-	11.2	-	-
7	आष्टी	40.2	7	161.0	15.7	-	-	11.2	-	-
8	कारंजा	40.2	8	156.4	15.7	-	-	11.2	-	-

तक्ता क्र. 2.1 पुढे चालू

निवडक केंद्रातील पर्जन्य दिवसांची संख्या व एकूण पर्जन्य

जिल्हा - वर्धा

वर्ष - 1996 (पर्जन्य मि. मि.)

अ. क्र.	तहसील/केंद्र	एकूण 1996		
		सरासरी	पर्जन्य दिवसांची संख्या	पर्जन्य
1	2	39	40	41
1	वर्धा	1099.8	65	685.8
2	सेलु	1099.8	44	765.0
3	समुद्रपुर	1132.7	73	768.5
4	हिमणघाट	1132.7	65	1104.9
5	देवळी	1099.8	58	668.4
6	आर्वी	979.2	61	789.0
7	आष्टी	979.2	70	712.9
8	कांजा	979.2	52	707.0

आधार : जिल्हाधिकारी कार्यालय, वर्धा.

तत्ता क्रमांक : 2.2

निवडक केंद्रातील कमाल व किमान तपमान (1995 व 1996)

जिल्हा : वर्धा

(आकडे सेल्सिअसमध्ये)

अ. क्र.	महिना	केंद्र :- वर्धा			
		वर्ष 1995 कमाल	वर्ष 1995 किमान	वर्ष 1996 कमाल	वर्ष 1996 किमान
1	2	3	4	5	6
1.	जानेवारी	34.4	8.9	33.7	10.9
2.	फेब्रुवारी	36.4	12.4	उ. ना	उ. ना
3.	मार्च	39.9	16.4	42.9	11.9
4.	एप्रिल	44.4	19.9	46.4	25.4
5.	मे	47.1	20.3	46.4	30.4
6.	जून	46.9	21.3	46.8	19.9
7.	जुलै	उ. ना.	उ. ना.	38.4	19.9
8.	ऑगस्ट	35.0	21.4	33.2	20.9
9.	सप्टेंबर	34.4	20.6	35.2	21.6
10.	ऑक्टोबर	36.0	12.9	33.8	16.7
11.	नोव्हेंबर	32.4	10.9	33.3	11.7
12.	डिसेंबर	32.3	10.9	13.0	7.8
		47.1	8.9	46.8	7.8

आधार : विभागीय हवामान शास्त्र कार्यालय, नागपूर.

अ. क्र.	तहसील	वर्ष	एकूण भौगोलिक क्षेत्र	जंगल-व्याप्त क्षेत्र	शेतीला उपलब्ध लेले क्षेत्र	नस-एकूण (6+7)	पडीत जमिनी वड न झालेली	जमिनी व्यतिरिक्त लागवडी लायक पण वापरात नसलेली	कृसलेल्या जमिनीत समाविष्ट नसलेली झाडे, झुड-पे, फळबागा खालील जमीन	एकूण (9+10+11)
---------	-------	------	----------------------	----------------------	----------------------------	---------------	------------------------	---	--	----------------

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	बंधी	93-94	816	115	1	57	58	31	61	2	94
		94-95	816	45	93	25	118	22	26	16	64
		95-96	816	45	94	26	120	22	26	24	72
2	सेलू	93-94	706	89	33	50	83	30	83	9	122
		94-95	706	43	26	26	52	43	95	11	149
		95-96	706	43	46	33	79	27	73	27	127
3	समुद्रपुर	93-94	997	50	28	41	67	18	69	2	89
		94-95	997	88	40	26	66	16	66	3	85
		95-96	997	89	42	28	70	16	62	4	82
4	हिंगणघाट	93-94	899	36	11	54	65	19	56	2	77
		94-95	899	-	50	12	62	18	49	7	74
		95-96	899	-	46	10	56	19	55	2	76
5	देवळी	93-94	697	96	9	55	64	24	48	-	72
		94-95	697	21	59	9	68	17	48	-	65
		95-96	697	16	100	2	102	32	6	-	38
6	आर्वी	93-94	1110	264	35	65	100	40	45	-	85
		94-95	1110	356	59	68	127	48	51	-	99
		95-96	1110	368	57	56	113	44	43	-	87
7	आष्टी	93-94	455	61	34	12	46	7	60	9	76
		94-95	455	61	2	34	36	7	70	9	86
		95-96	455	60	2	34	36	7	70	9	86
8	कास्मा	93-94	609	64	28	30	58	30	43	11	84
		94-95	609	73	31	-	31	24	36	12	72
		95-96	609	92	1	18	19	15	11	48	74
जिल्हा एकूण		93-94	6289	775	177	364	541	199	465	35	699
		94-95	6289	687	360	200	560	195	441	58	694
		95-96	6289	713	388	207	595	182	346	114	642

तक्ता क्र. 3.1 पुढे चालू

जमिनीचा वापर

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	तहसील	वर्ष	पडित जमीन			लागवडी खालील क्षेत्र			लागवडीलायके क्षेत्र (9+11+15+16)
			चालू पड	इतर पड	एकूण पड	क्षेत्र	पेक्षा अधिक	एकूण क्षेत्र	
1	2	3	13	14	15	16	17	18	19
1	वर्धा	93-94	29	28	57	492	24	516	582
		94-95	25	16	61	528	9	537	627
		95-96	26	17	43	536	20	556	625
2	सेलु	93-94	14	2	16	396	35	431	451
		94-95	14	27	41	421	50	471	516
		95-96	13	19	32	425	50	475	511
3	समुद्रपूर	93-94	12	-	12	779	73	852	811
		94-95	14	22	36	722	31	753	777
		95-96	12	21	33	723	40	763	776
4	हिंगणघाट	93-94	19	56	75	646	39	685	742
		94-95	22	30	52	711	26	737	788
		95-96	21	30	51	716	23	739	788
5	देवळी	93-94	69	19	88	377	29	406	489
		94-95	21	19	40	503	18	521	560
		95-96	13	32	45	496	11	507	573
6	आर्वी	93-94	70	141	211	450	37	487	701
		94-95	28	21	49	479	22	501	576
		95-96	24	34	58	484	19	503	586
7	आष्टी	93-94	11	-	11	261	32	293	288
		94-95	10	28	38	234	8	242	288
		95-96	11	30	41	232	10	242	289
8	कारंजा	93-94	14	-	14	389	111	500	444
		94-95	16	40	56	377	32	409	469
		95-96	15	29	44	380	18	398	487
9	एकूण	93-94	238	246	484	3790	379	4169	4508
		94-95	150	203	373	3975	196	4171	4601
		95-96	135	212	347	3992	191	4183	4635

टिप : सन 93-94 ची माहिती पूर्णसुधारीत असून 94-95 व 95-96 ची माहिती अस्थायी स्वरूपाची आहे.

आधार : 1) कृषी आयुक्तालय, पुणे. 2) जिल्हा ऋतु व पीके अहवाल 94-95 व 95-96

तक्ता क्र. 3.2

तहसिलवार निरनिराळ्या पिकांखालील क्षेत्र

जिल्हा : वर्धा

(सन 93-94, 94-95 व 95-96 या वर्षांकरिता)

(क्षेत्र हेक्टरमध्ये)

अ. क्र.	तहसील	वर्ष	तांदूळ	गहू	खरीप ज्वारी	रब्बी ज्वारी	एकूण ज्वारी	बाजरी	मका	वरी	नाचणी
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	वर्धा	93-94	216	2386	11808	-	11808	-	-	-	-
		94-95	50	3212	10400	-	10400	-	-	-	-
		95-96	68	2440	12511	2	12513	18	-	-	-
2	सेलु	93-94	16	2729	9235	-	9235	-	60	-	-
		94-95	6	3787	9137	-	9137	-	13	-	-
		95-96	4	3505	8385	-	8385	-	4	-	-
3	समुद्रपुर	93-94	587	5097	9322	734	10056	-	-	-	-
		94-95	433	4252	8191	1431	9622	-	1	-	-
		95-96	410	2438	7363	1079	8442	-	-	-	-
4	हिंगणघाट	93-94	125	2051	9080	-	9080	4	22	-	-
		94-95	126	2330	10991	368	11359	93	1	-	-
		95-96	106	2374	9688	213	9901	10	-	-	-
5	देवळी	93-94	48	805	7833	-	7833	35	50	-	-
		94-95	39	1048	11545	-	11545	23	3	-	-
		95-96	38	948	9656	-	9656	9	3	-	-
6	आर्वी	93-94	335	1010	12861	-	12861	251	22	-	-
		94-95	109	1215	10762	-	10762	31	4	-	-
		95-96	119	1112	12179	-	12179	41	4	-	-
7	आष्टी	93-94	99	489	6382	-	6382	65	-	-	-
		94-95	4	521	4407	-	4407	15	4	-	-
		95-96	-	618	5292	-	5292	15	4	-	-
8	कांझा	93-94	696	1398	9108	-	9108	14	24	-	-
		94-95	358	1641	7462	-	7462	23	2	-	-
		95-96	-	400	-	-	-	-	-	-	-
जिल्हा एकूण	एकूण	93-94	2122	15965	75629	734	76363	369	178	-	-
		94-95	1125	18056	72895	1799	74694	185	28	-	-
		95-96	745	13835	65074	1294	66368	93	15	-	-

तबता क्र. 3.2

तहसिलवार निरनिराळ्या पिकांखालील क्षेत्र

जिल्हा : वर्धा

(क्षेत्र हेक्टरमध्ये)

अ. क्र.	तहसील	वर्षे	इतर नू- ण धान्य	एकूण तुण- धान्य	हरभ- रा	तर	मूग	उडीद	वाल	कुळी- थ	मट- की
1	2	3	13	14	15	16	17	18	19	20	21
1	वर्धा	93-94	-	14410	591	9371	208	-	-	-	-
		94-95	4122	17784	315	5610	120	-	-	35	350
		95-96	-	15039	698	5650	123	-	-	38	367
2	सेलू	93-94	-	12040	1607	4242	39	-	-	-	-
		94-95	-	12943	1015	4620	53	12	2	6	64
		95-96	-	11898	857	4782	63	11	-	-	60
3	समुद्रपुर	93-94	9	15749	1087	9642	527	-	-	2678	-
		94-95	86	14394	3155	5936	243	54	-	1	275
		95-96	-	11290	2710	6267	136	55	-	34	205
4	हिंगणघाट	93-94	1	11283	1475	10404	139	-	-	2448	-
		94-95	1	13960	2884	8923	127	21	-	333	415
		95-96	114	12505	2347	8799	133	16	-	72	383
5	देवळी	93-94	-	8771	2200	7784	230	-	-	-	-
		94-95	-	12658	2100	6750	235	-	-	-	125
		95-96	-	10654	1567	7369	206	4	-	-	127
6	आर्वी	93-94	-	14479	2503	6231	632	-	-	-	-
		94-95	1	12122	1016	4281	214	24	2	-	55
		95-96	-	13455	1100	5253	223	30	-	-	55
7	आष्टी	93-94	-	7035	1384	2816	246	-	-	41	-
		94-95	-	4951	276	1810	71	80	-	-	102
		95-96	1	5930	295	1738	41	80	2	-	103
8	कारंजा	93-94	-	11240	5174	2761	738	-	-	-	-
		94-95	-	9486	1383	2280	285	346	-	-	36
		95-96	-	400	-	2233	242	200	-	-	37
जिल्हा एकूण	93-94	10	95007	16021	53251	2759	-	-	5167	-	
	94-95	4210	98298	12144	40210	1343	537	4	375	1422	
	95-96	115	81171	9574	42151	1172	396	2	144	1337	

तस्ता क्र. 3.2

तहसिलवार निरनिराळ्या पिकांखालील क्षेत्र

जिल्हा : वर्धा

(क्षेत्र हेक्टरमध्ये)

अ. क्र.	तहसील	वर्ष	इतर कडधान्य	एकूण कडधान्य	एकूण अन्नधान्ये	ऊस	मिरची	हळद	सुपारी	इतर मसा-ल्याचे पदार्थ	एकूण मसा-ल्याचे पदार्थ
1	2	3	22	23	24	25	26	27	28	29	30
1	वर्धा	93-94	-	10170	24580	560	-	-	-	249	249
		94-95	5	6435	24219	500	-	-	-	270	270
		95-96	4	6880	21919	623	117	-	-	285	402
2	सेलू	93-94	95	5983	18023	557	-	-	-	222	222
		94-95	109	5881	18824	667	177	1	-	10	188
		95-96	4490	10263	22161	1054	177	-	-	4	181
3	समुद्रपुर	93-94	1758	15692	31441	21	-	-	-	416	416
		94-95	205	9869	24263	11	408	26	-	62	496
		95-96	205	9612	20902	52	351	-	-	125	476
4	हिंगणघाट	93-94	961	15427	26710	18	-	-	-	274	274
		94-95	25	12728	26638	17	239	3	-	17	259
		95-96	29	11784	24239	44	202	4	-	26	232
5	देवळी	93-94	171	10385	19156	155	-	-	-	179	179
		94-95	-	9210	21868	125	156	-	-	15	171
		95-96	1320	10593	21247	191	105	-	-	23	128
6	आर्वी	93-94	580	9946	24425	269	-	-	-	98	98
		94-95	-	5592	17714	226	86	-	-	4	90
		95-96	21	6682	20137	226	90	-	-	4	94
7	आण्टी	93-94	337	4874	11909	1	-	-	-	98	98
		94-95	-	2339	7290	6	97	-	-	4	101
		95-96	3558	5817	11747	6	110	-	-	4	114
8	कांजा	93-94	2675	11343	22538	-	-	-	-	129	129
		94-95	168	4498	13984	1	116	-	-	8	124
		95-96	14081	16353	17253	-	85	-	-	7	92
जिल्हा एकूण	एकूण	93-94	6627	83325	178332	1581	-	-	-	1665	1665
		94-95	512	56552	154850	1553	1279	30	-	390	1699
		95-96	23708	78484	159655	2196	1237	4	-	478	1719

तक्ता क्र. 3.2

तहसिलवार निरनिराख्या पिकांखालील क्षेत्र

जिल्हा : वर्धा

(क्षेत्र हेक्टरमध्ये)

अ. क्र.	तहसील	वर्ष	आंबा	काजू	एकूण फळे व भाजीपाला	संकीर्ण खाद्यपिके	एकूण खाद्यपिके	कापूस	इतर तंतुपिके	एकूण तंतुपिके	भूईमूग
1	2	3	31	32	33	34	35	36	37	38	39
1	वर्धा	93-94	-	-	1316	-	28705	19332	129	19461	129
		94-95	-	-	976	-	25965	24091	-	24091	70
		95-96	-	-	1123	-	24067	28408	-	28408	66
2	सेलू	93-94	-	-	1845	-	20647	16092	6	16098	333
		94-95	-	-	1185	-	20864	21600	1	21601	447
		95-96	-	-	1202	-	24598	22104	5	22109	690
3	समुद्रपुर	93-94	-	-	964	-	32342	25303	-	25303	1
		94-95	-	-	681	-	25451	25393	3	25396	11
		95-96	-	-	891	-	22321	28277	1	28278	19
4	हिंगणघाट	93-94	-	-	698	-	27700	24179	11	24190	136
		94-95	-	-	634	-	27598	33258	15	33273	25
		95-96	-	-	526	-	25091	35795	69	35864	13
5	देवळी	93-94	-	-	451	-	19941	15908	4	15912	508
		94-95	-	-	459	-	22623	26637	5	26692	321
		95-96	-	-	436	-	22002	27225	3	27228	173
6	आर्वी	93-94	-	-	1292	-	26084	16198	34	16232	2371
		94-95	-	-	1324	1870	21224	25444	79	25523	512
		95-96	-	-	1295	400	22152	25816	-	25816	525
7	आष्टी	93-94	-	-	1028	-	13036	7768	-	7768	5038
		94-95	-	-	1180	-	8577	11207	2	11209	982
		95-96	-	-	1409	-	13276	10207	-	10207	599
8	कांसा	93-94	-	-	1248	-	23965	4645	496	5141	4570
		94-95	-	-	1550	9	15668	8071	29	8100	4749
		95-96	-	-	1662	-	19007	7515	5	7520	473
जिल्हा एकूण		93-94	-	-	3842	25	190920	129425	680	130105	13036
		94-95	-	-	7989	1879	167970	176251	134	176385	7117
		95-96	-	-	8544	400	172514	185347	83	185430	2568

तकता क्र. 3.2. पूढे चालू

तहसिलवार निरनिराळ्या पिकांखालील क्षेत्र

जिल्हा : वर्धा

(क्षेत्र हेक्टरमध्ये)

अ. क्र.	तहसील	वर्ष	करडई	जवस	तीळ	नारळ	इतर	एकूण	तंबाखू	इतर
							गळीत धान्ये	गळीत धान्ये		औषधी व मादक पदार्थ
1	2	3	40	41	42	43	44	45	46	47
1	वर्धा	93-94	-	-	-	-	5139	5268	-	-
		94-95	-	70	220	-	3330	3690	-	-
		95-96	-	74	225	-	2680	3045	-	-
2	सेलू	93-94	-	-	-	-	5978	6311	-	-
		94-95	-	61	69	-	4011	4588	-	-
		95-96	-	47	57	-	-	794	-	-
3	समुद्रपुर	93-94	-	4654	-	-	22305	26960	-	-
		94-95	110	8634	2287	-	17920	23962	-	-
		95-96	150	2802	1180	-	21500	25651	-	-
4	हिंगणघाट	93-94	4	1282	-	-	15030	16452	-	-
		94-95	42	1209	2739	-	8662	12677	-	-
		95-96	24	1033	2090	-	9761	12921	-	-
5	देवळी	93-94	-	212	-	-	4087	4807	-	-
		94-95	9	232	431	-	1368	2361	-	-
		95-96	5	170	163	-	855	1371	-	-
6	आर्वी	93-94	17	-	-	-	3943	6331	-	-
		94-95	3	1	78	-	2694	3283	-	-
		95-96	3	1	78	-	1654	2261	-	-
7	आष्टी	93-94	41	8	-	-	3424	8511	-	-
		94-95	25	-	52	-	3314	4373	-	-
		95-96	25	-	52	-	-	976	-	-
8	कांजा	93-94	1	28	-	-	16270	20869	-	-
		94-95	2	78	117	-	12149	17095	-	-
		95-96	-	52	60	-	12736	13326	-	-
जिल्हा एकूण	एकूण	93-94	63	6184	-	-	76176	95509	-	-
		94-95	191	5285	5988	-	53448	72029	-	-
		95-96	207	4179	3905	-	49186	60045	-	-

तक्ता क्र. ३.२ पुढे चालू

तहसिलवार निरनिराळ्या पिकांसाठीील क्षेत्र

जिल्हा : वर्धा

(क्षेत्र हेक्टरमध्ये)

अ. क्र.	तहसील	वर्ष	एकूण औषधी व मादक पदार्थ	चा-यांची पिके	हिर-वी पिके	संकीर्ण अ-साद्य पिके	एकूण अंसाद्य पिके	लागव-डी खा-लील एकूण क्षेत्र	एकापे-क्षा अधि-क वेळा लागव-डीसाठीील क्षेत्र	लाग-वडी खा-लील निव्वळ क्षेत्र
1	2	3	48	49	50	51	52	53	54	55
1	वर्धा	93-94	-	76	-	36	24841	51546	2352	49194
		94-95	-	-	-	19	27800	53765	923	52842
		95-96	-	-	-	28	31481	55548	1998	53550
2	सेलु	93-94	-	35	-	-	22444	43091	3472	39619
		94-95	-	36	-	96	26321	47185	5052	42133
		95-96	-	-	-	11	22914	47512	4965	42547
3	समुद्रपूर	93-94	-	43	-	-	52306	85148	7292	77856
		94-95	-	8	-	-	49866	75317	3101	72218
		95-96	-	31	-	1	53961	76282	3979	72303
4	हिंगणघाट	93-94	-	123	-	3	40768	68468	3877	64591
		94-95	-	125	-	2	46077	73675	2582	71093
		95-96	-	53	-	3	48841	73932	2332	71600
5	देवळी	93-94	-	-	-	2	20721	40662	2921	37741
		94-95	-	-	-	373	29426	52049	1764	50285
		95-96	-	88	-	-	28687	50689	1098	49591

तक्ता क्र. 3.2 पुढे चालू

तहसिलवार निरनिराळ्या पिकांसाठी क्षेत्र

जिल्हा : वर्धा (क्षेत्र हेक्टरमध्ये)

अ. क्र.	तहसील	वर्ष	एकूण औषधी व मादक पदार्थ	चा-यांची पिके	हिर-वी पिके	संकी-र्ण अ-साद्य पिके	एकूण असाद्य पिके	लागव-डी सा-लील एकूण क्षेत्र	एकापे-क्षा अधि-क वेळा लागव-डीसाठी-ल क्षेत्र	लाग-वडी सा-लील निव्वळ क्षेत्र
1	2	3	48	49	50	51	52	53	54	55
6	आर्वी	93-94	-	67	-	-	22630	48714	3654	45060
		94-95	-	35	-	-	28841	50065	2178	47887
		95-96	-	30	-	-	28107	50259	1900	48359
7	आष्टी	93-94	-	7	-	-	16286	29322	3218	26104
		94-95	-	6	-	-	15588	24165	797	23368
		95-96	-	6	-	-	10889	24165	996	23169
8	कांझा	93-94	-	5	-	-	26015	49980	11102	38878
		94-95	-	1	-	2	25198	40866	3207	37659
		95-96	-	-	-	-	20846	39853	1843	38010
जिल्हा एकूण	93-94	-	356	-	41	226011	416931	37888	379043	
		94-95	-	211	-	492	249117	417087	19604	397485
		95-96	-	208	-	43	245726	418240	19111	399129

टिप : 1) सन 1993-94 ची माहिती पूर्ण सुधारीत आहे. 2) सन 1994-95 व 1995-96 ची माहिती अस्थायी स्वरूपाची आहे.

आधार : कृषि आयुक्तालय, पुणे, जिल्हा ऋतु व पिके अहवाल.

मुख्य पिकांचे दर हेक्टरी उत्पादन व एकूण उत्पादन

जिल्हा : वर्धा

वर्ष : 1996-97

1) दर हेक्टरी उत्पादन - किलोमध्ये, 2) एकूण उत्पादन - "00" मॅ. टनात.

अ. क्र.	पिके	दर हेक्टरी उत्पादन	एकूण उत्पादन	अ. क्र.	पिके	दर हेक्टरी उत्पादन	एकूण उत्पादन
1	2	3	4	1	2	3	4
1	तांदूळ	1000	13	17	जवस	320	8
2	गहू	1478	235	18	भुईमूग	833	60
3	ज्वारी	1441	1020	19	मोहरी	500	2
4	बाजरी	1000	2	20	तीळ	267	8
5	बाली	-	-	21	एरंडी	333	1
6	मका	1000	3	22	ऊस	67129	2081
7	नाचणी	-	-	23	नारळ	-	-
8	इतर धान्ये	-	-	24	कापूस (सरकी विरहित)	220	1914
9	एकूण धान्ये	1438	1273	25	ताग	-	-
10	हरभरा	591	167	26	मेस्टा(अंबाडी)	-	-
11	तूर	831	458	27	तंबाखू	-	-
12	उडीद	462	6	28	एकूण ओषधी व गंगली पदार्थ	-	-
13	मुग	417	5	29	सुठ(आले)	1000	5
14	मसूर	400	2	30	मिरेची(लाल)	500	6
15	इतर कडधान्ये	486	17	31	हळद	973	36
16	एकूण कडधान्ये	752	533	32	बटाटा	-	-

टिप : 1) ऊसाचे उत्पादन ड्रेड केनच्या स्वरूपात आहे. 2) सुठ/आले व हळद या पिकांचे क्षेत्र हेक्टर मध्ये असून उत्पादन टनामध्ये आहे. 3) कापसाचे उत्पादन "00" गाठीच्या स्वरूपात आहे. 1 गाठ = 170 कि. मॅ.

आधार:- कृषी आयुक्तालय, पुणे.

तक्ता क्र. 3.4

विविध सांघनांनी ओलिता खाली असलेले तालुकावार क्षेत्र
1993-94, 1994-95 व 1995-96 चा वर्षाकरिता

जिल्हा - वर्धा

(क्षेत्र हेक्टरमध्ये)

अ. क्र.	तहसील	वर्ष	ओलिताखालील क्षेत्र पृष्ठ भागीय	ओलिता- खालील विहिरी निव्वळ क्षेत्र	ओलिता- खालील एकूण क्षेत्र	एकूण लागवडी खालील क्षेत्र	ओलिताखालील एकूण क्षेत्राची एकूणलागवडी खालील क्षेत्रा- ची टक्केवारी	
1	2	3	4	5	6	7	8	
1	वर्धा	93-94	-	4466	4466	5149	9.99	
		94-95	2590	2010	4600	53765	8.55	
		95-96	2825	2165	4990	55548	8.98	
2	सेलु	93-94	2063	1275	3338	43091	12.05	
		94-95	385	1670	2055	47185	15.03	
		95-96	868	1519	2387	47512	15.44	
3	समुद्रपुर	93-94	315	4300	4615	85148	6.51	
		94-95	87	3371	3458	75317	4.59	
		95-96	86	3762	3848	76282	5.04	
4	हिंगणघाट	93-94	56	1330	1386	2745	4.01	
		94-95	356	2301	2657	73675	3.60	
		95-96	450	2132	2582	73932	3.49	
5	देवळी	93-94	53	826	879	1813	4.46	
		94-95	127	632	759	1861	3.57	
		95-96	127	695	822	1848	3.64	
6	आर्वी	93-94	342	2494	2836	3493	7.17	
		94-95	255	3011	3266	4894	9.77	
		95-96	255	3312	3567	5236	10.41	
7	आष्टी	93-94	199	2276	2475	2939	29322	10.02
		94-95	72	3702	3774	4579	24165	18.94
		95-96	72	3702	3774	4575	24165	18.93
8	कारंजा	93-94	284	2374	2658	3327	49980	6.66
		94-95	-	1557	1557	3585	40866	8.77
		95-96	-	3660	3660	5487	39853	13.77
जिल्हा एकूण		93-94	3312	19341	23153	30197	416931	7.24
		94-95	3872	18254	22126	32726	417087	7.85
		95-96	4683	20947	25630	35906	418240	8.58

टिप. - सन 93-94 ची माहिती पूर्ण सुधारीत असून 94-95 व 95-96 ची माहिती अस्थायी स्वरूपाची आहे.

तक्ता क्र. 3.5
निरनिराळ्या पिकांसाठीील ओलिताचे तालुकावार क्षेत्र
सन 1993-94, 1994-95 व 1995-96 या वर्षांकरिता.

जिल्हा : वर्धा

(क्षेत्र - हेक्टरमध्ये)

अ. क्र.	तहसील	वर्ष	तांदूळ	गहू	सरीस रबी ज्वारी	रबी ज्वारी	एकूण ज्वारी	बाजरी	मका	नाचणी	इतर तृण धान्ये
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	वर्धा	93-94	16	2386	-	-	-	-	-	-	-
		94-95	-	2400	-	-	-	-	-	-	-
		95-96	-	2437	-	-	-	-	-	-	13
2	सेलु	93-94	-	2604	-	-	-	-	2	-	-
		94-95	6	2816	914	-	914	-	8	-	4
		95-96	4	1264	838	-	838	-	4	-	-
3	समुद्रपुर	93-94	-	1983	-	-	-	-	-	-	-
		94-95	4	1090	82	1	83	-	-	-	1
		95-96	10	1471	-	-	-	-	-	-	995
4	हिंगणघाट	93-94	3	1567	-	-	-	-	-	-	-
		94-95	-	1763	-	-	-	3	-	-	-
		95-96	1	1735	-	-	-	-	-	-	22
5	देवळी	93-94	1	643	-	-	-	-	-	-	-
		94-95	-	841	-	-	-	-	-	-	-
		95-96	38	495	-	-	-	-	-	-	-
6	आर्वी	93-94	-	955	-	-	-	-	-	-	-
		94-95	-	1215	-	-	-	-	3	-	-
		95-96	-	1112	-	-	-	-	3	-	397
7	आष्टी	93-94	-	489	-	-	-	-	-	-	-
		94-95	4	1031	-	-	-	-	-	-	521
		95-96	-	619	-	-	-	-	-	-	608
8	कारंजा	93-94	-	1311	-	-	-	-	-	-	-
		94-95	41	1128	77	-	77	20	2	-	-
		95-96	28	1722	1581	-	1581	17	1	-	-
जिल्हा		93-94	20	11938	-	-	-	-	2	-	-
एकूण		94-95	55	12284	1073	1	1074	23	13	-	526
		95-96	81	10855	2419	-	2419	17	8	-	2035

पुढे चालू...

तक्ता क्र. 3.5 पुढे चालू

निरनिराळ्या पिकाखालिल ओलिताचे क्षेत्र
सन 1993-94, 1994-95 व 1995-96 या वर्षाकरिता.

जिल्हा - वर्धा

(क्षेत्र - हेक्टरमध्ये)

अ. क्र.	तहसील	वर्ष	एकूण तृणधान्ये	हरभरा	तर	वाटाणा	इतर कडधान्ये	एकूण कडधान्ये	एकूण अन्नधान्ये	ऊस	मसाल्याचे पदार्थ
1	2	3	13	14	15	16	17	18	19	20	21
1	वर्धा	93-94	2402	591	-	-	-	591	2993	560	206
		94-95	2400	200	-	-	-	200	2600	500	350
		95-96	2450	330	25	2	-	357	2807	623	564
2	सेलु	93-94	2606	584	-	-	-	584	3190	557	196
		94-95	3748	102	46	-	1	149	3897	667	184
		95-96	2110	957	48	-	134	1139	3249	1054	208
3	समुद्रपुर	93-94	1983	1083	-	492	-	1575	3558	21	362
		94-95	1178	32	59	10	7	108	1286	11	495
		95-96	2476	-	-	-	19	19	2495	52	292
4	हिंगणघाट	93-94	1570	184	-	204	-	388	1958	18	174
		94-95	1766	234	-	-	-	234	2000	16	152
		95-96	1758	231	2	-	-	233	1991	46	150
5	देवळी	93-94	644	103	-	-	-	103	747	155	162
		94-95	841	218	4	-	-	222	1063	125	135
		95-96	533	567	73	-	34	674	1207	191	128
6	आर्वा	93-94	955	265	-	29	-	294	1249	269	98
		94-95	1218	379	1	1	-	381	1599	226	84
		95-96	1512	356	2	2	-	360	1872	248	92
7	आष्टी	93-94	489	180	-	156	-	336	825	1	80
		94-95	1556	276	594	-	71	941	2497	6	99
		95-96	1227	295	674	-	41	1010	2237	6	114
8	कारंजा	93-94	1311	220	-	35	-	255	1566	-	81
		94-95	1268	754	228	16	67	1065	2333	1	124
		95-96	3349	758	250	7	64	1079	4428	-	3
जिल्हा एकूण	93-94	11960	3210	-	916	-	4126	16086	1581	1359	
	94-95	13975	2195	932	27	146	3300	17275	1552	1623	
	95-96	15415	3494	1074	11	292	4871	20286	2220	1551	

पुढे चालू....

तक्ता क्र. 3.5 पुढे चालू

निरनिराळ्या पिकांखालील ओलिताचे क्षेत्र
सन 1993-94 1994-95 व 1995-96 या वर्षांकरिता

जिल्हा - वर्धा

(क्षेत्र - हेक्टरमध्ये)

अ. क्र.	तहसील	वर्ष	एकूण फळे	एकूण भाजीपाला	संकीर्ण खाद्य पिके	एकूण खाद्य पिके	कापूस	इतर तंतू पिके	एकूण तंतू पिके	भुईमूग	जवस सूर्य फूल
1	2	3	22	23	24	25	26	27	28	29	30
1	वर्धा	93-94	488	372	-	4614	332	34	366	129	-
		94-95	332	318	362	4462	138	-	138	-	-
		95-96	397	130	69	4590	273	-	273	127	-
2	सेलु	93-94	871	78	-	4892	-	-	-	280	-
		94-95	788	233	77	5846	216	6	222	447	400
		95-96	715	373	-	5599	221	5	226	514	51
3	समुद्रपुर	93-94	434	204	-	4579	351	-	351	-	2
		94-95	71	611	11	2485	259	2	261	11	375
		95-96	189	127	-	3155	11	-	11	1	340
4	हिंमणघाट	93-94	126	318	-	2594	9	-	9	134	-
		94-95	115	314	3	2600	11	6	17	25	7
		95-96	100	258	5	2550	9	-	9	-	14
5	देवळी	93-94	175	234	-	1473	91	-	91	240	7
		94-95	207	241	1	1772	16	-	16	68	4
		95-96	167	30	-	1723	27	3	30	78	8
6	आर्वी	93-94	963	286	-	2815	7	-	7	671	-
		94-95	1053	1874	8	4844	-	-	-	15	6
		95-96	1065	1824	1	5102	7	-	7	16	2
7	आष्टी	93-94	866	122	-	1894	-	-	-	1039	-
		94-95	455	146	-	3203	1030	2	1032	10	3
		95-96	985	169	-	3511	1021	2	1023	9	3
8	कारंजा	93-94	1140	94	-	2881	24	-	24	409	2
		94-95	140	182	1	2781	84	30	114	474	89
		95-96	193	3	-	4627	75	10	85	478	69
जिल्हा	एकूण	93-94	5058	1658	-	25742	814	34	848	2902	11
		94-95	3161	3919	463	27993	1754	46	1800	1050	884
		95-96	3811	2914	75	30857	1644	20	1664	1223	487

तक्ता क्र. 3.5 पुढे चालू

निरनिराळ्या पिकाखालील ओलिताचे क्षेत्र
सन 1993-94, 1994-95 व 1995-96 या वर्षाकरिता

जिल्हा : वर्धा

(क्षेत्र - हेक्टरमध्ये)

अ. क्र.	तहसील	वर्ष	करड-ई	इतर गळी-ताची पिके	एकूण गळी-ताची पिके	तंबा-खू	इतर औष-धी व मादक पदार्थ	एकूण औष-धी व मादक पदार्थ	चा-या-ची पिके	संकीर्ण अखाद्य पिके	एकूण अखाद्य पिके	ओलि-ताखालील एकूण क्षेत्र
1	2	3	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
1	वर्धा	93-94	-	40	169	-	-	-	-	-	535	5149
		94-95	-	-	-	-	-	-	-	-	138	4600
		95-96	-	-	127	-	-	-	-	-	400	4990
2	सेलु	93-94	-	11	291	-	-	-	9	-	300	5192
		94-95	-	138	985	-	-	-	-	39	1246	7092
		95-96	-	550	1115	-	-	-	86	314	1741	7340
3	समुद्रपुर	93-94	-	607	609	-	-	-	-	-	960	5539
		94-95	110	200	696	-	-	-	-	16	973	3458
		95-96	150	180	671	-	-	-	11	-	693	3848
4	हिंमणघाट	93-94	-	-	134	-	-	-	5	3	151	2745
		94-95	5	-	37	-	-	-	1	2	57	2657
		95-96	-	9	23	-	-	-	-	-	32	2582
5	देवळी	93-94	-	-	247	-	-	-	-	2	340	1813
		94-95	-	-	72	-	-	-	-	1	89	1861
		95-96	5	-	91	-	4	4	-	-	125	1848

पुढे चालू

तक्ता क्र. 3.5 पुढे चालू
निरनिराळ्या पिकाखालील ओलिताचे क्षेत्र
सन 1993-94, 1994-95 व 1995-96 या वर्षाकरिता

जिल्हा : वर्धा

(क्षेत्र - हेक्टरमध्ये)

अ. क्र.	तहसील	वर्ष	करंड-ई	इतर गळी-ताची पिके	एकूण गळी-ताची पिके	तंबा-सू	इतर औष-धी व माद-क प-दार्थ	एकूण औष-धी व माद-क प-दार्थ	चा-या-ची पिके	संकीर्ण असाद्य पिके	एकूण असाद्य पिके	ओलि-ताखा-लील एकूण क्षेत्र
1	2	3	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
6	आर्वी	93-94	-	-	671	-	-	-	-	-	678	3493
		94-95	-	4	25	-	9	9	16	-	50	4894
		95-96	1	6	25	-	-	-	-	102	134	5236
7	आष्टी	93-94	-	-	1039	-	-	-	6	-	1045	2939
		94-95	-	331	344	-	-	-	-	-	1376	4579
		95-96	1	5	18	-	7	7	16	-	1064	4575
8	कारंजा	93-94	-	11	422	-	-	-	-	-	446	3327
		94-95	2	122	687	-	-	-	-	3	804	3585
		95-96	4	228	775	-	-	-	-	-	860	5487
जिल्हा एकूण	93-94	-	669	3582	-	-	-	20	5	4455	30197	
	94-95	117	795	2846	-	9	9	17	61	4733	32726	
	95-96	157	978	2845	-	11	11	113	416	5049	35906	

टिप :- 1) सन 1993-94 ची माहिती पूर्ण सुधारीत आहे.
2) सन 1994-95 व 1995-96 ची माहिती अर्धवट स्वरूपाची आहे.

आधार :- 1) कृषि आयुक्तालय, पुणे.
2) वार्षिक ऋतू व पिके अहवाल 1993-94

अ. क्र.	तहसिल	वर्ष	सिंचन विहिरींची एकूण संख्या	वापरात असलेल्या विहिरींवर डिझेल पंप	बासविलेले विजेचे पंप	वापरात नसलेल्या सिंचन विहिरी संख्या	इतर विहिरींची संख्या
१	२	३	४	५	६	७	८
१	वर्धा	१९९३-९४	३४१३	१०२	२०३५	-	-
		१९९४-९५	३३५०	६७	८८१०	६७०	-
		१९९५-९६	३३५०	६७	८८९६	६७०	-
२	सेलु	१९९३-९४	५७८	-	५१७	६१	-
		१९९४-९५	२७६१	४६	५८७२	२४६	५७२
		१९९५-९६	२७६१	४७	५९६५	२४६	३५०
३	समुद्रपुर	१९९३-९४	२४४४	४५८	४९८	८१०	७६७
		१९९४-९५	२४४४	५०८	३२९२	८९१	७६७
		१९९५-९६	१४५५	५४०	३३०५	८९१	७७५
४	हिंगणघाट	१९९३-९४	२५४९	१५५	२५११	१४८८	१४८८
		१९९४-९५	२९३२	१२७	४८२२	१०६४	१२५२
		१९९५-९६	२९९८	१२१	४८४३	११४५	१२०४
५	देवळी	१९९३-९४	२६२५	२२	२५८२	५२१	१०३३
		१९९४-९५	२६२५	३२	४१००	५२१	१०३३
		१९९५-९६	२६२५	३२	४१०८	४०७	१०३३
६	आर्वी	१९९३-९४	३७६०	४५	२३५१	५२०	१९६०
		१९९४-९५	३७६०	४७	५३८२	५२०	१९६५
		१९९५-९६	३७६४	५२	५४१३	५२०	१९७०
७	आष्टी	१९९३-९४	३९९०	७	३३५८	१७२	१२४८
		१९९४-९५	४३०१	२१	३३९०	१९३	१२५२
		१९९५-९६	४३०१	२१	३३९०	१९३	१२५२
८	कांजा	१९९३-९४	४२११	३९	१२७०	२३९	६१
		१९९४-९५	२५४९	८३	३५१४	२३९	६१
		१९९५-९६	२५४९	६६	३५४८	२४०	६१
जिल्हा एकूण	१९९३-९४	२३५७०	८२८	१५६२२	(*)३८११	(#)६५५७	
	१९९४-९५	२४७२२	९३१	३९६६०	५१९७	६९०२	
	१९९५-९६	२६४०९	९४६	३९९३४	४३१२	६६४५	

आधार : १) कृषी आयुक्तालय, पुणे.

२) जिल्हा ऋतु पीके अहवाल ९४-९५ व ९५-९६

३) महाराष्ट्र राज्य विद्युत मंडळ, वर्धा

टिप : (*) दुरुस्तीमुळे, पाणी नसल्याने

सदर विहिरीची संख्या कमी झाली.

(#) अती वृष्टीमुळे विहिरी बुजून गेल्या कारणाने व दुरुस्तीमुळे विहिरीची संख्या कमी झाली.

तक्ता क्र. 3.6(ब)

तालुकावार कुपनलिका, हातपंप चालू असलेल्या हातपंप व विद्युत पंपांची संख्या
जिल्हा = वर्धा वर्ष = 1996-97

अ. क्र.	तहसील	यशस्वी कुपनलिकांची संख्या	बसविलेल्या हातपंपांची संख्या	बसविलेल्या विद्युत पंपांची संख्या	चालू असलेल्या हातपंपांची संख्या	चालू असलेल्या विद्युत पंपांची संख्या
1	2	3	4	5	6	7
1	वर्धा	59	54	-	768	79
2	सेलु	25	24	2	674	43
3	समुद्रपुर	78	70	9	607	66
4	हिंगणघाट	9	8	3	804	70
5	देवळी	8	8	1	455	60
6	आर्वी	24	20	2	602	38
7	आष्टी	25	13	1	165	20
8	कांजा	11	7	-	546	27
जिल्हा एकूण		239	204	18	4621	403

टिप : रकाना क्रमांक 6 व 7 ची आकडेवारी संचित आहे.

आधार : उपअभियंता (यांत्रिकी) भुजल सर्वेक्षण आणि विकास यंत्रणा, वर्धा.

तक्ता क्र. 3.7
लघुपाटबंधा-यांची कामे

जिल्हा - वर्धा

वर्ष - 1996-97

अ. क्र.	तहसील	उपयोगात नसलेली कामे (संख्या)				उपयोगात असलेली कामे (संख्या)			
		जिल्हा परिषद	राज्य	स्वाजमी/सहकार	एकूण	जिल्हा परिषद	राज्य	स्वाजमी/सहकार	एकूण
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	वर्धा	-	-	-	-	-	2	1	3
2	सेलु	-	-	-	-	-	1	2	3
3	समुद्रपुर	-	-	-	-	-	-	1	1
4	हिंगणघाट	-	-	-	-	-	1	-	1
5	देवळी	-	-	-	-	-	-	-	-
6	आर्वी	-	-	-	-	-	12	1	13
7	आष्टी	-	-	-	-	-	4	-	4
8	कांसा	-	-	-	-	-	2	2	4
जिल्हा एकूण		-	-	-	-	-	22	7	29

पुढे वास्तु

तक्ता क्र. 3.7 पुढे चालू

लघुपाटबंधा-यांची कामे

जिल्हा - वर्धा

वर्ष : -1996-97

अ. क्र.	तहसील	वापरातील कामाचे लाभक्षेत्र (हेक्टर)				ओलिताखालील निव्वळ क्षेत्र (हेक्टर)			
		जिल्हा परिषद	राज्य	स्वाजमी/सहकार	एकूण	जिल्हा परिषद	राज्य	स्वाजमी/सहकार	एकूण
1	2	11	12	13	14	15	16	17	18
1	वर्धा	-	350	35	385	-	-	12	12
2	सेलु	-	1283	185	1468	-	367	41	408
3	समुद्रपूर	-	-	300	300	-	-	-	-
4	हिंगणघाट	-	342	-	342	-	111	-	111
5	देवळी	-	-	21	21	-	-	-	-
6	आर्वी	-	7078	26	7104	-	4178	9	4187
7	आष्टी	-	1512	-	1512	-	995	-	995
8	कांसा	-	841	72	913	-	394	27	421
जिल्हा एकूण		-	11406	639	12045	-	6045	89	6134

- आधार : 1) कार्यकारी अभियंता, लघुपाटबंधारे विभाग, वर्धा.
 2) कार्यकारी अभियंता, पाटबंधारे विभाग, वर्धा.
 3) जिल्हा उपनिबंधक सहकारी संस्था, वर्धा.

मोठे व मध्यम पाटबंधारे प्रकल्पामुळे भिजणारे क्षेत्र व मिळणारे फायदे

जिल्हा : वर्धा

30 जून 1997 अखेरची

अ. क्र.	बाब	मोठे प्रकल्प		मध्यम प्रकल्प	
		1)	1)	2)	3)
1	प्रकल्पाचे नांव		बोर प्रकल्प, बोरी, ता. सेलु	धाम प्रकल्प, महाकाळी ता. अर्ची	पंचधारा प्रकल्प, रिधोरा ता. सेलु
2	प्रकल्पाचे स्थान				
3	अ) काम पूर्ण झाल्याचे वर्ष ब) अपूर्ण असल्यास पूर्ण होण्याचे वर्ष क) प्रकल्पाचा अंदाजे सर्व लाखांत		1965	1986	1976
4	धरण		371.91	5373.00	101.87
	अ) मंजूर झालेली उंची(मी.) ब) पूर्ण झालेली उंची(मी.)	मो ठे	36.27 36.27	32.05 32.05	18.15 18.15
5	कालवा				
	अ) एकूण लांबी (कि.मी.) ब) पूर्ण लांबी	प्र क	21.60 21.60	47.72 47.72	13.20 13.20
6	कमाल क्षमता(द. ल. घ. मी.)	ल्प	127.35	62.51	8.75
7	30.6.97 रोजी प्रत्यक्ष साठा (द. ल. घ. मी.)	ना		12.62	0.39
8	एकूण लाभक्षेत्र	ही	35584	15782	2914
9	लाभक्षेत्रासालील लागवडी लायक क्षेत्र (हेक्टर)		24055	10575	2262
10	प्रकल्प पूर्ण झाल्यावर ओलि- तासाली येणारे क्षेत्र (हेक्टर)		13360	7916	1822
11	सध्या 96-97 मध्ये ओलिता- साली असलेले क्षेत्र(हेक्टर) अ) बारमाही ब) हंगामी				
			1988	1039	184

तबता क्र. ३.८ पुढे चालू

मोठे व मध्यम पाटबंधारे प्रकल्पामुळे मिजणारे क्षेत्र व मिळणारे फायदे

जिल्हा : वर्धा

३० जून १९९७ अखेरची

अ. क्र.	बाब	मध्यम प्रकल्प			
१	२	४)	५)	६)	७)
१	प्रकल्पाचे नांव	डोंगरगाव प्रकल्प, मदन	मदना प्रकल्प, पोथरा प्रकल्प,	लालनाला	
२	प्रकल्पाचे स्थान	ता. आर्वी	जुन्वाडी ता. सेलु	झुनका ता. समुद्रपूर	प्रकल्प, कोरा ता. समुद्रपूर
३	अ) काम पूर्ण झाल्याचे वर्ष	१९७१-७२	काम सुरु झाले नाही	काम पूर्ण झाले नाही	काम पूर्ण झाले नाही
	ब) अपूर्ण असल्यास पूर्ण होण्याचे वर्ष	-	-	१९९९	२००१
	क) प्रकल्पाचा अंदाजे खर्च लाखांत	३७.८८	२०५६.४८	४०९९.८४	१९०५.००
४	धरण				
	अ) मंजूर झालेली उंची(मी)	१६.९७	२५.२५	१४.२१	१३.७०
	ब) पूर्ण झालेली उंची(मी.)	१६.९७	-	१४.२१	-
५	कालवा				
	अ) एकूण लांबी (कि. मी.)	७.००	२१.७०	उ. का. ३७ डा. का. ३१.६४	८.००
	ब) पूर्ण लांबी	७.००	-	उ. का. ३७ डा. का. १४	-
६	कमाल क्षमता(द. ल. घ. मी)	४.४४	११.४६	३८.४३	२८.१०
७	३०.६.९७ रोजी प्रत्यक्ष साठा (द. ल. घ. मी.)	-	-	२६.३८	-
८	एकूण लाभक्षेत्र	१९४०	५१७७	६१३८	४६०
९	लाभक्षेत्रासालील लागवडी लायक क्षेत्र	९७२	४०६८	४९०७	४१५
१०	प्रकल्प पूर्ण झाल्यावर ओलिताखाली येणारे क्षेत्र (हेक्टर)	६३२	२५४३	४०२५	३६०
११	सध्या ९५-९६ मध्ये ओलिताखाली असलेले क्षेत्र(हेक्टर)				
	अ) बारमाही	-	-	-	-
	ब) हंगामी	७४	-	९३८	-

टिप:- उं. का. = उजवा कालवा, डा. का. = डावा कालवा.

आधार - १) कार्यकारी अभियंता, पाटबंधारे विभाग, वर्धा.

२) कार्यकारी अभियंता, लहान पाटबंधारे विभाग, वर्धा.

तक्ता क्रमांक - 3.9

वहित धारण जमिनीच्या संख्या व त्यांचे क्षेत्रफळ, ओलितासाली असलेली वहित धारण जमिन आणि ओलितासालील निव्वळ क्षेत्र व वहितीच्या व प्रकारानुसार क्षेत्रफळ श्रेणीनुसार वहित धारण जमिनीची संख्या.

जिल्हा- वर्धा

वर्ष- 1990-91

(क्षेत्रफळ- हेक्टरमध्ये)

अ. क्र.	क्षेत्रफळ श्रेणी हेक्टर	वैयक्तिक धारण		संयुक्त धारण		संस्था धारण		एकूण धारण		पूर्णपणे ओलितासालील	
		संख्या	क्षेत्रफळ	संख्या	क्षेत्रफळ	संख्या	क्षेत्रफळ	संख्या	क्षेत्रफळ	संख्या	क्षेत्रफळ
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	0.02 हेक्टरसालील	11	-	1	-	-	-	12	-	-	-
2	0.02 - 0.5 हेक्टर	2529	316	94	28	34	8	2657	352	75	25
3	0.5 - 1.0 -- "	15459	12573	289	229	51	40	15799	12842	202	146
4	1.0 - 2.0 -- "	44039	64266	1065	1565	85	123	45189	65954	380	465
5	2.0 - 3.0 -- "	25759	62113	771	1893	73	185	26603	64191	99	203
6	3.0 - 4.0 -- "	14670	50698	563	1944	52	184	15285	52826	871	2695
7	4.0 - 5.0 -- "	9834	43648	446	1935	38	170	10318	45803	15	34
8	5.0 - 7.5 -- "	12133	73315	523	3126	63	332	12769	77333	-	-
9	7.5 - 10.0 -- "	4675	39336	245	2100	44	378	4964	42314	2	17
10	10.0 - 20.0 -- "	3344	42715	224	2955	52	692	3620	46362	3	12
11	20.0 हेक्टर पेक्षा जास्त	239	6224	18	504	35	1412	292	8140	8	35

एकूण (सर्व क्षेत्रफळ श्रेणी)

132742 396704 4239 16389 527 3574 137508 416667 1655 3632

तक्ता क्र. : 3.9 पुढे सुरु ....

तक्ता क्रमांक 3.9 पुढे सुरु ...

वहित धारण जमिनीच्या संख्या व त्याचे क्षेत्रफळ, ओलिताखाली असलेली वहित धारण जमिन आणि ओलिताखालील निव्वळ क्षेत्र व वहितीच्या व प्रकारानुसार क्षेत्रफळ श्रेणीनुसार वहित

जिल्हा:- वर्धा		धारण जमिनीची संख्या.					(क्षेत्रफळ- हेक्टरमध्ये)			
अ. क्र.	क्षेत्रफळ श्रेणी- हेक्टर	पूर्णपणे जिरा- हित धारण संख्या	अंशतः ओलिताखालील धारण संख्या	ओलिताखालील धारण एकूण क्षेत्रफळ	ओलिताखालील क्षेत्र संख्या	ओलिताखालील क्षेत्र निव्वळ ओलिताखालील क्षेत्र	संपूर्ण मालकीचे व कसलेले संख्या	क्षेत्रफळ	संख्या	क्षेत्रफळ
1	2	13	14	15	16	17	18	19	20	21
1	0.02 हेक्टरखालील	-	-	-	-	-	-	-	12	-
2	0.02 - 0.05 हेक्टर	2283	696	78	27	15	153	40	2657	852
3	0.05 - 1.0 -- --	14465	11130	792	626	317	994	463	15781	12828
4	1.0 - 2.0 -- --	39447	54152	4716	6888	2807	5096	3272	45146	65889
5	2.0 - 3.0 -- --	22472	50025	3724	8714	2833	3823	3038	28580	64137
6	3.0 - 4.0 -- --	11701	36456	2594	8475	2260	3465	4955	15240	52665
7	4.0 - 5.0 -- --	7814	30749	2426	10021	3588	2441	3622	10312	45774
8	5.0 - 7.5 -- --	9434	49971	3264	18208	4894	3264	4894	12722	77094
9	7.5 - 10.0 -- --	3593	26039	1360	10633	2657	1362	2674	4938	42111
10	10.0 - 20.0 -- --	2463	25815	1144	12490	2531	1147	2543	3569	45563
11	20.0 हेक्टर पेक्षा जास्त	194	3675	89	1909	231	97	266	292	8140
एकूण (सर्व क्षेत्रफळ श्रेणी)		113846	288708	20137	77991	22133	21342	25765	137249	415053

तक्ता क्र. 3.9 पुढे सुरु ....

तक्ता क्रमांक - 39 पुढे सुरु ...

वहिन धारण जमिनीच्या संख्या व त्याचे क्षेत्रफळ, ओलिताखाली असलेली वहिन धारण जमिन आणि ओलिताखालील निव्वळ क्षेत्र व वहितीच्या व प्रकारानुसार क्षेत्रफळ श्रेणीनुसार वहिन धारण जमिनीची संख्या.

जिल्हा:- वर्धा

वर्ष:- 1990-91

(क्षेत्रफळ- हेक्टरमध्ये)

अ. क्र.	क्षेत्रफळ श्रेणी हेक्टर	संपूर्ण भाडेपट्टीचे धारण		संपूर्ण इतरामार्फत कसलेले धारण		अंशतः मालकीचे/इतरामार्फत कसलेले धारण		अंशतः भाडेपट्टीचे आणि कसलेले धारण		
		संख्या	क्षेत्रफळ	संख्या	क्षेत्रफळ	संख्या	मालकीचे क्षेत्रफळ	भाडेपट्टीचे क्षेत्रफळ	इतरामार्फत कसलेले क्षेत्र	एकूण क्षेत्रफळ
1	2	22	23	24	25	26	27	28	29	30
1	0.02 हेक्टरखालील	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	0.02 - 0.05 हेक्टर	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	0.05 - 1.0 -- --	12	9	3	3	3	2	-	-	2
4	1.0 - 2.0 -- --	13	20	11	14	19	20	7	4	31
5	2.0 - 3.0 -- --	-	-	3	8	20	26	3	17	46
6	3.0 - 4.0 -- --	3	11	6	20	36	70	23	37	130
7	4.0 - 5.0 -- --	-	-	-	-	6	18	10	1	29
8	5.0 - 7.5 -- --	3	18	6	38	38	127	39	67	233
9	7.5 - 10.0 -- --	4	31	-	-	22	117	53	2	172
10	10.0 - 20.0 -- --	-	-	-	-	51	470	162	167	799
11	20.6 हेक्टर पेक्षा जास्त	-	-	-	-	-	-	-	-	-
एकूण (सर्व क्षेत्रफळ श्रेणी)		35	89	29	83	195	850	297	295	1442

आधार : महा. शासनाच्या कृषि विभागाने 1990-91 मध्ये घेतलेल्या कृषि गणनेतील सांख्यिकी तत्वे

कृषिविषयक अवजारे - कृषि गणना

जिल्हा : वर्धा

वर्ष : 1992

अ. क्र.	तहसील	नांगरांची संख्या		बैलगा-इया संख्या	ऊसाचे चरक		ओलीतासाठी		ट्रक्टर संख्या	तेलघाणी	
		लाक-डी	लोखे-डी		शक्ति-चालणारे	बैल मऱ्हा दतीने चालणारे	तेला-चालणारे	विद्युत पंप		विद्यु-त शक्ति-चालणारी	इतर शक्ति-चालणारी
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	वर्धा	3721	2325	5889	4	-	42	3924	71	-	-
2	सेलु	3831	2632	3826	-	4	236	4323	46	-	-
3	समुद्रपूर	7684	1640	5549	-	-	172	1576	50	-	-
4	हिंमणघाट	4958	2117	5476	-	6	178	2234	25	-	-
5	देवळी	3928	2081	3563	1	-	51	1947	15	-	-
6	आर्वी	3861	2334	3879	2	31	91	2207	21	-	-
7	आष्टी	2811	1411	1251	-	-	-	1291	18	-	-
8	कांजा	3300	1854	4223	-	-	-	-	66	-	-
जिल्हा एकूण		33894	16394	33647	7	41	770	17592	312	-	-

आधार : पशुसंवर्धन संचालनालय, पुणे. [पशुगणना 1992]

51
 तत्ता क्रमांक : 3.11

दुष्काळ, टंचाई व टंचाई सदृश परिस्थितीची माहिती

जिल्हा : वर्धा

वर्ष : 1996-97

अ. क्र.	तहसील	बा				ब					
		(अ) दुष्काळ		व		टंचाई		व			
		एकूण गावे संख्या	ग्रस्त गावे संख्या	जमीन महसूल पूर्ण वा निलंबन दिवस संख्या	अंदाजित हानी पिक धन घेणे मत्ता इ. ची हानी	मदतीची घेणे तलेली कामे	कामावर घेतलेल्यांची संख्या	केलेला खर्च रुपये	शेत जमिन अधिनियम साली दिलेली तंट्याई रुपये		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	वर्धा	153									
2	सेलु	172									
3	समुद्रपूर	222									
4	हिंमणघाट	187									
5	देवळी	150									
6	आर्वी	220									
7	आष्टी	154									
8	कारंजा	121									
जिल्हा एकूण		1379									

पुढे चालू ...

तक्रा क्रमांक : 3.11 पुढे सुरु ..

दुष्काळ, टंचाई व टंचाई सदृश परिस्थितीची माहिती

जिल्हा : वर्धा

वर्ष : 1996-97

अ. तहसील	बा				ब							
	(ब)	अ	व	ष	ण	स	दृ	श	प	रि	स्थि	ती
एकूण गावे संख्या	ग्रस्त गावे संख्या	ग्रस्त लोक संख्या	जसिन महसुल पूर्ण हजा-रात	निलंबन दि-लेली गावे संख्या	अंदाजित हानी रु. पिक न येणे	पशु धन माल मत्ता इ.	मदतीची घेतलेली कामे	कामा-वर घेतलेल्यांची संख्या	केले ला-ख्ये	शेत ज-मिन अधि-निय-माखा-ली दि-लेली तगाई रुपये		

1 2 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22

1 वर्धा	158
2 सेलु	172
3 समुद्रपूर	222
4 हिगणघाट	187
5 देवळी	150
6 आर्वी	220
7 आष्टी	154
8 कांजा	121

नि. रं. क.

जिल्हा 1379
एकूण

पुढे चालु ...

तत्ता क्रमांक : 3.11 पुढे सुरु...

दुष्काळ, टंचाई व टंचाई सदृश परिस्थितीची माहिती

जिल्हा : वर्धा

वर्ष : 1996-97

अ. तहसील	बा						ब.				
	(क) पु.						र.				
	एकूण गावे संख्या	ग्रस्त गावे संख्या	ग्रस्त लोक संख्या	जमिन महसूल पूर्ण निलंबन दिलेली गावे संख्या	अंदाजित हानी रु. पिक पशु धन माल मत्त इ.	मदतीची हाती घेतलेली कामे	कामावर घेतलेल्यांची संख्या	केलेला खर्च रुपये	शेत जमिन अधिनियमाखाली दिलेली तगाई रुपये		
1	2	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32
1 वर्धा	158										
2 सेलु	172										
3 समुद्रपूर	222										
4 हिंगणघाट	187										
5 देवळी	150										
6 आर्वी	220										
7 आष्टी	154										
8 कांजा	121										
जिल्हा एकूण	1379										

आधार : मा. जिल्हाधिकारी (महसूल शाखा), वर्धा.

तक्ता क्र. 3.12

टंचाईच्या पूर्वेतिहासानुसार कठीण व इतर टंचाईग्रस्त भाग ठरविण्याबाबत माहिती
जिल्हा : वर्धा वर्ष : 1996-97

अ. क्र.	तहसील	मंडळाचे नांव	मंडळातील गावांची संख्या	ग्रस्त गावांची संख्या
1	2	3	4	5
1	वर्धा	वर्धा, आंजी, वायफड, सेवाग्राम, वायगांव (5)	153	
2	सेलु	सेलु, सिंदी, हिंमणी झडसी (4)	172	
3	समुद्रपुर	समुद्रपुर, गिरड, मांडगांव, काढळी, नंदोरी, कोरा (6)	222	
4	हिंमणघाट	हिंमणघाट, अल्लीपूर, वडनेर, कानगांव, सावली(बा), पोहणा. (6)	187	
5	देवळी	देवळी, पुलगांव, भिडी, गिरोली, (4)	150	
6	आर्वी	आर्वी, रोहणा, चाढोणा, खरांगणा, (4)	220	
7	आष्टी	आष्टी, सांहु, (2)	154	
8	कांझा	कांझा, सारवाडी, कन्नमवार ग्राम (3)	121	
जिल्हा एकूण		34	1379	

आधार: जिल्हाधिकारी कार्यालय, वर्धा.

तक्ता क्रमांक - 4.1

तहसीलवार पशुधन (1992 च्या पशुगणनेप्रमाणे)

जिल्हा: वर्धा

अ. क्र.	तहसील	विदेशी/संकरित गाई व बैल					एकूण (3 ते 6)
		अडीच वर्षांवरील बैल					
		केवळ पैदाशी करिता ठेवलेले वळ	पैदाशी व कामाकरिता उपयोगात आणलेले बैल	केवळ कामा करिता उप योगात आणलेले बैल	पैदाशीसाठी अथवा कामा साठी उपयो गात न आणलेले बैल		
1	2	3	4	5	6	7	
1	वर्धा	36	39	373	21	469	
2	सेलु	65	130	562	44	801	
3	समुद्रपुर	9	73	341	43	466	
4	हिंगणघाट	15	24	99	16	154	
5	देवळी	49	35	252	23	359	
6	आर्वी	21	46	466	23	556	
7	आष्टी	2	5	62	18	87	
8	कांजा	31	67	461	27	586	
जिल्हा एकूण		228	419	2616	215	3478	

पुढे चालु

तबता क्रमांक 4.1 पुढे चालु

तहसीलवार पशुधन (1992 च्या पशुगणनेप्रमाणे)

जिल्हा :- वर्धा

अ. क्र.	तहसील	विदेशी / संकरित गाई व बैल अडीच वर्षांवरील गाई					
		दुभत्या	एकदाही न व्यायलेल्या व आटलेल्या	इतर	एकूण गाई	विदेशी/संकरित अडीच वर्षापर्यंत	एकूण विदेशी संकरित गाई व बैल
1	2	8	9	10	11	12	13
1	वर्धा	2590	2135	1608	6333	2416	9218
2	सेलु	2079	1512	1239	4830	2020	7651
3	समुद्रपुर	535	567	403	1507	872	2845
4	हिंगणघाट	520	470	312	1302	656	2112
5	देवळी	842	645	580	2067	816	3242
6	आर्वी	947	854	596	2397	1094	4047
7	आष्टी	129	140	101	370	173	630
8	कोरजा	1086	713	696	2445	1156	4187
जिल्हा एकूण		8678	7036	5535	21251	9203	33932

पुढे चालु...

तकता क्रमांक 4.1 पुढे चालू
तहसीलवार पशुधन (1992 च्या पशुगणनेप्रमाणे)

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	तहसील	देशी गाई व बैल						
		तीन वर्षावरील बैल			तीन वर्षावरील गाई			
		केवळ पैदाशीस- ठी वापर- लेले वळू	पैदाशी व कामाकरि- ता उपयो- गांत आण- लेले	केवळ कामा- करिता वापरलेले	इतर बैल	एकूण 3 वर्षाव- रील बै- ल(14+15 +16+17)	दुभत्या	आटलेल्या व एकदाही न व्यापलेल्या गाई
1	2	14	15	16	17	18	19	20
1	वर्धा	95	61	17088	237	17481	5858	12968
2	सेलु	137	180	15772	110	16199	5976	7820
3	समुद्रपुर	276	303	24197	638	25414	6222	12888
4	हिंमणघाट	72	66	23846	709	24693	7930	15531
5	देवळी	297	149	13910	403	14759	4370	12134
6	आर्वी	318	306	13054	295	13973	5390	13276
7	आष्टी	101	32	6602	219	6954	4287	8271
8	कांझा	251	268	11718	317	12554	5578	11076
जिल्हा एकूण		1547	1365	126187	2928	132027	45611	93964

पुढे चालू

तस्ता क्रमांक 4.1 पुढे चालू
तहसीलवार पशुधन (1992 च्या पशुगणनेप्रमाणे)

जिल्हा: वर्धा

अ. क्र.	तहसील	देशी गाई व बैल				
		३ वर्षावरील गाई इतर	एकूण गाई	तीन वर्ष व त्याखालील देशी वासरे	एकूण देशी गाई व बैल (18+22+23)	विदेशी / संकरीत व देशी एकूण गाई व बैल (13+14)
1	2	21	22	23	24	25
1	वर्धा	196	10022	14557	51060	60278
2	सेलु	90	13886	11524	41609	49280
3	समुद्रपुर	164	19274	18086	62774	65619
4	हिंमणघाटे	87	23548	19949	68190	70302
5	देवळी	245	16749	13288	44796	48038
6	आर्वा	100	18766	13826	46565	50612
7	आष्टी	147	12705	8659	28318	23948
8	कांजा	4	16658	12729	41941	46128
जिल्हा एकूण		1033	140608	112618	335253	419185

पुढे चालू...

तस्ता क्रमांक 4.1 पुढे चालु
तहसीलवार पशुधन (1992 च्या पशुमणनेप्रमाणे)

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	तहसील	महशी व. रेंडे						
		तीन वर्षांवरील रेंडे			दोन वर्षांवरील महशी			
		केवळ पैदाशी साठी ठेवलेले	पैदाशी साठी कामासाठी ठेवलेले	केवळ कामासाठी ठेवलेले	इतर	एकूण रेंडे	दुभत्या	आटलेल्या व नव्यापलेल्या
1	2	26	27	28	29	30	31	32
1	वर्धा	157	12	34	18	221	2568	3103
2	सेलु	143	15	60	10	228	1601	1488
3	समुद्रपुर	94	31	20	25	170	1291	1866
4	हिंगणघाट	151	16	4	20	191	2744	3381
5	देवळी	85	15	12	15	127	1214	1468
6	आर्वी	191	33	39	14	277	2914	3113
7	आष्टी	109	4	6	5	124	3147	1457
8	कारंजा	278	7	4	33	322	2332	3540
जिल्हा एकूण		1203	133	179	140	1660	18311	19416

पुढे चालु...

तमता क्रमांक 4.1 पुढे चालू
तहसीलवार पशुधन (1992 च्या पशुगणनेप्रमाणे)

जिल्हा - वर्धा

अ. क्र.	तहसील	महशी व रेडे			एकूण महशी व रेडे	एकूण गोजातीय
		३ वर्षांवरील महशी इतर	एकूण महशी	रेडे ३ वर्षे व त्याखालील		
1	2	33	34	35	36	37
1	वर्धा	48	5719	3287	9227	69505
2	सेलु	27	3116	2255	5599	54359
3	समुद्रपुर	34	3191	2238	5599	71218
4	हिंगणघाट	9	6134	3884	10209	80511
5	देवळी	51	2733	1529	4389	52427
6	आर्वी	25	6052	3639	9968	60580
7	आष्टी	15	2819	1678	4621	33569
8	कांजा	28	6400	3482	10204	56332
जिल्हा एकूण		237	36164	21992	59816	479001

पुढे चालू...

...61...

तक्ता क्रमांक 4.1 पुढे चालू
तहसीलवार पशुधन (1992 च्या पशुगणनेप्रमाणे)

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	तहसील	मेंढया	बकऱ्या	घोडे व शिंभरे	इतर पशुधन	एकूण पशुधन	एकूण कोंबडया	एकूण कुक्कुट पक्षी
1	2	38	39	40	41	42	43	44
1	वर्धा	643	29653	99	1347	101247	36456	36842
2	सेलु	98	24256	51	747	80011	33279	33341
3	समुद्रपुर	2376	25074	331	836	99785	32016	32194
4	हिंगणघाट	181	31062	39	953	112746	37744	37751
5	देवळी	426	22624	68	1024	76569	27115	27126
6	आर्वी	2261	21784	16	681	85322	26364	26701
7	आष्टी	1756	10451	42	655	46473	11262	11317
8	कांझा	38	13619	17	291	70297	13796	13885
जिल्हा	एकूण	7729	178523	663	6534	672450	218032	219157

आधार : पशुगणना 1992

तत्ता क्रमांक : 4.2

जिल्हयातील पशुवैद्यकीय संस्थांची तालुकावार संख्या : 1996 - 97

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	तहसील	पशुवैद्यकीय संस्थांचा प्रकार								
		पशुवैद्यकीय सर्व चिकित्सालये	पशुवैद्यकीय दवाखाने	पशुवैद्यकीय प्रथमोपचार केंद्रे	पशुवैद्यकीय प्रयोग केंद्रे/प्रयोगशाळा	अन्वेषण शाळा	फिरते पशुवैद्यकीय नियंत्रण पथके	फिरते पशुवैद्यकीय दवाखाने	दक्षता पथके	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	वर्धा	1	-	4	8	-	-	1	-	-
2	सेलु	-	-	3	4	-	-	-	-	-
3	समुद्रपुर	-	-	3	8	-	-	-	-	-
4	हिंगणघाट	-	-	4	12	-	-	-	-	-
5	देवळी	-	-	3	9	-	-	-	-	-
6	आर्वी	-	-	3	5	-	-	-	-	-
7	आष्टी	-	-	2	4	-	-	-	-	-
8	कारंजो	-	-	3	5	-	-	-	-	-
जिल्हा एकूण		1	-	25	55	-	-	1	-	-

पुढे चालु.

तक्ता क्रमांक : 4.2 पुढे चालू

जिल्ह्यातील पशुवैद्यकीय संस्थांची तालुकावार संख्या 1996 - 97

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	तहसील	पशुवैद्यकीय संस्थांचा प्रकार										
		कृत्रिम- म. स्तन- प्रशिक्षण केंद्रे	विभा- गीय- कृत्रिम- स्तन- स्थानिका	जिल्हा- कृत्रिम- स्तन- केंद्रे	आधार- भूत- ग्राम- केंद्रे	कृत्रिम- जिल्हा- परिषद- डांडी	स्तन- आधार- भूत- ग्राम- केंद्रे	पशुपे- कास- केंद्रे	संयुक्त- कुक्कुट- वि- कास- गट	मेष- पैदा- स- केंद्रे	शेळी- पैदा- स- केंद्रे	
1	2	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
1	वर्धा	-	-	1	-	11	1	1	-	-	-	-
2	सेलु	-	-	-	-	6	-	7	-	-	-	-
3	समुद्रपुर	-	-	-	-	11	-	1	-	-	-	-
4	हिंगणघाट	-	-	-	-	15	-	-	-	-	-	-
5	देवळी	-	-	-	-	11	-	-	-	-	-	-
6	आर्वी	-	-	-	2	8	9	-	-	-	-	-
7	आष्टी	-	-	-	-	6	1	-	-	-	-	-
8	कांझा	-	-	-	-	7	1	6	1	-	-	-
जिल्हा एकूण		-	-	1	2	75	12	15	1	-	-	-

आधार : पशुसंवर्धन उपसंचालक, वर्धा.

तक्ता क्रमांक 4.3

रोगांच्या प्रकारानुसार पशूंच्या मृत्यूंची संख्या वर्ष (1996-97)

जिल्हा - वर्धा

अ. क्र.	संसर्गजन्य व बांडगुळजन्य रोग	लागण	मृत्यू
1	2	3	4
-1	एकूण पशूधनाची मृत्यू संख्या <u>गाई, म्हशी व बैल</u> अ) घटसर्प ब) लाळया (पायलाग) क) फ-या ड) फासी इ) सरा फ) देवी ग) इतर <u>एकूण :-</u>	5 6 0 0 0 0 0 0 11	4 1 0 0 0 0 0 0 5
2	<u>मेंढया व बक-या</u> अ) फ-या ब) न्युमोनिया क) लाळया (पायलाग) ड) देवी इ) इतर <u>एकूण :-</u>	0 0 0 0 0 0 0	0 0 0 0 0 0 0
3	<u>कोंबडया</u> अ) राणीसेत (स्नानमोडी) ब) देवी क) बुळकांडी इ) इतर <u>एकूण :-</u>	0 0 0 0 0	0 0 0 0 0

आधर - जिल्हा पशुसंवर्धन उप संचालक, वर्धा.

तक्ता क्रमांक 4.3 (अ)

विविध पशुवैद्यकीय संस्थांचे कार्य वर्ष (1996-97)

जिल्हा वार्धा

अ. क्र.	तहसील	उपचार केलेल्या जनावरांची संख्या	खर्चीकरण केलेल्या जनावरांची संख्या	कृत्रिम गर्भधारणा केलेल्या जनावरांची संख्या	कृत्रिम गर्भधारणा अंतर्गत जन्मास आलेल्या वासरांची संख्या		लस टोचलेल्या जनावरांची संख्या
					एकूण वासरे	स्तंभ-6 पैकी संकरित वासरांची संख्या	
1	2	3	4	5	6	7	8
1	वार्धा	65654	1997	3336	1067	997	107103
2	सेलु	46269	3248	5261	1830	1784	115231
3	समुद्रपुर	41908	2219	1839	405	355	70423
4	हिंगणघाट	50099	2345	2735	511	451	81925
5	देवळी	35304	1435	1452	451	402	55920
6	आर्वी	41020	3045	3280	1030	979	137042
7	आष्टी	25598	925	577	100	86	40400
8	कारंजा	27052	1941	2095	964	893	76814
	जिल्हा एकूण	332904	17155	20575	6358	5947	684358

टिप :- 1995-96 मध्ये सर्व गावात केंद्र सरकारच्या योजने प्रमाणे 100% लसिकरण मोहिम राबविल्यामुळे लसिकरण त्यावर्षी जास्त झाला आहे. 96-97 मध्ये ही योजना नसल्यामुळे लसिकरण कमी झालेली आहे.

आधार :- 1) जिल्हा पशुसंवर्धन उप संचालक, वार्धा

2) जिल्हा पशुसंवर्धन अधिकारी, जि. प. वार्धा

तक्ता क्रमांक 4.4

मान्यताप्राप्त पशुवधगृहे आणि प्रत्येक पशुवधगृहात कत्तल केलेल्या पशूंची संख्या(1996-97)

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	तहसील	पशुवध गृहांची संख्या	एकूण कत्तल केलेली जनावरे(संख्या)						एकूण
			गायी व बैल	म्हशी व शे	मेंढ्या	शेंळ्या/ बकऱ्या	डुकरे	इतर	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	वर्धा	1	-	-	-	7281	-	-	7281
2	सेलु	1	-	-	11	1212	25	-	1248
3	समुद्रपुर	-	-	-	-	-	-	-	-
4	हिंगणघाट	1	-	-	-	2602	-	-	2602
5	देवळी	2	-	-	-	434	-	-	434
6	आर्वी	1	-	-	2	399	-	-	401
7	आष्टी	-	-	-	-	-	-	-	-
8	कांजा	-	-	-	-	-	-	-	-
जिल्हा एकूण		6	-	-	13	11928	25	-	11966

टिप :- सन 95-96 च्या मानाने 96-97 मध्ये पशुवध कत्तल कमी.

आधार :- जिल्हा पशुसंवर्धन उपसंचालक, वर्धा

तक्ता क्रमांक 4.5

जिल्ह्यातील वनक्षेत्र वर्ष (1996-97)

जिल्हा : वर्धा

(वनक्षेत्र चौ. कि. मी.)

अ. क्र.	विभाग	राखीव	संरक्षित	अवर्गीकृत	एकूण
1.	2	3	4	5	6
1	महसूल विभाग	-	-	28	28
2	वन विभाग	528	319	-	847
	जिल्हा एकूण	528	319	28	875

टिप :- वरिल आकडेवारी अस्थायी स्वरूपाची आहे.

आधार :- मुख्य वन संरक्षक, महाराष्ट्र राज्य, नागपूर.

तक्ता क्रमांक 4.6

जिल्ह्यातील मुख्य व गौण वन उत्पादने वर्ष (1996-97)

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	वन उत्पादने	संदर्भ वर्षातील एकूण उत्पादन	संदर्भ वर्षातील एकूण विक्री केलेले उत्पादन	संदर्भ वर्षातील एकूण विक्रीचे मूल्य (मागील शिलकी उत्पादन धरून) (रु. हजारांत)
1	2	3	4	5
1	इमारती लाकूड (हजार घमी)	6.31	6.31	84565
2	जव्वारु लाकूड (हजार घमी)	16.71	16.71	7335
3	छंदन लाकूड (हजार घमी)	-	-	-
4	गौण वन उत्पादने	-	-	-
	अ) बांबू (संख्या)	-	-	-
	ब) गवत इत्यादि (क्विंटल)	-	-	80
	क) विडी पाने (स्टॅ. बॅग)	-	-	9542
	ड) डिक (क्विंटल)	-	-	36
5	इतर	-	-	-
	1. आपटा पाने	-	-	-
	2. मोहाची फुले (क्वि.)	-	-	-
	3. खाणी व सनिर्ज	-	-	-
	4. हिरडा (क्विंटल)	-	-	-
	5. आबा	-	-	-
	6. रोशा	-	-	-
	7. लाख (क्विंटल)	-	-	-
	8. इतर	-	-	1118
6	एकूण गौण उत्पादने (4+5)	-	-	10776
	जिल्हा एकूण किंमत (1+2+3+6)	-	-	102676

टिप:- इमारती लाकडांमध्ये साम व सगफाट्यांचा समावेश आहे.

आधार:- विभागीय वन अधिकारी वर्धा

तक्ता क्रमांक 4.7

जिल्ह्यातील भुजल मत्स्यव्यवसाय वर्ष (1996-97)

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	तहसील	नदीची लांबी (किमी)	मत्स्यव्यवसायासाठी अनुकूल क्षेत्र (तळी, सरोवरे व जलाशय यांचे एकूण क्षेत्र) (हेक्टर)	मत्स्यव्यवसायासाठी आणलेले एकूण क्षेत्र (हेक्टर)	भुजल मत्स्य उत्पादन (मे. टन)	पकडलेल्या माशांची उत्पादन कास मिळालेली किंमत (रुपये लाखांत)	मत्स्य व्यवसायासाठी पसरलेले मत्स्यबीज लाखांत)
1	2	3	4	5	6	7	8
1	वर्धा	36	121	121	380	76	7.45
2	सेलु	37	1027	1027	640	128	10.82
3	समुद्रपुर	90	954	954	210	42	11.33
4	हिंगणघाट	42	44	44	46	10	0.98
5	देवळी	46	42	42	48	9	8.85
6	आर्वी	90	898	898	685	137	15.90
7	आष्टी	79	78	78	80	16	8.85
8	कारंजा	40	180	180	190	38	6.64
	जिल्हा एकूण	460	3344	3344	2279	456	70.82

आधार : जिल्हा मत्स्यव्यवसाय विकास अधिकारी, वर्धा

तक्ता क्रमांक 5.1

कारखान्यातील कामगारांची दैनिक सरासरी संख्या वर्ष (1996)

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	उद्योग गट	संकेतांक	संख्या			स्तंभ-6मधील कामगार		
			नोंदणी झालेले कारखाने	बंद कारखाने	प्रपत्रे पाठविल्याले कारखाने	एकूण	पुरुष	स्त्री
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	शेतमाल प्रक्रिया	009	1	0	1	29	15	14
2	दुग्ध निर्मित पदार्थ	201	1	0	1	157	145	12
3	धान्य गिरणी उत्पादने	204	5	0	5	42	38	4
4	साखर उत्पादन व शुध्दीकरण उत्पादने	206	1	0	1	733	733	-
5	इतर खाद्य तेल, चरबी, राईचे तेल, भुईमुगाचे तेल, तीळ तेल	211	10	2	8	147	142	5
6	बर्फ तयार करणे	216	2	0	2	21	18	3
7	पशुपक्षांच्या खाद्य पदार्थांचे उत्पादन	217	1	0	1	6	6	0
8	कापसाची सरकी काढणे, स्वच्छ करणे व त्याच्या गासड्या बांधणे.	230	43	3	32	3488	2279	1209
9	सुतकातणे (मिळवणी वयतीरीक)	231	1	0	1	481	477	4
10	सुती कापडाचे गिरण्यांत सुत काढणे, विकणे, पासडणे, सफाई करणे, प्ररक्षिकरण करणे.	234	9	0	9	73	73	0
11	सुती कापडाची छपाई, रंगाई, विरंजन	235	5	0	4	2380	2376	4
12	पत्रभागात सुती कापड विणणे इत्यादी	236	1	1	0	0	0	0
13	कृत्रिम धाग्याचे विणकाम, सफाई काम व प्रक्रिया	247	3	0	3	753	753	0
14	लाकंडापासून फळ्या बनविणे.	270	37	1	36	107	107	0

तक्ता क्रमांक 5.1 पुढे चालू

कारखान्यातील कामगारांची दैनिक सरासरी संख्या वर्ष (1996)

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	उद्योग गट	संकेतांक	संख्या			स्तंभ-6मधील कामगार		
			नोंदणी झालेले कारखाने	बंद कारखाने	प्रपत्रे पाठविणारे कारखाने	एकूण	पुरुष	स्त्री
1	2	3	4	5	6	7	8	9
15	लाकूड चिरणे (प्लाचवूड-शिवाय)	271	1	0	1	16	16	0
16	कागद व पुठे यापासून डबे व पेट्या	281	2	0	2	48	48	0
17	कागद व पेपर बोर्डच्या वस्तु व पल्प पासूनची उत्पादने	282	1	0	1	15	8	7
18	रबरी प्लास्टिक ची पादत्रांणे बनविणे	291	1	0	1	53	13	40
19	फोटोशियम व नायट्रे झोनस रासायनिक करण्याचे उद्योग	300	2	0	2	40	40	0
20	सर्ते व क्लिकनाशके	301	2	1	1	248	98	150
21	स्फोटक पदार्थाचे उत्पादन	308	2	0	2	342	341	1
22	प्लास्टिक उत्पादन तयार करणे	313	3	1	2	21	21	0
23	इतर कोळश्याचे उत्पादन	319	1	1	0	0	0	0
24	बांधकामासाठी चिक्कन माती व विटांचे उत्पादन	320	1	0	1	25	25	0
25	अधातु खनीज पदार्थाचे उत्पादन	329	4	-	4	53	53	0
26	प्राथमिक स्वरुपाच्या लोखंड व पोलादाचे उत्पादन	330	2	0	2	973	969	4

पुढे चालू...

तक्ता क्रमांक 5.1 पुढे चालू

कारखान्यातील कामगारांची दैनिक सरासरी संख्या वर्ष (1996)

जिल्हा - वर्धा

अ. क्र.	उद्योग गट	संकेतांक	संख्या			स्तंभ-6मधील कामगार		
			नोंदणी झालेले कारखाने	बंद कारखाने	प्रपत्रे पाठविणारे चालू कारखाने	एकूण	पुरुष	स्त्री
1	2	3	4	5	6	7	8	9
27	लोखंड पोलाद तापविणे व वितळविणे.	331	2	2	0	0	0	0
28	बांधकाम विषयक धातुचे उत्पादन.	340	1	1	0	0	0	0
29	धातुला गिलावा करणे [पोलीश कल्हडीमेटल कोटींग ट्रीटमेंट	345	1	0	0	0	0	0
30	अन्न, वस्त्र उपयोगासाठी लागणारी यंत्रसामुग्री, औद्योगिक यंत्र सामुग्री	353	0	0	0	0	0	0
31	सायकली, सायकल रिक्शा व त्याचे भाग तयार करणे	376	1	0	1	7	7	0
32	जड मोटार, ट्रक दुरुस्ती	398	5	0	4	254	251	3
33	घरगुती वापरासाठी विजेचे वितरण [औद्योगिक, व्यापार व इतर	401	2	1	0	0	0	0
34	गॅस निर्माण व वितरण	410	1	0	1	17	17	0
35	पेट्रोल पंप	682	12	0	12	65	65	0
	जिल्हा एकूण	-	167	14	141	10594	9134	1460

पुढे चालू...

तक्ता क्रमांक 5.1 पुढे चालू

कारखान्यातील कामगारांची दैनिक सरासरी संख्या वर्ष (1996)

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	उद्योग गट	संकेतांक	काम केलेल्या श्रम दिनांची एकूण संख्या (हजारात)	संख्या	
				प्रपत्र न पाठविणारे चालू कारखाने	स्तंभ 11 मधील कारखान्यातील कामगार
1	2	3	10	11	12
1	शेलमाल प्रक्रिया	009	9	0	0
2	दुग्ध निर्मित पदार्थ	201	57	0	0
3	धान्य गिरणी उत्पादने	204	9	0	0
4	साखर उत्पादन व शुद्धीकरण उत्पादने	206	134	0	0
5	इतर खाद्य तेल, चरबी, राईचे तेल, भुईमुगाचे तेल, तीळ तेल	211	30	0	0
6	बर्फ तयार करणे	216	7	0	0
7	पशुपक्षांच्या खाद्य पदार्थांचे उत्पादन	217	2	0	0
8	कापसाची सरकी काढणे, स्वच्छ करणे व त्याच्या गासड्या बांधणे.	230	663	8	344
9	सुत कातणे [मिल व्यतीरिक्ता]	231	171	0	0
10	सुती कापडाचे गिरण्यांत सुत काढणे, विकणे, पासडणे, सफाई करणे, प्ररिक्करण करणे.	234	21	0	0
11	सुती कापडाची छपाई, रंगाई, विरजन	235	362	1	160
12	यंत्रभागात सुती कापड विणणे इत्यादी	236	0	0	0
13	कृत्रिम धाग्याचे विणकाम, सफाई काम व प्रक्रिया	247	275	0	0
14	लाकडापासून फळ्या बनविणे.	270	27	0	0

तक्ता क्रमांक 5.1 पुढे चालू

कारखान्यातील कामगारांची दैनिक सरासरी संख्या वर्ष (1996)

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	उद्योग गट	संकेतांक	काम केलेल्या श्रम दिनांची एकूण संख्या (हजारात)	संख्या	
				प्रपत्र न पाठविणारे चालू कारखाने	स्तंभ 11 मधील कारखान्यातील कामगार
1	2	3	10	11	12
15	लाकूड चिरणे (प्लायवूड-शिवाय)	271	5	0	0
16	कागद व पुठे ग्रापासून डबे व पेट्या	281	14	0	0
17	कागद व पेपर बोर्डाच्या वस्तु व पल्प पासुनची उत्पादने	282	5	0	0
18	रबरी प्लास्टीक ची पादत्राणे बनविणे	291	10	0	0
19	पोटॅशियम व नायट्रे झोनस रासायनिक करण्याचे उद्योग	300	7	0	0
20	खते व क्किटकनाशके	301	84	0	0
21	स्फोटक पदार्थाचे उत्पादन	308	104	0	0
22	प्लास्टिक उत्पादन तयार करणे	313	6	0	0
23	इतर कोळश्याचे उत्पादन	319	0	0	0
24	बांधकामासाठी चिक्कन माती व विटांचे उत्पादन	320	8	0	0
25	अर्धातु खनीज पदार्थाचे उत्पादन	329	15	0	0
26	प्राथमिक स्वरुपाच्या लोखंड व पोलादाचे उत्पादन	330	348	0	0

तक्ता क्रमांक 5.1 पुढे चालू

कारखान्यातील कामगारांची दैनिक सरासरी संख्या वर्ष (1996)

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	उद्योग गट	संकेतांक	काम केलेल्या श्रम दिनांची एकूण संख्या (हजारात)	संख्या	
				प्रपत्र न पाठविणारे चालू कारखाने	स्तंभ-11 मधील कारखान्यातील कामगार
1	2	3	10	11	12
27	लोखंड पोलाद तापविणे व वित्तळविणे	331	0	0	0
28	बांधकाम विषयक धातुचे उत्पादन	340	0	0	0
29	धातुला गिलावा करणे (पॉलीश कल्हर्डीमेटल कोटींग ट्रीटमेंट)	345	0	1	10
30	अन्न, वस्त्र उपयोगासाठी लागणारी यंत्रसामुग्री, औद्योगिक यंत्र सामुग्री	353	0	0	0
31	सायकली, सायकल रिक्षा व त्याचे भाग तयार करणे	376	2	0	0
32	जड मोटार, ट्रक दुरुस्ती	398	81	1	155
33	घरगुती वापरासाठी विजेचे वितरण (औद्योगिक, व्यापार व इतर)	401	0	1	8
34	गॅस निर्माण व वितरण	410	5	0	0
35	पेट्रोल पंप	682	23	0	0
	जिल्हा एकूण	-	2958	12	677

आधर :- संचालक, औद्योगिक सुरक्षा व आरोग्य संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

चालू कारखान्यांचे व कामगारांच्या संख्येनुसार उद्योगनिहाय वर्गीकरण सन 1996

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	प्रमुख उद्योग समूह व त्यांचे संकेतांक	10 कामगारां पेक्षा कमी		10 ते 19 कामगार		20 ते 49 कामगार		50 ते 99 कामगार		100 ते 499 कामगार	
		अ	ब	अ	ब	अ	ब	अ	ब	अ	ब
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	00 कृषि, वने, मत्स्य, खाण	0	0	0	0	1	29	0	0	0	0
2	15 इतर अधातू खाणी	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3	20 खाद्यपदार्थांचे उत्पादन	3	20	102	22	0	0	0	0	0	0
4	21 वनस्पती तूप, तेल, उत्पा.	7	46	2	33	1	31	0	0	0	0
5	22 पेय, तंबाखू व तंबाखू पासूनचे उत्पादन.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6	23 सुती कापडाचे उत्पादन	10	80	0	29	12	486	15	1009	13	2033
7	24 लोकर, रेशीम, कृत्रिम तंतूचे कापडाचे उत्पा.	0	0	0	0	1	20	0	0	0	139
8	25 ताग व मेस्ता कापडाचे उत्पादन	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
9	26 कापडाच्या वस्तूंचे उत्पा	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
10	27 तयार लाकूड व लाकडाच्या वस्तूंचे उत्पादन	36	107	1	18	0	0	0	0	0	0
11	28 कागद व कागदाच्या वस्तूंचे उत्पा., प्रकाशन व तत्संबंधीचे उत्पादन.	0	0	2	31	1	32	0	0	0	0
12	29 चामडी आणि केसाळ कातड्यांच्या वस्तूंचे उत्पा.	0	0	0	0	0	0	1	53	0	0
13	30 रबर, प्लॅस्टिक, पेट्रोलियम कोळसा पदार्थांचे उत्पा.	0	0	1	18	1	22	0	0	3	590
14	31 रसायने व रासायनिक पदार्थांचे उत्पादन (पेट्रोलियम व कोळसा यांचे पदार्थ वगळता) उत्पा.	0	0	2	21	0	0	0	0	0	0
15	32 अधातू, खनिज पदार्थांचे उत्पादन	0	0	4	53	1	25	0	0	0	0
16	33 मूलभूत व मिश्र धातूंचे उत्पादन	0	0	0	0	1	38	0	0	0	0
17	34 धातूंच्या वस्तू व सुटे भागाचे (यंत्र परिवहन	0	0	1	10	0	0	0	0	0	0

तक्ता क्रमांक 5.2 पुढे चालू

चालू कारखान्यांचे व कामगारांच्या संख्येनुसार उद्योगनिहाय वर्गीकरण सन 1996

जिल्हा - वर्धा

अ. क्र.	प्रमुख उद्योग समूह व त्यांचे संकेतांक	10 कामगारां- पेक्षा कमी		10 ते 19 कामगार		20 ते 49 कामगार		50 ते 99 कामगार		100 ते 499 कामगार	
		अ	ब	अ	ब	अ	ब	अ	ब	अ	ब
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
18	35 यंत्रसामुग्री, तांत्रिक अवजारे आणि सुटे भाग (विद्युत यंत्रसामुग्री वगळून) उत्पादन	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
19	36 विद्युत यंत्रसामुग्रीच्या सुटे भागाचे उत्पादन	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
20	37 परिवहन सामुग्री व सुटे भागाचे उत्पादन	1	7	0	0	0	0	0	0	0	0
21	38 उत्पादन करणारे इतर उद्योग	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
22	39 जडयंत्र दुरुस्ती	0	0	1	13	1	36	1	65	2	295
23	40 वीज उत्पादन	1	8	0	0	0	0	0	0	0	0
24	41 वायू व वाफ	0	0	1	17	0	0	0	0	0	0
25	42 पाणी पुरवठा	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
26	43 गोबर मस निर्मिती व वितरण	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
27	61 घाऊक व्यापार	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
28	64 दलाल	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
29	68 किरकोळ व्यापार	12	65	0	0	0	0	0	0	0	0
30	70 जमिनीवरील वाहतूक	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
31	74 भांडार व गोदाम	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
32	91 साफसफाई सेवा	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
33	96 व्यक्तिगत सेवा व इतर सेवा	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
34	97 दुरुस्ती सेवा (किरकोळ)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
जिल्हा एकूण		70	333	19	263	20	719	18	1191	20	3205

पुढे चालू...

तक्ता क्रमांक 5.2 पुढे चालू

चालू कारखान्यांचे व कामगारांच्या संख्येनुसार उद्योगनिहाय वर्गीकरण सन 1996

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	प्रमुख उद्योग समूह व संकेतांक	500 ते 999 कामगार		1000 ते 4999 कामगार		5000 व हून अधिक		ए कू ण	
		अ	ब	अ	ब	अ	ब	अ	ब
1	2	13	14	15	16	17	18	19	20
18	35 यंत्रसामुग्री, तांत्रिकअवजारे आणि सुटे भाग(विद्युत यंत्रसामुग्री वगळून) उत्पादन	0	0	0	0	0	0	0	0
19	36 विद्युत सामुग्रीच्या सुटे भागाचे उत्पादन	0	0	0	0	0	0	0	0
20	37 परिवहन सामुग्री. व सुटे भागाचे उत्पादन	0	0	0	0	0	0	1	7
21	38 उत्पादन करणारे इतर उद्योग	0	0	0	0	0	0	0	0
22	39 जडयंत्र दुस्ती	0	0	0	0	0	0	5	409
23	40 वीज उत्पादन	0	0	0	0	0	0	1	8
24	41 वायू व त्राफ	0	0	0	0	0	0	1	17
25	42 पाणी पुरवठा	0	0	0	0	0	0	0	0
26	43 गोबर गॅस निर्मिती व वितरण	0	0	0	0	0	0	0	0
27	61 घाऊक व्यापार	0	0	0	0	0	0	0	0
28	64 दलाल	0	0	0	0	0	0	0	0
29	68 किरकोळ व्यापार	0	0	0	0	0	0	12	65
30	70 जमिनीवरील वाहतूक	0	0	0	0	0	0	0	0
31	74 भांडार व गोदाम	0	0	0	0	0	0	0	0
32	91 साफसफाई, सेवा	0	0	0	0	0	0	0	0
33	96 व्यक्तीगत सेवा व इतर सेवा	0	0	0	0	0	0	0	0
34	97 दुस्ती सेवा (किरकोळ)	0	0	0	0	0	0	0	0
जिल्हा एकूण		4	3084	2	2476	0	0	153	11271

टिप : अ) कारखान्यांची संख्या,
ब) कामगारांची संख्या.

आधार : संचालक, औद्योगिक सुरक्षा व आरोग्य संचालनालय,

महाराष्ट्रशासन, मुंबई.

तक्ता क्रमांक 5.3

कामाच्या दिवसांच्या संख्येनुसार चालू असलेल्या कारखान्यांचे वर्गीकरण वर्ष (1996)

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	प्रमुख उद्योग समूह व त्यांचा संकेतांक	दिवसांची संख्या								
		अनुल्लेखित		60 दिवसांपेक्षा कमी दिवस		61 ते 120 दिवस		121 ते 180 दिवस		
		अ	ब	अ	ब	अ	ब	अ	ब	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
1	00 कृषी; वने, मत्स्य उत्पादने	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	20 खाद्य वस्तूंचे उत्पादन	-	-	-	-	2	18	-	-	-
3	21 वनस्पती तूप, तेल खाद्य वस्तूंचे उत्पादन	-	-	1	8	1	15	1	6	-
4	22 तंबाखू/तंबाखूची उत्पादने	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5	23 कापड उत्पादने	-	-	-	-	10	563	20	1751	-
6	24 लोकरीपासून कापड उत्पा.	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7	25 ताग व इतर धागे निर्मिती (कापूस सोडून)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8	26 तयार कपड्याचे उत्पादन (विणकाम कापडासह)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9	पायमोजे वगैरे सोडून	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9	27 लाकडी वस्तूंचे फर्निचर	-	-	-	-	2	4	1	1	-
10	28 कागद व कागदाच्या वस्तू	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11	मुद्रण प्रकाशन इ. उद्योग	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11	29 कातड्यांच्या आणि केसाळ कातड्यांच्या सर्व वस्तूंचे उत्पादन	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12	30 रबर, प्लॅस्टिक, पेट्रोलियम, क्रोळसा इ. उत्पादन	-	-	-	-	-	-	1	18	-

पुढे चालू...

तक्ता क्रमांक 5.3 पुढे चालू

कामाच्या दिवसांच्या संख्येनुसार कारखान्यांचे वर्गीकरण (वर्ष 1996)

जिल्हा : वर्धा.

अ. क्र.	प्रमुख उद्योग समूह व त्यांचा संकेतांक	दिवसांची संख्या						ए. क्र. ग.	
		181 ते 240 दिवस		241 ते 300 दिवस		300हूनअधिक दिवस		ए. क्र. ग.	
		अ	ब	अ	ब	अ	ब	अ	ब
1	2	11	12	13	14	15	16	17	18
1	00 कृषी, वन, मत्स्य उत्पादने.	-	-	1	29	-	-	1	29
2	20 खाद्य वस्तूंचे उत्पादन	1	733	2	17	2	164	7	932
3	21 वनस्पती तूप, तेल खाद्य वस्तूंचे उत्पादन	4	87	2	37	2	21	11	174
4	22 तंबाखू/तंबाखूची उत्पादने	-	-	-	-	-	-	-	-
5	23 कापड उत्पादने	-	-	6	46	10	4062	46	6422
6	24 लोकरीपासून कापड उत्पा.	-	-	-	-	3	753	3	753
7	25 ताग व इतर धागे निर्मिती (कापूस सोडून)	-	-	-	-	-	-	-	-
8	26 तयार कापडाचे उत्पादन (विणकाम कापडासह) पायमोजे वगैरे सोडून	-	-	-	-	-	-	-	-
9	27 लाकडी वस्तूंचे फर्निचर	13	39	18	58	3	21	37	123
10	28 कागद व कागदाच्या वस्तू मुद्रण प्रकाशन इ. उद्योग	-	-	2	31	1	32	3	63
11	29 कातड्यांच्या आणि केसाळ कातड्यांच्या सर्व वस्तूंचे उत्पादन	1	53	-	-	-	-	1	53
12	30 रबर, प्लॅस्टिक, पेट्रोलियम, कोळसा इ. उत्पादन	1	22	-	-	3	590	4	630

पुढे चालू...

कामाच्या दिवसांच्या संख्येनुसार कारखान्यांचे वर्गीकरण वर्ष (1996)

जिल्हा: वर्धा

अ. क्र.	प्रमुख उद्योग समूह व त्यांचा संकेतांक	दिवसांची संख्या							
		अनुलेखित		60 दिवस/पेक्षा कमी दिवस		61 ते 120 दिवस		121 ते 180 दिवस	
		अ	ब	अ	ब	अ	ब	अ	ब
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
13	31 रसायने व रासायनिक पदार्थांचे उत्पादन (पेट्रोलियम व कोळशाचे पदार्थ वगळून)	-	-	-	-	-	-	-	-
14	32 अधातू खनिज पदार्थ	-	-	-	-	-	-	-	-
15	33 मूलभूत व मिश्र धातूंचे उत्पादन	-	-	-	-	-	-	-	-
16	34 धातूच्या वस्तू, सुटे भाग (यंत्र व परिवहन सामुग्री सोडून)	-	-	-	-	-	-	-	-
17	35 यंत्रसामुग्री/यांत्रिक अवजारे आणि सुटे भागाचे (विद्युत सामुग्री वगळून) उत्पादन	-	-	-	-	-	-	-	-
18	36 विद्युत यंत्रसामुग्री व साधने उपकरणे पुरवठा आणि सुटे भाग उत्पादन	-	-	-	-	-	-	-	-
19	37 परिवहन सामुग्री व सुटे भाग	-	-	-	-	-	-	-	-
20	38 इतर उत्पादनांचे उद्योग	-	-	-	-	-	-	-	-
21	39 यंत्रसामुग्रीदुरुस्ती(अवजड)	-	-	-	-	-	-	-	-
22	40 वीज उत्पादन	-	-	-	-	-	-	-	-
23	41 घरगुती गॅस वितरण	-	-	-	-	-	-	-	-

पुढे-वाल्ड

तक्ता क्रमांक 5.3 पुढे चालू
कामाच्या दिवसांच्या संख्येनुसार कारखान्यांचे वर्गीकरण (वर्ष 1996)

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	प्रमुख उद्योग समूह व त्यांचा संकेतांक	दिवसांची संख्या						ए.कू.ण	
		181 ते 240 दिवस		241 ते 300 दिवस		300हूनअधिक दिवस		अ	ब
		अ	ब	अ	ब	अ	ब		
1	2	11	12	13	14	15	16	17	18
13.	31 रसायने व रासायनिक पदार्थांचे उत्पादन (पेट्रोलियम व कोळशाचे पदार्थ वगळून)	-	-	1	10	1	11	2	21
14	32 अधातू खनिज पदार्थ	1	11	-	-	4	67	5	78
15	33 मुलभूत व मिश्र धातूंचे उत्पादन	-	-	1	38	1	935	2	973
16	34 धातूच्या वस्तू सुटे भाग (यंत्र व परिवहन सामुग्री सोडून)	-	-	-	-	-	-	-	-
17	35 यंत्रसामुग्री/यांत्रिक अवजारे आणि सुटे भागाचे (विद्युत सामुग्री वगळून) उत्पादन	-	-	-	-	-	-	-	-
18	36 विद्युत यंत्रसामुग्री व साधने उपकरणे पुरवठा आणि सुटे भाग उत्पादन	-	-	-	-	-	-	-	-
19	37 परिवहन सामुग्री व सुटे भाग	1	7	-	-	-	-	1	7
20	38 इतर उत्पादनांचे उद्योग	-	-	-	-	-	-	-	-
21	39 यंत्रसामुग्रीदुरुस्ती(अवजड)	-	-	-	-	4	254	4	254
22	40 वीज उत्पादन	-	-	-	-	-	-	-	-
23	41 घरगुती गॅस वितरण	-	-	-	-	1	17	1	17

पुढे चालू.....

तक्ता क्रमांक 5.3 पुढे चालू

81 51 कोमाच्या दिवसाच्या संख्येनुसार कारखान्यांचे वर्गीकरण वर्ष (1996)

जिल्हा		वर्धा		अनुलेखित		60 दिवस/पेक्षा कमी दिवस		61 ते 120 दिवस		121 ते 180 दिवस	
अ.क्र.	वर्धा	अ.क्र.	वर्धा	अ	ब	अ	ब	अ	ब	अ	ब
1	प्रमुख उद्योग समूह व त्यांचा संकेतांक										
24	42 जलवायु व्यवस्था										
25	43 गोबर गैस निर्मिती										
26	61 घाऊक व्यापार										
27	64 दलाल										
28	68 किरकोळ व्यापार										
29	70 जमिनीवरील वाहतूक										
30	74 कोठार व बंदार										
31	89 इतरत्र वर्गीकृत नसलेले इतर व्यापारी सेवा										
32	91 स्वच्छता सेवा										
33	96 व्यवृत्तीगत सेवा										
34	97 दुरुस्ती सेवा										
जिल्हा एकूण				1	8	15	600	23	1776		

पुढे चालू...

तक्ता क्रमांक 5.3 पुढे चालू

कामाच्या दिवसांच्या संख्येनुसार कारखान्यांचे वर्गीकरण वर्गीकरण (वर्ष 1996)

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	प्रमुख उद्योग समूह व त्यांचा संकेतांक	दिवसांची संख्या						एकूण	
		181 ते 240 दिवस		241 ते 300 दिवस		300हूनअधिक दिवस		अ	ब
		अ	ब	अ	ब	अ	ब		
1	2	11	12	13	14	15	16	17	18
24	42 जलदाय व्यवस्था	-	-	-	-	-	-	-	-
25	43 गोबर गॅस निर्मिती	-	-	-	-	-	-	-	-
26	61 घाऊक व्यापार	-	-	-	-	-	-	-	-
27	64 दलाल	-	-	-	-	-	-	-	-
28	68 किरकोळ व्यापार	-	-	-	-	12	65	12	65
29	70 जमिनीवरील वाहतूक	-	-	-	-	-	-	-	-
30	74 कोठार व वस्त्रार	-	-	-	-	-	-	-	-
31	89 इतरत्र वर्गीकृत नसलेले इतर व्यापारी सेवा	-	-	-	-	-	-	-	-
32	91 स्वच्छता सेवा	-	-	-	-	-	-	-	-
33	96 व्यक्तीगत सेवा	-	-	-	-	-	-	-	-
34	97 दुरुस्ती सेवा	-	-	-	-	-	-	-	-
जिल्हा एकूण :		22	952	33	266	47	6992	141	10594

टिप :- 'अ' - कारखान्यांचे संख्या 'ब' - कामगार

आधार :- औद्योगिक सुरक्षा व आरोग्य संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

अ. क्र.	उद्योगाचे वर्णन व संकेतांक	स्थिर भांडवल रु.	खेळते भांडवल रु.	कामगारां- ची संख्या	कर्मचा- यांची संख्या	काम- गारांचे वेतन
1	2	3	4	5	6	7
1	20 खाद्य पदार्थांचे उत्पादन	34899	26809	275	629	8830
2	21 खाद्य पदार्थांचे उत्पादन					
3	22 पेय, तंबाखूच्या पदार्थांचे उत्पादन	0	0	0	0	0
4	23 सुती कापडाचे उत्पादन	249061	123889	3745	4286	121503
5	24 कृत्रिम कापडाचे उत्पादन	260250	79262	599	741	11194
6	26 कापडाच्या वस्तूंचे उत्पादन (पादत्राणाशिवाय परिधान करावयाच्या वस्तू)	0	0	0	0	0
7	27 लाकडाच्या वस्तू, फर्निचरचे उत्पादन	0	0	0	0	0
8	28 कागद, कागदाच्या वस्तू, मुद्रण, प्रकाशन व संबंधित उद्योग	0	0	0	0	0
9	29 कातडाच्या आणि केसाळ कातडाच्या वस्तूंची दुरुस्ती आणि उत्पादन	0	0	0	0	0
10	30 रबर, प्लॅस्टीक, पेट्रोलियम व कोळसा यांच्या पदार्थांचे उत्पादन	218500	130104	505	754	20781
11	31 रसायने व रासायनिक पदार्थांचे उत्पादन (पेट्रोलियम व कोळसा यांचे पदार्थ वगळून)	1299	237	0	0	0
12	32 अधातू खनिज पदार्थांचे उत्पादन	0	0	0	0	0
13	33 मुलभूत व मिश्र धातूंचे उत्पादन	10488753	160770	361	790	30572

अ. क्र.	उद्योगाचे वर्णन व संकेतांक	एकूण मिळकत	एकूण उत्पादन	एकूण निविष्टी	मूल्यवृद्धी
1	2	8	9	10	11
1	20 साद्य पदार्थांचे उत्पादन	28095	128972	140625	7983
2	21 साद्य पदार्थांचे उत्पादन				
3	22 पेय, तंबाखुच्या पदार्थांचे उत्पादन	0	0	0	0
4	23 सुती कापडाचे उत्पादन	185785	969080	1185827	194564
5	24 कृत्रिम कापडाचे उत्पादन	19476	41168	509352	82137
6	26 कापडाच्या वस्तूंचे उत्पादन (पादत्राणाशिवाय परिधान करावयाच्या वस्तू)	0	0	0	0
7	27 लाकडाच्या वस्तू, फर्निचरचे उत्पादन	0	0	0	0
8	28 कागद, कागदाच्या वस्तू, मुद्रण, प्रकाशन व संबंधित उद्योग	0	0	0	0
9	29 कातडाच्या आणि केसाळ कातडाच्या वस्तूंची दुरुस्ती आणि उत्पादन	0	0	0	0
10	30 रबर, प्लॅस्टीक, पेट्रोलियम व कोळसा यांच्या पदार्थांचे उत्पादन	40906	596588	765586	137076
11	31 रसायने व रासायनिक पदार्थांचे उत्पादन (पेट्रोलियम व कोळसा यांचे पदार्थ वगळून)	0	0	0	0
12	32 अधातू खनिज पदार्थांचे उत्पादन	0	0	0	0
13	33 मूलभूत व मिश्र धातूंचे उत्पादन	88339	4162051	6253539	1711474

तक्ता क्रमांक 5.4 पुढे चालू

उद्योगांच्या महत्वाच्या बाबींची तपशिल (वार्षिक उद्योग पाहणी) वर्ष (1995-96)

जिल्हा - वर्धा

[रु. हजारात]

अ. क्र.	उद्योगाचे वर्णन व संकेतांक	स्थिर भांडवल रु.	खेळते भांडवल रु.	कामगारांची संख्या	कर्मचा- यांची संख्या	काम- गारांचे वेतन
1	2	3	4	5	6	7
14	34 धातूच्या वस्तूच्या सुट्या भागाचे उत्पादन (घंत्र व परिवहन सामुग्री वगळून)	287	82	5	7	78
15	35 घंत्रसामुग्री, यांत्रिक अवजारे आणि सुट्या भागांचे उत्पादन (विद्युत घंत्र- सामुग्री वगळून)	0	0	0	0	0
16	36 विद्युत घंत्रसामुग्री, साधने उपकरणे पुरवठा व सुटे भाग यांचे उत्पादन	0	0	0	0	0
17	37 परिवहन सामुग्री व सुट्या भागांचे उत्पादन	0	0	0	0	0
18	38 उत्पादन करणारे इतर उद्योग	0	0	0	0	0
19	39 सर्व प्रकारच्या घंत्रांची दुरुस्ती	0	0	0	0	0
20	40 घरगुती वापरासाठी विद्युत	0	0	0	0	0
21	41 घरगुती गॅस वितरण	48164	11682	11	17	550
22	42 पिण्यासाठी पाणी पुरविणे	0	0	0	0	0
23	43 गोबर गॅस निर्मिती व वितरण	0	0	0	0	0
24	74 वस्त्र व कोठारे	0	0	0	0	0
25	97 दुरुस्ती व सेवा	0	0	0	0	0
26	इतर	68436	147175	2499	3011	33810
जिल्हा एकूण		11369649	679990	8000	10235	227317

तक्ता क्रमांक 5.4 पुढे चालू

उद्योगाच्या महत्वाच्या बाबींचा तपशिल (वार्षिक उद्योग पाहणी) वर्ष 1995-96

जिल्हा : वर्धा

रु. हजारात

अ. क्र.	उद्योगाचे वर्णन व संकेतांक	एकूण मिळकत रु.	एकूण उत्पादन रु.	एकूण निविष्टी रु.	मूल्यवृद्धी
1	2	3	9	10	11
14	34 धातूच्या वस्तूंच्या सुट्या भागांचे उत्पादन (घंत्र व परिवहन सामुग्री वगळून)	150	510	707	154
15	35 घंत्रसामुग्री, यांत्रिक अवजारे आणि सुट्या भागांचे उत्पादन (विद्युत घंत्र सामुग्री वगळून)	0	0	0	0
16	36 विद्युत घंत्रसामुग्री, साधने उपकरणे, पुरवठा व सुटे भाग यांचे उत्पादन	0	0	0	0
17	37 परिवहन सामुग्री व सुट्या भागांचे उत्पादन	114	410	284	109
18	38 उत्पादन करणारे इतर उद्योग	0	0	0	0
19	39 सर्व प्रकारच्या घंत्रांची दुरुस्ती	7590	11096	2702	8305
20	40 घरगुती वापरासाठी विद्युत	0	0	0	0
21	41 घरगुती गॅस वितरण	1276	104095	23629	10529
22	42 पिण्यासाठी पाणी पुरवणे	0	0	0	0
23	43 गोबर गॅस निर्मिती व वितरण	0	0	0	0
24	74 वसाह व कोठारे	0	0	0	0
25	97 दुरुस्ती व सेवा	0	0	0	0
26	इतर	51874	411904	575308	74510
जिल्हा एकूण		413903	6769427	9454573	2218172

टिप : उद्योगनिहाय माहिती मोठ्या कारखान्यांसाठी दिली असून लहान कारखान्यांची (नमुना निवडीवर) माहिती "इतर" समोर देण्यात आलेली आहे.

आधार : अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, मुंबई.

तक्ता क्रमांक 5.5

रोजगार विनिमय केंद्रातील आकडेवारी वर्ष 1996

जिल्हा व धर्ती

अ. क्र.	बा ब	वर्ष 1996
1	2	3
1	जाहीर केलेल्या रिकाम्या जागांची संख्या	1088
2	सेवायोजन कार्यालयाचा उपयोग करणारे मालक	196
3	नवीन नोंदणी केलेल्या उमेदवारांची संख्या	15163
4	वर्ष असेरीस पटावरील उमेदवारांची एकूण संख्या	77879
5	नोकरी मिळालेल्या उमेदवारांची संख्या	
	(अ) साजगी क्षेत्र	26
	(ब) सार्वजनिक क्षेत्र	892
	(क) एकूण	918
6	नोकरी मिळालेल्या उमेदवारांची संख्या	
	(अ) अनुसूचित जाती/अनुसूचित जमाती	500
	(ब) इतर	418
	(क) एकूण	918
7	राष्ट्रीय वर्गीकरणानुसार व्यवसाय	
	1) व्यवसायिक तांत्रिक आणि संबंधित कामगार	
	अ) नोंदणी केलेले	262
	ब) नोकरी दिलेले	19
	2) प्रशासकीय, शास्त्रीय व व्यवस्थापकीय कामगार	
	अ) नोंदणी केलेले	94
	ब) नोकरी दिलेले	-
	3) लेखनिक व तत्संबंधीचे कामगार	
	अ) नोंदणी केलेले	8465
	ब) नोकरी दिलेले	37
	4) विक्री कामगार	
	अ) नोंदणी केलेले	-
	ब) नोकरी दिलेले	-
	5) शेतकरी, मत्स्यव्यवसाय, शिकारी व संबंधित कामगार	
	अ) नोंदणी केलेले	12
	ब) नोकरी दिलेले	1

तस्ता क्रमिक 5.5 पुढे चालू

रोजगार विनिमय केंद्रातील आकडेवारी वर्ष 1996

जिल्हा - वर्धा

अ. क्र.	बा. ब.	वर्ष 1996
1	2	3
7	6) स्नायु कामगार अ) नोंदणी केलेले ब) नोकरी दिलेले 7) वाहतूक व दळणवळण व्यवसायातील कामगार अ) नोंदणी केलेले ब) नोकरी दिलेले 8) क्राफ्टस्मन, उत्पादन प्रक्रिया कामगार व इतर अ) नोंदणी केलेले ब) नोकरी दिलेले 9) सेवा, सेवक व तत्सम कामगार अ) नोंदणी केलेले ब) नोकरी दिलेले 10) इतर कोठेही वर्गीकरण न केलेले कामगार अ) नोंदणी केलेले ब) नोकरी दिलेले 11) एकूण अ) नोंदणी केलेले ब) नोकरी दिलेले	- - - 283 4 - - - 3185 39 2862 818 15161 918

आधार - जिल्हा सेवायोजन कार्यालय, वर्धा

सूचका क्रमांक 5.6

व्यवसाय मार्गदर्शन कार्यक्रम वर्ष 1996-97

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	बा. ब	परिमाण	वर्ष 1996-97
1	2	3	4
1	<u>सेवायोजन केंद्रातील व्यवसाय मार्गदर्शन केंद्र</u> (1) वैयक्तिक मार्गदर्शन/व्यक्तीशः अंगर गटांमध्ये सल्ला दिलेल्यांची संख्या (2) सेवायोजन केंद्रांमध्ये घेण्यात आलेली गटांशी चर्चा (3) मार्गदर्शन केलेल्या अर्जदारांना नोकरीवर/प्रशिक्षणासाठी/उमेदवारांसाठी दिलेल्यांची संख्या	संख्या संख्या संख्या	1531 187 2052
2	<u>विश्वविद्यालयीन सेवायोजन माहिती मार्गदर्शन केंद्रातील व्यवसाय मार्गदर्शन</u> (1) वैयक्तिक मार्गदर्शन/व्यक्तीशः अंगर गटांमध्ये सल्ला दिलेल्यांची संख्या (2) सेवायोजन केंद्रांमध्ये घेण्यात आलेली गटांशी चर्चा (3) मार्गदर्शन केलेल्या अर्जदारांना नोकरीवर/प्रशिक्षणासाठी/उमेदवारांसाठी दिलेल्यांची संख्या	संख्या संख्या संख्या	उ. ना. उ. ना. उ. ना.

आधार : 1) जिल्हा सेवायोजन कार्यालय, वर्धा

तक्ता क्रमांक 5.7

जिल्ह्यातील कर्मचाऱ्यांची संख्या (कर्मचारी गणना 1996)

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	बाब	शासकीय	जिल्हा परिषद	नगर परिषद
1	2	3	4	5
1.	वर्ग - अ	228	48	7
2.	वर्ग - ब	679	247	86
3.	वर्ग - क	4750	4627	862
4.	वर्ग - ड	2904	642	1134
5.	वर्ग - ह	8556	5584	2089
6.	*इतर वर्ग 5 ते 9 व 0	1686	1410	697
7.	एकूण - 1 ते 9 व 0	10242	6974	2786

टिप - * इतर यामध्ये कार्योपधी आस्थापनेवरील आकस्मिक सर्वात्तून रोजगार दिले जाणारे रोजंदारीवरील, अशकालिक, मानसेवी आणि वरील वर्गात समाविष्ट न झालेले कर्मचारी यांचा समावेश होतो.

2) आकडेवारी अस्थायी स्वरूपाची आहे.

आधार - अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, मुंबई.

तक्ता क्रमांक 5.8

निरनिराळ्या उद्योगातील रोजगार (31 मार्च 97 ला संपणा-या वर्षाकरिता)

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	उद्योगाचे नांव	राष्ट्रीय उद्योग संकेतांक	माहिती देणाऱ्या आस्थापनांची संख्या	कर्मचारी संख्या			
				शासकीय	निम शासकीय	साजगी	एकूण
1	2	3	4	5	6	7	8
1	कृषि	00-00	9	786	230	10	1026
2	स्वार्णकाम	10	-	-	-	-	-
3	वस्तु निर्माण	20 ते 21	61	157	2963	9241	12361
4	बीज निर्मिती, गॅस, पाणी व सांडपाणी सेवा	40 ते 42	4	-	1551	-	1551
5	बांधकाम	50	15	2268	493	16	2777
6	घाऊक व किस्कोळ व्यापार व हॉटेल व्यवसाय	60 ते 69	22	-	125	461	586
7	परिवहन, गोदामे आणि दळणवळण	70 ते 75	8	2341	1613	27	3981
8	वित्त पुरवठा, विमा, स्थावर मालमत्ता आणि व्यापार विषयक सेवा	80 ते 83	81	4	1307	740	2051
9	सामूहिक, सामाजिक व व्यक्तीगत सेवा	90 ते 96	247	5462	8502	7617	21581
10	इतर (दुरुस्ती सेवा)	98 ते 99	-	-	-	-	-
	जिल्हा एकूण	-	447	11018	16784	18112	45914

आधार : जिल्हा सेवायोजन अधिकारी, वर्धा

तक्ता क्रमांक 5.9

विद्युतीकरण झालेल्या शहरांची व गावांची संख्या व त्यांची लोकसंख्या

31 मार्च 1997 अखेर

जिल्हा : वर्धा

(लोकसंख्या हजारात)

अ. क्र.	यंत्रणा	वर्ष	जिल्ह्यातील संख्या		विद्युतीकरण झालेली गावे	
			गावे	शहरे	संख्या	लोकसंख्या
1	2	3	4	5	6	7
1	महाराष्ट्र राज्य विद्युत मंडळ	31. 3. 61	1373	6	80	95
		31. 3. 71	1373	6	424	288
		31. 3. 81	1371	6	1005	541
		31. 3. 91	1379	6	1239	784
		31. 3. 95	1379	6	1242	784
		31. 3. 96	1379	6	1243	784
		31. 3. 97	1379	6	1243	784
2	साजगी विद्युत कंपन्या	31. 3. 61	[ ]	निक		
		31. 3. 71				
		31. 3. 81				
		31. 3. 91				
		31. 3. 95				
		31. 3. 96				
		31. 3. 97				
	जिल्हा एकूण	31. 3. 61	1373	6	80	95
		31. 3. 71	1373	6	424	288
		31. 3. 81	1371	6	1005	541
		31. 3. 91	1379	6	1239	784
		31. 3. 95	1379	6	1242	784
		31. 3. 96	1379	6	1243	784
		31. 3. 97	1379	6	1243	784

तत्ता क्रमांक : 5.9 पुढे चालू ..

विद्युतीकरण झालेल्या शहरांची व गावांची संख्या व त्यांची लोकसंख्या

३१ मार्च ९७ अखेर

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	पंजणा	वर्ष	विद्युतीकरण झालेली शहरे		एकूण विद्युतीकरण झालेली गावे-शहरे	
			संख्या	लोकसंख्या	संख्या	लोकसंख्या
1	2	3	8	9	10	11
1	महाराष्ट्र राज्य विद्युत मंडळ, वर्धा	31. 3. 61	6	150	86	245
		31. 3. 71	6	191	430	479
		31. 3. 81	6	232	1011	773
		31. 3. 91	6	284	1245	1068
		31. 3. 95	6	284	1248	1068
		31. 3. 96	6	284	1249	1068
		31. 3. 97	6	284	1249	1068
		2	साजगी विद्युत कंपनी	31. 3. 61		
31. 3. 71						
31. 3. 81						
31. 3. 91						
31. 3. 95						
31. 3. 96						
31. 3. 97						
जिल्हा एकूण	31. 3. 61			6		
	31. 3. 71	6	191	430	479	
	31. 3. 81	6	232	1011	773	
	31. 3. 91	6	284	1245	1068	
	31. 3. 95	6	284	1248	1068	
	31. 3. 96	6	284	1249	1068	
	31. 3. 97	6	284	1249	1068	

नि रंक

टिप :- 1991 ते 1995 या वर्षांची रकाना 7 व 11 ची माहिती सुधारित आहे.

आधार :- अधीक्षक अभियंता, महाराष्ट्र राज्य विद्युत मंडळ, वर्धा

तक्ता क्रमांक 5.10

विजेची वापर 1996-97 या वर्षाकरिता

जिल्हा :- वर्धा

(हजार किलोवॉट तासामध्ये)

अ. क्र.	निर्मितीचा प्रकार	विजेच्या प्रकाराचा वापर							कनेक्शनसची संख्या
		घरगुती	व्यापारी कामासाठी लघु शक्तीसाठी	औद्योगिक	सार्वजनिक दिवा-बत्ती	कृषि	इतर	एकूण	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	धर्मल	79837 (11.85)	9211 (1.37)	500716 (74.31)	5078 (0.76)	11138 (1.65)	67843 (10.06)	673823 (100.00)	192791
2	हायड्रो								
3	इतर								
	एकूण	79837	9211	500716	5078	11138	67843	673823	192791

टिप :- कंसातील आकडे एकूणशी टक्केवारी दर्शविताने.

आधार :- अधीक्षक अभियंता, महासंघ राज्य विद्युत मंडळ, वर्धा

तक्ता क्रमांक - 5.11

(आर्थिक गणना-1990)

कृषि व बिगर कृषि उद्योग

जिल्हा - वर्धा

अ. क्र.	बाब	* कृषि उद्योग			बिगर कृषि उद्योग			कृषि व बिगर कृषि एकूण		
		ग्रामीण	नागरी	एकूण	ग्रामीण	नागरी	एकूण	ग्रामीण	नागरी	एकूण
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	उद्योगाची संख्या									
	अ. स्वकार्यरत उद्योग **	2051	196	2247	14014	7973	21987	16065	8169	24234
	ब. आस्थापना ***	315	51	366	4667	3997	8664	4932	4048	9030
	क. एकूण	2366	247	2613	18681	11970	30651	21047	12217	33264
2.	मालकीच्या प्रकारा नुसार एकूण उद्योग (संख्या)									
	अ. सहकारी	8	-	8	610	290	900	618	290	908
	ब. सार्वजनिक	15	2	17	2411	749	3160	2426	751	3177
	क. खाजगी	2343	245	2588	15660	10931	26591	18003	11176	29179
3.	मालकाचा विशेष सामाजिक गट (एकूण संस्थेची टक्केवारी)									
	अ. अनु जाती	4.43	5.26	4.51	8.02	6.96	7.61	7.62	6.93	7.37
	ब. अनु जमाती	14.75	9.71	14.27	4.89	3.82	4.47	6.00	3.94	5.24
4.	जागेविरहित कार्यान्वीत असलेल्या उद्योगाची एकूणशी टक्केवारी	41.96	40.08	41.79	17.37	14.47	16.24	20.14	14.99	18.25
5.	शक्तीवर चालणाऱ्या उद्योगाची एकूण संस्थेची टक्केवारी	5.53	3.64	5.35	16.89	15.85	16.48	15.62	15.60	15.61

पुढे चालू..

तबता क्रमांक - 5.11 पुढे चालू -

(आर्थिक गणना-1990)

कृषि व बिगर कृषि उद्योग

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	बाब	* कृषि उद्योग		बिगर कृषि उद्योग		कृषि व बिगर कृषि				
		ग्रामीण	नागरी	ग्रामीण	नागरी	एकूण	ग्रामीण	नागरी	एकूण	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
6.	सर्वसाधारणपणे काम करणाऱ्या कामगारांची संख्या									
	अ) एकूण कामगार	3526	423	3949	38262	42584	80846	41788	43007	84795
	ब) वेतनावर काम करणारे कामगार	479	65	544	20232	28855	49087	20711	28920	49631
	क) वेतनावरील कामगारांची एकूण कामगारांशी टक्केवारी	13.58	15.36	13.77	52.87	67.76	60.71	49.56	67.24	58.53
	ड) कामगारांची प्रति उद्योग सरासरी संख्या	1	2	2	2	4	3	2	4	3

टीप : * कृषि उत्पादन व मळे वगळून कृषि संबंधित उद्योग.

** पगारावर एकही कर्मचारी नसलेले उद्योग.

*** ज्या उद्योगात कमीत कमी एकतरी व्यक्ती पगारावर काम करते असे उद्योग.

आधार - आर्थिक गणना 1990, अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य मुंबई.

तक्ता क्रमांक - 5.12.

प्रमुख उद्योग गटानुसार (कृषी व बिगर कृषी उद्योग) उद्योगांची संख्या
आणि सर्वसाधारणपणे

नेहमी काम करणाऱ्या कामगारांची संख्या (आर्थिक गणना-1990)

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	बाब	ग्रामीण		नागरी		एकूण	
		उद्योग	कामगार	उद्योग	कामगार	उद्योग	कामगार
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	कृषि	2366	3526	247	423	2613	3949
2.	खनिज उत्पादन व साणकाम	30	61	-	-	30	61
3.	वस्तुनिर्माण	4264	10171	1714	11063	5978	21234
4.	वीज, गॅस आणि पाणी- पुरवठा	41	120	6	67	47	187
5.	बांधकाम	128	193	55	77	183	270
6.	घाऊक व्यापार	146	306	226	605	372	911
7.	किरकोळ व्यापार	5574	6940	5215	8363	10789	15303
8.	उपहारगृहे आणि हॉटेल्स	655	1419	511	1808	1166	3227
9.	वाहतूक	84	238	155	875	239	1113
10.	साठवण आणि गोदाम विषयक	64	170	305	514	369	684
11.	दळणवळण	136	311	23	602	159	913
12.	वित्तीय, विमा, स्थावर मालमत्ता आणि व्यावसायिक सेवा	397	1018	311	1567	698	2585
13.	सामूहिक, सामाजिक व व्यक्तिगत सेवा	7142	17315	3449	17043	10621	34358
14.	इतर सेवा (इतरत्र वर्गीकरण न केलेल्या)						
15.	सर्व प्रमुख उद्योग गट एकूण	21047	41788	12217	43007	33264	84795

आधार - अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई (आर्थिक गणना 1990)

महत्वाच्या उद्योग गटानुसार कृषि व बिगर कृषि आस्थापनांची संख्या (आर्थिक गणना-1990)

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	उद्योग गट	उद्योग गट संकेतांक	आस्थापना		
			ग्रामीण	नागरी	एकूण
1	2	3	4	5	6
1.	कृषि	0	315	51	366
2.	साणकाम व दगडकाम	1	0	0	0
3.	वस्तुनिर्माण	2 व 3	462	598	1060
4.	वीज, गॅस व पाणीपुरवठा	4	37	5	42
5.	बांधकाम	5	12	7	19
6.	घाऊक व्यापार	6	67	132	199
7.	किरकोळ व्यापार	6	500	1173	1673
8.	उपहारगृहे व हॉटेल्स	6	229	248	477
9.	वाहतूक	7	45	69	114
10.	साठवण व गोदामविषयक	7	56	100	156
11.	दळणवळण	7	136	23	159
12.	अर्थपुरवठा संस्था, विमा मालमत्ता व धंदेविषयक	8	148	144	292
13.	सामुहिक, सामाजिक व व्यक्तिगत सेवा	9	2968	1495	4463
14.	इतर	10	7	3	10
15.	एकूण	-	4982	4048	9030

आधार:- अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई (आर्थिक गणना-1990)

महत्वाच्या उद्योग गटानुसार कृषि व बिगर कृषि आस्थापनातील
कामगारांची संख्या. (आर्थिक गणना-1990)

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	उद्योग गट	उद्योग गट संकेतांक	आस्थापनेतील कामगार		
			ग्रामीण	नागरी	एकूण
1	2	3	4	5	6
1	कृषि	0	723	120	843
2	खाणकाम व दगडकाम	1	0	0	0
3	वस्तुनिर्माण	2 व 3	4976	9385	14361
4	बीज व गॅस पाणी	4	114	66	180
5	बांधकाम	5	70	25	95
6	घाऊक व्यापार	6	222	462	684
7	किरकोळ व्यापार	6	1015	3199	4214
8	निवासगृहे व उपहारगृहे	6	832	1419	2251
9	वाहतूक	7	198	773	971
10	साठवणूक व वस्त्र	7	160	186	346
11	दळणवळण	7	311	602	913
12	अर्थपुरवठा संस्था, विमा मालमत्ता	8	744	1365	2109
13	सामुहिक, सामाजिक व व्यक्तिगत सेवा	9	12545	14465	27010
14	इतर	10	18	6	24
एकूण			21928	32073	54001

आधार : अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन (आर्थिक गणना 1990)

बिहार कृषि सहकारी आस्थापना (सर्व उद्योग गट एकरा (आर्थिक गणना-1990)

जिल्हा - वर्धा

अ.क्र.	बाब	ग्रामीण	नागरी	एकूण
1	2	3	4	5
1.	सहकारी औद्योगिक आस्थापनांची संख्या	610	290	900
2.	विजेवर चालणा-या आस्थापनांची एकूण संस्थेशी टक्केवारी	6.06	8.27	6.77
3.	सहकारी आस्त्रोजिक आस्थापनात सर्वसाधारणपणे काम करणारे कामगार			
	अ) एकूण कामगार	3465	3565	7090
	ब) प्रति आस्थापना कामगारांची संख्या	6	12	8

आधार - अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई (आर्थिक गणना-1990)

उद्योग गटानुसार सहकारी औद्योगिक संस्था व रोजगार यांची संख्या
(आर्थिक गणना-1990)

जिल्हा - वर्धा

अ. क्र.	उद्योग गट	ग्रामीण		नागरी		एकूण	
		आस्थापना	रोजगार	आस्थापना	रोजगार	आस्थापना	रोजगार
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	कृषि	8	42	-	-	8	42
2.	खाणकाम व दगडकाम	-	-	-	-	-	-
3.	वस्तुनिर्माण व दुरुस्ती सेवा	30	1124	15	93	45	1217
4.	बीजबत्ती गॅस व पाणी	6	23	3	50	8	73
5.	बांधकाम	-	-	-	-	-	-
6.	घाऊक व्यापार	34	80	4	15	38	95
7.	किरकोळ व्यापार	72	123	49	112	121	235
8.	उपहारगृहे व हॉटेल्स	4	8	12	498	16	506
9.	वाहतूक	2	6	5	25	7	31
10.	साठवणूक व वस्त्र	19	33	11	16	30	49
11.	दळणवळण	12	23	-	-	12	23
12.	अर्थ पुरवठा, विमा, मालमत्ता, धंदे	66	330	34	343	100	728
13.	सामूहिक, सामाजिक व व्यक्तिगत सेवा	365	1665	158	2408	523	4073
14.	इतर सेवा	-	-	-	-	-	-
15.	प्रमुख - उद्योग गट एकूण	618	3507	290	3565	908	7072

टीप - सहकारी उद्योग ह्या सहकारी संस्था आहेत कारण सहकारी संस्था प्रकारा खालील स्वकार्यरत उद्योग नाहीत.

आधार - अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई (आर्थिक गणना-1990)

तबता क्रमांक - 5.17 (अ)

वस्तुनिर्माण व दुरुस्ती सेवा या गटातील स्वकार्यरत उद्योगांची एकूण संख्या व नेहमी काम करणा-या कर्मचा-यांची आकारमान गटानुसार संख्या (आर्थिक गणना-1990)

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	रोजगारांचा आकारमान गट संख्या	ग्रामीण		नागरी		एकूण	
		स्वकार्यरत उद्योग एकूण संख्या	नेहमी काम करणा-या व्यक्तींची संख्या	स्वकार्यरत उद्योग एकूण संख्या	नेहमी काम करणा-या व्यक्तींची संख्या	स्वकार्यरत उद्योग एकूण संख्या	नेहमी काम करणा-या व्यक्तींची संख्या
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	1-2	3595	4365	1010	1306	4605	5671
2.	3	129	387	72	216	201	403
3.	4	36	144	19	76	55	220
4.	5	14	70	12	60	26	130
5.	6 ते 9	21	159	3	20	24	179
6.	10 व अधिक	7	70	-	-	7	70
सर्व आकारमान गट		3802	5195	1116	1678	4198	6873

आधार - अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई (आर्थिक गणना-1990)

तक्ता क्रमांक - 5.17 (ब)

वस्तुनिर्माण व दुरुस्ती सेवा उद्योग गटातील आस्थापनांची एकूण संख्या व नेहमी काम, करणा-या कर्मचा-यांची आकारमान गटानुसार संख्या (आर्थिक गणना-1990)

जिल्हा - वर्धा

अ. क्र.	रोजगारांचा आकारमान गट संख्या	ग्रामीण		नागरी		एकूण	
		आस्थापनांची एकूण संख्या	नेहमी काम करणा-या व्यक्तींची संख्या	आस्थापनांची एकूण संख्या	नेहमी काम करणा-या व्यक्तींची संख्या	आस्थापनांची एकूण संख्या	नेहमी काम करणा-या व्यक्तींची संख्या
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	1-2	240	327	255	435	495	762
2.	3	26	78	100	300	126	378
3.	4	26	104	68	272	94	376
4.	5	24	120	39	195	63	315
5.	6-9	58	416	73	521	131	937
6.	10-19	51	655	25	344	76	999
7.	20-49	23	614	17	535	40	1149
8.	50-199	10	959	13	1083	23	2042
9.	200-399	2	485	4	1011	6	1496
10.	400 व त्यापेक्षा जास्त	2	1218	4	4689	6	5907
सर्व आकारमान गट		462	4976	598	9385	1060	14361

आधार - अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई (आर्थिक गणना-1990)

तक्ता क्रमांक - 5.18 (अ)

घाऊक व किरकोळ व्यापारामधील स्वकार्यरत उद्योगांची संख्या व नेहमी काम
करणा-या कर्मचा-यांची आकारमान गटानुसार संख्या (आर्थिक गणना-1990)

जिल्हा - वर्धा

अ. क्र.	रोजगाराचा आकारमान गट संख्या	ग्रामीण		नागरी		एकूण	
		स्वकार्यरत एकूण उद्योग संख्या	नेहमी काम करणा-या व्यक्तींची संख्या	स्वकार्यरत एकूण उद्योग संख्या	नेहमी काम करणा-या व्यक्तींची संख्या	स्वकार्यरत एकूण उद्योग संख्या	नेहमी काम करणा-या व्यक्तींची संख्या
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	1-2	4075	5751	3995	4835	9070	10586
2.	3	61	183	104	312	165	495
3.	4	13	52	30	120	43	172
4.	5	2	10	3	15	5	25
5.	6-9	2	13	4	25	6	38
6.	10 व अधिक	-	-	-	-	-	-
सर्व आकारमान गट		5153	6009	4136	5807	9289	11316

आधार - अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई (आर्थिक गणना-1990)

तक्ता क्रमांक - 5.18 (ब)

घाऊक व किरकोळ व्यापार उद्योग गटातील आस्थापनांची एकूण संख्या व नेहमी काम
करणा-या कर्मचा-यांची आकारमान गटानुसार संख्या (आर्थिक गणना-1990)

जिल्हा - वर्धा

अ. क्र.	रोजगारांचा आकारमान गट संख्या	ग्रामीण		नागरी		एकूण	
		आस्थापनांची एकूण संख्या	नेहमी काम करणा-या व्यक्तींची संख्या	आस्थापनांची एकूण संख्या	नेहमी काम करणा-या व्यक्तींची संख्या	आस्थापनांची एकूण संख्या	नेहमी काम करणा-या व्यक्तींची संख्या
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	1-2	470	744	752	1363	1222	2107
2.	3	51	153	309	927	360	1080
3.	4	20	80	122	488	142	568
4.	5	11	55	52	260	63	395
5.	6-9	7	48	53	354	60	402
6.	10-19	7	77	14	178	21	255
7.	20-49	-	-	3	91	3	91
8.	50-199	1	80	-	-	1	80
9.	200-399	-	-	-	-	-	-
10.	400 आणि त्यापेक्षा जास्त	-	-	-	-	-	-
सर्व आकारमान गट		567	1237	1305	3661	1872	4898

आधार - अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई (आर्थिक गणना-1990)

तक्ता क्रमांक - 5.19 (अ)

सामूहिक, सामाजिक व व्यक्तिगत सेवा मधील एकूण स्वकार्यरत उद्योगांची संख्या व नेहमी
करणा-या कर्मचा-यांची आकारमान गटानुसार संख्या (आर्थिक गणना-1990)

जिल्हा - वर्धा

अ. क्र.	रोजगाराचा आकारमान गट संख्या	ग्रामीण		नागरी		एकूण	
		स्वकार्यरत उद्योगांची एकूण संख्या	नेहमी काम करणा-या व्यक्तींची संख्या	स्वकार्यरत उद्योगांची एकूण संख्या	नेहमी काम करणा-या व्यक्तींची संख्या	स्वकार्यरत उद्योगांची एकूण संख्या	नेहमी काम करणा-या व्यक्तींची संख्या
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	1-2	4118	4406	1872	2251	5990	6657
2.	3	39	117	52	156	91	273
3.	4	4	16	9	36	13	52
4.	5	19	95	6	30	25	125
5.	6 ते 9	15	98	8	59	23	157
6.	10 व अधिक	2	20	4	40	6	60
सर्व आकारमान गट		4197	4752	1951	2572	6148	7324

आधार - अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई (आर्थिक गणना-1990)

तक्ता क्रमांक - 5.19 [ब]

सामुहिक, सामाजिक व व्यक्तीगत सेवामधील आस्थापनेची एकूण संख्या व नेहमी काम
करणा-या कर्मचा-यांची आकारमान गटानुसार संख्या (आर्थिक गणना-1990)

जिल्हा - वर्धा

अ. क्र.	रोजगाराचा आकारमान गट संख्या	ग्रामीण		नागरी		एकूण	
		आस्थापनांची एकूण संख्या	नेहमी काम करणा-या व्यक्तींची संख्या	आस्थापनांची एकूण संख्या	नेहमी काम करणा-या व्यक्तींची संख्या	आस्थापनांची एकूण संख्या	नेहमी काम करणा-या व्यक्तींची संख्या
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	1-2	1987	2856	607	1013	2594	3869
2.	3	221	663	229	687	450	1350
3.	4	147	588	98	392	245	980
4.	5	93	465	78	390	171	855
5.	6-9	260	1853	162	1153	422	3006
6.	10-19	167	2191	179	2361	346	4552
7.	20-49	83	2389	94	2887	177	5276
8.	50-199	16	1173	45	3707	61	4880
9.	200-399	1	385	5	1426	6	1811
10.	400 व त्यापेक्षा जास्त	-	-	1	455	1	455
सर्व आकारमान गट		2975	12563	1498	14471	4473	27034

आधार - अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई (आर्थिक गणना-1990)

तबता क्रमांक - 5.20 [अ]

सर्व उद्योग गट मिळून एकत्र स्वकार्यरत उद्योगांची एकूण संख्या व नेहमी काम

करणा-या कर्मचा-यांची आकारमान गटानुसार संख्या (आर्थिक गणना-1990)

जिल्हा - वंधा

अ. क्र.	रोजगाराचा आकारमान गट संख्या	ग्रामीण		नागरी		एकूण	
		स्वकार्यरत उद्योगांची एकूण संख्या	नेहमी काम करणा-या व्यक्तींची संख्या	स्वकार्यरत उद्योगांची एकूण संख्या	नेहमी काम करणा-या व्यक्तींची संख्या	स्वकार्यरत उद्योगांची एकूण संख्या	नेहमी काम करणा-या व्यक्तींची संख्या
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	1-2	15553	17935	7774	9483	24327	27418
2.	3	343	1029	276	828	619	1857
3.	4	78	312	66	264	144	576
4.	5	40	200	23	115	63	315
5.	6 ते 9	42	294	23	174	65	468
6.	10 व अधिक	9	90	7	70	16	160
सर्व आकारमान गट		16065	19860	8162	10934	24234	30794

आधार - अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई (आर्थिक गणना-1990)

तक्ता क्रमांक - 5.20 (ब)

सर्व उद्योग गट मिळून एकत्र उद्योग गटातील आस्थापनांची एकूण संख्या व नेहमी काम
करणा-या कर्मचा-यांची आकारमान गटानुसार संख्या (आर्थिक गणना-1990)

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	रोजगाराचा आकारमान गट संख्या	ग्रामीण		नागरी		एकूण	
		आस्थापनांची एकूण संख्या	नेहमी काम करणा-या व्यक्तींची संख्या	आस्थापनांची एकूण संख्या	नेहमी काम करणा-या व्यक्तींची संख्या	आस्थापनांची एकूण संख्या	नेहमी काम करणा-या व्यक्तींची संख्या
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	1-2	3307	4844	1896	3263	5203	8107
2.	3	468	1404	749	2247	1217	3651
3.	4	259	1036	351	1404	610	2440
4.	5	155	775	213	1065	368	1840
5.	6-9	377	2633	358	2531	735	5214
6.	10-19	265	3422	264	3496	529	6918
7.	20-49	116	3283	137	4187	253	7470
8.	50-199	30	2393	64	5459	94	7852
9.	200-399	3	870	10	2817	13	3687
10.	400 आणि त्यापेक्षा जास्त	2	1218	6	5604	8	6322
सर्व आकारमान गट		4982	21928	4048	32073	9030	54001

आधार - अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई (आर्थिक गणना-1990)

जिल्हा : वर्धा

अ.क्र.	संस्थेचा प्रकार	संस्था संख्या
1	2	3
1.	सहकारी पतसंस्था (एकूण)	
1.1	जिल्हामध्यवर्ती सहकारी बँका	1
1.2	प्राथमिक कृषि-सहकारी संस्था	398
1.3	शेतकरी सेवा संस्था	-
1.4	लॅम्पस सहकारी संस्था (आदिवासी सहकारी संस्था)	2
1.5	धान्य बँका	1
1.6	इतर (संस्थेचा प्रकार घावा.)	-
2.0	बिगर कृषि पत संस्था (एकूण)	
2.1	प्राथमिक सहकारी बँका	
	अ. नागरी बँका	3
	ब. कर्मचारी पत संस्था	93
2.2	इतर बिगर कृषि पत संस्था	
	अ. कर्मचारी पत संस्था	-
	ब. नागरी पत संस्था आणि इतर (भिशी, थ्रिप्ट आणि पतसंस्था-वगैरे)	77
	क. इतर	-
3.0	पणन संस्था (एकूण)	
3.1	जिल्हा पणन संस्था	
	अ. सर्वसाधारण उद्देश	
	ब. विशेष उद्देश	-
3.2	प्राथमिक पणन संस्था	
	अ. सर्वसामान्य तालुका खरेदी विक्री संघ	8
	ब. विशेष	3
3.3	इतर	-
4.0	उत्पादक संस्था(एकूण)(तपशील 6.13 मध्ये पहावा)-अवलोकनार्थ	536
5.0	सामाजिक सेवा संस्था (तपशील 6.13 मध्ये पहावा)-अवलोकनार्थ	259
	एकूण	1381

टिप :- 1996-97 मध्ये सहकारी संस्था अवसानात गेल्यामुळे संस्थांची संख्या गंतवर्षी पेक्षा कमी झाली आहे.

आधार :- जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, वर्धा.

जिल्ह्यातील सर्व प्रकारच्या सहकारी संस्थांची माहिती
(31-03-1997 ला संपणा-या वर्षाकरिता)

जिल्हा: वर्धा

[रुपये व सभासद संख्या हजारात]

अ. क्र.	बाब	संख्या
1.	2.	3.
1.	संस्था	1881
2.	एकूण सभासद	322
3.	भरणा झालेले भागभांडवल [रुपये]	518181
4.	वरील तीन पैकी	
	अ. शासकीय भाग भांडवल [रुपये]	321502
	ब. स्वतःचा निधी [रुपये]	598526
5.	ठेवी [रुपये]	155627
6.	खेळते भांडवल [रुपये]	4162820
7.	निव्वळ दिलेली कर्जे [रुपये]	7006560
8.	खरेदीची किंमत [रुपये]	690579
9.	विक्रीची किंमत [रुपये]	739025
10.	नफा मिळालेल्याः	
	अ. संस्था	666
	ब. रक्कम [रुपये]	32761
11.	तोदयातीलः	
	अ. संस्था	551
	ब. रक्कम [रुपये]	80555
12.	नफा किंवा तोटा नसलेल्या संस्था	164

आधार :- जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, वर्धा.

जिल्ह्यातील सहकारी संस्थांची लेखा परीक्षण वर्गाप्रमाणे त्रिमासिक 31.3.97 अखेर

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	तहसील	लेखा परीक्षणानुसार वर्गावारी				वर्गीकरण न केलेल्या	लेखा परीक्षा न झालेल्या	एकूण सहकारी संस्था
		अ	ब	क	ड			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	वर्धा	13	49	103	8	-	201	374
2	सेलु	-	12	63	1	-	79	155
3	समुद्रपुर	-	2	69	1	-	38	110
4	हिंगणघाट	-	15	94	1	-	72	182
5	देवळी	2	21	45	2	1	68	139
6	आर्वी	4	26	80	-	1	81	192
7	आष्टी	1	4	34	-	1	29	69
8	कारंजा	-	12	77	-	7	64	160
जिल्हा एकूण		20	141	565	13	10	632	1381

टिप :- 1) सहकारी संस्था अवसानात गेल्या मुळे सहकारी संस्थांची संख्या मागील वर्षापेक्षा कमी आहे.

आधार :- 1) जिल्हा विशेष लेखा परिक्षक वर्ग-1, सहकारी संस्था, वर्धा.
2) जिल्हा विशेष लेखा परिक्षक (दुग्धा), सहकारी संस्था, वर्धा.

जिल्हयातील राज्य आणि जिल्हा पातळीवरील सहकारी बँकेची कार्ये 31.3.97 अखेर
जिल्हा : वर्धा (रूपये हजारात)

अ. क्र.	बँकांचा प्रकार	बँक शाखा	सभासद		भाग भांडवल [रूपये]	राखीव व इतर निधी [रूपये]	ठेवी [रूपये]	खेळते भांडवल [रूपये]
			संस्था सभा.	वैयक्तिक सभासद				
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	महाराष्ट्र राज्य सह. बँक, मुंबई.	-	-	-	-	-	-	-
2	जिल्हा मध्यवर्ती सह. बँक, लि.	51	662	92	27018	37988	1100325	1364568
3	जिल्हा औद्योगिक सह. बँक,	-	-	-	-	-	-	-
4	राज्य भूविकास बँकेची जिल्हा शाखा,	7	38	32321	16371	-	4868	25931
5	राज्य कृषि व ग्रामीण विकास बँक	-	-	-	-	-	-	-

तक्ता क्रमांक : 6.4 पुढे सुरु .....

अ. क्र.	अल्प मुदतीचे कर्ज			मध्यम दीर्घ		उणे कर्ज		थकलेली कर्ज				
	रोख पत बिले	वटवि लेली (10 + 11)	एकूण	शेतीच्या कामा- साठी	मुदतीची कर्ज	मुदतीची कर्ज	अल्प मुदतीची	मध्यम मुदतीची	अल्प मुदतीची	मध्यम मुदतीची	दीर्घ मुदतीची	
	[रु.]	[रु.]	[रु.]	[रु.]	[रु.]	[रु.]	[रु.]	[रु.]	[रु.]	[रु.]	[रु.]	
1	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	694959	1745881	2440840	188495	510217	1247	271812	310458	1485	254198	28936	335
3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4	-	-	-	-	-	24942	-	-	151906	-	-	40125
5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

टिप: ** स्तंभ क्र.13 मधील कर्ज स्तंभ क्र.12 पैकी आहेत.

आधार : 1) जिल्हा मध्य. सह. बँक, वर्धा 2) महा. राज्य सह. कृषि व ग्रामीण विकास बँक, वर्धा

...117...

तक्ता क्रमांक : 6.5

जिल्ह्यातील प्राथमिक कृषि सहकारी संस्थांचे कार्य, 31.3.97 अखेर

जिल्हा : वर्धा

(रुपये हजारात)

अ. क्र.	तहसील	संस्थांची संख्या	एकूण खातेदारांची संख्या	सभासद संख्या			भाग भांडवल (रुपये)	स्तंभ ९ पैकी शासकीय भाग भांडवल (रुपये)	
				एकूण	लहान खातेदार	मोठे खातेदार			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	वर्धा	50	21264	21264	9508	10751	1005	6416	124
2	सेलु	42	16332	16332	4475	11857	-	5728	250
3	समुद्रपुर	63	20783	20783	2456	16545	1782	6651	89
4	हिंगणघाट	62	19183	19183	3791	14761	631	7275	105
5	देवळी	49	18134	18134	7660	9524	950	5399	-
6	आर्वी	49	19484	19484	8605	10197	682	5534	51
7	आष्टी	33	10431	10431	4840	5452	139	2816	5
8	कारंजा	50	12633	12633	5730	6614	89	3740	20
जिल्हा एकूण		398	138244	138244	47065	85901	5278	43559	644

पुढे सुरु

...118...

तक्का क्रमांक : 6.5 पढे सुरु . . .

जिल्हयातील प्राथमिक कृषि सहकारी संस्थांचे कार्य, 31.3.97 अखेर

जिल्हा : वर्धा

(रूपये हजारत)

अ. क्र.	तहसील	राखीव आणि इतर निधी (रु.)	संस्थेने घेतलेली एकूण कर्जे (रु.)	खेळसे भांडवल (रु.)	एकूण दिलेली कर्जे (अल्प, मध्यम, दीर्घ मुदतीची)		घेणे कर्जे (अल्प, मध्यम, दीर्घ मुदतीची)	
					कर्जदार	कर्जाची रक्कम (रु.)	बाकी असलेले सभासद	रक्कम (रु.)
1	2	11	12	13	14	15	16	17
1	वर्धा	3330	40093	59269	2948	26587	7660	44783
2	सेलु	679	28250	46115	2699	27198	5674	32574
3	समुद्रपुर	772	39923	52526	2442	20641	7045	33058
4	हिंगणघाट	1276	48108	40063	2571	19008	8658	40757
5	देवळी	398	42067	51317	2514	24507	6966	35576
6	आर्वी	856	52879	55625	3413	26726	8695	41276
7	आष्टी	233	30721	25111	2432	11160	4599	18854
8	कासजा	242	31421	29956	1751	15274	5290	22170
जिल्हा एकूण		7786	313462	359982	20770	171101	54587	269048

पुढे सुरु . . .

तत्का क्रमांक : 6.5 पुढे सूत

जिल्ह्यातील प्राथमिक कृषि सहकारी संस्थांचे कार्य, 31.3.97 अखेर

जिल्हा : वर्धा

(रुपये हजाराले)

जागणकी

अ. क्र.	तहसील	एकूण कर्जाची थकबाकी (अल्प, मध्यम, दीर्घ मुदतीची)		४ वर्षांपेक्षा कमी वर्षे कर्जाची थकबाकी		२ वर्षांपेक्षा अधिक वर्षे कर्जाची थकबाकी	
		थकबाकीदार खकम (रु.)	थकबाकी खकम (रु.)	थकबाकी खकम (रु.)	थकबाकी खकम (रु.)	थकबाकी खकम (रु.)	थकबाकी खकम (रु.)
1	वर्धा	4712	32288	2520	20330	2192	11958
2	सेतु	2975	19630	1429	13066	1546	6564
3	समुद्रपुर	4603	26625	1745	14359	2858	12266
4	हिंगणघाट	6087	32259	3544	25197	2543	7062
5	देवळी	4452	25908	2280	14878	2172	11030
6	आर्वी	5282	28934	2537	17891	2745	11043
7	आष्टी	2167	14785	1639	9262	478	5523
8	कांजा	3539	17370	2343	12596	1191	4774
जिल्हा एकूण		33317	197799	18092	127579	15725	70220

आधार : जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, वर्धा.

जिल्ह्यातील आदिवासी सहकारी संस्थांचे कार्य, 31.3.97 अखेर

जिल्हा	वर्धा	संस्थांची संख्या	एकूण खातेदारांची संख्या	एकूण लहान खातेदारांची संख्या	सभासद संख्या (00.)	माठे खातेदार	इतर सभासद	भाग भांडवल (रुपये)	स्तंभ 9 पैकी शासकीय भाग भांडवल (रुपये)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	इशक	37	382	382	-	331	-	151	-
2	सेलु	1	30	30	-	-	-	-	-
3	समुद्रपुर	-	-	-	-	-	-	-	-
4	हिंगणघाट	-	-	-	-	-	-	-	-
5	देवळी	-	-	-	-	-	-	-	-
6	आर्वी	1	176	176	113	51	12	37	30
7	आष्टी	-	-	-	-	-	-	-	-
8	कांझा	1	432	432	220	187	25	75	30
जिल्हा एकूण		2	608	608	333	238	37	112	60

पुढे सुरु...

तत्का क्रमांक : 6.7 पुढे सुरु . . .

जिल्ह्यातील आदिवासी सहकारी संस्थांचे कार्य, 31.3.97 अखेर

जिल्हा : वर्धा

(रुपये हजारात)

अ. क्र.	तहसील	राखीव आणि इतर निधी (रुपये)	संस्थेने घेतलेली एकूण कर्जे (रुपये)	खेळते भांडवल (रुपये)	एकूण दिलेली कर्जे (अल्प, मध्यम, दिर्घ कर्जांदार कर्जांची रक्कम (रुपये)	येणे कर्जे (अल्प, मध्यम, दिर्घ मुदतीची बाकी असलेले सभासद	रक्कम (रुपये)	
1	2	11	12	13	14	15	16	17
1	वर्धा	-	-	-	-	-	-	-
2	सेलु	-	-	-	-	-	-	-
3	समुद्रपुर	-	-	-	-	-	-	-
4	हिंगणघाट	-	-	-	-	-	-	-
5	देवळी	-	-	-	-	-	-	-
6	आर्वी	4	178	246	15	127	33	158
7	आष्टी	-	-	-	-	-	-	-
8	कारंजा	3	373	561	25	328	116	401
जिल्हा एकूण		7	551	807	40	455	149	559

पुढे सुरु

तक्का क्रमांक : 6.7 पुढे सुरु . . .

जिल्ह्यातील आदिवासी सहकारी संस्थांचे कार्य, 31.3.97 असेर

जिल्हा : वर्धा

(रुपये हजारात)

अ. क्र.	तहसील	एकूण कर्जाची थकबाकी (अल्प, मध्यम, दीर्घ मुदतीची)		3 वर्षांपेक्षा कमी वर्षे कर्जाची थकबाकी		3 वर्षांपेक्षा अधिक वर्षे कर्जाची थकबाकी	
		थकबाकीदार	रक्कम (रुपये)	थकबाकी- दार	रक्कम (रुपये)	थकबाकी- दार	रक्कम (रुपये)
1.	2	18	19	20	21	22	23
1	वर्धा	-	-	-	-	-	-
2	सेलु	-	-	-	-	-	-
3	समुद्रपुर	-	-	-	-	-	-
4	हिंमणघाट	-	-	-	-	-	-
5	देवळी	-	-	-	-	-	-
6	आर्वी	18	123	58	123	-	-
7	आष्टी	-	-	-	-	-	-
8	कांसा	98	328	55	280	43	48
जिल्हा एकूण		116	451	73	403	43	48

आधार : - जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, वर्धा

तत्का कर्मांक : 6.8

जिल्हयातील प्राथमिक कृषि सहकारी संस्थांनी दिलेली पीक कर्जे 31.3.97 अखेर

जिल्हा : वर्धा

(रुपये हजारात)

अ. क्र.	तहसील	एकूण रकाना 4 ते 13	अन्नधान्ये					अन्नधान्येतर				
			गहू	भात	ज्वार वर्गीय धान्ये	डाळी	इतर	कापूस	गळी-ताची धान्ये	ऊस	ताग व मेषटा	इतर
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	वर्धा	20343	99	6782	-	2060	8987	-	2115	-	-	300
2	सेलु	25698	76	6512	-	590	15013	156	3035	-	-	316
3	समुद्रपुर	19156	-	6460	-	-	7947	4749	-	-	-	-
4	हिंमणघाट	16823	167	4767	-	-	9313	2415	161	-	-	-
5	देवळी	16265	-	6930	-	-	7571	165	1599	-	-	-
6	आर्ची	25165	65	9981	-	-	12205	342	2572	-	-	-
7	आष्टी	10355	135	3537	-	-	4623	2008	52	-	-	-
8	कांजा	14107	-	4211	-	672	5924	3000	-	-	-	300
जिल्हा एकूण		147912	542	49180	-	3322	71533	12835	9534	-	-	916

आधार :- जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, वर्धा.

तत्का कर्मांक : 6

जिल्हयातील आदिवासी सहकारी संस्थांनी दिलेली पोकळी 31.3.97 अखेर

जिल्हा : वर्धा

(रुपये हजारात)

अ. क्र.	तहसील	एकूण रकाना	अन्नधान्ये					अन्नधान्येतर				
			महू	भात	ज्वार	डाळी	इतर	कापूस	गळीताची धान्ये	ऊस	तामव	इतर
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	वर्धा	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	सेलु	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	समुद्रपुर	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4	हिंगणघाट	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5	देवळी	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6	आर्वा	127	10	-	41	-	-	46	-	30	-	-
7	आष्टी	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8	कांजा	328	-	-	133	-	-	83	112	-	-	-
जिल्हा एकूण		455	10	-	174	-	-	129	112	30	-	-

आधार :- जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, वर्धा.

जिल्हा : वर्धा

(रुपये हजारात)

अ. क्र.	प्रकार	संस्था संख्या	सभा-संख्या	भाग-भांडे-वल (रु.)	रासीव-इतर-निधी (रु.)	ठेवी (रु.)	खेळते-भांड-वल (रु.)	कर्जे			
								अग्रिम (रु.)	वसूल झालेले (रु.)	येणे (रु.)	धकी-त (रु.)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1. प्राथमिक सहकारी बँका											
1.	नागरी बँका	3	19124	13571	14467	351999	432498	292137	1049179	271100	17812
2.	कर्मचारी पतपेढी आणि इतर	1	5326	4990	2187	9585	74298	2269	1763	47118	23201
2. इतर बिगरकृषि											
1.	नागरी बँका	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.	कर्मचारी पतपेढी	93	17692	41928	12443	15259	206751	55548	58735	30966	11990
3.	इतर (नागरी पतपेढी)	77	18900	7510	1290	10800	52412	31020	23460	95178	36500

आधार : - जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, वर्धा.

जिल्हा : वर्धा

(रुपये हजारात)

अ. क्र.	तहसील	संस्था संख्या	सभासदांची संख्या	सेवते भांडवल (रु.)	खरेदीची किंमत(रु.)			विक्रीची किंमत(रु.)		
					कृषि उत्पादन	शेतीच्या गरजेच्या वस्तू	उपभोग्याच्या वस्तू	मालक म्हणून	अडत्या म्हणून	एकूण
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	वर्धा	1	673	6538	-	18626	12008	4915	13372	18287
2	सेलु	2	1002	8025	7320	1825	4839	2522	5059	7581
3	समुद्रपुर	1	8262	4583	-	-	4649	4252	4979	9231
4	हिंगणघाट	1	590	5976	548	13533	9289	4637	-	4637
5	देवळी	1	1313	3080	-	7953	-	2822	9	2831
6	आर्वी	3	1056	14804	-	16526	8546	4965	8683	13638
7	आष्टी	1	1450	2691	-	-	-	4324	-	4324
8	कांजा	1	406	125	-	6570	5899	2097	5769	7866
जिल्हा एकूण		11	9752	45822	7868	65033	45230	30534	37861	63395
जिल्हा पातळीवरील संस्था										

पुढे सुरु.

तत्का क्रमांक : 6.12 पुढे सुरु

जिल्हा आणि प्राथमिक पणन संस्थांचे कार्ये 31.3.97 अखेर

जिल्हा : वर्धा

(रुपये हजारात)

क्र.	तहसील	कृषि उत्पादनाची विक्री (अडते व मालक म्हणून) (रुपये)							एकूण
		भात व तांदूळ	गहू	हतर अन्नधान्ये	कापूस	गाली ताची धान्ये	डाळी	हतर	
1	2	12	13	14	15	16	17	18	19
1	वर्धा	-	329	11429	-	-	-	1665	13423
2	सेलु	-	46	5059	-	-	-	-	5105
3	समुद्रपुर	-	-	-	-	-	-	2553	2553
4	हिंगणघाट	-	610	9928	-	-	-	71	10609
5	देवळी	-	-	-	-	-	-	-	-
6	आर्वी	-	-	-	223334	-	-	969	224303
7	आष्टी	-	-	-	-	-	-	-	-
8	कांजा	-	-	-	-	-	-	619	619
जिल्हा एकूण		-	985	26416	223334	-	-	5877	256612

जिल्हा पातळी
वरील संस्था

पुढे सुरु

जिल्हा वधार्थ

(रुपये हजारात)

अ.	तहसील	शेतीला आवश्यक वस्तूंची विक्री आडते व मालक म्हणून (रुपये)					उपभोग्य वस्तूंची एकूण विक्री (रुपये)
		खते	बियाणे	कृषि अवजारे	इतर	एकूण	
1	2	20	21	22	23	24	25
1	वर्धा	13327	1679	-	3236	18242	13372
2	सेलु	6912	1431	-	1091	9434	5059
3	समुद्रपुर	9283	1781	59	2412	13535	4979
4	हिंगणघाट	11035	2297	38	2302	15672	-
5	देवळी	7778	1245	349	1228	10600	9
6	आर्ची	11787	2503	-	2462	16752	8673
7	आष्टी	4890	2125	-	2199	9214	-
8	कांझा	46	1294	60	743	2143	5769
जिल्हा एकूण		65058	14355	506	15673	95592	37361
जिल्हा पातळी- वरील संस्था		-	-	-	-	-	-

आधार : जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, वर्धा.

अ. क्र.	संस्थेचा प्रकार	संस्थांची संख्या	सभासदांची संख्या	भाग भांडवल (रुपये)	राखीव आणि इतर निधी (रुपये)	खेळते भांडवल (रुपये)
1	2	3	4	5	6	7
1	<u>उत्पादक संस्था</u>					
1.1	साखर कारखाने	2	13732	153712	122437	477216
1.2	इतर शेती प्रक्रिया संस्था	23	13988	11314	17592	57814
1.3	विणकर संस्था (हातमाग, पत्रमाग)	7	1266	595	505	1218
1.4	सूत गिरण्या	8	16513	192658	314772	604440
1.5	औद्योगिक वसाहती/संस्था	-	-	-	-	-
1.6	इतर औद्योगिक संस्था	54	13575	3294	404	12988
1.7	दुग्ध व्यवसाय संस्था	368	15272	597	608	9697
1.8	दुग्ध व्यवसाय संघटना	2	1344	1620	12510	40505
1.9	मत्स्यव्यवसाय संस्था	31	2251	47	65	2562
1.10	शेती संस्था	1	11	2	-	157
1.11	उपसा जलसिंचन संस्था	8	328	92	300	622
1.12	वन कामगार संस्था	14	1522	47	5994	131661
1.13	इतर संस्था (पशुधन संस्था)	18	1454	2750	91	13522
2	<u>सामाजिक सेवा संस्था</u>					
2.1	ग्राहक भांडारे	57	14841	998	863	3616
2.2	गृह निर्माण संस्था	131	5771	1271	2467	43540
2.3	कामगार कंत्राटदार संस्था	50	2564	351	2280	8190
2.4	परिवहन संस्था	4	54	14	-	532
2.5	अ) महिला सहकारी संस्था	-	-	-	-	-
	ब) जिल्हा सहकारी मंडळ	-	-	-	-	-
	क) इतर	17	715	230	151	1342

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र	संस्थांचे प्रकार	बाब	परिमाण	साध्य
1	2	3	4	5
1.	साखर कारखाने	अ. गाळलेल्या ऊसाचे वजन ब. गाळलेल्या ऊसाची किंमत क. उत्पादित साखरेचे वजन ड. उत्पादित साखरेची किंमत	हजार मे. टन लाख रुपये हजार मे. टन लाख रुपये	158.90 73094.00 16.00 1909.00
2.	प्राथमिक विणकर सहकारी संस्था	अ. चालू माग ब. सूत खरेदी क. उत्पादन ड. विक्री	संख्या लाख रुपये लाख रुपये लाख रुपये	17.00 678.00 1040.00 854.00
3.	सूत गिरण्या	अ. चात्यांची संख्या ब. उत्पादित सूत	संख्या "00" हजार टन	461.00 370.00
4.	इतर औद्योगिक संस्था	अ. कच्चा माल खरेदी ब. उत्पादन क. विक्री	लाख रुपये लाख रुपये लाख रुपये	164.00 227.00 213.00
5.	दुग्ध व्यवसाय संस्था	अ. दुध खरेदीची किंमत ब. दुध विक्रीची किंमत	लाख रुपये लाख रुपये	97371.00 104890.00
6.	दुग्ध व्यवसाय संघटना	अ. खरेदीची किंमत ब. विक्रीची किंमत	लाख रुपये लाख रुपये	97371.00 104890.00
7.	मत्स्य व्यवसाय संस्था	अ. पकडलेल्या मासळीची किंमत ब. विक्रीची किंमत	लाख रुपये लाख रुपये	0.19 0.47
8.	मत्स्य व्यवसाय केंद्रीय संस्था	अ. पकडलेल्या मासळीची किंमत ब. विक्रीची किंमत	लाख रुपये लाख रुपये	0.44 0.47
9.	कृषि संस्था	अ. कसलेले क्षेत्र ब. उत्पादन	"00" हेक्टर लाख रुपये	40.00 147.00
10.	उपसा सिंचन संस्था	भिजलेले क्षेत्र	"00" हेक्टर	56.00
11.	वन कामगार संस्था	अ. दिलेली कुपे ब. वन उत्पादन मूल्य	संख्या लाख रुपये	14.00 642.06
12.	घाऊक ग्राहक भांडारे	अ. खरेदीची किंमत ब. विक्रीची किंमत	-- " -- -- " --	-- --
13.	प्राथमिक ग्राहक भांडारे	अ. खरेदीची किंमत ब. विक्रीची किंमत	-- " -- -- " --	321.03 150.22
14.	कामगार कंत्राटदार संस्था	अ. वर्षात हाती घेतलेली कामे ब. हाती घेतलेल्या कामांची अदा. किं. क. दिलेली मजुरी	संख्या लाख रुपये -- " --	145.00 148.65 95.03
15.	गृह निर्माण संस्था	बांधलेल्या घरांची/ गाळ्यांची संख्या	संख्या	50

जिल्हा : वर्धा:

(परिमाण - टनामध्ये, मूल्य - रुपये हजारत)

अ. क्र.	कृषि उत्पन्न बाजार समितीचे नाव	तहसील	बाजार पेठेचा प्रकार	उपबाजार पेठांची संख्या	वार्षिक आवक			
					गहू परिमाण	मूल्य (रुपये)	ज्वारी परिमाण	मूल्य (रुपये)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	वर्धा	वर्धा	प्राथमिक	0	94	594	412	1874
2	सिंदी	सेलु	--	1	0	0	0	0
3	हिंगणघाट	हिंगणघाट	--	2	114	654	165	510
4	पुलगांव	देवळी	--	2	5	34	75	549
5	आर्वी	आर्वी	--	2	0	0	1	5
6	आष्टी	आष्टी	--	3	0	0	0	0
एकूण				10	213	1282	658	2438

तत्का क्रमांक : 6.15 पुढे सुरु

अ. क्र.	कृषि उत्पन्न बाजार समितीचे नाव	तहसील	बाजार पेठेचा प्रकार	उपबाजार पेठांची संख्या	वार्षिक आवक			
					कापूस परिमाण	मूल्य (रुपये)	तूर परिमाण	मूल्य (रुपये)
1	2	3	4	5	10	11	12	13
1	वर्धा	वर्धा	प्राथमिक	0	28830	561461	1340	20326
2	सिंदी	सेलु	--	1	18318	235043	4	60
3	हिंगणघाट	हिंगणघाट	--	2	29000	423700	820	102525
4	पुलगांव	देवळी	--	2	1856721	363551	652	8407
5	आर्वी	आर्वी	--	2	18350	235835	248	24877
6	आष्टी	आष्टी	--	3	7495	96150	0	0
एकूण				10	1958714	1916340	3064	156195

पुढे सुरु...

तक्ता क्रमांक : 6.15 पुढे सुरु...

अ. क्र.	कृषि उत्पन्न बाजार समितीचे नाव	तहसील	बाजार पेठेचा प्रकार	उपबाजार पेठांची संख्या	वार्षिक आवक			
					सुम	चणा	मूल्य (रुपये)	मूल्य (रुपये)
1	2	3	4	5	14	15	16	17
1	वर्धा	वर्धा	प्राथमिक	0	1	17	194	1989
2	सिंदी	सेलु	-- --	1	0	0	0	0
3	हिंगणघाट	हिंगणघाट	-- --	2	0	0	1559	18707
4	पुलगांव	देवळी	-- --	2	1	5	50	549
5	आर्वी	आर्वी	-- --	2	0	0	17	1431
6	आष्टी	आष्टी	-- --	3	0	0	0	0
एकूण				10	2	22	1820	22676

तक्ता क्रमांक : 6.15 पुढे सुरु...

अ. क्र.	कृषि उत्पन्न बाजार समितीचे नाव	तहसील	बाजार पेठेचा प्रकार	उपबाजार पेठांची संख्या	वार्षिक आवक			
					उडीद	जवस	मूल्य (रुपये)	मूल्य (रुपये)
1	2	3	4	5	18	19	20	21
1	वर्धा	वर्धा	प्राथमिक	0	2	21	1	8
2	सिंदी	सेलु	-- --	1	0	0	0	0
3	हिंगणघाट	हिंगणघाट	-- --	2	149	1717	136	1952
4	पुलगांव	देवळी	-- --	2	0.2	1	0	0
5	आर्वी	आर्वी	-- --	2	0	0	0	0
6	आष्टी	आष्टी	-- --	3	0	0	0	0
एकूण				10	151.2	1739	137	1960

पुढे सुरु...

अ. क्र.	कृषि उत्पन्न बाजार समितीचे नाव	तहसील	बाजार पेठेचा प्रकार	उपबाजार पेठांची संख्या	वार्षिक आवक			
					मुंगफल्ली		तिळ	
1	2	3	4	5	22 परिमाण (रुपये)	23 मूल्य (रुपये)	24 परिमाण	25 मूल्य (रुपये)
1	वर्धा	वर्धा	प्राथमिक	1	11	162	1	16
2	सिंदी	सेलु	--	1	0	0	0	0
3	हिंगणघाट	हिंगणघाट	--	2	0	0	0	0
4	पुलगांव	देवळी	--	2	0	0	0	0
5	आर्वी	आर्वी	--	2	0	0	0	0
6	आष्टी	आष्टी	--	3	0	0	0	0
एकूण				10	11	162	1	16

अ. क्र.	कृषि उत्पन्न बाजार समितीचे नाव	तहसील	बाजार पेठेचा प्रकार	उपबाजार पेठांची संख्या	वार्षिक आवक			
					सोयाबीन		एकूण	
1	2	3	4	5	26 परिमाण (रुपये)	27 मूल्य (रुपये)	28 परिमाण	29 मूल्य (रुपये)
1	वर्धा	वर्धा	प्राथमिक	1	1378	13949	32264	599917
2	सिंदी	सेलु	--	1	485	4914	18807	240617
3	हिंगणघाट	हिंगणघाट	--	2	12818	137793	44761	687558
4	पुलगांव	देवळी	--	2	0.4	4	1857504.6	373100
5	आर्वी	आर्वी	--	2	38	48	18654	262196
6	आष्टी	आष्टी	--	3	0	0	7495	96150
एकूण				10	14719.4	156708	1979485.6	2259538

...134...

तक्ता क्रमांक ६.१६

जिल्ह्यातील सावकारांची संख्या आणि त्यांनी दिलेली कर्जे . ३१.३.९७ अखेर

जिल्हा : वर्धा

[रुपये हजारात]

अ.	तहसील	सावकारांची संख्या	व्यापा-याना दिलेली कर्जे [रुपये]	व्यापा-यां-व्यतिरिक्त दिलेली कर्जे [रुपये]	एकूण [रुपये]
१	२	३	४	५	६
१	वर्धा	३४	-	१६३३१	१६३३१
२	सेलु	१५	-	२७७२	२७७२
३	समुद्रपुर	२	-	४८२	४८२
४	हिंगणघाट	१०	-	२३७३	२३७३
५	देवळी	१४	-	६६००	६६००
६	आर्वी	७	-	१४९	१४९
७	आष्टी	१	-	-	-
८	कांसा	४	-	१३००	१३००
जिल्हा एकूण		८७	-	३०५०७	३०५०७

आधार : जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, वर्धा.

सार्वजनिक व अर्थसहाय्यीत संस्थांमार्फत उपलब्ध असलेल्या वैद्यकीय

सुविधांची माहिती - 1996

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	तहसील	रुग्णालये	दवाखाने	प्रसूतीगृहे	प्राथमिक आरोग्य केंद्रे	डॉक्टर	परिचारिका
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	वर्धा	2	4	2	4	45	137
2.	सेलु	2	5	2	5	11	34
3.	समुद्रपुर	-	6	1	3	5	27
4.	हिंगणघाट	2	7	1	3	17	49
5.	देवळी	2	5	2	5	14	45
6.	आर्वी	1	6	1	3	9	36
7.	आष्टी	-	7	-	2	3	19
8.	कांजना	2	5	1	2	13	34
जिल्हा एकुण		11	45	10	27	117	381

मुळे चालु

तक्ता क्रमांक - 7.1 पुढे चालू

अ. क्र.	तालुका	साटांची संख्या			उपचार केलेले आंतररुग्ण (00)			उपचार केलेले बाह्यरुग्ण(00)		
		एकूण	स्त्रियां- साठी	मुलां- साठी	पुरुष	स्त्रिया	मुले	पुरुष	स्त्रिया	मुले
1		9	10	11	12	13	14	15	16	17
1.	वर्धा	299	125	33	75	71	52	1284	1330	617
2.	सेलु	83	52	21	6	13	8	300	311	330
3.	समुद्रपुर	32	28	4	1	2	1	119	133	125
4.	हिंगणघाट	152	92	19	32	40	26	552	520	435
5.	देवळी	143	99	24	32	35	23	689	617	478
6.	आर्वी	76	55	11	26	21	18	258	273	292
7.	आष्टी	16	8	8	2	4	2	164	189	215
8.	कारंजा	96	65	11	42	47	32	355	357	250
जिल्हा एकूण		897	524	131	216	233	162	3721	3730	2742

- आधार :- 1) जिल्हा शल्य चिकित्सक, वर्धा.
 2) जिल्हा आरोग्य अधिकारी, जिल्हापरिषद, वर्धा.
 3) मध्य रेल्वे हेल्थ युनिट, वर्धा.
 4) वैद्यकीय अधिकारी, पोलीस रुग्णालय, वर्धा.

नोंदणी केलेल्या जन्म-मृत्यूंची संख्या-1996

जिल्हा ६- वर्धा

अ. क्र.	तहसील	एकूण ग्रामीण	नोंदलेल्या जन्मांची संख्या			नोंदलेल्या मृत्यूंची संख्या			बाल मृत्यूंची संख्या		
			पुरुष	स्त्रिया	एकूण	पुरुष	स्त्रिया	एकूण	पुरुष	स्त्रिया	एकूण
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1. वर्धा	एकूण		4077	3772	7849	1413	1029	2442	143	73	221
	ग्रामीण		1787	1667	3454	859	650	1519	89	49	138
2. सेलु	एकूण		716	648	1364	389	310	699	26	12	38
	ग्रामीण		716	648	1364	389	310	699	26	12	38
3. समुद्रपुर	एकूण		636	600	1236	236	207	443	7	15	22
	ग्रामीण		636	600	1236	236	207	443	7	19	22
4. हिंगणघाट	एकूण		2040	1843	3883	774	534	1308	40	27	67
	ग्रामीण		891	822	1713	409	342	751	27	17	44
5. खेवळी	एकूण		1435	1320	2755	491	350	841	18	11	29
	ग्रामीण		639	558	1197	290	206	496	16	9	25
6. आर्वी	एकूण		1502	1315	2817	476	377	853	18	19	37
	ग्रामीण		755	652	1407	366	291	657	18	17	35
7. आष्टी	एकूण		592	535	1127	276	201	477	15	12	27
	ग्रामीण		592	535	1127	276	201	477	15	12	27
8. कारंजा	एकूण		697	580	1277	352	268	620	25	13	38
	ग्रामीण		697	580	1277	352	268	620	25	13	38
जिल्हा एकूण	एकूण		11695	10613	22308	4407	3276	7683	297	182	479
	ग्रामीण		6713	6062	12775	3187	2475	5662	223	144	367

आधार - उपसंचालक, आरोग्य सेवा, राज्य आरोग्य माहिती व जिवनविषयक आकडेवारी केंद्र, पुणे.

विविध कारणानुसार मृत्यूंची संख्या-1996

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	मृत्यूचे कारण	मृत्यूंची संख्या
1	2	3
1.	हिवताप	1
2.	पंटकी	-
3.	देवी	-
4.	क्षय	91
5.	न्युमोनिया	31
6.	अमांश, अतिसार, गेस्ट्रो	17
7.	हृदय विकार	209
8.	विषमज्वर	25
9.	कर्करोग	93
10.	इवसन क्रियेसंबंधी	387
11.	अपघात	
	अ) आत्महत्या	109
	ब) इहदारी वाहतूक	31
	क) इतर अपघात	330
12.	इतर कारणे	6359
13.	एकूण मृत्यू	7698

आधार - उपसंचालक, आरोग्य सेवा, राज्य आरोग्य माहिती व जीवन विषयक
आकडेवारी केंद्र, पुणे

माताबाल संगोपन कार्यक्रम अंतर्गत लस टोचणी-1996-97 वर्षाकरिता

जिल्हा - वर्धा

अ. क्र.	तहसील	बा-ब	त्रिगुणी लस ति. डो.	पोलिओ	बीबीजी	गोवर	द्विगुणी (डीटी)	विष-मज्वर	१० वर्षे	ध. लस १६ वर्षे	मरोदर स्त्रिया
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1.	वर्धा	गा. र.	3221 6245	3221 6232	3150 10732	3183 5796	3627 6190	-	3556 6061	3022 5283	3255 7068
2.	सेलु	गा. र.	3121 3121	3154 3154	3175 3175	3108 3108	4260 4260	-	3022 3022	2880 2880	2982 2982
3.	समुद्रपुर	गा. र.	2521 2521	2523 2523	2320 2320	2483 2483	3254 3254	-	2668 2668	2326 2326	2522 2522
4.	हिंमण-घाट	गा. र.	2544 4137	2458 4052	2714 4962	2770 4041	3482 5028	-	3004 4571	3004 4322	2694 3661
5.	देवळी	गा. र.	2886 4066	2893 4164	2867 3853	2870 3927	3585 4578	-	2925 3897	2355 3312	2914 4044
6.	आर्वी	गा. र.	2437 3286	2412 3253	2417 3220	2337 2916	3023 3837	-	2897 3671	2570 3357	2369 2776
7.	आष्टी	गा. र.	1674 1674	1674 1674	1747 1747	1754 1754	1732 1732	-	1623 1623	1406 1406	1799 1799
8.	काञ्जा	गा. र.	1976 1976	1974 1974	1883 1888	1998 1998	1785 1785	-	1742 1742	1299 1299	1880 1880
जिल्हा एकूण	गा. र.	20380 27023	20279 27026	20278 31897	20503 24025	24728 30664	-	21442 27260	18362 24185	20416 26732	

आधार:- 1) जिल्हा आरोग्य अधिकारी, जिल्हा - विषद, वर्धा.

जिल्हयातील कुटुंब नियोजन केंद्रांची संख्या-1996-97

जिल्हा :- वर्धा

अ. क्र.	तहसील	एकूण ग्रामीण	31-3-97 रोजी असलेल्या केंद्रांची संख्या	निर्बीजीकरण केलेल्यांची संख्या			लूपपध्दती I. U. C. D. संख्या	जननक्षम जोडण्यांची संख्या
				पुरुष नसबंदी	स्त्रियांची नसबंदी	एकूण नसबंदी		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	वर्धा	एकूण	7	25	2810	2835	1928	38834
		ग्रामीण	4	4	780	784	799	22793
2.	सेलुं	एकूण	5	3	674	677	826	18373
		ग्रामीण	5	3	674	677	826	18373
3.	समुद्रपुर	एकूण	3	2	607	609	542	15966
		ग्रामीण	3	2	607	609	542	15966
4.	हिंमणघाट	एकूण	5	7	1335	1342	1213	29358
		ग्रामीण	3	6	826	832	725	17439
5.	देवळी	एकूण	6	7	1026	1033	1027	23852
		ग्रामीण	5	2	786	788	750	18046
6.	आर्वी	एकूण	4	37	865	902	853	18926
		ग्रामीण	3	31	586	617	691	13895
7.	आष्टी	एकूण	2	10	466	476	471	10306
		ग्रामीण	2	10	466	476	471	10306
8.	कारंजा	एकूण	2	12	528	540	373	13346
		ग्रामीण	2	12	528	540	373	13346
एकूण जिल्हा बेरीज	एकूण	एकूण	34	103	8311	8414	7233	168961
		ग्रामीण	27	70	5253	5323	5177	130074

आधार :- जिल्हा आरोग्य अधिकारी, जिल्हा परिषद, वर्धा.

1991 च्या जनगणेनुसार तालुकावार साक्षरता

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	तालुका	साक्षरांची संख्या (हजारात)								
		ग्रामीण			नागरी			एकूण		
		पुरुष	स्त्रिया	एकूण	पुरुष	स्त्रिया	एकूण	पुरुष	स्त्रिया	एकूण
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	वर्धा	48	34	82	43	35	78	91	69	160
		[75.89]	[58.34]	[167.47]	[91.29]	[82.05]	[186.87]	[182.45]	[168.40]	[175.72]
2	सेलु	33	23	56	4	3	7	37	26	63
		[73.39]	[54.37]	[164.16]	[81.44]	[65.58]	[173.84]	[174.20]	[155.49]	[165.13]
3	समुद्रपुर	32	22	54	-	-	-	32	22	54
		[74.31]	[52.85]	[163.93]	-	-	-	[74.31]	[52.85]	[163.93]
4	हिंगणघाट	34	24	58	31	24	55	65	48	113
		[75.05]	[54.22]	[164.86]	[87.77]	[74.61]	[181.41]	[80.54]	[62.90]	[171.95]
5	देवळी	30	21	51	21	15	36	51	36	87
		[74.78]	[56.94]	[166.10]	[87.21]	[70.28]	[179.11]	[79.44]	[61.84]	[170.93]
6	आर्वी	31	21	52	14	11	25	45	32	77
		[73.88]	[54.35]	[164.38]	[85.47]	[71.41]	[178.61]	[77.12]	[59.12]	[168.36]
7	आष्टी	22	16	38	-	-	-	22	16	38
		[75.28]	[59.59]	[167.71]	-	-	-	[75.28]	[59.59]	[167.71]
8	कारंजा	25	17	42	-	-	-	25	17	42
		[73.42]	[54.54]	[164.22]	-	-	-	[73.42]	[54.54]	[164.22]
जिल्हा एकूण		255	178	433	113	88	201	368	266	634
		[74.58]	[55.63]	[165.39]	[88.42]	[75.75]	[182.33]	[178.33]	[161.02]	[169.95]

टिपणी: 1) ही आकडेवारी केवळ अस्थायी व पुढील पडताळणीच्या अधीन राहून आहे.

2) आकडे पूर्णकात केल्याने बेरजा जुळणार नाहीत. 3) कंसातील आकडे साक्षरतेची टक्केवारी दर्शवितात.

आधार: 1991 जनगणना प्रकाशन.

शैक्षणिक संस्था आणि शिक्षकांची आणि विद्यार्थ्यांची संख्या 1995-96

जिल्हा : चर्धी

अ. क्र.	संस्था प्रकार	संस्थांची संख्या	शिक्षक संख्या				विद्यार्थी संख्या	प्रति शिक्षक विद्यार्थी संख्या
			एकूण	रकाना 4 पैकी शिक्षका	प्रशिक्षित	रकाना 6 पैकी शिक्षका		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	पूर्व प्राथमिक शाळा	519	546	546	उ. ना.	उ. ना.	11658	21
2	प्राथमिक शाळा :-							
	अ) एक शिक्षकी शाळा	782	2394	976	2348	943	83185	35
	ब) कनिष्ठ प्राथ. शाळा							
	क) उच्च प्राथमिक शाळा	252	1672	540	1605	493	59546	36
	ड) एकूण (अ+ब+क)	1034	4066	1516	3953	1436	142731	35
3	माध्यमिक शाळा	157	1802	469	1741	458	54131	30
4	उच्च माध्यमिक शाळा	61	1883	435	1874	435	65456	35
5	सामान्य शिक्षणाची महा-विद्यालये (कला, शास्त्र, वाणिज्य)	16	523	92	-	-	21422	41
जिल्हा एकूण		1787	8820	3058	7568	2329	295398	33

आधार : शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.

तत्का क्रमांक : 8.3

पूर्व प्राथमिक, प्राथमिक, माध्यमिक व महाविद्यालयीन विद्यार्थ्यांची स्तरनिहाय संख्या आणि
मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांची वर्गवारी 1995-96

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	शैक्षणिक स्तर	सं स्थे ती ल		वि घा र्थ्या ची		सं ह्या	
		पूर्वप्राथमिक		प्राथमिक		माध्यमिक	
		एकूण	मुली	एकूण	मुली	एकूण	मुली
1	2	3	4	5	6	7	8
1	पूर्व प्राथमिक	11658	6851	-	-	-	-
2	इयत्ता 1 ते 4	-	-	120388	57335	569	258
3	इयत्ता 5 ते 7	-	-	22343	10962	47764	23161
4	इयत्ता 8 ते 10	-	-	-	-	57509	27502
5	इयत्ता 11 व 12	-	-	-	-	13745	6534
6	उच्च माध्यमिक नंतर	-	-	-	-	-	-
जिल्हा एकूण		11658	6851	142731	68297	119587	57455

पुढे सुरु

तत्का क्रमांक : 8.3 पुढे सुरु

अ. क्र.	शैक्षणिक स्तर	सं स्थे ती ल		वि घा र्थ्या ची		सं ह्या	
		सा: शिक्षणाची महाविद्यालये		एकूण			
		एकूण	मुली	एकूण	मुली		
1	2	9	10	11	12		
1	पूर्व प्राथमिक	-	-	-	-	11658	6851
2	इयत्ता 1 ते 4	-	-	-	-	120957	57593
3	इयत्ता 5 ते 7	-	-	-	-	70107	34123
4	इयत्ता 8 ते 10	-	-	-	-	57509	27502
5	इयत्ता 11 व 12	-	-	7447	2847	21192	9381
6	उच्च माध्यमिक नंतर	-	-	13975	5932	13975	5932
जिल्हा एकूण		-	-	21422	8779	295398	141382

पुढे सुरु

तत्का क्रमांक : 8.3 पुढे सुरु . . .

पूर्व प्राथमिक, प्राथमिक, माध्यमिक व महाविद्यालयीन विद्यार्थ्यांची स्तरनिहाय संख्या आणि

मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांची वर्गवारी 1995 - 96

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	शैक्षणिक स्तर	मागासवर्गीय विद्यार्थी संख्या								
		अनुसूचित जाती		अनुसूचित जमाती		इतर मागासवर्गीय		एकूण मागासवर्गीय		
		एकूण	मुली	एकूण	मुली	एकूण	मुली	एकूण	मुली	
1	2	13	14	15	16	17	18	19	20	
1	पूर्व प्राथमिक	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	इयत्ता 1 ते 4	21860	10646	24740	12084	66419	3225	113019	54955	
3	इयत्ता 5 ते 7	13236	6415	11207	5481	37908	17962	62351	29858	
4	इयत्ता 8 ते 10	11283	5409	7143	3357	32212	15069	50638	23335	
5	इयत्ता 11 व 12	4648	2036	1661	645	12389	5448	18698	8169	
6	उच्च माध्य. नंतर	2822	1156	651	221	8405	3665	11878	5042	
	एकूण	53849	25662	45402	21788	157333	45369	256584	121859	

आधार : शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	संस्थेचा प्रकार	संस्था संख्या	विद्यार्थ्यांची संख्या				संख्या			
			अनु. जाती		अनु. जमाती		इ.मा. व.		एकूण मा. व.	
			एकूण	मुली	एकूण	मुली	एकूण	मुली	एकूण	मुली
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	शिक्षण विषयक पदवी महाविद्यालये	5	117	28	203	22	724	81	1044	131
2	विधी महा-विद्यालये	1	54	5	3	-	145	32	202	37
3	वैद्यकीय महाविद्यालये	1	50	29	16	10	39	20	105	59
4	आयुर्वे. महाविद्यालये	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5	अभि. महाविद्यालये	1	92	11	22	2	366	45	480	58
6	इतर									
	अ. तंत्रनिकेतन	2	199	27	42	6	572	50	813	83
	ब. आय. टी. आय.	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	क. डी. एड.	5	50	21	13	4	231	102	294	127
	ड. जी. सी. डी.	-	-	-	-	-	-	-	-	-

तक्ता क्रमांक : 8.4 पुढे सुरु...

अ. क्र.	संस्थेचा प्रकार	विद्यार्थ्यांची संख्या				एकूण शिक्षक	
		बिगर मागास वर्गीय जाती		एकूण विद्यार्थी		शिक्षक	
		एकूण	मुली	एकूण	मुली	एकूण	शिक्षिका
1	2	12	13	14	15	16	17
1	शिक्षण विषयक पदवी महाविद्यालये	605	160	1649	291	23	3
2	विधी महाविद्यालये	35	8	237	45	5	1
3	वैद्यकीय महाविद्यालये	326	202	431	261	90	19
4	आयुर्वेदिक महाविद्यालये	-	-	-	-	-	-
5	अभियांत्रिकी महाविद्यालये	794	97	1274	155	77	14
6	इतर : अ. तंत्रनिकेतन	205	10	1018	93	63	-
	ब. आय. टी. आय.	-	-	-	-	-	-
	क. डी. एड.	49	29	344	156	29	13
	ड. जी. सी. डी.	-	-	-	-	-	-

आर्थिक दृष्ट्या मागासलेल्या विद्यार्थ्यांना मिळणा-या शैक्षणिक सवलती 1995-96

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	माध्यमिक	कनिष्ठ महाविद्यालये 11 वी, 12 वी	ला. भा. उच्च शिक्षण	धर्म अभियांत्रिकी महाविद्यालये	ची वैद्यकीय महाविद्यालये	सं. इतर महाविद्यालये	रुपा इतर संस्था	एकूण	प्रत्यक्ष खर्च (रुपये हजारात)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	42497	5154	23308	2	5	-	9272	80238	5314

आधार : शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.

जिल्हा : वर्धा

(रुपये हजारात)

अ. क्र.	यंत्रणा	योजनेतर				योजनांतर्गत			
		आवर्ती	बांधकाम अनुदाना-व्यतिरिक्त अनावर्ती सवर्ष	बांध-काम	एकूण	आवर्ती	बांधकाम अनुदाना-व्यतिरिक्त अनावर्ती सवर्ष	बांध-काम	एकूण
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	जिल्हा परिषद	248108	-	-	248108	27989	-	5034	33023
2	नगरपरिषद	26420	-	-	26420	-	-	-	-
3	कटक मंडळ	-	-	-	-	-	-	-	-
4	महानगरपालि	-	-	-	-	-	-	-	-
5	बांधकाम अनुदाना व्यतिरिक्त इतर सवर्ष	-	-	-	-	-	-	-	-
जिल्हा एकूण		274528	-	-	274528	27989	-	5034	33023

तत्का क्रमांक : 8.6 पुढे सुरु

अ. क्र.	यंत्रणा	एकूण सवर्ष			
		आवर्ती	बांधकाम अनुदानाव्यतिरिक्त अनावर्ती सवर्ष	बांधकाम	एकूण
1	2	11	12	13	14
1	जिल्हापरिषद	276097	-	5034	281131
2	नगरपरिषद	26420	-	-	26420
3	कटक मंडळ	-	-	-	-
4	महानगरपालिका	-	-	-	-
5	बांधकाम अनुदानाव्यतिरिक्त इतर सवर्ष	-	-	-	-
जिल्हा एकूण		302517	-	5034	307551

आधार :- शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र, राज्य, पुणे.

जिल्हयातील व्यवसाय मार्गदर्शन(कनिष्ठ महाविद्यालये) व तांत्रिक शाळा(आठवी ते बारावी)
जिल्हा : वर्धा 1996 - 97

अ. क्र.	बा	ब	प रि मा ण	माहिती
1	2		3	4
1	शाळांची संख्या		संख्या	28
2	अ.	मुले	संख्या	3475
	ब.	मुली	संख्या	473
एकूण (अ + ब)			संख्या	3948
एकूण स्वर्ग			रुपये हजारात	11824336

आधार : जिल्हा व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण अधिकारी, वर्धा

जिल्हयातील प्रौढ शिक्षण कार्यक्रम 1996 - 97

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	तहसील	नव साक्षरासाठी साक्षरोत्तर कार्यक्रम	साक्षरोत्तर केंद्राची संख्या	दाखल केलेल्या प्रौढांची संख्या
1	2	3	4	5
1	वर्धा	नि रं क		
2	सेलु			
3	समुद्रपुर			
4	हिमणघाट			
5	देवळी			
6	आर्वी			
7	आष्टी			
8	करंज			
जिल्हा एकूण				

टिप :- या जिल्हयातील साक्षरोत्तर कार्यक्रम 31 मार्च 97 ला पुर्ण झाल्यामुळे माहिती निसं.

आधार : जिल्हा प्रौढ शिक्षणाधिकारी, वर्धा

शिक्षांकरिता प्रशिक्षण संस्था 1995-96

जिल्हा : वर्धा

अ.क्र.	वा	ब	परिमाण	माहिती
1	2		3	4
1	शिक्षांकरिता प्रशिक्षण संस्था संख्या			
	अ.	पदवीस्तर	संख्या	5
	ब.	पदवीपूर्वस्तर	---	6
	क.	शाळास्तर	---	
2	पटावरील संख्या			
	अ.	पदवीस्तर	---	1647
	ब.	पदवीपूर्व स्तर	---	386
	क.	शाळास्तर	---	
3	एकूण खर्च (रुपये)			
	अ.	पदवीस्तर	रुपये	उ. ना.
	ब.	पदवीपूर्व स्तर	---	उ. ना.
	क.	शाळास्तर	---	उ. ना.

आधार : 1) उच्च शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.

2) व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

लक्षता क्रमांक-9.1 (अ)

रेल्वे मार्गाची लांबी [31 मार्च 1997 या वर्षाअखेर]

जिल्हा - वर्धा

अ. क्र.	रेल्वे मार्ग	लांबी किलो मीटर मध्ये
1	2	3
1.	1) ब्राडगेज	65
	2) दुहेरी	225
	3) तिहेरी व अधिक	70
2.	मिटर गेज	
3	नॅरो गेज	37
एकूण रेल्वे मार्ग		397

टिप :- 1) एकेरी :- यात पुलगांव मिलटरी सायडींग मिळवली आहे.

2) दुहेरी :- यात डबल लाईन धरून लांबी दिली आहे.

3) तिहेरी :- यात दहेगांव, वर्धा, सेवाग्राम, वरुड, सेलुरोड, सिंदी, भुगांव, सोनेगांव, वाघोली व हिंगणघाट, ईत्यादी स्टेशन मधील यार्ड ट्रॅक च्या लाईन्स धरल्या गेल्या आहेत.

आधार :- 1) विभागीय व्यवस्थापक, मध्य रेल्वे, नागपूर

रेल्वे स्थानकांची तालुकावार यादी । 31 मार्च 1997 या दिवशीची ।

जिल्हा - वर्धा

अ. क्र.	तालुका	रेल्वे स्थानकाचे नाव	रेल्वेचा प्रकार	रेल्वे क्षेत्र विभाग
1	2	3	4	5
1.	वर्धा	1) वर्धा 2) सेबागाम 3) वरुड 4) भुमांव 5) दहेगांव 6) सोनेगांव	ब्रॉडगेज	मध्य रेल्वे
2.	सेलु	7) सेलु रोड 8) सिंदी 9) तुळजापुर		
3	समुद्रपुर			
4	हिंगणघाट	10) हिंगणघाट 11) वांघोली 12) पेनोर 13) नागरी	ब्रॉडगेज	मध्य रेल्वे
5.	देवळी	14) पुलगांव 15) कवठा		
6	आर्वी	16) आर्वी 17) विरुळ 18) रोहणा 19) पांचगांव 20) सुबगांव 21) सोरटा	नॅरोगेज	
7	आष्टी			
8	कारजा			

आधार :- विभागीय ठंयवस्थापक, मध्य रेल्वे नामापुर.

प्रकार व पृष्ठभाग यानुसार स्त्याची लांबी 31 मार्च, 1997 असेर

जिल्हा - वर्धा

(लांबी कि. मी. मध्ये)

अ. क्र.	बाब	स्त्याचा प्रकार							
		राष्ट्रीय महा- मार्ग	प्रमुख राज्य महा- मार्ग	राज्य महा- मार्ग	प्रमुख जिल्हा स्ते	इतर जिल्हा स्ते	खेड्या- तील स्ते	इतर योजने तर	एकूण स्त्यांची लांबी
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	<u>सिमेंट काँक्रीट</u>								
	अ) सा. बां. वि.	-	-	-	-	-	-	-	-
	ब) जिल्हा परिषद	-	-	-	-	-	-	-	-
	का) न. पा. / म. न. पा.	-	-	-	-	-	-	8	8
2	<u>डांबरी</u>								
	अ) सा. बां. वि.	108	67	449	315	40	11	-	990
	ब) जिल्हा परिषद	-	-	-	51	54	70	-	175
	का) न. पा. / म. न. पा.	5	-	14	4	24	-	68	115
3	<u>सडीचे</u>								
	अ) सा. बां. वि.	-	-	28	170	67	119	-	384
	ब) जिल्हा परिषद	-	-	-	64	272	554	-	890
	का) न. पा. / म. न. पा.	-	-	-	-	-	-	150	150
4	<u>इतर माल वापरून केलेले</u>								
	अ) सा. बां. वि.	-	-	-	6	4	49	-	59
	ब) जिल्हा परिषद	-	-	-	5	53	329	-	387
	का) न. पा. / म. न. पा.	-	-	-	-	-	-	70	70
5	<u>इतर</u>								
	अ) सा. बां. वि.	-	-	-	-	-	-	-	-
	ब) जिल्हा परिषद	-	-	-	-	-	-	-	-
	का) न. पा. / म. न. पा.	-	-	-	-	-	-	-	-
	<u>एकूण लांबी</u>								
	अ) सा. बां. वि.	108	67	477	491	111	179	-	1433
	ब) जिल्हा परिषद	-	-	-	120	379	953	-	1452
	का) न. पा. / म. न. पा.	5	-	14	4	24	-	296	343
	<u>जिल्हा एकूण</u>	113	67	491	615	514	1132	296	3228

आधार :- 1) कार्यकारी अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम विभाग, वर्धा;

2) कार्यकारी अभियंता, जिल्हा परिषद, वर्धा.

3) सर्व नगरपालिका वर्धा जिल्हा.

जिल्हा - वर्धा

अ. क्र.	बाब	संख्या
1	2	3
1.	मोटर सायकली, स्कुटर्स/मोपेड इत्यादी	30281
2.	मोटारी/जीपस/स्टेशन वॅग्स	2147
3.	टॅक्सी कॅब्स	99
4.	स्वयंचलित रिक्शा	870
5.	स्टेट कॅजेस	
	1) डिझेलवर चालणा-या	224
	2) पेट्रोलवर चालणा-या	1
	कंत्राटी वाहने	
	1) डिझेलवर चालणा-या	1
	2) पेट्रोलवर चालणा-या	
6.	मालमोटारी-खाजगी वाहने	
	1) डिझेलवर चालणा-या	131
	2) पेट्रोलवर चालणा-या	6
	मालमोटारी-सार्वजनिक वाहने	
	1) डिझेलवर चालणा-या	930
	2) पेट्रोलवर चालणा-या	121
7.	रुग्णवाहिका	18
8.	शाळेच्या बसेस	4
9.	खाजगी सेवा देणारी वाहने [अनुयान]	44
10.	जोड वाहने	740
11.	ट्रॅक्टर्स	782
12.	इतर	7
	जिल्हा एकूण	36405

तक्ता क्रमांक 9.4

महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळाची प्रवासीवाहतूक आकडेवारी (96-97) वर्षाकरिता

जिल्हा - वर्धा

अ. क्र.	बाब	उपक्रमाचे नांव
		महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळ, वर्धा विभाग, वर्धा.
1	2	3
1	वर्षाअखेरीस मार्गांची संख्या	344
2	मार्गांची एकूण लांबी [कि. मी.]	2128.5
3	मार्गांची सरासरी लांबी [कि. मी.]	61.71
4	वर्षातील अस्तित्वात असलेल्या बसगाड्यांची संख्या	231
5	रस्त्यावर धावणा-या बसगाड्यांची दैनिक सरासरी संख्या	215
6	प्रवाशांची दैनिक सरासरी [लाखात]	1.14
7	वाहतुकीमुळे वर्षात मिळालेले उत्पन्न [रु. हजारात]	221081
8	दर प्रवाशांमागे मिळालेले सरासरी उत्पन्न पैशामध्ये	528

आधार - विभागीय नियंत्रक, महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळ
विभाग, वर्धा.

महत्वाच्या स्तंयावरील वाहतूक गणना डिसेंबर 1996 या वर्षाकरीता
(वाहतूक गणना - डिसे. 1996)

जिल्हा - वर्धा

पृष्ठ भागाचा प्रकार	स्तंया ची रुंदी मिटर	जलदगती वाहने					मंदगती वाहने				दर दिवशी सरासरी वाहन भार (मे. टन)
		कार, जीपसू	बस- गा- डया	माल- मोटा- र, ट्रक्स	मोटार साय- कल/ स्कुटर	एकूण 3 ते 6	जनाव- साय- न ओढ- ली जा- णारी	साय- कल वाह- ने	इतर एकूण 8 ते 10	दर	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
राष्ट्रीय महामार्ग											
मार्गाचे नांव - नागपूर - हैद्राबाद क्र. 7,						लांबी कि. मी. 50/6,	जवळपासचे	शहर/सेडे - कांदळी			
1) डांबरी	7.00	1104	297	2238	317	3956	100	96	9	205	27627
मार्गाचे नांव - नागपूर - हैद्राबाद क्र. 7,						लांबी कि. मी. 79/2,	जवळपासचे	शहर/सेडे - नांदगाव			
2) डांबरी	7.00	815	204	1810	704	3533	228	949	-	1177	22316
मार्गाचे नांव - नागपूर - एदलाबाद क्र. 6,						लांबी कि. मी. 98/200,	जवळपासचे	शहर/सेडे - तळेगांव			
3) डांबरी	7.00	922	530	3011	208	4671	74	124	33	231	38349
राज्य महामार्ग											
मार्गाचे नांव - देवळी दहेगांव मार्ग. 3,						लांबी कि. मी. 39/0,	जवळपासचे	शहर/सेडे - देवळी			
वर्धा - देवळी मार्ग,						लांबी कि. मी. 84/0,	जवळपासचे	शहर/सेडे - सालोड			
4) डांबरी	5.50	1392	329	1540	1457	4718	356	2730	-	3086	20726
देवळी - शिरपूर मार्ग,						लांबी कि. मी. 112/0,	जवळपासचे	शहर/सेडे - शिरपूर			
5) डांबरी	5.50	442	246	658	245	1591	129	520	11	660	9460
आर्वी - देउरवाडा मार्ग क्र. 241,						लांबी कि. मी. 0/600,	जवळपासचे	शहर/सेडे - आर्वी			
6) डांबरी	3.70	514	76	952	626	2168	768	1359	-	2127	10563
मार्गाचे नांव - अमरावती पुलगांव हिंगणघाट मार्ग क्र. 243,						लांबी कि. मी. 13/600,	जवळपासचे	शहर/सेडे - धोत्रा			
मार्गाचे नांव - हिंगणघाट-वाघगांव,						लांबी कि. मी. 25/0,	जवळपासचे	शहर/सेडे - वाघगांव			
7) डांबरी	3.70	622	112	1178	505	2497	319	392	-	711	12402
8) मार्गाचे नांव - वाघगांव देवळी						लांबी कि. मी. 25/0,	जवळपासचे	शहर/सेडे - वाघगांव			
	3.70	160	4	234	130	528	79	211	-	290	2884

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
मार्गाचे नांव :- नागपूर-वर्धा मार्ग											
9)डांबरी 5.50	347	90	581	394	1412	142	222	142	506	6587	
मार्गाचे नांव :- दहेगांव पु. अमरावती लांबी कि. मि. 64/200, जवळपासचे शहर/सेडे :- पुलगांव											
10)डांबरी 5.50	793	96	754	859	2502	284	1807	284	2375	10040	
मार्गाचे नांव :- पुलगांव.आर्वी-वरुड मुलताई राज्य महामार्ग क्र. 244.											
पुलगांव आ. आष्टी, लांबी कि. मी. 31/0, जवळपासचे शहर/सेडे :- सुबगांव.											
11)डांबरी 3.70	525	106	935	638	2204	797	1695	-	2492	11073	
मार्गाचे नांव :- तळेगांव आष्टी मार्ग लांबी कि. मी. 59/0 जवळपासचे शहर/सेडे :- आष्टी											
12)डांबरी 3.70	332	72	737	394	1535	637	33	670	1340	9113	
मार्गाचे नांव :- रोहणा पिंपळसुटा, लांबी कि. मी. 0/400, जवळपासचे शहर/सेडे :- रोहणा.											
13)खडीचा 3.70	192	18	350	175	735	514	199	-	713	3960	
मार्गाचे नांव :- वाढोणा कारंजा लांबी कि. मी. 11/0, जवळपासचे शहर/सेडे :- वाढोणा											
14)डांबरी/ 3.70	162	32	345	170	709	278	299	-	577	3782	
खडीचा											
मार्गाचे नांव :- कारंजा जलालखेडा, लांबी कि. मी. 24/800, जवळपासचे शहर/सेडे :- कारंजा.											
15)डांबरी/ 3.70	131	43	66	193	433	54	24	78	156	1413	
खडीचा											
मार्गाचे नांव :- सावरगांव चिंचोली राज्य महामार्ग क्र. 247.											
सरांगणा कोढाळी लांबी कि. मी. 0/0, जवळपासचे शहर/सेडे :- सरांगणा											
16)डांबरी 3.70	508	101	949	625	2183	787	1488	-	2275	10755	
मार्गाचे नांव :- नागपूर हिंगणी, आजी, विरुळ राज्य महामार्ग क्र. 255											
नागपूर विरुळ लांबी कि. मी. 8/800; जवळपासचे शहर/सेडे :- मांडवा											
17)डांबरी/ 3.70	189	11	93	175	468	483	2	486	971	1723	
खडीचा											
मार्गाचे नांव :- सेलु हिंगणी बोर्धरण, लांबी कि. मी. 2/00, जवळपासचे शहर/सेडे :- घोराड											
18) डांबरी 5.50	668	18	473	815	1974	513	835	-	1348	6279	
मार्गाचे नांव :- आर्वी, वर्धा, वांयगांव, राळेगांव, घाटंजी राज्य महामार्ग क्र. 257											
मार्गाचे नांव :- आर्वी, वेढोणा, वर्धा लांबी कि. मी. 11/0, जवळपासचे शहर/सेडे :- वेढोणा											
19)डांबरी 5.50	551	109	1018	580	2258	810	1681	-	2491	11405	
मार्गाचे नांव :- आर्वी वर्धा, लांबी कि. मी. 52/0, जवळपासचे शहर/सेडे :- पिंपरी											
20)डांबरी 3.70	1884	353	1511	1935	5688	305	2964	-	3296	20260	

तक्ता क्र. 9.5 पुढे चालू

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
मार्गाचे नांव :- वर्धा वायगांव, लांबी कि. मी. 57/400, जवळपासचे शहर/खेडे:- बोरगांव नाका	21डांडंबरी 3.70	1263	343	1569	1555	4730	651	1848	5	2504	19955
मार्गाचे नांव :- वायगांव कापसी, लांबी कि. मी. 75/00, जवळपासचे शहर/खेडे:- कानगांव	22खडीचा 3.70	446	36	853	531	1866	593	-	593	1186	8868
मार्गाचे नांव :- पुलगांव, वर्धा, समुद्रपूर, गिरड, उमरेड राज्य	महामार्ग क्र. 258										
मार्गाचे नांव :- सेवाग्राम मांडगांव, लांबी कि. मी. 1/00, जवळपासचे शहर/खेडे:- सेवाग्राम	23डांडंबरी 3.70	424	79	483	880	1866	325	802	-	1127	6267
मार्गाचे नांव :- सेवाग्राम, समुद्रपूर, गिरड, लांबी कि. मी. 52/600, जवळपासचे शहर/खेडे:- गिरड	24डांडंबरी 3.70	550	168	1263	679	2660	416	842	5	1263	11616
मार्गाचे नांव :- समुद्रपूर, जा. व. चंद्रपूर, लांबी कि. मी. 0/200, जवळपासचे शहर/खेडे:- समुद्रपूर	25डांडंबरी 3.70	1035	180	1119	1145	3479	322	1472	6	1800	13908

आधार :- अधीक्षक अभियंता, विशेष प्रकल्प मंडळ, नागपूर.

पोस्ट, तारघरे व दुरध्वनी सेवा व दुरदर्शन संचयांची आकडेवारी (वर्ष 31 मार्च, 97) अखेर

जिल्हा - वर्धा

अ. क्र.	बाब	संख्या
1	2	3
1	पोस्टांची संख्या	185
2	तारघरांची संख्या	11(91)
3	पत्र पेट्यांची संख्या	917
4	पोस्टमनांची संच संख्या	
	अ) नियमित आस्थापने वरिल	66
	ब) नियमित आस्थापने व्यतिरिक्त	156
5	दुरध्वनी संख्या	12842
6	पोस्टाची सुविधा असलेल्या गावांची संख्या	171
7	शासनाने वाटप केलेल्या दुरदर्शन संचाची संख्या	5

आधार :- 1) अधीक्षक, डाकघर, शहर विभाग, वर्धा

2) उप-विभागीय, तारघरे, वर्धा.

3) विभागीय अभियंता, ग्रामीण ध्वनीक्षेपण, संचालनालय, विभागीय कार्यालय, नागपूर.

4) उप-विभागीय अधिकारी, दुरध्वनी, वर्धा.

तक्ता क्रमांक-10.1

स्थानिक संस्थांचे उत्पन्न व खर्च

[वर्ष 1996-97 करिता]

जिल्हा : वर्धा

[रुपये हजारात]

अ. क्र.	बाब	ग्रामपंचायत	जिल्हा परिषद	नगरपरिषद
1	2	3	4	5
	संख्या	507	1	6
अ)	प्राप्ती			
	1) सुरुवातीची शिल्लक	9506	66224	3552
	2) अनुदाने व वर्गणी	3092	550751	38126
	3) चालू वर्षातील उत्पन्न	23405	82168	93299
	एकूण प्राप्ती	36003	693143	134977
ब)	खर्च			
	1) चालू वर्षातील खर्च	28707	632678	128477
	2) अखेरची शिल्लक	7296	60465	6500
	एकूण खर्च	36003	693143	134977

आधार: जिल्हा सांख्यिकी अधिकारी, वर्धा.

ग्रामपंचायतीचे उत्पन्न व खर्च [1996-97 चा वर्षाकरीता]

जिल्हा - वर्धा

[रुपये-हजारात]

अ. क्र.	पंचायत समिती	ग्रामपंचायती व गट-ग्राम-पंचायतीची संख्या	सुरुवातीची शिल्लक	उत्पन्न		अंशदान
				सहाय्यक शासकीय	अनुदाने इतर	
1	2	3	4	5	6	7
1.	वर्धा	72	1475	308	26	896
2.	सेलू	62	869	140	382	1586
3.	समुद्रपूर	69	1388	545	38	1147
4.	हिंगणघाट	76	1570	208	261	380
5.	देवळी	63	1829	258	49	2925
6.	आर्वी	68	391	122	-	1495
7.	आष्टी	38	1397	76	474	855
8.	कांझा	59	587	205	-	959
जिल्हा एकूण		507	9506	1862	1230	10243

पुढे चालू ...

तक्ता क्रमांक-10.2 पुढे चालू

अ. क्र.	पंचायत समिती	ग्रामपंचायती व गट ग्रामपंचायतींची संख्या	उत्पन्न				एकूण 5 ते 11	एकूण 4+12
			देणगी	कर	शुल्क	हतर		
1	2	3	8	9	10	11	12	13
1.	वर्धा	72	15	2455	-	1273	4973	6448
2.	सेलू	62	87	654	-	677	3526	4395
3.	समुद्रपूर	69	-	635	-	835	3200	4588
4.	हिंमणघाट	76	8	781	-	380	2018	3588
5.	देवळी	63	-	1559	-	391	5182	7011
6.	आर्वी	68	-	399	-	661	2677	3068
7.	आष्टी	38	2	810	-	584	2801	4198
8.	कांजा	59	15	407	-	584	2120	2707
जिल्हा एकूण		507	127	7700	-	5335	26497	36003

पुढे चालू...

तक्ता क्रमांक- 10.2 पुढे सुरु.
ग्रामपंचायतीचे उत्पन्न व खर्च 1996-97 यावर्षाकरिता.

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	पंचायत समिती	आरोग्य सेवा	सार्वजनिक बांधकाम	सामाजिक, नैतिक वृद्धी	प्रशासन	समाज कल्याण	पशुधनाचे संवर्धन	जमीन महसूल व देसभाल	इतर	स्तंभ 14 ते 21	अखेरची शिल्लक (13-22)	एकूण 22+23
1	2	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
1	वर्धा	1425	2808	508	1207	188	22	-	40	5698	750	6448
2	सेलू	904	861	187	981	146	5	-	2	3086	1309	4395
3	समुद्रपूर	907	1154	458	729	-	-	-	-	3248	1340	4588
4	हिंगणघाट	712	866	247	951	10	41	-	2	2829	759	3588
5	देवळी	967	815	318	555	12	-	-	-	2662	4349	7011
6	आर्जी	944	887	187	724	115	27	-	9	2893	175	3068
7	आष्टी	782	757	119	763	20	-	-	-	2441	1757	4198
8	कारंजा	655	516	415	476	-	-	-	-	2062	645	2707
जिल्हा एकूण		7296	8164	2434	6386	491	95	-	53	24919	11084	36003

आधार : उपमुख्य कार्यकारी अधिकारी, [ग्रामपंचायत] जिल्हा परिषद, वर्धा.

तक्ता क्रमांक 10.3

जिल्हा परिषदेचे बाबवार उत्पन्न व खर्च (1996-97 या वर्षाकरिता)

जिल्हा - वधा

[रुपये - हजारात]

अ. क्र.	लेखाशीर्ष	प्रत्यक्ष 1995-96	सुधारित 1996-97	अंदाज 1997-98
1	2	3	4	5
एक	जमा			
	1) स्वनिर्मित उत्पन्न			
	अ) स्थानिक उपकर मुद्रांक शुल्कासह	7342	5889	5200
	ब) शिक्षण	319	259	281
	क) कृषि	7	44	5
	ड) इमारत व दळणवळण	478	138	141
	इ) इतर	41637	51895	8566
	एकूण (1)	49783	58225	14173
	2) शासकीय अनुदाने			
	अ) सहेतुक अनुदान	271741	313106	313995
	ब) आस्थापना अनुदान	72080	71904	74309
	क) योजनांतर्गत योजनेसाठी अनुदाने	85384	80343	60893
	ड) इतर	44019	85398	1519
	एकूण	473224	550751	450716
	(-) परतावे	(-) 9285		
	एकूण (2)	463939	550751	450716
	3) कर्जे			
	अ) कर्जे व अग्नीम	(-) 31606	130	80
	ब) ठेवी व अग्नीम	37955	23813	19368
	क) वित्त प्रेषण	303770		
	ड) इतर			
	एकूण (3)	310119	23943	19448
	4) आरंभीची शिल्लक	70267	60224	60465
	एकूण (1 ते 4)	894108	693143	544797

पुढे चालू ...

तर्कता क्रमांक 10.3 [पुढे चालू]

अ. क्र.	लेखाशीर्ष	प्रत्यक्ष 1995-96	सुधारित 1996-97	अंदाज 1997-98
1	2	3	4	5
दोन सर्व				
	आ सामान्य प्रशासन	62425	65497	68023
	बा शिक्षण	200617	251303	209803
	का वैद्यकीय	3652	3756	49048
	डा पशुसंवर्धन	7987	6171	6203
	इ इमारती व दळणवळण	48401	60895	42236
	फा समाज कल्याण	8971	9335	12481
	गा सिंचन	28155	45901	19340
	हा कृषि	15509	25239	796
	ना इतर	112017	140708	58110
एकूण [अ ते न]		487734	608805	466040
कर्ज				
	आ कर्ज व अग्रेस	8702	85	-
	बा ठेवी व अग्रेस	33678	33788	19363
	का वित्त प्रेषण	303770	-	-
	डा इतर	-	-	-
एकूण (अ ते ड)		346150	23873	19363
अखेरची शिल्लक		60224	60465	59894
एकूण		894108	693143	544797
[सर्व + अखेरची शिल्लक]				

आधार :- मुख्य लेखा तथा वित्त अधिकारी, जिल्हा परिषद, वर्धा.

185 :

तबता क्रमांक 10.4

महानगरपालिका, कटक मंडळे व नगरपालिकांचे उत्पन्न व खर्च
(1996-97 वर्षाकरिता)

जिल्हा - वर्धा

(रुपये-हजारात)

अ. क्र.	महानगरपालिका/कटक मंडळे/नगरपालिका	सुरुवातीची शिल्लक	अनुदाने, वर्गणी		उत्पन्न नगरपालिकेचे दर व कर				नगरपालिकेच्या मालमत्ते पासून मिळालेला एकूण महसूल	इतर
			शासकीय	इतर	जकात	घर व जमीन यावरील कर	इतर कर	एकूण		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	वर्धा	206	5203	-	21666	6141	1850	29657	1591	12778
2.	देवळी	186	5736	-	1662	134	344	2140	428	1242
3.	पुलगाव	217	8663	-	4192	753	234	5179	279	1813
4.	सिंदी	520	5439	-	1615	176	257	2048	185	114
5.	आर्वी	1016	4216	-	4150	701	322	5173	453	6
6.	हिंमणघाट	1407	8769	-	19471	1329	1770	22570	1124	6519
जिल्हा एकूण		3552	38126	-	52756	9234	4777	66767	4060	22472

पुढे चालू...

तबिता क्रमांक 10.4 पुढे चालू

महानगरपालिका, कटक मंडळे व नगरपालिकांचे उत्पन्न व खर्च
[1996-97 वर्षाकरिता]

जिल्हा: - वर्धा

[रुपये-हजारात]

अ. क्र.	महानगरपालिका/कटक मंडळे/नगरपालिका	एकूण उत्पन्न स्तंभ 14 ते 11 ची बेरीज	सामान्य प्रशासन	कर व सुली या खर्च	सार्वजनिक सुरक्षा	सार्वजनिक आरोग्य व सोयी	सार्वजनिक बांधकाम	शिक्षण इतर	एकूण [स्तंभ 18 ते 19 ची बेरीज]	अखेरची शिल्लक [3+ 12-20]	
1	2	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
1	वर्धा	49229	6013	5884	1891	17605	5592	3406	6690	47081	2354
2	देवळी	9596	922	1024	273	1610	2288	2153	1075	9345	437
3	पुलगांव	15934	1576	1530	150	6704	203	3893	1226	15282	869
4	सिंदी	7836	701	766	119	2056	155	2673	935	7405	951
5	आर्वी	9848	713	1375	160	3301	591	3673	181	9994	870
6	हिंगणघाट	38982	1929	3634	1717	13480	7470	2585	8555	39370	1019
जिल्हा एकूण		131425	11854	14213	4310	44756	16299	18383	18662	128477	6500

टिप : 1) नगरपालिका आर्वी ची 1995-96 व 1996-97 ची माहिती उपलब्ध होवु शकणार नसल्यामुळे 994-95 ची माहिती पुर्नमुद्रीत करण्यात आलेली आहे.

आधार : जिल्हयातील सर्व नगरपालिका.

जिल्हा - वर्धा

[रुपये लाखात]

अ. क्र.	विकास शिर्ष व उपशिर्ष	जिल्हा पातळीवरील योजनांवरील खर्च			
		जिल्हा वार्षिक योजना (बिगर आदिवासी, आदिवासी व आदिवासी क्षेत्राबाहेरील योजना मिळून)	स्टेट-पूल	अनु-शेष	एकूण
1	2	3	4	5	6
(एक)	कृषी संलग्न सेवा				
	1) पीक संवर्धन	79.80	-	-	79.80
	2) फलोत्पादन	26.02	-	-	26.02
	3) मृद व जलसंधारण	59.00	24.76	-	83.76
	4) पशुसंवर्धन	28.28	-	-	28.28
	5) दुग्ध व्यवसाय विकास	0.95	-	-	0.95
	6) मत्स्य व्यवसाय	11.67	-	-	11.67
	7) वने	17.22	-	-	17.22
	8) पणन, कोठारे व वसारी	-	-	-	-
	9) सहकार	29.44	-	-	29.44
	एकूण (एक)	252.38	24.76	-	277.14
(दोन)	ग्रामीण विकास				
	1) एकात्मिक ग्रामीण विकास कार्यक्रम	64.98	-	-	64.98
	2) अवर्षण प्रवण क्षेत्र कार्यक्रम	-	-	-	-
	3) जबाहर रोजगार योजना	305.97	-	-	305.97
	4) रोजगार हमी योजना	75.00	-	-	75.00
	5) जमीन सुधारणा	2.71	-	-	2.71
	6) सामुहिक विकास	7.58	-	-	7.58
	7) ग्रामीण स्वच्छता कार्यक्रम	23.50	-	-	23.50
	एकूण (दोन)	479.74	-	-	479.74
(तीन)	पाटबंधारे व पुर नियंत्रण				
	1) लघु पाटबंधारे	115.00	2457.29	78.97	2647.26
	2) जलप्रदाय क्षेत्र विकास कार्यक्रम	-	-	-	-
	3) आयुक्त विकास	28.86	-	-	28.86
	4) पुर नियंत्रण कामे	-	-	-	-
	एकूण (तीन)	139.86	2457.29	78.97	2676.12
(चार)	विद्युत विकास	179.43	-	-	179.43
(पाच)	उद्योग व स्नाणकाम				
	1) मोठे व मध्यम उद्योग	-	-	-	-
	2) ग्रामीण व लघु उद्योग	39.28	-	-	39.28
	एकूण (पाच)	39.28	-	-	39.28

अ. क्र.	विकास शिर्ष व उपशिर्ष	जिल्हा पातळीवरील योजनांवरील खर्च			
		जिल्हा वार्षिक योजना बिगर आदिवासी, आदिवासी व आदिवासी क्षेत्राबाहेरील योजना मिळून	स्टेट-पूल	अनु-शेष	एकूण
1	2	3	4	5	6
[सहा]	वाहतूक व दळणवळण				
	1) मोठी व लहान बंदरे				
	2) अंतर्देशीय जलवाहतूक	2.15	-	-	2.15
	3) रस्ते विकास	433.88	605.00	223.06	1261.94
	एकूण [सहा]	436.03	605.00	223.06	1264.09
[सात]	सामान्य आर्थिक सेवा				
	1) पर्यटन				
	2) स्थानिक विकास कार्यक्रम	318.04	-	-	318.04
	एकूण [सात]	318.04	-	-	318.04
[आठ]	सामाजिक आणि सामूहिक सेवा				
	1) सामान्य शिक्षण	355.81	-	6.60	362.41
	2) क्रिडा व युवक कल्याण	3.87	-	-	3.87
	3) कला व संस्कृती	0.20	-	-	2.20
	4) तांत्रिक शिक्षण	17.10	-	-	17.10
	5) वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये	-	-	-	-
	6) आरोग्य सेवा	144.48	-	14.34	158.82
	7) ग्रामीण पाणी पुरवठा व स्वच्छता	105.17	10.31	-	115.48
	8) गृहनिर्माण	9.91	-	-	9.91
	9) नगर विकास	31.95	-	-	31.95
	10) माहिती व प्रसिध्दी	-	-	-	-
	11) मागासवर्गीयांचे कल्याण	106.31	-	-	106.31
	12) कामगार व कामगार कल्याण	111.09	-	-	111.09
	13) समाज कल्याण	80.58	-	-	80.58
	14) पोषण	13.99	-	-	13.99
	एकूण [आठ]	980.46	10.31	20.94	1011.71
	एकूण [एक ते आठ]	2825.22	3097.36	322.97	6245.55

टिप :- यात मोठे व मध्यम प्रकल्पांचा समावेश आहे.

आधार :- जिल्हा नियोजन अधिकारी, वर्धा.

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	विकास शीर्ष/ उपशीर्ष	बाब	भौतिक साधने		
			परिमाण	नियमित योजना	आदिवासी उपयोजना
1	2	3	4	5	6
एक	कृषी व संलग्न सेवा.	1) पीक संवर्धन			
		1) संधन कापूस विकास कार्यक्रम			
		अंतर्गत झोन बियाणे वाटप	क्विंटल	110	0
		2) तेलबिया उत्पादन कार्यक्रम			
		असुधारित संच	संच	199	0
		3) कडधान्य उत्पादन कार्यक्रम			
		अप्रशिक्षणार्थी	संख्या	3	0
		4) मागासवर्गीय आणि नवबौध्दांना	लाभार्थी		
		दारिद्र्य रेषेवर आणण्यासाठी विशेष	संख्या	0	0
		सहाय्य योजना (विशेष घटक			
		योजना)			
		5) विशेष अन्नधान्य उत्पादन			
		कार्यक्रम (भात)			
		अप्रमाणित बिजोत्पादन कार्यक्रम	लाभार्थी	0	0
		6) तुषार ठिबक सिंचन			
		असंच वाटप	संख्या	51	3
		2) फलोत्पादन			
		1) अल्प व सिमांतिक शेतकऱ्यांना			
		फलोत्पादन विकासासाठी भांडवली			
		अनुदान			
		अलाभार्थी	संख्या	2	0
		ब) क्षेत्र	हेक्टर	72	0
		2) बागायती रोपमळ्याचे बळकटीकरण			
		योजना			
		अकलमे/रोपे	संख्या	466637	0
		3) गावठी बोरआंबा व काजू झाडांचे			
		सुधारित जातीत रुपांतर करणे			
		अबोरझाडे	संख्या	20841	4732
		3) मृदसंधारण			
		1) एकात्मिक पाणलोट क्षेत्र विकास			
		कार्यक्रम			
		अजैविक बांध	हेक्टर	1212	0
		ब) नांला बांध	संख्या	41	0
		कोमजगी क्षेत्र	हेक्टर	0	0
		डोजलसंधारण कामे	संख्या	190	0

जिल्हा : वर्धा

अ.क्र.	विकास शीर्ष/उपशीर्ष	बाब	भौतिक साधने		
			परिमाण	नियमित योजना	आदिवासी उपयोजना
1	2	3	4	5	6
		4) पशुसंवर्धन			
		1) पशुवैकीय दवाखाना व प्रथमोचार केंद्र बांधणे			
		अ) बांधकाम	संख्या	0	2
		2) पशु प्रथमोपचार केंद्र/आधारभूत ग्राम केंद्र कृत्रीम रेलन केंद्राचा दर्जा वाढविणे			
		अ) दर्जावाढ	संख्या	3	0
		5) दुग्ध व्यवसाय विकास			
		1) दुग्ध उत्पादन, दुग्ध व्यवसाय विकास संस्था	संख्या	2	0
		2) निविष्टा कार्यक्रम आदिवासी/अनुजाती, जमाती तसेच दुर्बल घटकातील कुटुंबांना प्रशिक्षण	संख्या	0	16
		3) भाकड/गाभण म्हशींचा पुरवठा	लाभार्थी संख्या	10	3
		4) मुंबईच्या तबेल्यातील १ वर्ष वयाच्या उच्च पैदास क्षमतेच्या पारड्याचा पुरवठा	संख्या	10	0
		6) मत्स्य व्यवसाय			
		1) मत्स्य बीज उत्पादन क्षेत्राची स्थापना	संख्या	11	0
		अ) मत्स्यबीज	(लाखात)		
		2) अवरुद्ध पाण्यातील मत्स्य संवर्धन	(लाखात)		
		अ) संचयन	संख्या	43.12	1
		ब) मत्स्योत्पादन	मे. टन	2869	41
		3) मत्स्यव्यवसायोपयोगी आवश्यक सामुग्रीच्या स्वदेखाती सहाय्य			
		अ) नापलॉन सूत	किलो	0	0
		ब) नौका	संख्या	9	0
		4) मत्स्यव्यवसाय विकास संस्था स्थापन करणे/मत्स्यसंवर्धन विकास यंत्रणा			
		अ) मत्स्योत्पादन	मे. टन	110	0
		ब) प्रशिक्षणार्थी	संख्या	52	8

अ. क्र.	विकास शीर्ष/ उपशीर्ष	बाब	भौतिक साध्ये		
			परिमाण	नियमित योजना	आदिवासी उप-योजना
1	2	3	4	5	6
		71 वने			
		1) औद्योगिक व व्यापारी उद्योगासाठी लागणाऱ्या वन झाडांच्या जातींच्या लागवडीची योजना			
		अ) सागवान 4 थे वर्ष	हेक्टर	71	0
		ब) बांबू 4 थे वर्ष	हेक्टर	0	0
		2) निकृष्ट वनांचे पुनर्वनीकरण			
		अ) रोपवन	हेक्टर	73	0
		3) किरकोळ जंगल उत्पादनाचा विकास			
		अ) वंदन व खैर लागवड	हेक्टर	0	0
		81 सहकार			
		1) आदिवासी/अनुसूचित जाती/जमाती/नवबौद्ध यांना सहकारी साखर कारखान्यांचे भाग स्विकारण्यासाठी अर्थसहाय्य	लाभार्थी	459	0
		2) पीक उत्पादन प्रोत्साहन योजना			
		अ) सभासद	संख्या	6736	0
दोन	ग्रामीण विकासाकरिता विशेष कार्यक्रम	11. एकात्मिक ग्रामीण विकास व संलग्न सेवा			
		अ) लाभार्थी	संख्या	772	526
		2) अवर्षणप्रवण क्षेत्र कार्यक्रम			
		1) गट वनीकरण	हेक्टर	0	0
		2) रस्ता दुतर्फीकरण वनीकरण	कि. मी.	0	0
		3) अववन वनांचे पुनर्वनीकरण	हेक्टर	0	0
		4) नाला बंदी	संख्या	0	0
		5) गाव तळी	संख्या	0	0
		6) तलाव दुतर्फी वनीकरण	कि. मी.	0	0
		3) जवाहर रोजगार योजना			
		अ) मनुष्य दिन	लाखात	10.65	2.06
		4) रोजगार हमी योजना			
		अ) मनुष्य दिन	लाखात	0.51	0
		5) जमीन सुधारणा			
		अ) अतिरिक्त जमीन दिलेल्या अभिहस्तांकिताना अर्थसहाय्य	लाभार्थी	73	30
		6) सामुहिक विकास			
		अ) महिला व बाल कल्याण समिती	लाभार्थी	0	0

अ. क्र.	विकास शीर्ष/उपशीर्ष	बाब	भौतिक साध्ये		
			परिमाण	नियमित योजना	आदिवासी उपयोजना
1	2	3	4	5	6
		7) ग्रामीण सफाई कार्यक्रम			
		ओलाभार्थी	संख्या	0	0
		बोसार्जनिक सौचालय	संख्या	0	0
तीन	पाटबंधारे व पुरनियंत्रण	1) लघुपाटबंधारे			
		1) लघुपाटबंधारे (स्थानिक क्षेत्र)			
		ओसिचन तलाव	संख्या	19	0
		2) लघुपाटबंधारे (राज्यक्षेत्र)			
		ओनहर	संख्या	0	0
		3) अयशस्वी विहीरींना अनुदान			
		ओलाभार्थी	संख्या	3	0
		4) कोल्हापूर पध्दतीचे बंधारे (स्थानिक क्षेत्र)	संख्या	100	2
		5) कोल्हापूर पध्दतीचे बंधारे (राज्यक्षेत्र)	संख्या	0	0
		2) आयकट विकास			
		ओभूविकास कामे	हेक्टर	872	0
चार	विद्युत विकास	1) विद्युत विकास (ग्रामीण)			
		ओघरगुती दिवे	संख्या	5086	504
		ब) औद्योगिक	संख्या	96	0
		कोरस्ते दिवे	संख्या	268	0
		डोलहाने विद्युत वाहिनी	कि. मी.	2.12	0
		2) विद्युत विकास (शहरी)			
		ओघरगुती दिवे/पंखे	संख्या	0	0
		3) पध्दतीसुधार (ग्रामीण)			
		ओट्रान्सफार्मर उभारणी	संख्या	0	0
		ब) मोठी विद्युत वाहिनी	कि. मी.	6.78	0
पाच	ग्रामीण लघु उद्योग	1) रेशिम उत्पादन			
		ओउद्योग	संख्या	0	0
		2) सुशिक्षित बेरोजगारांसाठी बीज भांडवल अर्थसहाय्य			
		ओसुशिक्षित बेकार	संख्या	30	2
		3) जिल्हा उद्योग केंद्र छोट्या उद्योगाकरिता कर्ज योजना			
		ओलघुउद्योग	संख्या	11	1
		4) औद्योगिक सहकारी संस्थांना अर्थसहाय्य भागभांडवल			
		ओसंस्था	संख्या	1	0

अ. क्र.	विकास शीर्ष/ उपशीर्ष	बाब	भौतिक साधने		
			परिमाण	नियमित योजना	आदिवासी उप-योजना
1	2	3	4	5	6
		5) प्राथमिक हातमाग विणकर संस्थांना काटकसर अनुदान निधी			
		अ) संस्था	संख्या	0	0
सहा	वाहतूक व दळणवळण	1) जिल्हा स्तरे (किंमत्त गरजा कार्यक्रम सोडून)			
		अ) रस्ते	कि. मी.	0	0
		ब) मोरीकाम	संख्या	6	38
		2) किमान गरजा कार्यक्रमाखाली जिल्हा स्तरे			
		अ) रस्ते	कि. मी.	61	0
		ब) पूल/मो-या	संख्या	10	42
		3) हरिजन वस्त्यांना जोडणारे जोड रस्ते (वि. प्र. योजना)			
		अ) रस्ते	कि. मी.	35.00	0
सात	सामाजिक व सामुहिक सेवा	1) सामान्य शिक्षण			
		1) प्राथमिक शाळेत बालवाइया सुरु करणे			
		अ) बालवाइया	संख्या	168	37
		2) प्राथमिक शाळेत पुस्तक पेट्या सुरु करणे			
		अ) विद्यार्थी	संख्या	3741	2590
		3) शैक्षणिक दृष्ट्या मागासलेल्या भागांमधील प्राथमिक शाळेतील अनु-जाती/जमातीच्या विद्यार्थ्यांना विशेष सवलती			
		अ) विद्यार्थी	संख्या	0	0
		4) माध्यमिक शाळेतून पुस्तक पेट्या उघडणे			
		अ) विद्यार्थी	संख्या	1801	800
		5) नूतन महाविद्यालयांना अनुदान व विद्यमान अशासकीय महाविद्यालयांना त्यांच्या विस्तार कार्यक्रमासाठी प्ररिक्सा अनुदान			
		अ) महाविद्यालय	संख्या	0	0
		6) प्राथमिक शाळांच्या इमारतीच्या बांधकामासाठी जिल्हा ग्रामीण विकास प्राधिकरणांना अनुदान			
		अ) खोली	संख्या	43	0

अ. क्र.	विकास शीर्ष/ उपशीर्ष	जाब	भौतिक साधने		
			परिमाण	नियमित योजना	आद्विवासी उप-योजना
1	2	3	4	5	6
	7) खाजगी प्राथमिक शाळांना अनुदान	ओशाळा	संख्या	4	0
	8) दुर्बल घटकातील मुलींना शाळेत नियमित येण्यासाठी उपस्थिती भत्ता	ओविद्यार्थी	संख्या	2190	2078
	9) प्राथमिक शिक्षणाच्या स्वाभाविक विस्तारामुळे शिक्षकांच्या नियुक्ती करीता नगरपरिषदांना अनुदान	ओशिक्षक	संख्या	33	0
	2) क्रिडा व युवक कल्याण				
	1) जिल्हा क्रिडा प्रशिक्षण कार्यक्रम व प्रशिक्षण केंद्राची स्थापना	ओसेळाडू	संख्या	0	0
	3) तांत्रिक शिक्षण				
	1) 2 स्तरांवरील व्यवसाय शिक्षण व राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणांतर्गत किमान कौशल्यावर आधारित कार्यक्रम	ओसंस्था	संख्या	0	0
	4) आरोग्य सेवा				
	1) राष्ट्रीय हिवताप निर्मूलन	ओरुग्ण	संख्या	0	0
	बोरकतगट नमुने गोळा करणे		संख्या	6500	6500
	2) प्राथमिक आरोग्य केंद्रे/ उपकेंद्रे/ ग्रामीण रुग्णालये बांधणे अनुशेष शव-विच्छेदन केंद्रे	ओप्राथमिक आरोग्य केंद्रे	संख्या	0	0
	3) ग्रामीण रुग्णालयांची स्थापना व दुरुस्ती		संख्या	0	0
	4) ग्रामीण रुग्णालयांच्या औषध अनुदानात वाढ	ओप्राथमिक आरोग्य केंद्रे	संख्या	0	0
	5) प्राथमिक आरोग्य उप केंद्रांच्या औषध अनुदानात वाढ	ओउपआरोग्य केंद्रे	संख्या	180	0
	6) प्राथमिक आरोग्य केंद्रांच्या औषध अनुदानात वाढ	ओप्राथमिक आरोग्य केंद्रे	संख्या	27	0

अ. क्र.	विकास शीर्ष/उपशीर्ष	बाब	भौतिक साध्ये		
			परिमाण	नियमित योजना	आदिवासी.उप-योजना
1	2	3	4	5	6
		5) ग्रामीण पाणीपुरवठा व स्वच्छता			
		1) नळाने पाणी पुरवठा (स्वस उपाय)			
		अ) नळ योजना	संख्या	0	0
		2) जी. एस. डी. ए. चा नलीका खणण्याचा कार्यक्रम			
		अ) विधन विहीरी	संख्या	267	0
		3) विहीरी बांधणे (साधे उपाय)	संख्या	0	0
		6) गृहनिर्माण			
		1) भू-संपादन व भू-विकास			
		अ) भू-संपादन क्षेत्र	हेक्टर	0	0
		2) खेड्यातील गावठाण्यांचा वित्तार व घरे बांधण्यासाठी गावाची तरतूद			
		अ) गावे	संख्या	0	0
		7) नगर विकास			
		1) गलिच्छ वस्ती सुधार कार्यक्रम			
		अ) लोकसंख्या	संख्या	3. ना	
		8) मागास वर्गीयांचे कल्याण			
		1) मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांना शिक्षण			
		शुल्क व परिक्षा शुल्क देणे			
		अ) विद्यार्थी	संख्या	1129	175
		2) विमुक्त व भटक्या जमातीसाठी			
		भारत सरकार शिष्यवृत्ती			
		अ) विद्यार्थी	संख्या	37	0
		3) मुला-मुलींसाठी शासकीय वसतीगृहे उघडणे			
		अ) वसतीगृहे	संख्या	2	0
		4) व्यावसायिक शिक्षण घेणा-या विद्यार्थ्यांसाठी असलेल्या वसतीगृहांतील			
		मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांना निर्वाह			
		भत्ता			
		अ) विद्यार्थी	संख्या	6	0
		5) मागासवर्गीयांच्या सरकारी गृहनिर्माण मंडळांला वित्तीय सहाय्य			
		अ) संस्था	संख्या	24	0
		6) हरिजन वस्त्यांची सुधारणा			
		अ) वस्त्या	संख्या	15	0

अ. क्र.	विकास शीर्ष/ उपशीर्ष	बाब	भौतिक साधने		
			परिमाण	नियमित योजना	आदिवासी उप-योजना
1	2	3	4	5	6
		7) आंतरजातीय विवाहास प्रोत्साहन अोजोडपे	संख्या	21	0
		8) गलिच्छक्ती व्यवसायात असलेल्या मुलांना शालांत पूर्व परिक्षेसाठी शिष्यवृत्ती अविद्यार्थी	संख्या	52	0
		9) मागासवर्गीयांना मंगलौरी कौले, जी. आय. शीट्स बदलण्यासाठी, व्यक्तीगत आर्थिक सहाय्य देणे ओलाभार्थी	संख्या	35	14
		9) समाजकल्याण			
		1) स्त्रियांसाठी पुरस्कृत योजना आणि निराश्रीत स्त्रियांसाठी विविध व्यवसायातील व्यावसायिक प्रशिक्षण ओलाभार्थी	संख्या	255	0
		2) निराश्रीत मुलांसाठी संस्था बाह्य सेवां बालसदनाला सहाय्यक अनुदान ओसंस्था	संख्या	2	0
		3) 7वी व 8वी पर्यंतच्या शारिरीकदृष्ट्या अपंग विद्यार्थ्यांना राज्य शिष्यवृत्त्या ओलाभार्थी	संख्या	138	0
		4) अपंगांना लघु उद्योग सुरु करण्यासाठी अर्थसहाय्य ओलाभार्थी	संख्या	40	0
		5) स्वयंरोजगार योजनेसाठी व्यक्तीगत अनुदान ओलाभार्थी	संख्या	400	0
		10) पोषण			
		1) शालेय आहार कार्यक्रम ओविद्यार्थी	संख्या	72000	0

तक्ता क्रमांक 11 . 2 पुढे चालू

अ. क्र.	विकास शीर्ष/ उपशीर्ष	बाब	भौतिक साध्ये		
			परिमाण	निघमि- त योज- ना	आदिवा- सी उप- योजना
1	2	3	4	5	6
		11) कामगार व कामगार कल्याण			
		1) चालू औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थामधील उपकरणांची तृटी भरून काढणे			
		ओसंस्था	संख्या	0	0
		2) जागतिक बँक प्रकल्पांतर्गत महिलां साठी नवीन औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था स्थापना			
		ओसंस्था	संख्या	0	0
		3) संजय गांधी स्वयंलंबन योजना			
		ओलाभा र्थी	संख्या	392	322
		4) कामगार कंत्राट सहकारी संस्थांना अर्थसहाय्य/भागभांडवल संस्था			
		ओसंस्था	संख्या	0	0

आधार:- जिल्हा नियोजन अधिकारी, वर्धा.

रोजगार हमी योजना [1996-97 वर्षाकरिता]

जिल्हा - वर्धा

अ. क्र.	बाब	कामाची प्रकार					
		सिंचन	सार्वजनिक कामे(रस्ते)	कृषि	वनीकरण	इतर	एकूण
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	नियोजित कामाची संख्या	6	23	-	11	286	326
2.	मंजूर केलेल्या कामाची संख्या	-	-	-	-	-	-
3.	सुरु केलेल्या कामाची संख्या	-	-	-	-	-	-
4.	पूर्ण केलेल्या कामाची संख्या	-	-	-	-	-	-
5.	मध्येच बंद केलेल्या कामाची संख्या	-	-	-	-	-	-
6.	कामासाठी केलेली तरतूद (रु. लाखात)	11.13	74.02	-	34.80	228.38	348.33
7.	कामावर झालेला एकूण खर्च (रु. लाखात)	1.49	7.96	0.36	7.76	-	17.57
8.	रोजगार निर्मिती(मनुष्य दिवस)(रु. लाखात)	-	0.19	0.02	0.30	-	0.51

टिप :- अनु क्रमांक 7 मध्ये दर्शविलेला खर्च हा जुन्या अपुर्ण कामावरील खर्च आहे.

आधार :- उपजिल्हाधिकारी (रो.ह.घो.) वर्धा.

तक्ता क्रमांक 11.4

रोजगार हमी योजनेसाठी घेतलेली कामे, त्यावरील रोजगार व खर्च
1996-97 या वर्षाकरिता.

जिल्हा - वर्धा

अ. क्र.	महिना	खर्च [रुपये - लाखात]		मनुष्य दिवस (लाखात)	रोजगार हमी योजनेसाठी ल कामाची संख्या
		प्रत्यक्ष	संचित		
1	2	3	4	5	6
1.	एप्रिल, 96	0.29	0.29	0.01	3
2.	मे, 96	0.62	0.91	0.03	38
3.	जून, 96	0.98	1.89	0.04	52
4.	जुलै, 96	2.90	4.79	0.03	39
5.	ऑगस्ट, 96	1.63	6.42	0.07	48
6.	सप्टेंबर, 96	0.75	7.17	0.03	53
7.	ऑक्टोबर, 96	0.83	8.00	0.02	36
8.	नोव्हेंबर, 96	1.68	9.68	0.07	64
9.	डिसेंबर, 96	0.66	10.34	0.03	45
10.	जानेवारी, 97	1.20	11.54	0.04	52
11.	फेब्रुवारी, 97	1.12	12.66	0.05	53
12.	मार्च, 97	4.91	17.57	0.11	58

आधार-उपजिल्हाधिकारी कार्यालय, रोजगार हमी योजना, वर्धा.

तक्ता क्रमांक 11.5

पिण्याच्या पाण्याच्या सोयी व टंचाई संबंधी केलेल्या उपाययोजना [1996-97 वर्षाकरीता]

जिल्हा - वर्धा

अ. क्र.	बाबी	तहसील			
		वर्धा	सेलू	समुद्रपूर	हिंमणघाट
1	2	3	4	5	6
1	वस्तीच्या एकूण गावांची संख्या [91 च्या जनगणनेनुसार	106	130	166	125
2	गावांतील वाड्या व वस्त्यांची संख्या	-	-	-	-
3	बारा महिने पुरेसे घाणी उपलब्ध असलेल्या				
	अ) गावांची संख्या	76	124	123	121
	ब) त्यातील वाड्या वस्त्यांची संख्या	-	-	-	-
4	पिण्याच्या पाण्याची टंचाई असलेली गावे व त्यासाठी केलेली उपाय योजना				
	अ) टँकरने पुरवठा होणाऱ्या				
	1. गावांची संख्या	12	-	2	4
	2. गावांतील वाड्या वस्त्यांची संख्या	-	-	-	-
	3. टँकरची संख्या	3	-	1	1
	ब) बैलगाडीने पुरवठा होणाऱ्या				
	1. गावांची संख्या	5	1	-	-
	2. त्यातील वाड्या वस्त्यांची संख्या	-	-	-	-
	3. बैलगाडीची संख्या	2	1	-	-
	क) इतर साधनांनी पुरवठा होणाऱ्या				
	1. गावांची संख्या	13	5	41	-
	2. गावांतील वाड्या वस्त्यांची संख्या	-	-	-	-
	3. साधने	विहीरी	-	-	-

तक्ता क्रमांक 11.5 पुढे चालू

जिल्हा - वर्धा

अ. क्र.	बाबी	तहसील				जिल्हा एकूण
		देवळी	आर्वी	आष्टी	कारंजा	
1	2	7	8	9	10	11
1	वस्तीच्या एकूण गावांची संख्या 1991 च्या जनगणनेनुसार	106	152	82	100	967
2	गावांतील वाड्या व वस्त्यांची संख्या	-	-	-	-	-
3	बारा महिने पुऱे पाणी उपलब्ध असलेल्या					
	अ 1 गावांची संख्या	106	87	64	61	762
	ब 1 त्याखालील वाड्या व वस्त्यांची संख्या	-	-	-	-	-
4	पिण्याच्या पाण्याची टंचाई असलेली गावे व त्यासाठी केलेली उपाय योजना					
	अ 1 टंचाईने पुऱवठा होणा-या					
	1. गावांची संख्या	-	-	14	19	51
	2. गावातील वाड्या व वस्त्यांची संख्या	-	-	-	-	-
	3. टँकची संख्या	-	2	4	4	13
	ब 1 बैलगाडीने पुऱवठा होणा-या					
	1. गावांची संख्या	-	-	-	-	6
	2. त्यातील वाड्या व वस्त्यांची संख्या	-	-	-	-	-
	3. बैलगाडीची संख्या	-	-	-	-	3
	क 1 इतर साधनांनी पुऱवठा होणा-या					
	1. गावांची संख्या	-	65	4	20	148
	2. गावातील वाड्या व वस्त्यांची संख्या	-	-	-	-	-
	3. साधने					

विहीरी

टिप : एकूण वस्तीच्या गावांची संख्या 1991 च्या जनगणनेनुसार दर्शविण्यात आली आहे.
आधार : कार्यकारी अभियंता, लघुपाटबंधारे विभाग.

संकरित व अधिक उत्पादन देणा-या प्रिकांच्या जाती व त्याखालील क्षेत्र

[1996-97 वर्षाकरीता]

जिल्हा - वर्धा

[क्षेत्र हेक्टरमध्ये]

अ. क्र.	तहसिल	अधिक उत्पादन देणारी पिके		संकरित पिके		सुधारित पिके	
		पिकाचे नांव	क्षेत्र	पिकाचे नांव	क्षेत्र	पिकाचे नांव	क्षेत्र
1	वर्धा	गहु	1830	ज्वारी	11525	ज्वारी	95
		भात	-	कापूस	11000	कापूस	7850
						तृणधान्य	55
						तुर	9165
						मुग	30
						उडीद	30
						इ. कडधान्ये	210
						हरभरा	1050
						भुईमुग	90
						तिळ	150
						सोयाबीन	5970
						जवस	20
						सुर्यफल	2
						करडई	20
						इ. गळीत पिके	58
2	सेलू	गहु	2700	ज्वारी	8225	ज्वारी	15
				कापूस	17000	कापूस	3160
						तृणधान्ये	-
						तुर	6100
						मुग	90
						उडीद	90
						हरभरा	1280
						भुईमुग	305
						तिळ	10
						सोयाबीन	4500
						जवस	20
						सुर्यफल	-
						करडई	-
						इतर गळीत	79
						ताची पिके	

संकरित व अधिक उत्पादन देणाऱ्या पिकांच्या जाती व त्याखालील क्षेत्र
[1996-97 वर्षाकरीता]

जिल्हा - वर्धा

[क्षेत्र हेक्टरमध्ये]

अ. क्र.	तहसिल	अधिक उत्पादन देणाऱ्या पिके		संकरित पिके		सुधारित पिके	
		पिकाचे नांव	क्षेत्र	पिकाचे नांव	क्षेत्र	पिकाचे नांव	क्षेत्र
1	2	3	4	5	6	7	8
3	समुद्रपुर	गहु भात	3840	ज्वारी कापूस	8475 21035	ज्वारी कापूस तृणधान्य तुर मुग उडीद इ. कडधान्ये हरभरा भुईमुग तिळ सोयाबीन जवस सुर्यफल करडई इ. गळीत पिके	1990 2980 30 9110 230 310 225 4750 30 1300 28500 2170 210 50 248
4	हिंगणघाट	गहु भात	2280	ज्वारी कापूस	8650 22350	ज्वारी कापूस तृणधान्ये तुर मुग उडीद इ. कडधान्ये हरभरा भुईमुग तिळ सोयाबीन जवस सुर्यफल करडई इतर गळी- ताची पिके	230 2870 90 8675 100 130 50 3830 28 410 11520 90 135 30 32

संकरित व अधिक उत्पादन देणाऱ्या पिकांच्या जाती व त्याखालील क्षेत्र
(1996-97 वर्षाकरीता)

जिल्हा - वर्धा

[क्षेत्र हॅक्टरमध्ये]

अ. क्र.	तहसिल	अधिक उत्पादन देणाऱ्या पिके		संकरित पिके		सुधारित पिके	
		पिकाचे नांव	क्षेत्र	पिकाचे नांव	क्षेत्र	पिकाचे नांव	क्षेत्र
1	2	3	4	5	6	7	8
5.	देवळी	गहु भात	1670	ज्वारी कापूस	7420 18400	ज्वारी कापूस तृणधान्य तुर मुग उडीद इ. कडधान्ये हरभरा भुईमुग तिळ सोयाबीन जवस सुर्यफल करडई इ. गळीत पिके	40 2250 100 7150 190 250 290 2970 85 825 8810 100 20 30 60
6.	आर्वी	गहु भात	1090	ज्वारी कापूस	11560 15000	ज्वारी कापूस तृणधान्ये तुर मुग उडीद हरभरा भुईमुग तिळ सोयाबीन जवस सुर्यफल करडई हतर गळीत ताची पिके	40 6530 65 6230 180 170 1320 234 110 11260 - 12 70 10

जिल्हा - वर्धा

[क्षेत्र हेक्टरमध्ये]

अ. क्र.	तहसिल	अधिक उत्पादन देणारी पिके		संकरित पिके		सुधारित पिके	
		पिकाचे नांव	क्षेत्र	पिकाचे नांव	क्षेत्र	पिकाचे नांव	क्षेत्र
1	2	3	4	5	6	7	8
7.	आष्टी	गहु भात	1250 -	ज्वारी कापूस	5935 4000	ज्वारी कापूस तृणधान्य तुर मुग उडीद इ. कडधान्ये हरभरा भुईमुग तिळ सोयाबिन सुर्यफल करडई इ. गळीत पिके	55 3775 65 2700 - - 270 830 2376 70 4360 - - 20
8.	कासगा	गहु भात	1340 -	ज्वारी कापूस	6510 6000	ज्वारी कापूस तृणधान्ये तुर मुग उडीद इ. कडधान्ये हरभरा भुईमुग तिळ सोयाबीन जवस सुर्यफल करडई इतर गळी- ताची पिके	35 3400 95 5400 380 320 325 2070 4245 135 14980 100 2 - 77

जिल्ह्यातील रासायनिक खतांचे वाटप (वर्ष 1996-97) या वर्षाकरीता ।

जिल्हा + वर्धा

अ.क्र.	तहसील	रासायनिक खतांचे वाटप (मे. टनात)			
		नियंत्रित संस्थाकडून	स्वाजर्गी संस्थाकडून	एकूण	शेरा
1	2	3	4	5	6
1	वर्धा	2554	3977	11531	
2	सेलु	1448	6867	8315	
3	समुद्रपूर	1075	3359	4434	
4	हिंगणघाट	2234	13911	16145	
5	देवळी	1210	6250	7460	
6	आर्वी	2811	4357	7168	
7	आष्टी	1078	1802	2880	
8	कारंजा	1201	3202	4403	
जिल्हा एकूण		13611	48725	62336	

आधार : कृषि विकास अधिकारी, जिल्हा परिषद, वर्धा.

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	तहसील	साखर कारखान्याचे नाव	सहकारी/खाजगी	गळीत क्षमता मे. टन	प्रत्यक्ष गाळप मे. टन	साखरेचे उत्पादन मे. टन
1	2	3	4	5	6	7
1	वर्धा	-	-	-	-	-
2	सेलू	महात्मा सहकारी साखर कारखाना मर्यादीत, दिनकरनगर जामणी, जि. वर्धा.	सहकारी	1250	194755	20477
3	समुद्रपूर	-	-	-	-	-
4	हिंगणघाट	-	-	-	-	-
5	देवळी	-	-	-	-	-
6	आर्वी	-	-	-	-	-
7	आष्टी	-	-	-	-	-
8	कांजा	-	-	-	-	-
जिल्हा एकूण				1250	194755	20477

आधार : कार्यकारी संचालक, महात्मा सहकारी साखर कारखाना मर्यादीत दिनकरनगर, जामणी ता. सेलू, जिल्हा वर्धा.

जिल्हा - वर्धा

अ. क्र.	तहसिल	दुग्ध सहकारी संस्थांची संख्या	एकूण सभासदांची संख्या	गोळा केलेले दुध एकूण प्रतिदिन (1000 लिटर)	शीत गृहांची संख्या	शीत गृहांची क्षमता (1000 लिटर)	
1	2	3	4	5	6	7	8
1	वर्धा	74	3465	2322	6	1	100
2	सेतु	56	2928	2887	6	-	-
3	समुद्रपूर	21	655	316	1	1	-
4	हिमणघाट	20	858	159	-	-	-
5	देवळी	33	1560	1139	3	-	-
6	आर्वी	73	2600	2197	6	1	5
7	आष्टी	15	525	157	-	-	-
8	कांजा	76	2681	3061	8	1	5
जिल्हा एकूण		369	15272	11738	30	4	110

टिप :- आष्टी व कांजा तालुक्याची आकडेवारी सुधारित आहे.

आधार :- जिल्हा दुग्ध विकास अधिकारी, वर्धा.

जिल्ह्यातील एकात्मिक आदिवासी विकास कार्यक्रमाची प्रगती
त्यावरील तरतूद व स्वयं [वर्ष 1996-97]

जिल्हा - वर्धा

कार्यक्रमासाली 1) तालुक्यांची संख्या = 8 4) 1991 च्या जनगणनेप्रमाणे
असणा-या 2) गावांची संख्या = 1312 अनुसूचित जमातींची
3) एकूण लोकसंख्या = 1057267 लोकसंख्या = 166391

[रुपये - हजासत]

अ. क्र. विकास शिर्षे व उपशिर्षे 1996-97 साठी 1996-97 मध्ये टक्केवारी
झालेली तरतूद झालेला स्वयं

1	2	3	4	5
[एक]	कृषी संलग्न सेवा			
	1) पीक संवर्धन	-	-	-
	2) फलोत्पादन	-	-	-
	3) मृद व जलसंधारण	-	-	-
	4) पशुसंवर्धन	-	-	-
	5) दुग्ध व्यवसाय विकास	-	-	-
	6) मत्स्य व्यवसाय	-	-	-
	7) वने	-	-	-
	8) पणन, कोठार व वसारी	-	-	-
	9) सहकार	-	-	-
	एकूण [एक]	-	-	-
[दोन]	ग्रामीण विकास			
	1) एकात्मिक ग्रामीण विकास कार्यक्रम	-	-	-
	2) अवर्षण प्रवण क्षेत्र कार्यक्रम	-	-	-
	3) जवाहर रोजगार योजना	-	-	-
	4) रोजगार हमी योजना	-	-	-
	5) जमीन सुधारणा	-	-	-
	6) सामुहिक विकास	-	-	-
	7) ग्रामीण स्वच्छता कार्यक्रम	-	-	-
	एकूण [दोन]	-	-	-
[तीन]	पाटबंधारे व पुर नियंत्रण			
	1) लघु पाटबंधारे	-	-	-
	2) जलप्रदाय क्षेत्र विकास कार्यक्रम	-	-	-
	3) आयकट विकास	-	-	-
	4) पुर नियंत्रण कामे	-	-	-
	एकूण [तीन]	-	-	-
[चार]	विद्युत विकास			
[पाच]	उद्योग व खाणकाम			
	1) मोठे व मध्यम उद्योग	-	-	-
	2) ग्रामीण व लघु उद्योग	-	-	-
	एकूण [पाच]	-	-	-

जिल्ह्यातील एकात्मिक आदिवासी विकास कार्यक्रमाची प्रगती
त्यावरील तरतूद व खर्च [वर्ष 1996-97]

जिल्हा - वर्धा

कार्यक्रमाखाली	1) तालुक्यांची संख्या = 8	4) 1991 च्या जनगणनेप्रमाणे
असणा-या	2) गावांची संख्या = 1312	अनुसूचित जमातींची
	3) एकूण लोकसंख्या = 1057267	लोकसंख्या = 168391

[रुपये - हजारात]

अ. क्र. विकास शिर्ष व उपशिर्ष 1996-97 साठी 1996-97 मध्ये टक्केवारी
झालेली तरतूद झालेला खर्च

1	2	3	4	5
[सहा] वाहतूक व दळणवळण				
1) मोठी व लहान बंदरे	-	-	-	-
2) अंतर्देशीय जलवाहतूक	-	-	-	-
3) रस्ते विकास	-	-	-	-
एकूण [सहा]	-	-	-	-
[सात] सामान्य आर्थिक सेवा				
1) पर्यटन	-	-	-	-
2) स्थानिक विकास कार्यक्रम	-	-	-	-
एकूण [सात]	-	-	-	-
[आठ] सामाजिक आणि सामूहिक सेवा				
1) सामान्य शिक्षण	-	-	-	-
2) क्रिडा व युवक कल्याण	-	-	-	-
3) कला व संस्कृती	-	-	-	-
4) तांत्रिक शिक्षण	-	-	-	-
5) वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये	-	-	-	-
6) आरोग्य सेवा	-	-	-	-
7) ग्रामीण पाणी पुरवठा व स्वच्छता	-	-	-	-
8) गृहनिर्माण	-	-	-	-
9) नगर विकास	-	-	-	-
10) माहिती व प्रसिध्दी	-	-	-	-
11) मागासवर्गीयांचे कल्याण	-	-	-	-
12) कामगार व कामगार कल्याण	-	-	-	-
13) समाज कल्याण	-	-	-	-
14) पोषण	-	-	-	-
एकूण [आठ]	-	-	-	-
एकूण [एक ते आठ]	-	-	-	-

[अ] माडा योजनेखालील तरतूद	278.92	250.91	90
[ब] न्युक्लीस बजेट	10.00	10.00	100

टिप :- वर्धा जिल्ह्यात एकात्मिक आदिवासी कार्यक्रम नसल्यामुळे एकूण तरतूद व खर्च माडा मिनि माडा मध्येच खर्च होत असतो.

आधार :- एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प अधिकारी, नागपूर.

वीस कलमी कार्यक्रम 1996-97 वर्षाकरिता

जिल्हा - वर्धा

कलम	बाब	परिमाण	उद्दिष्ट	साध्य
1	2	3	4	5
1.	अ एकात्मिक ग्रामीण विकास कार्यक्रम	कुटुंब संख्या	2733	2990
	ब जवाहर रोजगार योजना	लास मनुष्य दिवस	11.30	10.65
	क जलघु उद्योग स्थापन करणे	उद्योग संख्या	300	301
5.	अ अतिरिक्त जमिनीचे वाटप	हेक्टर	700	97
	बालाभधारक	संख्या अनु. जमाती	-	-
		अनु. जमाती	-	-
		इतर	-	-
7.	पिण्यासाठी स्वच्छ पाणी	खेडी संख्या	155	303
8.	मुलांची रोग प्रतिकार शक्ती वाढविणे			
	1 1 डी. पी. टी.	मुले संख्या	29764	27023
	2 1 पोलिओ	मुले संख्या	29764	27126
	3 1 बी. सी. जी.	मुले संख्या	29764	31831
9.	अ कुटुंब नियोजन शस्त्रक्रिया	शस्त्रक्रिया संख्या	8330	8414
	ब असमतुल्य शस्त्रक्रिया			
	1 1 आयुडी	लाभार्थी संख्या	8330	7233
	2 1 सी. सी. युझर्स	-----	8330	6457
	3 1 ओ. पी. वापरणारे	-----	-	20305
11.	अ अनुसूचित जातींच्या कुटुंबाना	लाभार्थी संख्या	2473	2234
	अर्धसहाय्य			
	ब अनुसूचित जमातींच्या कुटुंबाना	लाभार्थी संख्या	1857	1847
	अर्धसहाय्य			
14.	सर्व सामान्यांसाठी गृहनिर्माण			
	क इंदिरा आवास योजना	लाभार्थी संख्या	1204	588
	ड आर्थिक दृष्ट्या दुर्बल घटकांसाठी	लाभार्थी संख्या	-	-
	घर बांधणी			
	इ कमी उत्पन्न घटकांसाठी घर बांधणी	लाभार्थी संख्या	-	-
15.	गलिच्छ वस्ती सुधारणा	लोकसंख्या	1493	1493
	वनीकरणासाठी नवीन धोरण			
	अ झाडे लावणे	संख्या लाखात	25.00	12.63
18.	रास्त भावाची दुकाने उघडणे	संख्या	-	-
19.	ब पंप संचाचे विद्युतीकरण	पंप संख्या	1688	1912
	क सुधारित चुली	चुली संख्या	3100	3100
	ड बायोगॅस संच बसविणे	संयंत्र संख्या	250	119

आधार : जिल्हा नियोजन अधिकारी, वर्धा.

विशेष घटक योजनां [1996-97 वर्षाकरिता]

जिल्हा - वर्धा

अ. क्र.	मुख्य विकास शिर्ष	उपलब्ध झालेली आर्थिक तरतूद [रुपये लाखात]	झालेला खर्च [रुपये लाखात]	खर्चाची टक्केवारी
1	2	3	4	5
1.	कृषि व संलग्न सेवा	98.95	96.02	97.04
2.	ग्रामीण विकास	132.39	102.75	77.61
3.	पाटबंधारे व पूर नियंत्रण	2.00	2.00	100.00
4.	विद्युत विकास	56.71	57.22	100.90
5.	उद्योग व स्वयंसेवा	1.76	1.82	103.41
6.	वाहतूक व दळणवळण	102.55	173.24	168.93
7.	सामाजिक व सामुहिक सेवा	99.21	95.50	96.26
8.	आरोग्य	23.20	23.20	100.00
9.	गृहनिर्माण			
10.	पाणीपुरवठा	26.56	20.09	75.64
11.	मागासवर्गीयांसाठी कल्याणकारी योजना	32.22	44.30	137.49
जिल्हा एकूण		575.55	616.14	107.05

आधार : जिल्हा समाज कल्याण अधिकारी, वर्ग - 1, वर्धा.

जिल्हयाचा स्थानिक विकास कार्यक्रम वर्ष - 1996-97

जिल्हा - वर्धा

[रुपये - हजारात]

अ. क्र.	लोकसभा/ विधानसभा/ वि. प. मत्तदार संघाचे नांव	मतदार संघाला मंजूर तरतूद	मंजूर कामांची संख्या			मंजूर- कामांची अंदाजित किंमत	संदर्भ वर्षात झालेला एकूण खर्च
			जुनी अपूर्ण कामे	संदर्भ वर्षा- तील नवीन कामे	एकूण		
1	2	3	4	5	6	7	8
[अ]	लोकसभा सदस्य वर्धा	6800	11	60	71	6885	1859
[ब]	विधानसभा सदस्य						
1.	वर्धा	6000	10	31	41	9049	4598
2.	देवळी	6000	33	38	71	9138	4728
3.	आर्वी	6000	18	44	62	9134	4980
4.	हिंगणघाट	6000	22	70	92	8990	5197
[क]	विधान परिषद सदस्य						
5.	शिक्षक मत्तदार संघ	4750	4	56	60	7055	3155
6.	पदविधर मतदार संघ	600	6	12	18	707	520
7.	स्वराज्य संस्था संघ	4000	17	40	57	5409	3743
8.	आदिवासी मत्त- दार संघ	400	-	3	3	407	-
	एकूण	40550	121	354	475	56774	28740

आधार : - जिल्हा नियोजन अधिकारी, वर्धा.

तक्ता क्र. 12.1

जिल्ह्यातील निवडक शेती मालाच्या सरासरी घाऊक किंमती

एप्रिल-1996 ते मार्च-1997.

जिल्हा - वर्धा

[प्रती क्विंटल मूल्य रुपयात]

अ. क्र.	शेती मालाचे वर्णन	शेती मालाचा प्रकार	एप्रिल	मे	जून	जुलै	ऑगस्ट	सप्टेंबर
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	गहू	सरबती	649	663	611	655	665	658
2.	तूर	पांढरी	1350	1257	1913	1913	1921	1894
3.	भुईमुंग		1517	1517	1517	1517	1550	1569
4.	मुंग	हिरवा	1231	1300	1300	1600	1562	1462
5.	चना	देशी	1278	1013	1013	1106	1125	1156
6.	बाजरी		644	644	644	644	650	650
7.	तीळ	पांढरे	1727	2100	2225	2338	2400	2355
8.	ज्वारी	संकरित	340	343	276	325	458	434
9.	जवस	मध्यम	1433	1575	1575	1575	1588	1500
10.	सोयाबीन	पिवळा	1246	1200	1200	1200	1200	1161
11.	उडीद	देशी	1500	1500	1500	1500	1562	1512
12.	कापूस	एच-4 सुपर						
13.	कापूस	एलआरए सुपर						

पुढे चालू ...

...195...

तक्ता क्र. 12.1 पुढे चालु

जिल्ह्यातील निवडक शेती मालाच्या सरासरी घाऊक किंमती

एप्रिल-1996 ते मार्च-1997.

जिल्हा:- वर्धा

(प्रती क्विंटल मूल्य रुपयात)

अ. क्र.	शेती मालाचे वर्णन	शेती मालाचा प्रकार	ऑक्टोबर	नोव्हेंबर	डिसेंबर	जानेवारी	फेब्रुवारी	मार्च	वर्षाची सरासरी	मागील वर्षाची सरासरी
1	2	3	10	11	12	13	14	15	16	17
1.	गहू	सरबती	675	711	850	875	800	678	708	483
2.	तूर	पांढरी	1806	1800	1663	1471	1404	1290	1640	1413
3.	भुईमुंग		1325	1288	1369	1416	1387	1403	1448	1303
4.	मुंग	हिरवा	1261	1250	1238	1238	1200	1200	1320	1195
5.	चना	देशी	1175	1189	1131	1014	1040	1112	1113	939
6.	बाजरी		688	744	788	781	744	725	696	486
7.	तीळ	पांढरे	2225	2125	2125	1950	1725	1664	2080	2238
8.	ज्वारी	संकरित	344	311	342	326	338	348	349	357
9.	जवस	मध्यम	1500	1500	1500	1505	1537	1461	1521	1329
10.	सोयाबीन	पिवळा	1021	991	1000	984	1051	1115	1114	863
11.	उडीद	देशी	1338	1196	1212	1118	1087	1050	1340	1320
12.	कापूस	एच-4 सुपर							2100	2195
13.	कापूस	एलआरए सुपर							2000	2145

आधार :- वर्धा जिल्ह्यातील कृषि उत्पन्न बाजार समित्या.

...196...

तक्ता क्र. 12.2

जिल्ह्यातील मुख्यालयाच्या ठिकाणाच्या महत्वाच्या वस्तूच्या मासिक

सरासरी किरकोळ किमती: [किंमत "0.00" रु. ता

वर्ष:- 1996.

जिल्हा:- वर्धा

अ. क्र.	वस्तुचे नाव	वस्तुची प्रत/जात	परिमाण	जाने 1996	फेब्रु 1996	मार्च 1996	एप्रिल 1996	मे 1996	जून 1996
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

धान्ये:-

1.	तांदुळ	उत्तम	किलो	14.00	14.00	14.00	14.00	14.00	14.00
2.	तांदुळ	मध्यम	-	8.50	8.50	8.50	8.50	8.50	8.50
3.	तांदुळ	हलका	-	7.50	7.50	8.00	8.00	8.00	8.00
4.	गहू	उत्तम	-	6.25	5.60	5.80	6.00	6.50	6.50
5.	गहू	मध्यम	-	6.00	5.50	5.70	5.80	6.25	6.25
6.	ज्वारी	खोबी	-	-	-	-	-	-	-
7.	ज्वारी	संकरित	-	4.00	4.00	4.00	4.00	4.50	4.50
8.	बाजरी	मध्यम	-	6.00	6.50	6.00	7.00	7.00	7.00

डाळी :-

9.	तूर डा.	मध्यम	किलो	32.00	28.00	28.00	28.00	28.00	30.00
10.	चना डा.	-	-	11.00	12.00	13.00	14.00	14.00	14.00
11.	मुग डा.	-	-	20.00	20.00	22.00	24.00	24.00	24.00
12.	उडीद डा.	-	-	22.00	22.00	22.00	25.00	24.00	26.00
13.	मसूर डा.	-	-	26.00	22.00	24.00	22.00	24.00	24.00

साखर व गूळ :-

14.	साखर	सु. बा.	किलो	13.50	13.50	13.50	13.50	15.00	14.00
15.	साखर	स्वधादु	-	9.05	9.05	9.05	9.05	9.05	9.05
16.	गूळ	म./पि	-	17.00	17.00	17.00	17.00	17.00	17.00

पुढे चालू....

तक्ता क्र. 12.2 पुढे चालू

जिल्ह्यातील मुख्यालयाच्या ठिकाणांच्या महत्वाच्या वस्तूंच्या मासिक

सरासरी किरकोळ किंमती. [किंमत "0.00" रु. ता

वर्ष- 1996.

जिल्हा- वर्धा

अ. क्र.	वस्तुचे नाव	वस्तुची प्रत/जात	परिमाण	जुलै 1996	ऑगस्ट 1996	सप्टें. 1996	ऑक्टो. 1996	नोव्हें. 1996	डिसे. 1996	वर्षाची सरासरी	मागील वर्षाची सरासरी
1	2	3	4	11	12	13	14	15	16	17	18

धान्ये:-

1.	तांदुळ	उत्तम	किलो	16.00	16.00	16.00	16.00	16.00	16.00	15.00	13.42
2.	तांदुळ	मध्यम	"	8.50	9.00	9.00	9.00	10.00	10.00	8.38	8.00
3.	तांदुळ	हलका	"	8.00	8.00	8.00	8.00	8.50	8.50	8.00	7.33
4.	गहू	उत्तम	"	7.50	7.50	7.50	7.50	8.00	10.00	7.58	5.61
5.	गहू	मध्यम	"	7.00	7.00	7.25	7.25	7.25	9.50	6.77	6.38
6.	ज्वारी	रुबी	"	-	-	-	-	-	-	-	-
7.	ज्वारी	संकरित	"	4.50	5.00	5.00	5.00	5.00	4.00	4.46	4.35
8.	बाजरी	मध्यम	"	6.00	7.00	7.00	7.00	6.00	7.00	6.63	5.95

डाळी :-

9.	तूर डा.	मध्यम	किलो	30.00	32.00	32.00	32.00	32.00	30.00	30.17	25.75
10.	चना डा.	"	"	14.00	15.00	16.00	15.00	16.00	16.00	14.17	11.58
11.	मुग डा.	"	"	24.00	26.00	26.00	26.00	25.00	24.00	23.75	18.00
12.	उडीद डा.	"	"	26.00	26.00	26.00	26.00	25.00	24.00	24.50	24.00
13.	मसूर डा.	"	"	24.00	24.00	26.00	26.00	25.00	25.00	24.33	17.25

साखर व गूळ :-

14.	साखर	सु. बा.	किलो	14.50	15.00	14.50	14.50	14.50	14.00	14.17	13.46
15.	साखर	स्वधादु	"	9.05	9.05	9.05	9.05	9.05	9.05	9.05	9.05
16.	गूळ	म./पि.	"	17.00	17.00	17.00	17.00	18.00	18.00	17.17	17.08

पुढे चालू...

तक्ता क्र. 12.2-पुढे चालू ..

जिल्हयातील मुख्यालयाच्या ठिकाणाच्या महत्वाच्या वस्तूंच्या मासिक सरासरी किरकोळ किमती. (किमती '0.00' रु:त)

वर्ष:- 1996.

जिल्हा:- वर्धा:

अ. क्र.	वस्तुचे नाव	वस्तुची प्रत/जात	परिमाण	जाने 1996	फेब्रु 1996	मार्च 1996	एप्रिल 1996	मे 1996	जून 1996
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

तेल:-

17.	गोडेतेल	भुईमूग	किलो	44.00	44.00	44.00	44.00	46.00	46.00
18.	सो. तेल	सुटे	-	60.00	60.00	60.00	60.00	60.00	60.00
19.	वन. तुप	डालडा	-	50.00	47.00	48.00	48.00	48.00	48.00

दुध व दुग्धजन्य पदार्थ:-

20.	सुटे दुध	म्हशीचे	लिटर	10.00	10.00	10.00	10.00	12.00	12.00
21.	शुद्ध तुप	-	किलो	140.00	140.00	140.00	140.00	140.00	140.00

मांस व मासे:-

22.	मांस (बोकडाचे)	-	किलो	80.00	80.00	80.00	80.00	80.00	80.00
23.	ताजे मासे स्था. म.	-	-	48.00	48.00	48.00	48.00	48.00	48.00
24.	अंडी/कोबडीची	-	डझन	18.00	18.00	15.00	16.00	15.00	15.00

मसाल्याचे पदार्थ:-

25.	शेंगदाणे	मध्यम	किलो	25.00	24.00	24.00	26.00	26.00	26.00
26.	खोबरे	सु. वाटी	-	38.00	60.00	60.00	60.00	52.00	52.00
27.	मिरची	सु. संके.	-	64.00	40.00	45.00	48.00	48.00	54.00

फळे व भाजीपाला:-

28.	केळी म.	जळगाव	डझन	5.00	6.00	8.00	12.00	12.00	8.00
29.	कांदे	मध्यम	किलो	4.00	4.00	5.00	5.00	4.00	5.00
30.	बटाटे	मध्यम	-	5.00	5.00	6.00	6.00	7.00	7.00

पेचे:-

31.	चहा	GTC पत्ती	किलो	80.00	80.00	80.00	80.00	80.00	84.00
32.	काँफी	पावडर	-	120.50	120.50	120.50	120.50	120.50	120.50

तक्ता क्र. 12.2 पुढे चालू

जिल्ह्यातील मुख्यालयाच्या ठिकाणाच्या महत्वाच्या वस्तूंच्या मासिक सरासरी किरकोळ किमती. (किंमत "0.00" रु. ता

वर्षा- 1996.

जिल्हा- वर्धा

अ. क्र.	वस्तुचे नाव	वस्तुची प्रत/जात	परिमाण	जुलै 1996	ऑगस्ट 1996	सप्टें. 1996	ऑक्टो. 1996	नोव्हें. 1996	डिसे. 1996	वर्षाची सरासरी	मागील वर्षाची सरासरी
1	2	3	4	11	12	13	14	15	16	17	18

तेल:-

17.	गोडतेल	भईमूग	किलो	46.00	48.00	48.00	48.00	46.00	44.00	45.67	44.92
18.	खो. तेल	सुटे	-	60.00	60.00	60.00	64.00	68.00	76.00	62.33	60.00
19.	वन. तुप	डालडा	-	48.00	48.00	48.00	48.00	47.00	47.00	47.92	47.75

दुध व दुग्धजन्य पदार्था:-

20.	सुटे दुध	म्हशीचे	लिटर	12.00	12.00	12.00	12.00	12.00	12.00	11.33	9.25
21.	शुद्ध तुप	-	किलो	140.00	148.00	148.00	140.00	136.00	136.00	140.67	132.00

मांस व मासे:-

22.	मांस (बोकडाचे)		किलो	80.00	80.00	80.00	80.00	80.00	80.00	80.00	61.83
23.	ताजे मासे स्था. म.		-	48.00	48.00	48.00	48.00	48.00	48.00	48.00	41.83
24.	अंडी/कोबडीची		डझन	20.00	18.00	16.00	18.00	20.00	20.00	17.42	16.67

मसाल्याचे पदार्था:-

25.	शेंगदाणे	मध्यम	किलो	26.00	28.00	28.00	28.00	28.00	28.00	26.42	24.00
26.	खोबरे	सु. वाटी	-	52.00	52.00	52.00	52.00	52.00	52.00	47.83	46.00
27.	मिरची	सु. संके.	-	55.00	55.00	55.00	52.00	52.00	44.00	51.00	44.50

फळे व भाजीपाला:-

28.	केळी म.	जळगाव	डझन	9.05	8.00	8.00	8.00	8.00	8.00	8.34	6.75
29.	कांदे	मध्यम	किलो	6.00	6.00	6.00	6.00	6.00	6.00	5.25	5.75
30.	बटाटे	मध्यम	-	7.00	8.00	8.00	8.00	9.00	6.00	6.83	6.17

पेये:-

31.	चहा	CTCपत्ती	किलो	84.00	84.00	84.00	84.00	84.00	84.00	82.33	76.77
32.	काँफी	पावडर	-	125.00	125.00	125.00	125.00	125.00	125.00	125.00	120.46

पुढे चालू ...

तक्ता क्र. 12.2 पुढे चालू ..

जिल्ह्यातील मुख्यालयाच्या ठिकाणाच्या महत्वाच्या वस्तूंच्या मासिक
- सरासरी किंमती किंमती. [किंमत "0.00" रु. त]

वर्ष:- 1996.

जिल्हा:- वर्धा

अ. क्र.	वस्तुचे नाव	वस्तुची प्रत/जात	परि- माण	जाने 1996	फेब्रु 1996	मार्च 1996	एप्रिल 1996	मे 1996	जून 1996
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

जळण व दिवाबत्ती:-

33.	रॉकेल	--	लिटर	3.05	3.05	3.05	3.05	3.05	3.05
34.	लाकूड	जळाऊ	40की	50.00	50.00	50.00	50.00	50.00	50.00
35.	कोळसा	लाकडी	--	240.00	240.00	240.00	240.00	240.00	240.00

कपडे:-

36.	साडी	4.5 मी.	1 नग	150.00	150.00	150.00	150.00	150.00	150.00
37.	शर्टिंग	टेरीको.	मिटर	42.00	42.00	42.00	42.00	42.00	42.00
38.	पोलका	2 X 2	1 नग	55.00	55.00	60.00	60.00	60.00	60.00

कापड:

भांडी:-

39.	पातेले	स्टील	किलो	120.00	120.00	120.00	120.00	120.00	120.00
40.	पातेले	पितळ	--	130.00	130.00	130.00	130.00	130.00	130.00

वापरातील संकीर्ण वस्तु:-

41.	प्रसाधन	लक्स	100	7.25	7.25	7.25	7.25	7.50	8.00
	साबण		गॅम						
42.	धुण्याचा	501	250	12.00	12.00	12.00	12.00	12.00	12.00
	साबण		गॅम						
43.	दुधपेस्ट	कोलगेट	100	18.40	18.40	18.40	18.40	18.40	18.40
			गॅम						
44.	केशतेल	ट्राटा	100	14.10	14.10	14.10	14.10	14.10	14.10
		हे. ऑ.	गॅम						
45.	सुपारी	मध्यम	किलो	88.00	84.00	84.00	100.00	120.00	120.00
46.	विडी	--	25नग	2.25	2.25	2.25	2.25	2.25	2.25
47.	सिंगार	पनामा	10नग	5.50	5.50	5.50	5.50	5.50	5.50

पुढे चालू ...

...., 201....

तबता क्र. 12.2 पुढे चालु

जिल्हयातील मुख्यालयाच्या ठिकाणाच्या महत्वाच्या वस्तूच्या मासिक सरासरी किरकोळ किंमती. [किंमत "0.00" रु. ता]

वर्ष:- 1996.

जिल्हा:- वर्धा

अ. क्र.	वस्तुचे नाव	वस्तुची प्रत/जात	परिमाण	जुलै 1996	ऑगस्ट 1996	सप्टें. 1996	ऑक्टो. 1996	नोव्हें. 1996	डिसे. 1996	वर्षाची सरासरी	मागील वर्षाची सरासरी
1	2	3	4	11	12	13	14	15	16	17	18

जळन व दिवाबत्ती:-

33.	रॉकेल	---	लिटर	3.05	3.05	3.05	3.05	3.05	3.05	3.05	3.05
34.	लाकूड	जळाऊ	40की.	50.00	50.00	50.00	50.00	50.00	50.00	50.00	44.00
35.	कोळसा	लाकडी	-"	240.00	240.00	240.00	240.00	240.00	240.00	240.00	238.33

कपडे:-

36.	साडी	4.5 मी.	1 नग	150.00	150.00	150.00	150.00	150.00	150.00	150.00	147.00
37.	शर्टिंग	टेरीकॉ.	मिटर	42.00	42.00	42.00	42.00	42.00	42.00	42.00	36.33
38.	पोलका कापड	2 X 2	1 नग	65.00	65.00	65.00	65.00	65.00	65.00	61.67	52.92

भांडी:-

39.	पातेले	स्टील	किलो	120.00	120.00	120.00	120.00	120.00	120.00	120.00	120.00
40.	पातेले	पितळ	-"	130.00	130.00	130.00	130.00	130.00	130.00	130.00	130.00

वापरातील संकीर्ण वस्तू:-

41.	प्रसाधन साबण	लक्स	100 ग्रॅम	8.00	8.00	8.00	8.00	8.00	8.50	7.75	6.48
42.	धुण्याचा साबण	501	250 ग्रॅम	12.00	12.00	12.00	12.00	12.00	12.00	12.00	11.70
43.	टुथपेस्ट	कोलगेट	100 ग्रॅम	19.50	19.50	19.50	19.50	19.50	19.50	18.95	18.45
44.	केशतेल	टाटा हे. ऑ.	100 ग्रॅम	14.10	13.00	13.00	13.00	13.00	13.00	13.64	14.00
45.	सुपारी	मध्यम	किलो	120.00	120.00	120.00	120.00	120.00	120.00	109.33	85.50
46.	विडी	--	25 नग	2.25	2.25	2.25	2.25	2.25	2.25	2.25	2.25
47.	सिगार	पनामा	10 नग	5.50	5.50	5.50	5.50	5.50	5.50	5.50	4.96

आधार:- जिल्हा सांख्यिकी कार्यालय, वर्धा.

... 202 ...

तक्ता क्र. 12.3

कामगारांचे ग्राहक किमतीचे निर्देशांक सन 1996-97.

[पायाभूत वर्ष = 1982 = 100]

केंद्र - नागपूर

जिल्हा - वर्धा

अ. क्र.	महिना	वर्ष	अन्न गट	पान, सुपारी तंबाखू इ.	इंधन व द्विबाबत्ती	घरबां- धणी	कापड, बिछाने व पादत्राणे	संकीर्ण	सर्वसाधारण निर्देशांक
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	एप्रिल	1996	336	462	287	393	240	329	331
2.	मे	1996	334	477	288	393	240	329	336
3.	जून	1996	349	496	289	393	240	330	339
4.	जुलै	1996	352	476	313	412	245	336	346
5.	ऑगस्ट	1996	355	457	314	412	244	339	347
6.	सप्टेंबर	1996	359	454	314	412	247	339	350
7.	ऑक्टोबर	1996	374	468	319	412	249	349	360
8.	नोव्हेंबर	1996	371	468	319	412	249	349	359
9.	डिसेंबर	1996	376	459	319	412	251	350	361
10.	जानेवारी	1997	380	461	323	420	251	357	366
11.	फेब्रुवारी	1997	383	483	367	420	253	370	374
12.	मार्च	1997	384	488	365	420	253	372	374
वार्षिक सरासरी 96-97			363	471	318	409	247	346	354

आधार - कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, मुंबई.

...203...

तक्ता क्र. 13.1

जिल्हयातील पोलीस अधिकारी/कर्मचा-यांची एकूण संख्या,

सन 1996-97.

जिल्हा:- वर्धा

अ. क्र.	बाब	संख्या
1	2	3

1. पोलीस अधिकारी/कर्मचा-यांची संख्या:-		
क) पोलीस उप महानिरीक्षक. [वर्ग-1]		-
ख) पोलीस आयुक्त.		-
ग) अप्पर पोलीस आयुक्त.		-
घ) पोलीस उप आयुक्त.		-
च) पोलीस अधिक्षक.		1
छ) पोलीस उप अधिक्षक.		4
ज) पोलीस निरीक्षक.		9
झ) पोलीस उप निरीक्षक.		58
ट) पोलीस जमादार.		68
ठ) पोलीस हवालदार.		256
ड) पोलीस शिपाई.		899
ढ) इतर.		41

एकूण पोलीस अधिकारी/कर्मचा-यांची संख्या 1295

2. पोलीस ठाणे.	17
3. आऊट पोस्ट.	6
4. सब पोस्ट.	-
5. लॉकअप्स.	18
6. पोलीस ठाणे, आऊट पोस्ट व सब पोस्ट आदिंची सोय असलेली गावे व शहरे	21
7. पोलीस दलांचा एकूण खर्चीरु. लाखात	859

आधार :- 1) जिल्हा पोलीस अधिक्षक, वर्धा.

2) पोलीस अधिक्षक, लोहमार्ग नागपूर.

जिल्ह्यातील गुन्ह्या संबंधीची आकडेवारी, सन 1996-97.

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	गुन्ह्यांचे प्रकार	प्रकरणांची संख्या	चौकशी चालू असलेली प्रकरणे	सागील वर्षाची कोर्टात चालू असलेली प्रकरणे	न्यायालयात चौकशीसाठी प्रविष्ट केलेली प्रकरणे	न्यायालयाने काढून टाकलेली, शिक्षा दिलेली, जामीन दिल्यासह निकाली काढलेली प्रकरणे	निर्दोष म्हणून सोडलेली प्रकरणे	दोषी असलेली प्रकरणे	वर्षाचे शेवटी न्यायालयातील प्रलंबित प्रकरणे
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

1.	दखलपात्र गुन्ह्यात मदत करणे.	-	-	-	-	-	-	-	-
2.	दखलपात्र गुन्ह्याबाबत कट करणे.	-	-	-	-	-	-	-	-
3.	सार्वजनिक शांतता, सुरक्षितता व न्यायाबाबतचे गुन्हे.	195	35	1374	173	9	201	29	1308
4.	व्यक्तीविषयक गंभीर गुन्हे.	1183	148	6803	1108	68	1199	79	6565
5.	व्यक्ती व मालमत्ता विषयक किंवा फक्त मालमत्तेविषयक गंभीर गुन्हे.	470	105	1435	168	282	142	18	1161
6.	व्यक्तीविषयक किरकोळ गुन्हे.	354	67	1314	305	27	229	51	1312
7.	मालमत्ता विषयक किरकोळ गुन्हे.	1042	222	3535	338	727	562	52	2532
8.	वर न नोंदलेले इंडीयन पिनलकोड खालिल इतर गुन्हे.	621	94	1005	575	34	524	60	962

एकूण (1 ते 8) : 3865 671 15466 2667 1147 2857 289 13840

तक्ता क्र. 13.2 पुढे चालू :

जिल्ह्यातील गुन्ह्या संबंधीची आकडेवारी, सन 1996-97.

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	गुन्ह्यांचे प्रकार	प्रकरणांची संख्या	चौकशी चालू असलेली प्रकरणे	मागील वर्षाची कोर्टात चालू असलेली प्रकरणे	न्यायालयात चौकशीसाठी प्रविष्ट केलेली प्रकरणे	न्यायालयाने काढून टाकलेली, शिक्षा दिलेली, जामीन दिल्यासह निकाली काढलेली प्रकरणे	निर्दोष म्हणून सोडलेली प्रकरणे	दोषी असलेली प्रकरणे	वर्षाचे शेवटी न्यायालयातील प्रलेखित प्रकरणे
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

9: वर नमूद न केलेले इतर गुन्हे.

काविशेष किंवा स्थानिक कायद्याखालील देखलपात्र ठरलेले गुन्हे.

स्वा. बी. एच. ओ. आर; 1947 या कायद्याखालील गुन्हे.

एकूण (9 (क+ख)) 9577 1129 58353 10020 53 7937 736 59647

एकूण 1 ते 8 व 9 (क+ख)- 13442 1800 73819 12687 1200 10794 1025 73487

आधार:- जिल्हा पोलीस अधीक्षक, वर्धा

...206...

तक्ता क्र.13.3

तुरुंगात बाखल केलेले गुन्हेगार, सन 1996-97.

जिल्हा :- वर्धा

अ. क्र.	बाब	पुरुष	स्त्रिया	एकूण
1	2	3	4	5

1.	रेल्वे अधिनियम.	-	-	-
2.	मुंबई पोलिस अधिनियम.	288	-	288
3.	मुंबई दारुबंदी अधिनियम.	8286	767	9053
4.	क्रिमीनल प्रोसीजर कोड अधिनियम.	-	-	-
5.	घरफोडी आणि चोरी.	199	8	207
6.	सोटे दस्तऐवज व फसवणूक.	35	2	37
7.	सून.	106	10	116
8.	डाके आणि दरोडे.	5	-	5
9.	हल्ला व दुखापत करणे.	1508	70	1578
10.	पुस लावून पळविणे व बलात्कार.	20	-	20
11.	लष्करी गुन्हे.	-	-	-
12.	इतर.	2934	257	3191

एकूण:- 13381   1114   14495

आधार :- जिल्हा पोलीस अधिक्षक, वर्धा

तक्ता क्र. 13.4

तुरुंगात दाखल केलेल्या गुन्हेगारांचे त्रयोमटानुसार व शैक्षणिक

पात्रतेनुसार वर्गीकरण, सन 1996-97.

जिल्हा :- वर्धा

अ. क्र.	बाब	पुरुष	स्त्रिया	एकूण
1	2	3	4	5

1.	18 वर्षाखालील			
1.1)	अशिक्षित	-	-	-
1.2)	अशिक्षित फक्त वाचता येणारे	-	-	-
1.3)	वाचता व लिहिता येणारे	-	-	-
2.	18 ते 21 वर्ष			
2.1)	अशिक्षित	138	3	141
2.2)	अशिक्षित फक्त वाचता येणारे	105	2	107
2.3)	वाचता व लिहिता येणारे	324	20	344
3.	22 ते 30 वर्ष			
3.1)	अशिक्षित	450	25	475
3.2)	अशिक्षित फक्त वाचता येणारे	170	15	185
3.3)	वाचता व लिहिता येणारे	606	10	616
4.	31 ते 40 वर्ष			
4.1)	अशिक्षित	405	20	425
4.2)	अशिक्षित फक्त वाचता येणारे	99	4	103
4.3)	वाचता व लिहिता येणारे	235	7	242
5.	41 ते 60 वर्ष			
5.1)	अशिक्षित	154	15	169
5.2)	अशिक्षित फक्त वाचता येणारे	50	3	53
5.3)	वाचता व लिहिता येणारे	130	-	130
6.	61 वर्षावरील			
6.1)	अशिक्षित	40	-	40
6.2)	अशिक्षित फक्त वाचता येणारे	3	-	3
6.3)	वाचता व लिहिता येणारे	20	-	20
7.	एकूण			
7.1)	अशिक्षित	1187	63	1250
7.2)	अशिक्षित फक्त वाचता येणारे	427	24	451
7.3)	वाचता व लिहिता येणारे	1315	37	1352

आधार:- मध्यवर्ती/जिल्हा कारागृह, वर्धा

... 208 ...

तक्ता क्र. 13.5

दिवानी व फौजदारी न्यायालयात निकालात काढलेली कामे/प्रकरणे

सन 1996-97

जिल्हा - वर्धा

दिवानी				फौजदारी			
मूळ		अपील		मूळ		अपील	
नियमित	संकीर्ण	नियमित	संकीर्ण	नियमित	संकीर्ण	नियमित	संकीर्ण
1	2	3	4	5	6	7	8
1544	477	174	374	53032	7305	126	709

आधार :- जिल्हा व सत्र न्यायाधीश, वर्धा

... 209 ...

तक्ता क्र. 14.1

जिल्हयतील बँक कार्यालये, वर्गीकृत बँकांची संख्या, ठेवी व कर्जे

सन 1996-97:

जिल्हा :- वर्धा

अ. क्र.	तहसील	बँकांची कार्यालये असलेली गावे व शहरे	बँकेतील कर्मचा-यांची संख्या	वर्गी-कृत बँका	वर्गीकृत बँकांची शाखा कार्यालये	वर्गीकृत बँकांच्या ठेवी [रु. लाखात]	वर्गीकृत बँकांच्या अगाऊ रकमा [रु. लाखात]	सहकारी बँका व त्यांच्या शाखा
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	वर्धा	8	381	11	19			15
2.	सेलु	6	72	-	8			11
3.	देवळी	9	138	-	9	उ.	उ.	9
4.	आर्वी	7	135	-	10	ना.	ना.	11
5.	आष्टी	5	37	-	4			4
6.	कारंजा	3	31	-	5			4
7.	हिंगणघाट	7	178	-	9			13
8.	समुद्रपूर	6	34	-	8			6
जिल्हा बेरीज:-		51	1006	11	72	37513	21287	73

टिप :- रकाना 7 व 8 ची तहसिल निहाय माहिती उपलब्ध नाही.

आधार :- 1) जिल्हा अग्रणी बँक ऑफ इंडीया, वर्धा.

2) वर्धा जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँक वर्धा.

... 210 ...

तक्ता क्र. 14.2

जिल्हयातील 31 मार्च 1997 रोजी चालू असलेल्या
संयुक्त भांडवली संस्था.

जिल्हा :- वर्धा

मर्यादीत भाग - भांडवल असलेल्या संस्था		हमीद्वारे मर्यादीत आणि नफ्यासाठी काम न करणा-या संस्था		एकूण
सार्वजनिक	स्वाजगी	सार्वजनिक	स्वाजगी	
1	2	3	4	5
8	68	1	-	72

आधार:- कंपनी व्यवहार खाते, उद्योग मंत्रालय, भारत सरकार,
नवी दिल्ली.

तक्ता क्र. 14.3

उत्तरविलेच्या विमापत्रांची संख्या व
विम्याची रक्कम, सन 1996-97.

जिल्हा :- वर्धा

अ. क्र.	बाब	परिमाण	तपशिल 1995-96
1	2	3	4
1.	शाखा.	संख्या	8
2.	उत्तरविलेची विमापत्रे.	संख्या	16037
3.	व्यपगत विमापत्रे.	संख्या	उ. ना.
4.	विम्याची रक्कम.	रु. हजारात	654449

1. शाखा. संख्या 8
2. उत्तरविलेची विमापत्रे. संख्या 16037
3. व्यपगत विमापत्रे. संख्या उ. ना.
4. विम्याची रक्कम. रु. हजारात 654449

उ. ना. = उपलब्ध नाही.

आधार:- भारतीय जीवन बिमा निगम, नागपूर.

... 211 ...

तबता क्र. 15.1

जिल्हेयातील चित्रपटगृहाविषयी आकडेवारी, सन 1996-97.

जिल्हा :- वर्धा

अ. क्र.	तहसील	कायमस्वरुपाची चित्रपटगृहे		फिरती चित्रपट गृहे		टिहडीओ केंद्रे		वसूल केलेला करमणूक कर (रु. '000')
		संख्या	प्रत्येक सेवासाठी असलेली आसनक्षमता	संख्या	प्रत्येक सेवासाठी असलेली आसनक्षमता	संख्या	प्रत्येक सेवासाठी असलेली आसनक्षमता	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	वर्धा	4	3600	-	-	5	196	3455
2.	सेलु	-	-	-	-	4	254	34
3.	समुद्रपूर	-	-	-	-	1	45	5
4.	हिमणघाट	2	1510	-	-	2	60	800
5.	देवळी	3	1520	1	300	3	92	191
6.	आर्वी	1	635	2	1003	4	183	410
7.	आष्टी	-	-	-	-	3	135	27
8.	कांजा	-	-	1	275	1	40	16
जिल्हा बेरीज :-		10	7265	4	1578	23	1005	4938

आधार :- जिल्हाधिकारी कार्यालय, (करमणूक) वर्धा.

गोळा केलेली अल्पबचत गुंतवणूक व खातेदारांची संख्या, सन 1996-97.

जिल्हा :- वर्धा

[रु. लाखात]

अ. क्र.	योजनेचे नाव	सन 1996-97 अखेर खाते- दारांची संख्या	सन 1995-96 मधील गुंतवणूक		सन 1996-97 मधील गुंतवणूक	
			ढोबळ	नक्द	ढोबळ	नक्द
1	2	3	4	5	6	7
1.	टपाल बचत खाते	51940	1302.68	47.04	1291.53	18.24
2.	संचित मुदत ठेव.	उ. ना.	2.12	-18.47	0.42	0.08
3.	पुनरावर्ती ठेव.	117251	1244.73	359.17	1401.55	379.61
4.	समयबद्ध ठेव.	1268	94.17	-29.43	71.84	-28.92
5.	सार्वजनिक भ. नि. निधि स्टेट बँक.	2837	-	-	355.33	235.15
6.	सार्वजनिक भ. नि. निधि टपाल खाते.	2595	184.96	161.02	41.77	40.11
7.	राष्ट्रीय बचत प्रमाणपत्रे (2 ते 7 मालिका.)	-	-	-	-	-
8.	8 वी मालिका.	-	337.24	246.05	418.49	317.70
9.	हेदिरा विकास पत्रे.	-	113.27	23.04	98.80	7.87
10.	किसान विकास पत्रे.	-	1100.92	708.68	959.16	477.01
11.	मासिक प्राप्त्य योजना.	2760	270.62	251.57	197.18	111.62
12.	रा. ब. यो. 1987.	-	-	-111.05	-	-45.43
13.	सामाजिक सुरक्षापत्रे.	-	-	-	-	-
14.	इतर सर्व योजना.	-	-	38.17	-	-3.28
15.	राष्ट्रीय बचत योजना-1992.	181	4.55	4.55	5.34	4.62
एकूण :-		178832	4655.26	1604.00	4841.41	1509.38

आधार :- सहायक संचालक, अल्पबचत शाखा, वर्धा.

... 213 ...

तबता क्र. 15.3

तहसीलनिहाय गाळा केलेला जमीन महसूल, सन 1996-97.

जिल्हा :- वर्धा

[रु. हजारात]

अ. क्र.	तहसील	चालू वर्षाची जमीन महसूलीची एकत्रित मागणी (पूर्वीची जमा रकम सोडून)	एकत्रित जमीन महसूलाची थकबाकी [अधिकृत व अनाधिकृत]	एकत्रित जमीन महसूलाची एकूण मागणी	सूट	निलंबित वसुली	वसुली पात्र	प्रत्यक्ष वसुली	जमीन महसूल देणा-या खातेदारांची संख्या
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	वर्धा	156	-	156	-	-	156	155	उ. ना.
2.	सेलु	129	20	149	-	-	149	149	उ. ना.
3.	समुद्रपूर	115	-	115	-	-	115	115	उ. ना.
4.	हिंगणघाट	117	-	117	-	-	117	117	उ. ना.
5.	देवळी	109	17	126	-	-	126	118	उ. ना.
6.	आर्वी	124	1	125	-	-	125	125	उ. ना.
7.	आष्टी	57	-	57	-	-	57	57	उ. ना.
8.	कारंजा	53	12	65	-	-	65	53	उ. ना.
जिल्हा एकूण :-		860	50	910	-	-	910	884	उ. ना.

आधार:- जिल्हाधिकारी कार्यालय, वर्धा.

तक्र. क्र. 15.4

मुद्रणालये आणि त्यात छापलेली व प्रकाशित केलेली वर्तमानपत्रे

आणि नियतकालिके, 31.3.1997 या दिवशी.

जिल्हा- वर्धा

अ. क्र.	तहसील	मुद्रणालयाची संख्या	छापलेली व प्रकाशित केलेली वर्तमानपत्रे व नियतकालिके										
			दैनिक					साप्ताहिक					
			मराठी	हिंदी	इंग्रजी	इतर	एकूण	मराठी	हिंदी	इंग्रजी	इतर	एकूण	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
1.	वर्धा	48	6	-	-	-	6	55	3	-	-	-	58
2.	सेलु	4	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
3.	समुद्रपूर	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4.	हिमणघाट	14	-	-	-	-	-	7	-	-	-	-	7
5.	देवळी	7	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	3
6.	आर्वी	5	-	2	1	-	2	7	2	-	-	-	9
7.	आष्टी	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8.	कांजा	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
जिल्हा एकूण-		83	6	2	-	-	8	73	5	-	-	-	78

पुढे चालू ...

... 215 ...

तस्ता क्र. 15.4 पुढे चालू..

मुद्रणालये आणि त्यात छापलेली व प्रकाशित केलेली वर्तमानपत्रे

आणि नियतकालिके, 31.3.1997 या दिवशी.

जिल्हा- वर्धा

अ. क्र.	तहसील	मुद्र- णाल- यांची संख्या	छापलेली व प्रकाशित केलेली वर्तमानपत्रे व नियतकालिके									
			पाक्षिक					मासिक				
			मराठी	हिंदी	इंग्रजी	इतर	एकूण	मराठी	हिंदी	इंग्रजी	इतर	एकूण
1	2	3	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23
1.	वर्धा	48	1	-	-	-	1	1	-	-	-	1
2.	सेलु	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3.	समुद्रपुर	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4.	हिगणघाट	14	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
5.	देवळी	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.	आर्वी	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7.	आष्टी	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8.	कोरजा	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
जिल्हा एकूण:-		83	1	-	-	-	1	2	-	-	-	2

आधार:- जिल्हा माहिती अधिकारी, वर्धा

... 216 ...
तक्ता क्र. 15.5

स्वस्त धान्य दुकानांना पुरविलेले तांदूळ, गहू व साखर,

सन 1996-97.

जिल्हा - वर्धा

[आकडे "00" टनामध्ये]

तांदूळ			गहू			साखर			नियमित
जिल्हा	जिल्हया- तील इतर	एकूण	जिल्हा	जिल्हया- तील इतर	एकूण	जिल्हा	जिल्हया- तील इतर	एकूण	स्वस्त
मुख्यालय	ठिकाणी	[1+2]	मुख्यालय	ठिकाणी	[4+5]	मुख्यालय	ठिकाणी	[7+8]	धान्य
1	2	3	4	5	6	7	8	9	वाटप
									दुकाने
									[सहया]
									10
449	4437	4886	2378	19341	21719	639	5206	5845	539

आधार - जिल्हा पुरवठा अधिकारी, जिल्हाधिकारी कार्यालय, वर्धा.

तक्ता क्र. 15.6

जिल्हयातील मागणी व वसुली केलेले धान्य,

सन 1996-97.

जिल्हा - वर्धा

[आकडे "00" मे. टनामध्ये]

मागणी	लेव्ही						मागणीशी
सर्व एकूण	तांदूळ	गहू	ज्वारी	बाजरी	इतर	एकूण	वसुलीची
धान्याची मागणी							टक्केवारी
1	2	3	4	5	6	7	8

नि रंक

टिप :- लेव्ही सक्तीची नसल्यामुळे माहिती निरंक दर्शविण्यात आली आहे.

आधार :- जिल्हा पुरवठा अधिकारी, जिल्हाधिकारी कार्यालय, वर्धा.

...217...

तक्ता क्र. 15.7

जिल्हयातील 1996 मधिल लोकसभा व 1995 मधिल विधानसभा

निवडणूक संबंधी आकडेवारी.

जिल्हा:- वर्धा

(आकडे हजारात)

अ. क्र.	मतदार संघाचे नाव	एकूण मतदारांची संख्या	मतदान केलेल्या मतदारांची संख्या			मतदानाची टक्केवारी	पक्षनिहाय मते मिळालेल्यांची संख्या		
			पुरुष	स्त्रिया	एकूण		काँग्रेस आय	भा. ज. पा.	शिवसेना
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

लोकसभा निवडणूक:-

1. 27 लोकसभा मतदार संघ (1996)	1041	326	229	555	53.29	169	191	-
-------------------------------	------	-----	-----	-----	-------	-----	-----	---

लोकसभा एकूण :-

1041	326	229	555	53.29	169	191
------	-----	-----	-----	-------	-----	-----

विधानसभा निवडणूक :-
(1995)

1. 127 अर्वी	176	76	66	142	81.29	55	5	-
2. 128 पुलगांव	179	73	64	137	76.53	43	12	-
3. 129 वर्धा	193	75	65	140	72.67	48	-	14
4. 130 हिंगण-घाट	202	86	73	159	78.54	28	-	44

विधानसभा एकूण :-

750	310	268	578	77.19	169	17	58
-----	-----	-----	-----	-------	-----	----	----

पुढे चालू....

सक्ता क्र. 15.7 पुढे चालू ..

जिल्ह्यातील 1996 मधिल लोकसभा व 1995 मधिल विधानसभा

निवडणूक संबंधी आकडेवारी.

जिल्हा:- वर्धा

(आकडे हजारात)

अ. क्र.	मतदार संघाचे नाव	पक्ष निहाय मते मिळालेल्यांची संख्या							
		दूरदर्शी	स्वतंत्र पार्टी	भारतीय रिपब्लिकन पार्टी	जनता दल	बहुजन समाजवादी पार्टी	लोक दल	भारतीय समाजवादी काँग्रेस	महाराष्ट्र इंदिरा काँग्रेस
1	2	11	12	13	14	15	16	17	18

लोकसभा निवडणूक :-

1. 27 लोकसभा मतदार संघ (1996)

39 10 43

लोकसभा एकूण :-

39 10 43

विधानसभा निवडणूक :-

(1995)

1. 127 अर्वी

65 2 16

2. 128 पुलगांव

68 13

2. 129 वर्धा

54 11 1

3. 130 हिंमण

68 2 22

4. घाट

विधानसभा एकूण:-

255 27940 39540

आधार : जिल्हा निर्वाचन अधिकारी, जिल्हाधिकारी, वर्धा.

जिल्यातील 31.3.97 रोजीची अधिकारी व प्रवासी यांचेसाठी असलेल्या
विश्रामगृहांची तालुकानिहाय यादी.

जिल्हा- वर्धा

अ. क्र.	तहसील	विश्रामगृहाचे नांव व पत्ता	कक्षांची संख्या
1	2	3	4
1. वर्धा		1) शासकिय विश्राम भवन, वर्धा [सा. बा. वि.]	5
		2) शासकिय विश्राम गृह, वर्धा [सा. विभाग]	8
		3) शासकिय विश्राम गृह, आर्वी रोड, आजी	2
		4) शासकिय हॉलिडे कॅम्प, एस. टी. स्टॅंड जवळ [पर्यटन विभाग]	18
2. सेलु		1) शासकिय विश्राम गृह, सेलु [सा. बा. विभाग]	2
		2) शासकिय विश्राम गृह, केळसर [सा. बा. वि.]	2
		3) बोर प्रकल्प, निरीक्षण गृह, बोर [सिंचन विभाग]	2
		4) नवरगांव, विश्रामगृह [वन विभाग]	2
3. समुद्रपूर		1) विश्राम गृह, समुद्रपूर [सा. बा. विभाग]	2
		2) विश्राम गृह, गिरड, [वन विभाग]	2
4. हिंमणघाट		1) निरीक्षण बंगला चौकी, नारायणपूर [ल. पां. विभाग, वर्धा]	2
		2) शासकिय विश्राम गृह, हिंमणघाट [सा. बा. वि.]	4
		3) निरीक्षण बंगला चौकी, पारडी [ल. पा. वि.]	1
		4) निरीक्षण बंगला [ल. पा. वि.]	2
5. देवळी		1) शासकिय विश्राम गृह, देवळी [सा. बा. वि.]	2
		2) शासकिय विश्राम गृह, पुलगांव [सा. बा. वि.]	3
6. आर्वी		1) शासकिय विश्राम गृह, आर्वी [सा. बा. वि.]	3
		2) विश्राम गृह, वाढोषा [सा. बा. वि.]	2
		3) विश्राम गृह, साखूपुरी [वन विभाग]	2
		4) महाकाळी निरीक्षण गृह, महाकाळी [सिंचन विभाग]	2
7. आष्टी		1) शासकिय विश्राम गृह, आष्टी [सा. बा. वि.]	2
8. कांरजा		1) विश्राम गृह, गारपीट [वन विभाग]	2
		2) विश्राम गृह, तळेगांव [राष्ट्रीय महामार्ग]	2
		3) विश्राम गृह, कांरजा [राष्ट्रीय महामार्ग]	2

आधार :- 1) सार्वजनिक बांधकाम विभाग, वर्धा.
2) कार्यकारी अभियंता, लहान पाटबंधारे विभाग, वर्धा.
3) वनविभाग, वर्धा. 4) राष्ट्रीय महामार्ग क्र. 54 नागपूर.

निवडक निर्देशांकार्थे कल, 1996-97

जिल्हा: वर्धा

अ. क्र.	बाब	परिमाण	संदर्भ वर्ष						
			1960-61	1970-71	1980-81	1990-91	1994-95	1995-96	1996-97
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

(1) क्षेत्रफळ व लोकसंख्या- (1961, 1971, 1981 व 1991)

1. क्षेत्रफळ.	चौकिमी	6310	6310	6310	6310	6310	6310	6310	6310
2. एकूण लोकसंख्या.	संख्या '000'	634	780	927	1068	1108	1119	1129	
3. लोकसंख्येची घनता.		101	124	147	169	169	169	169	
[दर चौ. कि. मी. क्षेत्रातील लोकसंख्या]									
4. शेतकरी व एकूण शेतमजुरांची एकूण काम करणा-यांशी टक्केवारी	टक्केवारी	77.3	76.5	76.9	73.94	73.94	73.94	73.94	

(2) कृषी व सिंचना-

1. जंगलाखालील क्षेत्र.	हेक्टर '00'	670	660	670	860	687	713	उना	
2. लागवडीलायक क्षेत्र.	"	4680	4990	4680	4510	4624	4587	उना	
3. प्रत्येक कृषी काम करणा-या मागोशेतमजुर व शेतकरी लागवडी योग्य क्षेत्र.	हेक्टर	1.91	2.14	1.53	1.35	1.39	1.38	उना	
4. एकूण पिकाखालील क्षेत्र.	हेक्टर '00'	4030	4310	4400	4110	4171	4183	उना	
को अन्नधान्याखालील क्षेत्र.	"	2160	2180	2150	1790	1549	1597	उना	
खा. उसाखालील क्षेत्र.	"	0.46	0.71	0.76	13.64	15.53	21.96	उना	
गा. भूईमूगाखालील क्षेत्र.	"	10	80	50	80	71	26	उना	
घा. कापसाखालील क्षेत्र.	"	1650	1830	1920	1840	1763	1853	उना	
5. निव्वळ पिकाखालील क्षेत्र.	"	4028	4242	4130	3905	3975	3991	उना	
6. प्रत्येक कृषी काम करणा-या मागोशेतकरी व शेतमजुरां पेरलेले निव्वळ क्षेत्र.	हेक्टर	1.75	1.82	1.36	1.18	1.19	1.20	उना	
7. एकापेक्षा अधिकवेळा पेरलेल्या क्षेत्राची निव्वळ पेरलेल्या क्षेत्राशी टक्केवारी.	टक्केवारी	0.80	1.88	5.13	4.40	4.93	4.79	उना	
8. सिंचनाखालील एकूण क्षेत्र.	हेक्टर '00'	60	90	240	240	327	359	उना	

अ. क्र.	बाब	परिमाण	संदर्भ वर्ष						
			1960	1970	1980	1990	1994	1995	1996
			-61	-71	-81	-91	-95	-96	-97
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

9.	एकूण सिंचनाखालील क्षेत्राची एकूण पिकाखालील क्षेत्राशी टक्केवारी.	टक्केवारी	1.39	2.18	5.46	5.78	7.85	8.58	उना
10.	निव्वळ सिंचन क्षेत्र	हेक्टर"00"	60	90	180	240	221	256	उना
11.	कालव्याद्वारे सिंचित क्षेत्र.	"-	उना	10	20	50	39	47	उना
12.	विहिरीद्वारे सिंचित क्षेत्र.	"-	50	90	160	180	183	209	उना
13.	इतर साधनाने सिंचित क्षेत्र.	"-	1830	1990	उना	उना	उना	उना	उना
14.	सिंचनाखालील क्षेत्र								
	का) अन्नधान्ये.	हेक्टर"00"	10	40	160	140	173	203	उना
	खा) उस.	"-	0.36	0.71	0.76	10.88	16	22	उना
	गा) भुईमूग.	"-	उना	20	उना	उना	11	12	उना
	घा) कापूस.	"-	10	20	20	10	18	16	उना
	चा) फळे व भाजीपाला.	"-	उना	30	30	70	39	29	उना
(3)	मृदसंधारणाची कामे:-								
	का) बांधबंदिस्त केलेली जमीन	हेक्टर"00"	उना	60	80	350	उना	उना	उना
	खा) मजगीखालील क्षेत्र.	"-	उना	उना	उना	उना	उना	उना	उना
	गा) पुनःप्राप्त केलेले क्षेत्र.	"-	उना	उना	उना	उना	उना	उना	उना
(4)	कृषि अवजारे:-								
1.	का) लाकडी नांगर	संख्या "000"	33	35	35	25	34	34	34
	खा) लोखंडी नांगर	संख्या "000"	5	6	8	8	16	16	16
2.	सिंचनाकरीता तेलावर चालणारे पंप.	"00"	5	7	10	25	9	9	9
3.	सिंचनाकरीता विद्युत पंप	"-	6	119	18	100	397	399	418
4.	उसाचे चरक.	"-							
	का) शक्तीवर चालणारे	संख्या	37	3	40	11	7	7	7
	खा) बैलाच्या मदतीने चालणारे	"-	14	9	53	2	41	41	41

अ. क्र.	बाब	परिमाण	संदर्भ वर्ष						
			1960-61	1970-71	1980-81	1990-91	1994-95	1995-96	1996-97
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

[5] पशुधन-

1. एकूण पशुधन.	संख्या "000"	419	523	540	602	673	673	673
2. प्रत्येक बैलजोडीमागे लागवड केलेले निव्वळ क्षेत्र.	हेक्टर	6.73	6.72	6.83	6.68	6.17	6.20	उना
3. दुभत्या गायी.	संख्या "000"	उना	39	39	53	55	55	55
4. दुभत्या म्हशी.	"-	उना	10	13	14	18	18	18
5. शेळ्या व मेंढ्या.	"-	उना	115	148	185	186	186	186
6. कोंबड्या व तत्सम पक्षी.	"-	138	137	1124	177	218	218	218

[6] मत्स्य व्यवसाय-

1. समुद्रातील मत्स्य उत्पादन.	मे. ट. "000"	-	-	-	-	-	-	-
2. गोड्या पाण्यातील मत्स्य ऊ.	मे. टन	उना	उना	425	1000	1261	1495	2279
3. मत्स्य व्यवसायाच्या सहकारी संस्था.	संख्या	उना	उना	उना	उना	उना	उना	उना

[7] नोंदणीकृत कारखाने व कर्मचारी-

1. चालू कारखाने.	संख्या	40	40	48	130	146	155	153
2. कामगारांची दै. स. उपस्थिती.	"-	7416	6409	7528	9288	10360	10826	11277
3. दर लाख लोकसंख्येमागे नोंदलेल्या कामगारांची संख्या.	"-	1376	1010	754	1002	970	1014	1055

[8] विद्युत-

1. विद्युत निर्माती (दशलक्ष कि. वॅ./तास)		उना	उना	उना	उना	उना	उना	उना
2. वापरलेली वीज.	"-	22.15	37.10	90.61	176.32	349.40	585.01	6738
3. विद्युतीकरण झालेली शहरे	संख्या	6	6	6	6	6	6	6
4. विद्युतीकरण झालेली गावे.	"-	80	424	1005	1239	1242	1243	1243

[9] सहकार-

1. संस्था.								
का) शेती पतसंस्था.	संख्या	419	419	408	404	402	402	402
खा) बिगर शेती पतसंस्था.	"-	44	419	223	110	160	169	173
गा) बिगर शेती बिगर पतसंस्था.	"-	103	302	319	776	897	871	806
2. सभासद.								
का) शेती पतसंस्था.	संख्या "000"	31	62	139	125	163	170	140
खा) बिगर शेती पतसंस्था.	"-	3	7	22	22	55	60	61
गा) बिगर शेती बिगर	"-	9	23	33	106	84	200	121

तबता क्र. 15.9 पुढे चालू ..

अ. क्र.	बाब	परिमाण	संदर्भ वर्ष						
			1960	1970	1980	1990	1994	1995	1996
			-61	-71	-81	-91	-95	-96	-97
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

3. खेळते भांडवल.									
का शेती पतसंस्था.	रु. लाखात	140	1003	2108	5943	13321	14915	17254	
खा बिगर शेती पतसंस्था.	-	16	84	432	2332	4063	5087	7660	
गा बिगर शेती बिगर पतसंस्था.	-	15	87	543	6341	13729	12489	16714	
4. दिलेली कर्जे.									
का शेती पतसंस्था.	रु. लाखात	112	830	532	973	10152	10737	31239	
खा बिगर शेती पतसंस्था.	-	उना	उना	उना	1047	1941	1311	3810	
गा बिगर शेती बिगर पतसंस्था.	-	उना	उना	उना	1784	1923	1458	35017	

[10] शिक्षण:-

1. प्राथमिक.									
का संस्था.	संख्या.	712	868	932	1000	1022	1015	1034	
खा विद्यार्थी.	संख्या*000	19	93	129	141	143	144	133	
गा शिक्षक.	संख्या	2013	3008	3294	3849	4159	4119	4079	
घा प्रति शिक्षक विद्यार्थी.	संख्या	9.44	30.92	39.16	36.73	34	35	33	
2. माध्यमिक व उच्च माध्यमिक.									
का संस्था.	संख्या.	56	106	120	137	218	218	224	
खा विद्यार्थी.	संख्या*000	20	41	63	51	121	119	125	
गा शिक्षक.	संख्या	824	1757	2122	1615	3720	3685	3744	
घा प्रति शिक्षक विद्यार्थी.	संख्या	24.27	23.33	29.69	31.58	33	32	33	
3. महाविद्यालयीन.									
का संस्था.	संख्या.	3	7	7	55	31	32	33	
खा विद्यार्थी.	संख्या*000	1	5	6	60	11	17	16	
गा शिक्षक.	संख्या	31	184	187	1676	642	642	665	
घा प्रति शिक्षक विद्यार्थी.	संख्या	32.26	27.17	32.09	35.80	26	27	25	
4. साक्षरतेची टक्केवारी.									
का पुरुष.	टक्केवारी	43.4	52.55	60.92	66.63	66.63	66.63	66.63	
खा स्त्रिया.	-	17.0	30.29	40.57	51.78	51.78	51.78	51.78	
गा एकूण.	-	30.40	41.71	51.02	59.43	59.43	59.43	59.43	

पुढे चालू...

अ. क्र.	बाब	परिमाण	संदर्भ वर्ष						
			1960	1970	1980	1990	1994	1995	1996
			-61	-71	-81	-91	-95	-96	-97
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

[11] वैद्यकीय व आरोग्य सेवा:-

1. दवाखाने	संख्या	5	37	59	45	43	43	45
2. रुग्णालये	"-	9	7	9	16	9	10	11
3. प्रा. आ. केंद्र	"-	5	8	8	27	27	27	27
4. खाटा	"-	289	671	1089	1459	2214	666	897
5. दर लाख लोकसंख्येमागे खाटा	"-	46	86	140	157	207	60	71
6. उपचार केलेले रुग्ण का बाह्य रुग्ण	"000"	195	922	1245	1087	760	836	1019
सा आंतर रुग्ण	"-	10	29	83	56	467	134	61
7. जन्मांचा दर	दर हजार	44.4	27.5	21.67	21.7	21.21	21.21	21.21
8. मृत्यू दर	"-	17.5	8.5	8.02	8.95	8.20	8.20	8.20

[12] वाहतूक व दळणवळण:-

1. रस्ते लांबी [न. पा. वगळून]	कि. मी.	537	1125	2296	2558	2868	2882	3228
2. दर 100 चौ. कि. मी. क्षेत्रामागे रस्त्याची लांबी [न. पा. रस्ते वगळून]	"-	8.50	17.80	36.40	44.78	45.45	45.67	51.16
3. रस्त्याची लांबी, दर लाख लोकसंख्येमागे	"-	85	177	294	265	285	297	255
4. एकूण रेल्वेमागेची लांबी	कि. मी.	174	174	174	397	397	397	397
5. डाक कार्यालये	संख्या	124	144	173	182	185	185	185
6. तार कार्यालये	संख्या	9	12	39	11	11	11	11

[13] स्थानिक स्वराज्य संस्था:-

1. पंचायत समिती	संख्या	-	-	7	8	8	8	8
2. ग्रामपंचायत	"-	452	456	477	503	507	507	507
3. नगरपालिका	"-	6	6	6	6	6	6	6
4. कटक मंडळे	"-	-	-	-	-	-	-	-
5. महानगरपालिका	"-	-	-	-	-	-	-	-

[14] संकीर्ण:-

बँक शाखा [सर्व बँका]	संख्या	15	30	68	135	129	129	129
----------------------	--------	----	----	----	-----	-----	-----	-----

टिप :- बाब क्र. 5 मधील पशुधनांची आकडेवारी 1972, 1978, 1987 व 1992 च्या पशुगणनेवर आधारित आहे.